

รายงานผลการพิจารณาศึกษาผู้ตัด
เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ
รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า

ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ
เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ
รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า

ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ
สภาผู้แทนราษฎร

กลุ่มงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๑

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๗.๐๒/๖๕๐๒

(สำเนา)

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๑ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการการศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า (นายคมเดช ไชยศิวามงคล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และที่ประชุมลงมติให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา นั้น ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางสมหญิง บัวบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวัชร ณ วัจนาย	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายองค์การ ชัยบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายคมเดช ไชยศิวามงคล	กรรมการที่ปรึกษา
๗. นางทัศนพร เกษเมธีการุณ	โฆษกคณะกรรมการ
๘. นายสำลี รักสุทธี	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นายสมเจตน์ ลิ้มปะพันธ์	กรรมการ
๑๐. นายชัชวาลล์ คงอุดม	กรรมการ
๑๑. นางอนุรัักษ์ บุญศล	กรรมการ
๑๒. นายพยม พรหมเพชร	กรรมการ
๑๓. นายชัยชนะ เดชเดโช	กรรมการ
๑๔. นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๕. นางสาวชนก จันทาทอง	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

อนึ่ง นางทัศนพร เกษเมธีการุณ ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง นับตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ และนายสำลี รักสุทธี สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) นับแต่วันเลือกตั้ง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สิน
ในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า เสรีจเรียบร้อยแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกต
ของคณะกรรมการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

ลงชื่อ   แนน บุญยธิดา สมชัย

(นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย)
ประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ

สำนักกรรมการ ๑
กลุ่มงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ
โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๑๒๑
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ debt25.2562@gmail.com

สำเนาถูกต้อง

๒.๓๓๓๓

(นางสาวปรียาภรณ์ แก้วโยน)
ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๑

นางสาวพิสมัย แนนสนิท/ร่าง
นางสาวพินพงษ์ สมัครเขตการณ์/พิมพ์
นางสาวพิทยาภรณ์ เกาศรี/พิมพ์
พ.อ.อ.ศักดิ์สิทธิ์ ภูสิโรรัมย์/ตรวจ

ตรวจทาน

ครั้งที่ ๑ นางสาวพิสมัย แนนสนิท
ครั้งที่ ๒ นายเมธี มณีรัตน์
ครั้งที่ ๓ นายพงศกร คเชนทรพรรค
ครั้งที่ ๔ พ.อ.อ.ศักดิ์สิทธิ์ ภูสิโรรัมย์

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำสินแห่งชาติ

สภาผู้แทนราษฎร

นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย
ประธานคณะกรรมการ

นางสมหญิง บัวบุตร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่หนึ่ง

นายวัชราน วัฒนวงษ์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สอง

นายองค์การ ชัยบุตร
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สาม

นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์
รองประธานคณะกรรมการ
คนที่สี่

นายคมเดช ไชยศิวิมมงคล
ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

นายชัชวาลล์ คงอุดม
กรรมการ

คณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแห่งชาติ

สภาผู้แทนราษฎร

นางอนุรัักษ์ บุญศล
กรรมการ

นายพยม พรหมเพชร
กรรมการ

นายสมเจตน์ ลิ้มปะพันธุ์
กรรมการ

นายชัยชนะ เดชเดโช
กรรมการ

นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์
เลขานุการคณะกรรมการ

นางสาวชนก จันทาทอง
ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

คำนำ

รายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้ง ค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ของคณะกรรมการการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ มอบหมายให้พิจารณาศึกษาตามข้อบังคับการประชุม สภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยมีสาเหตุมาจากความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม อัตราค่าครองชีพ รวมทั้งประชาชนจำนวนมากติดกับดักหนี้ มีภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว และถูกฟ้องล้มละลายเป็นจำนวนมาก ประกอบกับช่วงเวลาดังกล่าวเป็นช่วงที่มีสัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรได้รับทราบปัญหาดังกล่าวและถือว่าเป็นปัญหาสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคม หากปล่อยปละละเลยอาจก่อให้เกิดปัญหาเรื้อรังและเกิดปัญหาด้านอื่นตามมาเป็นจำนวนมาก เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด เป็นต้น

ทั้งนี้ คณะกรรมการการได้พิจารณาศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือน และหนี้สาธารณะ (หนี้ภาครัฐ) ให้มีความเหมาะสม เป็นธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ และประชาชน ตามที่สภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย โดยปรากฏผลการพิจารณาศึกษา และมีข้อสังเกต เพื่อเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนและหนี้สาธารณะตามรายงานของ คณะกรรมการฉบับนี้ ซึ่งคณะกรรมการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาและข้อสังเกตของ คณะกรรมการจะเป็นประโยชน์ต่อสภาผู้แทนราษฎรในการเสนอแนะแนวทางเพื่อแก้ไข ปัญหา ความเดือดร้อนของประชาชนทุกสาขาอาชีพที่ประสบปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัวหรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถ ชำระหนี้ได้จะสามารถหลุดพ้นจากวังวนปัญหาหนี้สินได้ ตลอดจนการก่อกำหนดหนี้สาธารณะของรัฐบาลในอนาคต จะคำนึงถึงความคุ้มค่า ความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงบประมาณอย่างรอบคอบ มุ่งเน้นการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และลดการพึ่งพา จากภาครัฐ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาให้แก่ภาคประชาชนเกิดผลสัมฤทธิ์เป็นรูปธรรมได้อย่างยั่งยืน

(นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย)

ประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

สารบัญ

หน้า

รายนามคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำมันแห่งชาติ
 รายนามคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง
 คำนำ..... ก

สารบัญ..... ข

สารบัญภาพ..... ข

สารบัญตาราง..... ญ

บทสรุปผู้บริหาร..... ฎ

รายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูง
 จากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำมันแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร

๑. การดำเนินงาน..... ๒

    ๑.๑ การแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ..... ๒

    ๑.๒ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ..... ๒

๒. ผู้ซึ่งคณะกรรมการได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น..... ๒

๓. การพิจารณาของคณะกรรมการ..... ๙

    ๓.๑ การประชุมพิจารณาของคณะกรรมการ..... ๙

    ๓.๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ..... ๑๐

        ๓.๒.๑ รายงานผลการพิจารณาญาติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน
 หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า
 ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน
 หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง..... ๑๐

        ๓.๒.๒ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น ที่ได้จากการประชุมพิจารณาญาติ
 ของคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน
 หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง..... ๑๐

        ๓.๒.๓ เอกสารวิชาการ งานวิจัย ข้อมูลและข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ..... ๑๑

    ๓.๓ การเดินทางศึกษาดูงานของคณะกรรมการ..... ๑๑

๔. ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ..... ๑๑

    ๔.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา..... ๑๑

    ๔.๒ กรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ..... ๑๕

    ๔.๓ ผลการศึกษาของคณะกรรมการ..... ๑๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๔.๓.๑ ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน.....	๑๕
(๑) สภาพปัญหาหนี้สินในครัวเรือน.....	๑๕
(๑.๑) สถานการณ์หนี้สินในครัวเรือน.....	๑๕
(๑.๒) สาเหตุของปัญหาหนี้สินในครัวเรือนและข้อควรพิจารณา ของลูกหนี้ก่อนการกู้ยืม.....	๑๙
(๑.๒.๑) สาเหตุของปัญหาหนี้สินในครัวเรือน.....	๑๙
๑) ปัจจัยในการก่อหนี้.....	๑๙
๒) วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม.....	๑๙
(๑.๒.๒) ข้อควรพิจารณาของลูกหนี้ก่อนการกู้ยืม.....	๒๐
๑) ปัจจัยภายในของลูกหนี้.....	๒๐
๑.๑) สถานะทางการเงิน.....	๒๐
๑.๒) การจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นในการกู้ยืม.....	๒๐
๑.๓) ภาระค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของลูกหนี้.....	๒๑
๑.๔) ความสามารถในการชำระหนี้คืน.....	๒๑
๒) ปัจจัยแวดล้อมภายนอก.....	๒๑
๒.๑) ประเภทของสินเชื่อ.....	๒๑
๒.๒) อัตราดอกเบี้ยและวิธีการคิดดอกเบี้ย.....	๒๑
๒.๒.๑) กรณีการให้กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน.....	๒๑
๒.๒.๒) กรณีการให้กู้ยืมโดยบุคคลธรรมดา.....	๒๒
๒.๓) ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้.....	๒๓
๒.๔) ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง.....	๒๓
(๒) โครงสร้างหนี้สินครัวเรือน.....	๒๓
(๓) สัดส่วนหนี้สินครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยกับต่างประเทศ.....	๒๕
(๔) ปัจจัยที่มีผลทำให้หนี้สินในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น.....	๒๗
(๔.๑) เศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากสงครามการค้า.....	๒๘
(๔.๒) ปัญหาค่าครองชีพจากราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส และอัตราค่าไฟฟ้า.....	๒๘
(๔.๒.๑) ปัญหาราคาน้ำมัน.....	๒๘
๑) การเปรียบเทียบราคาน้ำมันของประเทศไทย กับราคาน้ำมันตลาดโลก.....	๒๙

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

๒) การเปรียบเทียบราคาน้ำมันของประเทศไทย กับประเทศในอาเซียน.....	๓๑
(๔.๒.๒) ปัญหาราคาแก๊ส.....	๓๔
(๔.๓.๓) ปัญหาอัตราค่าไฟฟ้า.....	๓๗
(๔.๓) การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบมากขึ้น.....	๓๘
(๔.๔) พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือน.....	๔๐
(๔.๕) ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙).....	๔๐
(๔.๖) มาตรการจัดการและแก้ไขปัญหาหนี้สินของลูกหนี้ ไม่สอดคล้องสถานการณ์หนี้สินครัวเรือนในปัจจุบัน.....	๔๒
(๔.๗) ไม่มีมาตรการเชิงป้องกันในการลดการก่อหนี้สินครัวเรือน.....	๔๓
(๕) กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินและการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน.....	๔๓
(๕.๑) พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐.....	๔๓
(๕.๒) พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘.....	๔๔
(๕.๓) พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๘๓.....	๔๕
(๕.๔) กฎหมายว่าด้วยการบังคับคดี.....	๔๗
(๖) สรุปภาพรวมปัญหาหนี้สินในครัวเรือน แนวโน้มของหนี้ครัวเรือน และความเสี่ยง ต่อระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพต่อระบบการเงิน.....	๕๒
(๖.๑) สรุปภาพรวมปัญหาหนี้สินในครัวเรือน.....	๕๒
(๖.๒) แนวโน้มของหนี้ครัวเรือน.....	๕๒
(๖.๓) ความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพต่อระบบการเงิน.....	๕๓
(๗) แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง.....	๕๓
(๗.๑) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.....	๕๓
(๗.๒) ธนาคารแห่งประเทศไทย.....	๕๕
(๗.๓) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	๖๑
(๗.๔) สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร.....	๖๓
(๗.๕) สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดิน.....	๖๔
(๗.๖) กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์.....	๖๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
(๗.๗) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง.....	๖๗
(๗.๘) สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด.....	๖๙
(๗.๙) ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย.....	๗๑
(๗.๑๐) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.....	๗๓
(๗.๑๑) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.....	๗๓
(๗.๑๒) สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย.....	๗๔
(๗.๑๓) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม.....	๗๖
(๗.๑๔) ธนาคารออมสิน.....	๗๗
(๗.๑๕) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.....	๘๑
(๗.๑๖) ธนาคารอาคารสงเคราะห์.....	๘๕
(๗.๑๗) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน).....	๘๖
(๗.๑๘) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน).....	๘๙
(๗.๑๙) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน).....	๙๐
(๗.๒๐) กระทรวงพาณิชย์.....	๙๑
(๗.๒๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น.....	๙๒
(๗.๒๒) กรมการพัฒนาชุมชน.....	๙๔
(๗.๒๓) กรมการจัดหางาน.....	๙๕
(๗.๒๔) สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร.....	๙๖
(๗.๒๕) สำนักงานธนานุเคราะห์.....	๙๗
(๗.๒๖) สำนักงานสถานธนานุบาลกรุงเทพมหานคร.....	๙๗
(๗.๒๗) กรมบังคับคดี.....	๙๘
(๗.๒๘) สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน.....	๑๐๐
(๗.๒๙) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน).....	๑๐๓
(๗.๓๐) การไฟฟ้านครหลวง.....	๑๐๔
(๗.๓๑) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค.....	๑๐๕
(๗.๓๒) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย.....	๑๐๘
(๘) กรณีศึกษา : การศึกษาดูงานการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนในพื้นที่ต่าง ๆ.....	๑๐๙
(๘.๑) สถาบันการเงินชุมชนคลองปลูตาทหลวง จังหวัดชลบุรี.....	๑๐๙
(๘.๒) สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ จังหวัดนนทบุรี.....	๑๑๑

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

(๘.๓) สหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสหิงพระ จำกัด จังหวัดสงขลา.....	๑๑๒
(๙) สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน.....	๑๑๓
(๙.๑) บริบทและเงื่อนไข.....	๑๑๓
(๙.๒) พฤติกรรมการก่อหนี้กับความจำเป็น.....	๑๑๗
(๙.๓) การเข้าถึงบริการทางการเงิน.....	๑๑๘
(๙.๔) การแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยใช้แหล่งเงินทุน.....	๑๑๘
(๑๐) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ.....	๑๑๙
๔.๓.๒ หนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ).....	๑๒๑
(๑) สถานการณ์หนี้สาธารณะ.....	๑๒๑
(๑.๑) ฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสด.....	๑๒๑
(๑.๒) สถานะหนี้สาธารณะคงค้าง.....	๑๒๑
(๒) หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP).....	๑๒๑
(๓) การบริหารหนี้สาธารณะ.....	๑๒๒
(๓.๑) โครงสร้างของหนี้สาธารณะ.....	๑๒๒
(๓.๒) การบริหารหนี้สาธารณะ.....	๑๒๓
(๓.๒.๑) กรอบนโยบายในการก่อหนี้สาธารณะ.....	๑๒๓
(๓.๒.๒) การบริหารหนี้สาธารณะ.....	๑๒๓
(๓.๒.๓) กองทุนเพื่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะ.....	๑๒๓
(๓.๓) แผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕.....	๑๒๕
(๔) การดำเนินงานของสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ.....	๑๒๕
(๔.๑) การจัดทำแผนการบริหารหนี้สาธารณะ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕.....	๑๒๕
(๔.๒) การกู้เงินเพื่อแก้ไขผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙.....	๑๒๖
(๔.๒.๑) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไข เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบ จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๒๖

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

(๔.๒.๒) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของ ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔.....	๑๒๘
(๕) สรุปผลการวิเคราะห์หนี้สาธารณะ.....	๑๓๑
(๕.๑) บริบทและเงื่อนไข.....	๑๓๑
(๕.๒) ระบบและกลไกการกู้เงิน.....	๑๓๒
(๕.๓) การก่อกำหนดหนี้สาธารณะกับความจำเป็น.....	๑๓๓
(๖) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ.....	๑๓๕
๔.๓.๓ ข้อสังเกตของคณะกรรมการ.....	๑๓๕

ภาคผนวก

- ภาคผนวก ก ญัตติ
- ภาคผนวก ข ร่าง พระราชบัญญัติล้มละลายว่าด้วยการฟื้นฟูหนี้บุคคล
- ภาคผนวก ค ประมวลภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการ
- ภาคผนวก ง รายงานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการ

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ ๑ แผนภาพแสดงหนี้สินสินเฉลี่ยของครัวเรือน จำแนกตามประเภทหนี้
(ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – พ.ศ. ๒๕๖๔).....๑๖

ภาพที่ ๒ แผนภาพแสดงร้อยละของครัวเรือนที่มีหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนทั้งสิ้น
ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – พ.ศ. ๒๕๖๔.....๑๗

ภาพที่ ๓ แผนภาพแสดงร้อยละของครัวเรือน จำแนกตามการมีหนี้ และจำนวนหนี้สินเฉลี่ย
ต่อครัวเรือนทั้งสิ้น จำแนกตามวัตถุประสงค์การกู้ยืม ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (๖ เดือนแรก).....๑๗

ภาพที่ ๔ แผนภาพแสดงระดับหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของไทย.....๑๘

ภาพที่ ๕ แผนภาพแสดงอัตราการขยายตัวหนี้ภาคครัวเรือนแยกตามวัตถุประสงค์
และอัตราการขยายตัวของหนี้ภาคครัวเรือนแยกตามวัตถุประสงค์ ๑๘

ภาพที่ ๖ แผนภาพแสดงครัวเรือนไทยมีหนี้เพื่อการบริโภคในสัดส่วนสูง และผู้มีภาระหนี้สูง
ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย.....๒๔

ภาพที่ ๗ แผนภาพแสดงโครงสร้างหนี้ครัวเรือนจากสถาบันการเงินประเภทต่าง ๆ.....๒๕

ภาพที่ ๘ แผนภาพแสดงสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP เทียบกับต่างประเทศ.....๒๖

ภาพที่ ๙ แผนภาพแสดงสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลก ตั้งแต่เดือนมกราคม
ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕.....๒๙

ภาพที่ ๑๐ แผนภาพแสดงราคาขายปลีกน้ำมันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับราคาตลาดโลก.....๓๐

ภาพที่ ๑๑ แผนภาพแสดงฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง บัญชีน้ำมัน.....๓๐

ภาพที่ ๑๒ แผนภาพแสดงราคาน้ำมันเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มอาเซียน.....๓๑

ภาพที่ ๑๓ แผนภาพแสดงราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ตลาดโลก.....๓๔

ภาพที่ ๑๔ แผนภาพแสดงราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ตั้งแต่เดือนมกราคม
พ.ศ. ๒๕๖๔ – เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕.....๓๕

ภาพที่ ๑๕ แผนภาพแสดงฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง บัญชีก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG)
ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ – เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕.....๓๕

ภาพที่ ๑๖ แผนภาพแสดงราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ประเทศในอาเซียน.....๓๖

ภาพที่ ๑๗ แผนภาพแสดงองค์ประกอบการคำนวณค่าไฟฟ้า.....๓๗

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ ๑๘ แผนภาพแสดงสัดส่วนลูกหนี้ที่เป็นหนี้เสีย.....	๔๑
ภาพที่ ๑๙ แผนภาพแสดงสัดส่วนผู้กู้ที่มีหนี้ค้างชำระตามช่วงอายุ.....	๔๒
ภาพที่ ๒๐ แผนภาพแสดงสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ในประเทศอาเซียน.....	๑๒๒
ภาพที่ ๒๑ แผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารงานของกองทุน เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะ.....	๑๒๔

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศต่าง ๆ.....	๒๗
ตารางที่ ๒ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของประเทศไทยกับต่างประเทศ ที่มีราคาขายปลีกต่ำกว่าประเทศไทย.....	๓๒
ตารางที่ ๓ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของประเทศไทยกับต่างประเทศ ที่มีราคาขายปลีกสูงกว่าประเทศไทย.....	๓๒
ตารางที่ ๔ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยกับต่างประเทศ ที่มีราคาขายปลีกต่ำกว่าประเทศไทย.....	๓๓
ตารางที่ ๕ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยกับต่างประเทศ ที่มีราคาขายปลีกสูงกว่าประเทศไทย.....	๓๓
ตารางที่ ๖ อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับบ้านอยู่อาศัยกำหนดเป็นอัตราก้าวหน้าอัตราปกติ.....	๓๘
ตารางที่ ๗ อัตราค่าใช้ไฟฟ้าอัตราตามช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Rate :TOU).....	๓๘
ตารางที่ ๘ แสดงผลการดำเนินงานสะสมสินเชื่อกายใต้โครงการแก้ไขปัญหานี้่นนอกระบบ.....	๗๙
ตารางที่ ๙ แสดงรายงานสถิติการบังคับคดีแพ่ง.....	๙๙
ตารางที่ ๑๐ แสดงผลการผลักดันทรัพย์สินออกจากระบบการบังคับคดีประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – พ.ศ. ๒๕๖๕.....	๙๙
ตารางที่ ๑๑ แสดงสถิติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – พ.ศ. ๒๕๖๕.....	๑๐๐
ตารางที่ ๑๒ นำเงินไปลงทุน ตามมาตรา ๓๖/๘.....	๑๒๔
ตารางที่ ๑๓ แผนภาพแสดงแผนงานโครงการตามพระราชกำหนดกำหนดให้อำนาจ กระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไข เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓.....	๑๒๘
ตารางที่ ๑๔ แสดงแผนงานโครงการตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔.....	๑๓๐

บทสรุปผู้บริหาร

คณะกรรมการการแก้ไขปัญหาน้ำมันแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร ได้พิจารณาศึกษาเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาน้ำมันในครัวเรือน น้ำมันภาคครัว รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ให้มีความเหมาะสม เป็นธรรม และเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อประชาชนที่ประสบปัญหาน้ำมันในปัจจุบัน ตามที่สภาผู้แทนราษฎรมอบหมาย โดยได้กำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ เพื่อให้การพิจารณาศึกษามีความชัดเจน มีประสิทธิภาพ และสามารถรวบรวมประเด็นปัญหา ข้อมูล ข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย ตลอดจนข้อเสนอแนะ จากทุกภาคส่วนอย่างเป็นระบบ ดังนี้

กรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ

- (๑) ศึกษาปัญหาน้ำมันในครัวเรือน รวมถึงปัญหาค่าครองชีพจากราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส อัตราค่าไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อประชาชน และแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำมัน
- (๒) ศึกษาสถานการณ์ค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส อัตราค่าไฟฟ้า ที่มีผลกระทบต่อประชาชน และแนวทางการแก้ไขปัญหาน้ำมัน
- (๓) ศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ) และแผนการบริหารหนี้สาธารณะ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

จากกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการข้างต้น คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาโดยวิธีการประชุม การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน การศึกษาผลการประชุม ผลการเดินทางการศึกษาดูงาน และผลการจัดสัมมนาของคณะกรรมการ รวมถึงการศึกษาวเคราะห์ข้อมูล เอกสารทางวิชาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปรากฏผลการพิจารณาศึกษาตามกรอบแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาปัญหาน้ำมันในครัวเรือน น้ำมันภาคครัว รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า โดยแบ่งผลการพิจารณาศึกษาออกเป็น ๒ ส่วน กล่าวคือ ๑. ผลการศึกษาปัญหาน้ำมันในครัวเรือน และผลการศึกษา ๒. หนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ) สรุปสาระสำคัญตามลำดับ ดังนี้

๑. ผลการศึกษาปัญหาน้ำมันในครัวเรือน

๑.๑ ภาพรวมสถานการณ์น้ำมันในครัวเรือน

ปัจจุบัน “หนี้” กลายเป็น “ปัญหา” สำคัญลำดับต้น ๆ ของสังคมไทยที่รัฐบาลทุกสมัยต้องให้ความสำคัญและต้องกำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหานี้ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โดยสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเมื่อปรากฏการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ส่งผลให้สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP เพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และปี พ.ศ. ๒๕๖๓ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๔ ร้อยละ ๗๙.๘ และร้อยละ ๘๙.๔ ตามลำดับ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ภาคธุรกิจเริ่มเปิดดำเนินการได้ภายใต้การดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นผลให้หนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ปรับลดลงระดับหนึ่งอยู่ที่ร้อยละ ๘๙.๓ (ข้อมูล ณ สิ้นไตรมาสที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔) แต่อย่างไรก็ตาม แม้สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP จะปรับตัวลดลง แต่ภาระหนี้ครัวเรือนสะสมยังอยู่ในระดับสูง ประกอบกับข้อมูล

ผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง ๖ เดือนแรก ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และข้อมูลปริมาณหนี้สินเฉลี่ยรายหัวของธนาคารแห่งประเทศไทย ทำให้เห็นว่า ครัวเรือนทั่วประเทศมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๑๓๔,๙๐๐ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นจำนวน ๒๐๘,๗๓๓ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และมีปริมาณหนี้สินเฉลี่ยต่อหัวเพิ่มสูงขึ้นกว่าในอดีตโดยเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๓๓๗,๑๐๙ บาท เป็นจำนวน ๕๕๒,๔๙๙ บาท ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี นอกจากนี้ ยังพบว่า ๔ ใน ๕ ของการขยายตัวของหนี้ครัวเรือนมาจากลูกหนี้รายเดิม และกลุ่มคนที่เป็นลูกหนี้รายใหม่ส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตรเครดิตมากกว่า ๑ บัญชีต่อคน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนบัญชีต่อคนของคนเป็นหนี้บัตรเครดิตเท่ากับ ๑.๓๖ บัญชีต่อคน มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๔ ปี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๑.๔๕ - ๑.๕๑ บัญชีต่อคน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาคครัวเรือนมีปัญหาในการหารายได้ หรือมีสถานะการเงินเปราะบางมากขึ้น ทำให้ขาดภูมิคุ้มกันซึ่งเสี่ยงจะผิติดชำระหนี้ และไม่สามารถรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้น

หากนำสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จะพบว่า ประเทศไทยมีระดับหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP สูงเป็นอันดับที่ ๑๒ จาก ๗๐ ประเทศทั่วโลก และสูงเป็นอันดับที่ ๒ ในภูมิภาคเอเชียรองจากประเทศเกาหลีใต้ โดยโครงสร้างหนี้สินในครัวเรือนไทยมีส่วนการเป็นหนี้ที่อยู่ในระดับสูงอันเนื่องมาจากการเป็นหนี้ระยะสั้น เช่น หนี้บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล โดยไม่ใช้หนี้เพื่อการลงทุนระยะยาว เช่น หนี้เพื่อที่อยู่อาศัย โดยสัดส่วนหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยของประเทศไทยอยู่ที่ประมาณ ๑ ใน ๓ ของหนี้ทั้งหมด และสัดส่วนหนี้ที่เหลือโดยส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อการบริโภคซึ่งไม่ใช้หนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ อีกทั้งยังมีระยะเวลาสั้นในการชำระหนี้คืนและมีอัตราดอกเบี้ยสูง จึงกล่าวได้ว่าภาระหนี้ภาคครัวเรือนไทยส่วนใหญ่เป็นสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

นอกจากนี้ หนี้สินในครัวเรือนไทยยังมีจำนวนเจ้าหนี้หลายแห่งอันเนื่องมาจากลูกหนี้มีการก่อหนี้แบบหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลหน่วยงานที่ปล่อยกู้ว่าเกือบ ๑ ใน ๔ ของหนี้ครัวเรือนปล่อยกู้โดยสถาบันการเงินที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นหน่วยงานสำคัญ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาโครงสร้างหนี้ภาคครัวเรือนตามสถาบันการเงินที่ปล่อยกู้จะพบว่า หนี้ภาคครัวเรือนในภาพรวมร้อยละ ๔๓ มาจากธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ ๒๘ มาจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs) ร้อยละ ๑๕ มาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ และส่วนที่เหลือคือสินเชื่อครัวเรือนจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น Non - banks บริษัท ลิซซิง เป็นต้น ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าโครงสร้างหนี้ภาคครัวเรือนไทยมาจากหน่วยงานที่ปล่อยกู้ที่มีความหลากหลายโดยเฉพาะในส่วนของสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลซึ่งมีบางส่วนอยู่นอกเหนือจากการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย

๑.๒ สาเหตุของปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การกู้ยืมในภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นทั้งการกู้ยืมในระบบและการกู้ยืมนอกระบบ เกิดขึ้นจากหลายปัจจัยทั้งจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม อัตราค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น การมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความจำเป็นในการใช้จ่ายด้านต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพ การลงทุน การประกอบธุรกิจ การศึกษา และการไม่สามารถกู้เงินในระบบได้ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจไม่มีความน่าเชื่อถือ หรือมีประวัติการชำระหนี้ไม่ปกติ ไม่มีผู้ค้ำประกัน ไม่มีทรัพย์สิน หรือหลักประกันใด ๆ ที่จะสามารถประกันการชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อที่สถาบันการเงินกำหนดไว้ ตลอดจนพฤติกรรมกรรมการบริโภคนิยมใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการเงิน และการไม่รู้หนังสือหรือไม่รู้กฎหมายของลูกหนี้ ซึ่งเมื่อบุคคลก่อนนิติสัมพันธ์โดยการ

กู้ยืมเงินทั้งจากบุคคลธรรมดาหรือสถาบันการเงินผลทางกฎหมายที่เกิดขึ้นคือบุคคลนั้นจะมีสถานะเป็น “ลูกหนี้” ซึ่งมีความผูกพันในการที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่ “เจ้าหนี้” จากทรัพย์สินของตน รวมถึงเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ที่บุคคลภายนอกค้างชำระแก่ลูกหนี้จนกว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ทั้งหมด

จากสภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้นได้ส่งผลให้ปัจจุบันภาคครัวเรือนมีความจำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากที่ผ่านมามีครัวเรือนไทยมีปริมาณความเปราะบางทางการเงินอยู่ในระดับหนึ่งอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยมีสัดส่วนการออมที่ลดน้อยลง และภาคครัวเรือนในปัจจุบันมีภาวะเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้เยอะ และเป็นหนี้นาน โดยคนไทยมีแนวโน้มก่อหนี้เร็วขึ้น ซึ่งกลุ่มคนที่มีสัดส่วนเป็นหนี้มากที่สุดคือ กลุ่มคนอายุ ๓๐ - ๓๕ ปี (ร้อยละ ๖๐ ของคนกลุ่มนี้มีหนี้สิน) และร้อยละ ๒๐ ของคนอายุมากกว่า ๖๐ ปี ยังคงเป็นหนี้อยู่ อีกทั้งระดับการเป็นหนี้ต่อรายของคนอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยค่ากลางของมูลหนี้ในกลุ่มผู้กู้อายุ ๓๐ - ๓๕ ปี อยู่ที่ประมาณ ๑.๕ แสนบาทต่อราย ซึ่งกลุ่มลูกหนี้เหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคมที่มีสินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคล และเป็นหนี้กับสถาบันการเงินมากกว่า ๑ ประเภท รวมถึงลูกหนี้จะมีบัญชีเดบิตบัญชีหนึ่งที่มียอดหนี้ค้างชำระมากกว่า ๓๐ วัน โดยจะเห็นได้จากข้อมูลของบริษัทมูลเครดิตแห่งชาติที่พบว่า ข้อมูลสินเชื่อย่อยส่วนใหญ่ (ข้อมูล ณ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) มีสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล และเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs) และผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non - banks) อื่น ๆ โดยประมาณ ๒ ใน ๕ มีการกู้ยืมจากผู้ให้บริการทางการเงินมากกว่า ๑ แห่ง

๑.๓ ปัจจัยที่มีผลทำให้หนี้สินในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับผลกระทบจากหลายเหตุปัจจัยจนทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่

๑.๓.๑ เศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากสงครามการค้า

ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากสงครามการค้านับตั้งแต่ช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา มีผลให้ภาคธุรกิจหยุดชะงัก ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะถดถอยและมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น รายได้ของครัวเรือนที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงกับผลการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจได้รับผลกระทบและมีรายได้ครัวเรือนลดลงเป็นลำดับ

๑.๓.๒ ปัญหาค่าครองชีพจากราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส และอัตราค่าไฟฟ้า

ประเทศไทยมีความจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศในปัจจุบันมีประมาณร้อยละ ๙๐ เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้ในประเทศ ซึ่งเป็นช่วงที่สถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีความผันผวนและปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบในส่วนนี้ตามไปด้วย นอกจากนี้ สถานการณ์ราคาแก๊สปิโตรเลียมเหลว (LPG) ในตลาดโลกที่ปรับตัวสูงขึ้นได้ส่งผลกระทบต่อราคาขายปลีกแก๊สปิโตรเลียมเหลว (LPG) ของประเทศไทยโดยตรง และแม้รัฐบาลได้แก้ไขปัญหามาโดยใช้งบประมาณอุดหนุนเชื้อเพลิงตรึงราคาน้ำมันและราคาแก๊ส แต่ค่าครองชีพภาคครัวเรือนก็ยังคงเพิ่มสูงขึ้นจากการปรับสูงขึ้นของราคาน้ำมันและราคาแก๊ส อีกทั้ง คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้มีมติปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (FT) เนื่องมาจากสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงสำหรับผลิตไฟฟ้าตั้งแต่เดือนพฤษภาคม - สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ มีปริมาณการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นหลักโดยร้อยละ ๕๕.๑๑ ของเชื้อเพลิง

ที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าทั้งหมดมาจากต่างประเทศ รวมถึงราคาของถ่านหินที่ประเทศไทยนำเข้าได้มีการปรับตัวสูงขึ้นมากทำให้ราคาเชื้อเพลิงโดยเฉลี่ยสำหรับใช้คำนวณค่าเอฟที (FT) ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย คราวเรือนไทยจึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบจากการปรับตัวสูงขึ้นของอัตราค่าไฟฟ้าที่จำเป็นต้องใช้ในแต่ละวันได้

๑.๓.๓ การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบมากขึ้น

ปัจจุบันสถาบันการเงินมีการแข่งขันกันสูงในการนำเสนอบริการทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสามารถกู้ยืมเงินหรือนำเงินในอนาคตมาใช้เพื่อลงทุนเพิ่มผลผลิตและสร้างรายได้มากขึ้น ประกอบกับค่านิยมของคราวเรือนมีการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยโดยนำเงินในอนาคตมาใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลทำให้สัดส่วนหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว

๑.๓.๔ พฤติกรรมการบริโภคของคราวเรือน

คราวเรือนของกลุ่มคนรุ่นใหม่มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินโดยขาดการวางแผนทางการเงิน มีการกู้เงินหลายบัญชีของผู้กู้สินเชื่อบัตรเครดิต มีรสนิยมบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยเพิ่มสูงขึ้นเพราะต้องการมีหน้ามีตาทางสังคม ตลอดจนขาดการตระหนักถึงการรักษาสมาถุศลของระดับรายได้และรายจ่าย คราวเรือนมีระดับความเปราะบางทางการเงินมากขึ้น และมีหนี้สินคราวเรือนเพิ่มทั้งด้านความถี่ในการก่อหนี้เร็วขึ้นและการเพิ่มขึ้นของจำนวนหนี้ นอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้จ่ายที่ขาดวินัยทางการเงินทำให้คราวเรือนเป็นหนี้เร็วขึ้น โดยร้อยละ ๕๐ คนไทยที่มีอายุ ๓๐ ปีขึ้นไปมีหนี้จากสินเชื่ออุปโภคบริโภคและ/หรือหนี้บัตรเครดิต ซึ่ง ๑ ใน ๕ ของคนกลุ่มช่วงอายุ ๒๙ ปี เป็นหนี้เสีย (Non Performing Loans)

๑.๓.๕ ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ไตรมาส ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - พ.ศ. ๒๕๖๓ ส่งผลให้ภาคธุรกิจต้องหยุดชะงักในการดำเนินงาน โรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ตามปกติ อีกทั้งต้องลดกำลังการผลิต ลดอัตราการจ้างงาน บางแห่งต้องใช้วิธีควมรวม ยุบ หรือย้ายโรงงาน เพื่อลดต้นทุน ซึ่งส่งผลให้รายได้และผลกำไรของผู้ประกอบการลดลงอย่างฉับพลัน ธุรกิจจำนวนมากประสบปัญหาขาดสภาพคล่องบางส่วนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ตามปกติ และมีผลกระทบต่อภาวะการทำงานของคนงานที่ทำให้ขาดรายได้หรือรายได้ลดลง เพราะรายได้ของคนงานต้องพึ่งพิงอยู่กับการดำรงอยู่ของภาคธุรกิจ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยคาดการณ์ว่าภาคคราวเรือนที่มีรายได้ลดลงและภาคธุรกิจที่ไม่สามารถปรับการดำเนินธุรกิจและวิถีชีวิตในรูปแบบใหม่ (New Normal) จะเกิดความเสี่ยงต่อการผิदनัดชำระหนี้มากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs และสถาบันการเงินจะพิจารณาเงินลงทุนหรือให้สินเชื่ออย่างระมัดระวังซึ่งอาจจะมีผลต่อการซ้ำเติมหรือชะลอการฟื้นตัวของเศรษฐกิจ

๑.๓.๖ มาตรการจัดการและแก้ไขปัญหาหนี้สินของลูกหนี้ไม่สอดคล้องสถานการณ์หนี้สินคราวเรือนในปัจจุบัน

มาตรการที่ออกแบบเพื่อใช้กับหนี้สินคราวเรือนมุ่งเน้นเพื่อใช้กับหนี้สินของเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินเป็นส่วนใหญ่แต่หนี้สินคราวเรือนในสถานการณ์ปัจจุบันลูกหนี้คราวเรือนที่อยู่ในกลุ่มรายได้ปานกลางและรายได้น้อยมีการกู้หลายบัญชีโดยเป็นหนี้สินทั้งที่อยู่ในสถาบันการเงินและไม่ใช่อินstitutionการเงิน นอกจากนี้ มาตรการของสถาบันการเงินก็ยังจำแนกเป็นมาตรการในแต่ละประเภทหนี้

ทำให้การแก้ไขหนี้สินต้องแยกส่วนดำเนินการทำให้ลูกหนี้แก้ไขหนี้สินทั้งหมดได้ยากเพราะแหล่งเงินรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้มีเพียงแหล่งเดียวแต่แหล่งเงินของเจ้าหนี้มีหลายแหล่งเกินกว่าลูกหนี้จะชำระหนี้ ตามมาตรการช่วยเหลือแต่ละรายของเจ้าหนี้ ดังนั้น ระบบการจัดการและแก้ไขหนี้สินครัวเรือนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของลูกหนี้ต้องเป็นระบบการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินแบบองค์รวม (Holistic Debt Management) ซึ่งยังไม่มีในปัจจุบัน

๑.๓.๗ ไม่มีมาตรการเชิงป้องกันในการลดการก่อหนี้สินครัวเรือน

ปัจจุบันยังไม่หน่วยงานใดดำเนินการในเชิงป้องกันในการลดการก่อหนี้ เช่น กระบวนการให้ความรู้ด้านการเงินครัวเรือน การรณรงค์ให้ครัวเรือนมีความระมัดระวังในการใช้จ่าย การนำความรู้ในการบริหารทางการเงินบรรจุในหลักสูตรการศึกษา เป็นต้น

๑.๔ ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายเกี่ยวกับการจัดการหนี้สิน

จากการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการธิการ พบว่าสาเหตุสำคัญของ “ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน” นอกจากจะเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ ข้างต้นแล้ว ยังเกิดจากกฎหมายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการขาดความรู้ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประชาชนอีกด้วย โดยคณะกรรมการได้พิจารณาศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ดังนี้

๑.๔.๑ พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองลูกหนี้และเพื่อควบคุมไม่ให้เจ้าหนี้เอารัดเอาเปรียบลูกหนี้ โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเกินกว่าอัตรากฎหมายกำหนด แต่กฎหมายดังกล่าวไม่อาจหยุดการก่อหนี้ในระบบได้ เพราะหนี้ในระบบยังถือเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญของลูกหนี้ที่จำเป็นต้องใช้เงินทุนในการหมุนเวียนเพื่อชำระหนี้ของตนแม้จะต้องเสียดอกเบี้ยในอัตราที่สูงกว่าที่กฎหมายกำหนดก็ตาม และลูกหนี้จำนวนมากจะไม่ประสงค์แจ้งความดำเนินคดี

๑.๔.๒ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ มีผลทำให้การทวงถามหนี้สินของเจ้าหนี้ต่อลูกหนี้ดีขึ้น ลดความรุนแรง การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น แต่ไม่ได้ช่วยในการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้แก่ครัวเรือนได้โดยตรง

๑.๔.๓ พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓

พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ ได้กำหนดให้ลูกหนี้อาจร้องขอฟื้นฟูกิจการของตนได้ในกรณีที่ตนเป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ต่อมาได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มหมวด ๓/๒ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม บัญญัติให้มีการร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ซึ่งมีกิจการประเภทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อศาลเพื่อแก้ไขภาวะหนี้สินล้มฟื้นตัวหรืออยู่ในภาวะไม่สามารถชำระหนี้ได้

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ฉบับดังกล่าวจะกำหนดให้กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs สามารถฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ก็ตาม แต่เงื่อนไขการฟื้นฟูกิจการที่กฎหมายกำหนดไว้เป็นเงื่อนไขที่ลูกหนี้ปฏิบัติได้ยาก ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง และประสบความสำเร็จได้ค่อนข้างยาก ทำให้ตั้งแต่กฎหมายใช้บังคับเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ยังไม่มีผู้ประกอบการ SMEs ที่สามารถได้รับการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายดังกล่าว

นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติมยังไม่ครอบคลุมลูกหนี้ครัวเรือนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่มีได้ประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ประกอบอาชีพอื่นและหรือมีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ พนักงานบริษัท อาชีพอิสระ ฯลฯ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและมีแนวโน้มเป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้เยอะ และเป็นหนี้ยาวนาน และบางรายไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นหนี้กู้ยืมจากแหล่งเงินทุนหลายแห่ง เป็นเหตุให้กลุ่มลูกหนี้ดังกล่าวไม่สามารถร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูตนเองด้วยความสมัครใจเพื่อชำระสะสางปัญหาหนี้สินให้เสร็จสิ้นในคราวเดียว เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยเร็วภายใต้กระบวนการตามกฎหมายที่เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของตน และทำให้ลูกหนี้อาจถูกเจ้าหนี้ฟ้องเป็นคดีแพ่ง อันจะส่งผลให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เดิมมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้อยู่แล้ว จะยิ่งลดน้อยถอยลงจนก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อเจ้าหนี้และลูกหนี้นั่นเอง และลูกหนี้บางรายที่มีหนี้สินล้นพ้นตัว และมีจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาท อาจถูกเจ้าหนี้ฟ้องให้ล้มละลายได้ และหากลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย จะส่งผลกระทบต่อสถานะความน่าเชื่อถือของลูกหนี้เป็นอย่างมาก ลูกหนี้บางรายอาจถูกนายจ้างให้ออกจากงาน หรือข้าราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ต้องพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากกลายเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้รับราชการหรือดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากลูกหนี้เหล่านั้นมีรายได้ประจำจากเงินเดือนสามารถนำรายได้เหล่านั้นมากำหนดแผนเพื่อผ่อนชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสมได้ ทั้งประเทศไทยยังไม่มีสวัสดิการหรือมาตรการในการรองรับสถานการณ์ดังกล่าว และบุคคลล้มละลายต้องอยู่ในสถานะล้มละลายหลายปี โดยไม่มีการค้ำประกันว่าบุคคลล้มละลายจะอยู่ในสภาพใด จะได้ทำงานหรือไม่ จะกลายเป็นอาชญากรหรือไม่ และสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีแนวโน้มที่บุคคลล้มละลายส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลล้มละลายสุจริต เป็นผู้ที่มีการศึกษา มีฐานะทางงานที่ดี ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลควรต้องคำนึงถึงปัญหาและการสูญเสียต่างๆ ควบคู่ไปด้วย ภายใต้กระบวนการแก้ไขปัญหานี้สินให้มีการฟื้นฟูจึงไม่อาจแก้ไขปัญหานี้สินของครัวเรือนที่มีหนี้สินหลายบัญชีและหลายแหล่งเงินได้ โดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนผู้มีรายได้

๑.๔.๔ กฎหมายว่าด้วยการบังคับคดี

การบังคับคดีในกรณีศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามฟ้องนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้ในหมวด ๒ โดยการบังคับคดีนั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษาจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึด आयัด มาจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยครบถ้วนให้มากที่สุด และในขณะเดียวกันทำให้ลูกหนี้ได้รับผลเป็นการชำระหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้เป็นจำนวนมากที่สุด แต่ปรากฏว่าการแก้ไขปรับปรุงระบบการบังคับคดี

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังเป็นการแก้ไข เพื่อให้กระบวนการบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยรวดเร็วมากกว่าการสร้างระบบการบังคับคดีที่เป็นธรรม แก่เจ้าหนี้และลูกหนี้ให้ได้รับชำระหนี้ได้ครบถ้วนมากที่สุด จึงทำให้ลูกหนี้ต้องสูญเสียทรัพย์สินที่มีไป โดยยังมีหนี้สินค้างอยู่อีก และเจ้าหนี้ก็ไม่ได้รับชำระหนี้ครบถ้วนตามจำนวนที่กำหนดตามคำพิพากษา เป็นเหตุให้ลูกหนี้ไม่สามารถหลุดพ้นปัญหาหนี้สินได้

ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวมีสาเหตุสำคัญ กล่าวคือ

(๑) การกำหนดราคาประเมินเพื่อการขายทอดตลาด

การประเมินเพื่อกำหนดราคาทรัพย์สินในการขายทอดตลาดเป็นการประเมิน ที่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาประเมินทั้งที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียและราคาประเมิน มิได้กระทำโดยผู้มีอาชีพหรือมีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินทรัพย์สิน นอกจากนี้ ราคาประเมิน มิได้เชื่อมโยงกับราคาหลักประกันตามสัญญาซึ่งเป็นราคาพื้นฐานในการฟ้องคดีและจำนวนหนี้ตามคำพิพากษา ของศาล ทำให้ราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับราคาตามมูลหนี้ตามสัญญา และคำพิพากษาของศาล

(๒) วิธีการบังคับคดีเพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้ตามคำพิพากษา จำกัดเพียงวิธีการ ขายทอดตลาดเพียงวิธีเดียว

วิธีการบังคับคดีโดยการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วยวิธีการขายทอดตลาด เพียงอย่างเดียว นั้น มีข้อจำกัดด้านกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการมีปัญหาอุปสรรค อันไม่อาจทำให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้จากกระบวนการ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีความแตกต่างจากวิธีการบังคับคดีในต่างประเทศที่มีวิธีการบังคับคดีหลายวิธีการเพื่อให้ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ให้ได้มากที่สุด

๑.๕ แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนของคณะกรรมการ

เพื่อให้การแก้ไขปัญหาดังกล่าวข้างต้นมีความเหมาะสม เป็นธรรม และเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อทุกฝ่าย คณะกรรมการจึงเห็นควรให้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามแนวทาง ดังนี้

(๑) กำหนดมาตรการการจัดการและแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนโดยต้องดำเนินการ ในรูปแบบองค์รวม หรือ Holistic Debt Management System

(๒) มาตรการการจัดการและแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนในรูปแบบองค์รวม หรือ Holistic Debt Management System ตามข้อ (๑) ต้องดำเนินการในลักษณะของการฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้ โดยควรกำหนดให้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำสามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองได้ โดยไม่ต้องถูกฟ้องล้มละลายมาก่อน และไม่จำเป็นต้องกำหนดสถานะลูกหนี้ว่า ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัว เพียงแต่ลูกหนี้สามารถพิสูจน์ได้ว่า มีทรัพย์สินไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ หรือขาดสภาพคล่องก็เพียงพอ ต่อการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ทั้งนี้ ควรกำหนดมูลหนี้ขั้นสูงที่ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยภาระหนี้สินของบุคคลธรรมดาทั่วประเทศ และต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเอง มีรายได้ประจำเป็นจำนวนเท่าใด เช่น เงินเดือน ค่าแรง ค่าจ้าง บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเลี้ยงชีพ หรือเงินรายได้ จากแหล่งรายได้ที่แน่นอน และเพียงพอต่อการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามจำนวนที่กำหนดในแผนฟื้นฟู โดยการชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูต้องคำนึงถึงรายได้ที่ลูกหนี้ได้รับ ค่าใช้จ่ายจำเป็นในการดำรงชีวิต ความเหมาะสม และเป็นธรรมในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละราย ตลอดจนระยะเวลาในการดำเนินการตามแผน

ไม่ควรเกิน ๕ ปี และเมื่อลูกหนี้ชำระหนี้ครบถ้วนตามแผนฟื้นฟูแล้ว ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากภาระหนี้สินทั้งหมด และมีโอกาสเริ่มต้นใหม่ โดยถือว่าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ครบถ้วนตามกำลังความสามารถของตนแล้ว

(๓) ผลักดันกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูหนี้สินลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และกิจการ SMEs โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ ในส่วนของการเพิ่มเติมบทบัญญัติที่มีกลไกให้ลูกหนี้สามารถร้องขอฟื้นฟูผ่านการดำเนินการของเจ้าพนักงาน เพื่อให้ลูกหนี้สามารถเข้าถึงกฎหมายฟื้นฟูกิจการของ SMEs และการฟื้นฟูหนี้สินบุคคลธรรมดาได้เป็นวาระเร่งด่วน โดยมีสาระสำคัญให้ลูกหนี้อาจยื่นคำขอด้วยความสมัครใจต่อเจ้าพนักงานซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ทำการฟื้นฟูหนี้สินของตนได้ พร้อมทั้งให้เจ้าพนักงานและลูกหนี้ร่วมกันจัดทำแผนฟื้นฟูหนี้สินกำหนดขั้นตอนและวิธีการฟื้นฟูหนี้สิน โดยคำนึงถึงรายได้ที่ลูกหนี้ได้รับ ความสามารถในการชำระหนี้ ความเหมาะสมและเป็นธรรมในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละราย หรือแต่ละกลุ่ม และกำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามแผนไม่เกิน ๕ ปี ทั้งนี้ เมื่อเจ้าหนี้และศาลเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูดังกล่าว แผนฟื้นฟูจะผูกมัดเจ้าหนี้และลูกหนี้ให้ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามแผน เมื่อลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูสำเร็จ ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากภาระหนี้สินทั้งปวง

(๔) จัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพสุจริตโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

(๕) แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สหกรณ์รวบรวมและเปิดเผยข้อมูลบัญชีลูกหนี้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละสหกรณ์ให้สถาบันการเงินรับทราบ หรือให้มีการรายงานหนี้สินต่อหน่วยงานกลาง เพื่อเป็นการลดการปล่อยสินเชื่อที่ซ้ำซ้อน

(๖) การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครัวเรือนในการให้ความรู้ในการบริหารจัดการหนี้สิน

(๗) กำกับ ติดตาม และดูแลการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ ในช่วงที่คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) มีมติปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อไม่ให้สถาบันการเงินของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ ฉวยโอกาสปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยโดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) และยังไม่มีความเสี่ยงในการชำระหนี้

๒. ผลการพิจารณาศึกษาหนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ)

๒.๑ ภาพรวมสถานการณ์หนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ)

สถานะหนี้สาธารณะคงค้าง ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ มีจำนวนหนี้คงค้าง ๙,๓๓๗,๕๔๓.๐๒ ล้านบาท แบ่งออกเป็น หนี้ในประเทศ ร้อยละ ๙๘.๒๐ และหนี้ต่างประเทศ ร้อยละ ๑.๘๐ ของหนี้สาธารณะคงค้างทั้งหมด และเมื่อแบ่งตามอายุคงเหลือสามารถแบ่งออกเป็นหนี้ระยะยาว ร้อยละ ๘๖.๔๒ และหนี้ระยะสั้น ร้อยละ ๑๓.๕๘ ของหนี้สาธารณะคงค้างทั้งหมด โดยรายละเอียดของหนี้สาธารณะ แบ่งเป็น หนี้รัฐบาล จำนวน ๘,๒๐๓,๖๙๘.๖๗ ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๘๔๕,๖๓๙.๙๑ ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน (รัฐบาลค้าประกัน) จำนวน ๒๘๑,๐๔๑.๖๒ ล้านบาท และหนี้หน่วยงานของรัฐ จำนวน ๗,๑๖๒.๘๒ ล้านบาท

ทั้งนี้ หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๙๘ ของ GDP โดยสัดส่วนของหนี้สาธารณะต่อ GDP ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับข้อมูลย้อนหลัง ๑๐ ปี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น

อย่างต่อเนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของประเทศไทย เมื่อเทียบกับต่างประเทศโดยเฉพาะกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชีย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๖๒.๘๙ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๖.๙๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนและประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน สำหรับประเทศไทย World Population Review ได้จัดไว้เป็นอันดับที่ ๑๒๐ ด้วยอัตราหนี้สินของประเทศอยู่ที่ร้อยละ ๔๑.๔๗ ของ GDP

๒.๒ สาเหตุการเพิ่มสูงขึ้นของหนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ)

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาจำเป็นต้องดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัว เพื่อยกระดับการพัฒนาของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้น ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการก่อหนี้สาธารณะเพื่อสนับสนุนการลงทุนของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจผ่านการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณเป็นสำคัญ เช่น ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - พ.ศ. ๒๕๖๔ รัฐบาลมีโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ จำนวน ๑๗๘ โครงการ วงเงินกว่า ๒.๖ ล้านล้านบาท ครอบคลุมทุกสาขา ทั้งด้านคมนาคม สาธารณูปการ พลังงาน สังคม และการพัฒนาพื้นที่ทุกภูมิภาค และในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - พ.ศ. ๒๕๖๙ รัฐบาลมีแผนที่จะลงทุนเพื่อรองรับโครงสร้างพื้นฐานในอนาคตอย่างต่อเนื่อง วงเงินประมาณ ๘๔๐,๐๐๐ ล้านบาท เป็นต้น

นอกจากนี้ สภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และบรรเทาผลกระทบจากโรคโควิด ๑๙ ให้แก่ภาคประชาชน ผู้ประกอบการ และทุกภาคส่วน ผ่านมาตรการทางการคลัง ซึ่งได้แก่พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ วงเงินกู้จำนวน ๑ ล้านล้านบาท พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ วงเงินกู้จำนวน ๕ แสนล้านบาท รวมทั้งการกู้เงินขาดดุลงบประมาณที่มีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง โดยเงินกู้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลมาจากสัดส่วน GDP ของประเทศไทยหดตัวเป็นอย่างมาก และคาดว่าจะส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP สูงถึงร้อยละ ๖๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔

เมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวจะทำให้เห็นว่าการบริหารงานของรัฐบาลจะขัดต่อกฎการคลัง (Fiscal rule) ตามที่พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดไว้ว่า หนี้สาธารณะต่อ GDP ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ภาระหนี้ของรัฐบาลต่อประมาณการรายได้ไม่เกินร้อยละ ๓๕ หนี้สาธารณะที่ออกด้วยสกุลเงินต่างประเทศต่อหนี้สาธารณะทั้งหมดไม่เกินร้อยละ ๑๐ และภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อรายได้การส่งออกสินค้าและบริการไม่เกินร้อยละ ๕ ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการวินัยการเงินการคลังจึงได้มีมติเห็นชอบขยายกรอบเพดานหนี้สาธารณะจากเดิมที่กำหนดเป็นสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ต้องไม่เกินร้อยละ ๗๐ (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔) เพื่อเพิ่มพื้นที่ทางการคลังให้กับรัฐบาล และไม่เป็นอุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลัง

ในระยะปานกลางโดยยังคงมีความสามารถในการชำระอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้ การทบทวนกรอบสัดส่วนการบริหารหนี้สาธารณะในครั้งนี้เป็นไปตามความในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดให้มีการทบทวนสัดส่วนต่าง ๆ อย่างน้อยทุก ๓ ปี

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกตินับตั้งแต่มีการระบาดของโรคโควิด ๑๙ ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องให้การช่วยเหลือภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมโดยเร็วผ่านการดำเนินนโยบายการคลังจึงจำเป็นต้องเพิ่มพื้นที่ทางการคลัง (Fiscal space) โดยการเพิ่มพาดานหนี้สาธารณะเพื่อให้สามารถรองรับการกู้เงินเพิ่มเติมสำหรับการดำเนินนโยบายการคลังและแผนพัฒนาฟื้นฟูเศรษฐกิจในอนาคต แต่ระดับหนี้สาธารณะในปัจจุบันของประเทศไทยยังไม่ก่อให้เกิดปัญหาการคลังแต่อย่างใดเนื่องจากรัฐบาลยังมีความสามารถในการชำระหนี้ (Debt affordability)

๒.๓ ข้อคิดเห็นของคณะกรรมการ

แผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ได้ระบุถึงแผนการก่อหนี้ใหม่ของรัฐบาลที่รัฐบาลกู้มาเพื่อดำเนินการแผนงานหรือโครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ วงเงิน ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่ใช้งบประมาณมาใช้เพื่อช่วยเหลือเยียวยา และชดเชยประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว โดยการใช้เงินงบประมาณในส่วนนี้ได้ส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ในอนาคตหากรัฐบาลจะมีแผนการก่อหนี้สาธารณะใหม่ รัฐบาลควรพิจารณาตรวจสอบความคุ้มค่า ความเหมาะสม และประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เป็นภาระสร้างภาระให้แก่คนรุ่นหลังในอนาคตมากเกินไป

๓. ข้อสังเกตของคณะกรรมการ

๓.๑ ด้านหนี้สินในครัวเรือน

(๑) รัฐบาลควรออกมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนเป็นวาระแห่งชาติ ด้วยการกำหนดให้มีกลไกในการแก้ไขปัญหาหนี้สินแบบองค์รวม (Holistic Debt Management System) ทั้งปัญหาหนี้สินของสถาบันการเงิน และหนี้สินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน สหกรณ์ต่าง ๆ สถาบันการเงินชุมชน เป็นต้น โดยให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงยุติธรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดตั้งศูนย์การจัดการหนี้สินภาคครัวเรือนแห่งชาติ และจัดทำร่างกฎหมายการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนทั้งระบบ อาทิ กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูหนี้บุคคลธรรมดา ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่ปรากฏอยู่ในภาคผนวก ข

(๒) กระทรวงยุติธรรมควรพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาวิธีการบังคับคดี เพื่อให้ลูกหนี้ได้เงินมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาที่ปัจจุบันจำกัดเพียงวิธีการขายทอดตลาดวิธีการเดียว โดยแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่ว่าด้วยการบังคับคดี ตลอดจนแก้ไขระเบียบว่าด้วยการบังคับคดีให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น เช่น หากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ยึดและอายัดไว้มีราคาประเมินเกินกว่าที่กำหนดไว้ อาจให้ผู้ขายทอดตลาดเอกชนที่ได้รับอนุญาต (Authorized auctioneer) ดำเนินการ

ขายทอดตลาดแทนได้ หรือการใช้หลัก Power of Sale ตามหลักของประเทศอังกฤษ กรณีผู้จำหน่ายทรัพย์สินมีปัญหาไม่สามารถชำระหนี้ได้ผู้รับจำหน่ายทรัพย์สินสามารถขายทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องผ่านการบังคับคดี เป็นต้น อันจะทำให้การบังคับคดีสามารถทำให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้มากที่สุด และลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ในจำนวนเงินที่เป็นธรรมจากการบังคับคดี

(๓) ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ ควรร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ภาคประชาชน ครูวีรชนไทย โดยการจัดให้มีวิชาเรียนในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถม มัธยม และปริญญาตรี เพื่อให้ความรู้การวางแผนทางการเงิน การสร้างวินัยทางการเงิน และการบริหารจัดการหนี้สินแก่คนรุ่นใหม่ทุกระดับการศึกษา รวมถึงการรณรงค์ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ในการสร้างความรู้และความเข้าใจอย่างทั่วถึงเรื่องการบริหารจัดการหนี้ อันเป็นการสร้างพลเมืองคนรุ่นใหม่ให้ห่างไกลหนี้สินอย่างยั่งยืน

(๔) รัฐบาลควรมีการกำกับ ติดตาม และดูแลการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ ในช่วงที่คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) มีมติปรับอัตราดอกเบี้ยเพื่อไม่ให้สถาบันการเงินของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ ฉวยโอกาสปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ยโดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID ๑๙) และยังมีศักยภาพในการชำระหนี้

๓.๒ ด้านหนี้สาธารณะ

รัฐบาลควรมีมาตรการด้านอื่น ๆ นอกจากการใช้กลไกการก่อหนี้สาธารณะเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาจากผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพื่อให้รองรับการแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะเกิดในอนาคตได้มากขึ้น เช่น เร่งรัดการหามาตรการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ ให้แก่ประชาชนในการดำรงชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และลดการพึ่งพาจากภาครัฐ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

รายงานผลการพิจารณาศึกษาญัตติ
เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า
ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า นายคมเดช ไชยศิวิมมกุล เป็นผู้เสนอ และที่ประชุมลงมติให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา นั้น ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

(๑) นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย	ประธานคณะกรรมการ
(๒) นางสมหญิง บัวบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
(๓) นายวีชรา ณ วังขนาย	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
(๔) นายองค์การ ชัยบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
(๕) นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
(๖) นายคมเดช ไชยศิวิมมกุล	กรรมการที่ปรึกษา
(๗) นางทัศนาวพร เกษเมธีการุณ	โฆษกคณะกรรมการ
(๘) นายสำลี รักสุทธี	โฆษกคณะกรรมการ
(๙) นายสมเจตน์ ลิ้มปะพันธ์	กรรมการ
(๑๐) นายชัชวาลล์ คงอุดม	กรรมการ
(๑๑) นางอนรรักษ์ บุญศล	กรรมการ
(๑๒) นายพยม พรหมเพชร	กรรมการ
(๑๓) นายชัยชนะ เดชเดโช	กรรมการ
(๑๔) นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์	เลขานุการคณะกรรมการ
(๑๕) นางสาวชนก จันทาทอง	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

อนึ่ง นางทัศนาวพร เกษเมธีการุณ ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง นับตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ และนายสำลี รักสุทธี สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) นับแต่วันเลือกตั้ง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า เสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงขอรายงานผลการพิจารณาศึกษาเรื่องดังกล่าวต่อสภาผู้แทนราษฎร ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๑๐๔ ดังนี้

๑. การดำเนินงาน

๑.๑ การแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้มีมติแต่งตั้ง พันจ่าอากาศเอก ศักดิ์สิทธิ์ ภูสีโรรัมย์ ผู้บังคับบัญชา กลุ่มงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ สำนักกรรมการ ๑ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๓ พรรคเสรี

๑.๒ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการได้มีมติตั้งคณะอนุกรรมการขึ้นคณะหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่พิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ตลอดจนหาแนวทางและมาตรการในการแก้ไขปัญหา และจัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาเสนอต่อคณะกรรมการ เพื่อพิจารณาและเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร รวมถึงปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย ทั้งนี้ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๖ ซึ่งคณะอนุกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

- ๑.๒.๑ นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์ เป็น ประธานคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๒ นายพยม พรหมเพชร เป็น รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
- ๑.๒.๓ นายเชิดศักดิ์ หิรัญสิริสมบัติ เป็น รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
- ๑.๒.๔ นายสุธัญญ์ ฤทธิขาบ เป็น รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สาม
- ๑.๒.๕ นางสาวทิवालักษณ์ ผลหาญ เป็น โฆษกคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๖ นายเตชวิทย์ พันธุ์กล้า เป็น โฆษกคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๗ นายพีระศักดิ์ หินเมืองเก่า เป็น อนุกรรมการ
- ๑.๒.๘ นายธนบัตร รักสุจริต เป็น อนุกรรมการ
- ๑.๒.๙ นายสิทธิชัย แดงประเสริฐ เป็น เลขานุการคณะอนุกรรมการ
- ๑.๒.๑๐ นาวาอากาศตรี ปุณณัฐส์ นำพาเป็น ผู้ช่วยเลขานุการคณะอนุกรรมการ

๒. ผู้ซึ่งคณะกรรมการได้เชิญมาชี้แจงแสดงความคิดเห็น

(๑) สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

- (๑) นางสาวจินางค์กูร โรจนนันต์ รองเลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (๒) นางนภัสชล ทองสมจิตร ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
- (๓) นางสาวมนต์ทิพย์ สัมพันธ์วงศ์ ผู้อำนวยการกองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม
- (๔) นายอภิชัย ธรรมเสริมสุข ผู้อำนวยการกองบัญชีประชาชาติ
- (๕) นางสาวอานันท์ชนก สกนธวัฒน์ รักษาการนักวิเคราะห์นโยบายและแผนเชี่ยวชาญ
- (๖) นายไพรัตน์ กล้าทอง นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ

(๒) กระทรวงการคลัง**(๒.๑) สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ**

(๑) นางจินดารัตน์ วิริยะทวีกุล

รองผู้อำนวยการสำนักงาน
บริหารหนี้สาธารณะ

(๒) นายถาวร เสรีประยูร

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายและแผน

(๓) นางสาวพนิดา ร้อยดวง

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

(๔) นายเกษิรัช สุวรรณเพ็ญ

เศรษฐกรชำนาญการพิเศษ

(๒.๒) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

(๑) นายพิสิทธิ์ พัวพันธ์

ผู้อำนวยการสำนัก

นโยบายเศรษฐกิจมหภาค

(๒) นายชุมพล สุวรรณกิจบริหาร

ผู้อำนวยการสำนักนโยบายการคลัง

(๓) นางสาวศิริพร สุขุมศิริมงคล

ผู้อำนวยการส่วนแก้ไขปัญหา

หนี้สินภาคประชาชน

(๔) นางวรรณภา แพรศรี

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบาย

และระบบการคลัง

(๕) นายศิรพล ฤทธิประศาสน์

เศรษฐกรชำนาญการ

(๖) นางสาวกัณดา ศุขสาตร

เศรษฐกรปฏิบัติการ

(๗) นายพุทธิสมบัติ ปานกุล

เศรษฐกรปฏิบัติการ

(๘) นางสาวชิตมน ชนกอโหวาท

เศรษฐกรปฏิบัติการ

(๓) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์**กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ****สำนักงานธรรมาภิบาล**

(๑) นายประสงค์ พันธุ์ลิมา

ผู้อำนวยการสำนักงานธรรมาภิบาล

(๒) นายสายชล ถนอมรอด

นักวิเคราะห์และวางแผน

(๔) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์**สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์****กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน**

(๑) นายสุชัยภูมิ ฤทธิชัย

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกองทุน

เพื่อช่วยเหลือเกษตรกร

และรับเรื่องร้องเรียน

(๒) นางสาวอรษา นิตินิติกร

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

ชำนาญการพิเศษ

(๓) นางชญานิศ ปุปลี

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

(๕) กระทรวงพลังงาน**สำนักนโยบายและแผนพลังงาน**

(๑) นายอนิรุทธิ์ ธนกรมนตรี

รองผู้อำนวยการสำนักงาน

นโยบายและแผนพลังงาน

(๒) นายฤกษ์ฤทธิ์ เคนหาราช

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน

ชำนาญการพิเศษ

(๓) นางสาวดวงตา ทองสกุล

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

(๖) กระทรวงพาณิชย์**กรมการค้าภายใน**

(๑) นายวัฒนศักดิ์ เสือเอี่ยม

รองอธิบดีกรมการค้าภายใน

(๒) นายปรัชญา นราภิชาติ

ผู้อำนวยการกองบริหาร

มาตรการลดค่าครองชีพ

(๓) นางวราภรณ์ สุวรรณเจริญ

ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต้นทุน

และการกำหนดราคาสินค้า

(๔) นายนิติรักษ์ เกากัน

นักวิชาการพาณิชย์

(๗) กระทรวงมหาดไทย**(๗.๑) สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย****ศูนย์ดำรงธรรม**

(๑) นายพิชัยยา ตระทอง

ผู้อำนวยการกลุ่มงานอำนวยการ

สำนักงานจังหวัดร้อยเอ็ด ช่วยราชการ

สำนักตรวจราชการและเรื่องราวร้องทุกข์

(๒) นายฐิติพงศ์ วิชัยสาร

นิติกรชำนาญการพิเศษ

(๓) นายณัฐดนัย ไชยเลิศ

เจ้าหน้าที่สนับสนุนงาน

(๗.๒) กรมการพัฒนาชุมชน

(๑) นางทรงลักษณ์ วรรณชัย

ผู้ตรวจราชการกรมพัฒนาชุมชน

(๒) นางสาวสุวรรณา รอดเรือง

ผู้อำนวยการ

กลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์

(๓) นางสมพิศ ปูนจัตูรัส

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

(๔) นายจักรพงษ์ การีชุม

นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ

(๗.๓) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

(๑) นายทวี เสริมภักดีกุล

รองอธิบดี

(๒) นายกิตติพงศ์ เกิดฤทธิ์

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขท้องถิ่น

(๓) นางสาวสุจิตรา ดาวเรือง

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

(๔) นายปวิตร เลิศอำไพพนนท์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

(๕) นางสาวพรรณนิภา เยื่อใย

เจ้าหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล

(๘) กระทรวงยุติธรรม**กรมบังคับคดี**

(๑) นายเสกสรร สุขแสง	รองอธิบดีกรมบังคับคดี
(๒) นางสาวเพ็ญทิพย์ จาตุรนต์เกาศัลย์	นิติกรชำนาญการ

(๙) กระทรวงแรงงาน**กรมการจัดหางาน**

(๑) นางพรปวีณ์ วิชิต	รองอธิบดีกรมการจัดหางาน
(๒) สิบเอก สนาม ลำพิ่งคิด	นักวิชาการชำนาญการ
(๓) นางสาวสุพัตรา เบ้าสุวรรณ	นักวิชาการชำนาญการ

(๑๐) กระทรวงอุตสาหกรรม**กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม**

(๑) นายเจตนิพิฐ รอดภัย	รองอธิบดีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม
(๒) นางสาววรมน เมตไตรพันธ์	นักวิชาการอุตสาหกรรมชำนาญการ
(๓) นายพัทธวงศ์ ไพรัตน์	นักวิชาการอุตสาหกรรมปฏิบัติการ

(๑๑) สำนักงานอัยการสูงสุด**สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน**

(๑) นายณรงค์ ศรีระสันต์	อัยการพิเศษ ฝ่ายแผนช่วยเหลือทางกฎหมาย
(๒) นายศรายุทธ นามสิงห์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ
(๓) นายเกียรติศักดิ์ เม่งชาน	เจ้าหน้าที่บริหารงาน สฝผช.

(๑๒) กรุงเทพมหานคร**(๑๒.๑) สำนักงานสถานธนาอนุบาลกรุงเทพมหานคร**

(๑) นายนภดล เพิ่มพิทยา	ผู้อำนวยการสำนักงานสถานธนาอนุบาล
(๒) นายนิรุตติธรรม บุญรังสี	รองผู้อำนวยการสำนักงานสถานธนาอนุบาล
(๓) นางกัลยา สิทธิประสงค์	หัวหน้าฝ่ายพัฒนารูธุรกิจ
(๔) นางสาวกฤษฏีกา เสถียรคมสรไกร	พนักงานวิเคราะห์นโยบายและแผน

(๑๒.๒) สำนักพัฒนาสังคม

(๑) นางจิตรลดา ถนอมศักดิ์	รองผู้อำนวยการสำนักพัฒนาสังคม
(๒) นางสาวดุขฎิ สรวงจันทร์	ผู้อำนวยการส่วนการฝึกอาชีพ

(๑๓) สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

(๑) นายสไกร พิมพ์บึง	รองเลขาธิการ รักษาราชการในตำแหน่ง เลขาธิการสำนักงานกองทุนฟื้นฟู และพัฒนาเกษตรกร
(๒) นายสมศักดิ์ อยู่รอด	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมาย
(๓) นายประยงค์ อัมจักร	ผู้อำนวยการสำนักฟื้นฟู และพัฒนาเกษตรกร

- (๔) นายขจร ณะแพสย์
ผู้อำนวยการฝ่ายคุ้มครอง
ผู้ใช้บริการทางการเงิน
- (๕) นายสุรัช แทนบุญ
ผู้อำนวยการอาวุโส ฝ่ายนโยบายการเงิน
- (๖) นางชวรัตน์ ชื่นสุข
รองผู้อำนวยการฝ่ายคุ้มครอง
ผู้ใช้บริการทางการเงิน
- (๗) นายนิวัติ พงษ์สุขเวชกุล
ผู้ช่วยผู้อำนวยการกลุ่มงาน
ปรับโครงสร้างหนี้
- (๘) นายพลิชฐ์ โชติวัฒนกุล
ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายการเงิน
- (๙) นางสาวธาราทิพย์ ตั้งกาญจนภาสน์
เศรษฐกรอาวุโสฝ่ายนโยบายการเงิน
- (๑๘) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร**
- (๑) นายภานิต ภัทรสาริน
ผู้ช่วยผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร
- (๒) นายพีระพัฒน์ จินพุดม
เจ้าหน้าที่ธนาคารเพื่อการเกษตร
และสหกรณ์การเกษตร
- (๑๙) ธนาคารอาคารสงเคราะห์**
- (๑) นางวรารภรณ์ ภูษณรัตน์
ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบาย
สินเชื่อธุรกิจและภาครัฐ
- (๒) นางลาวัลย์ วงศ์วิวัฒน์
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหารหนี้
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
- (๓) นายคทาเทพ นิตินิธิ
ผู้ช่วยหัวหน้าส่วนฝ่ายนโยบาย
สินเชื่อธุรกิจและภาครัฐ
- (๒๐) ธนาคารออมสิน**
- (๑) นางปรางมาศ เขียรธนู
ผู้ช่วยผู้อำนวยการธนาคารออมสิน
- (๒) นายบุญชอบ แสงภักดี
ผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหนี้ลูกค้าบุคคล
- (๓) นายสมหมาย อารณพงษ์
ผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร
และพัฒนาหนี้นอกระบบ
- (๔) นางเวสาร์ช พงศ์พานิชานาญเวช
ผู้อำนวยการฝ่ายปฏิบัติการ
สนับสนุนลูกค้ารายย่อยและองค์กรชุมชน
- (๕) นายธนพงศ์ หนักแน่น
รองผู้อำนวยการฝ่ายพัฒนาหนี้ลูกค้าบุคคล
- (๒๑) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)**
นายชัยยศ ตันพิสุทธิ์
ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ
- (๒๒) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)**
- (๑) นายณัฐพล ลือพร้อมชัย
ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่
และผู้บริหารสายงานสินเชื่อ
เพื่อที่อยู่อาศัย
- (๒) นายพีรภิตต์ จิระเชษฐากุล
ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส

(๒๓) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

(๑) นายยรรยง ไทยเจริญ

รองผู้จัดการใหญ่ ผู้บริหารสูงสุดกลุ่มงาน
Economic Intelligence center
ฝ่าย Economic Intelligence center
Function

(๒) นางสาวสาลินี กุมาร

ผู้อำนวยการฝ่ายอาวุโส
ผู้อำนวยการบริหาร ฝ่าย Retail
Lending Auto Finance Product

(๓) นางสาวจุฑามาส เยี่ยงสว่าง

ผู้อำนวยการอาวุโส
ผู้บริหาร Retail Lending
Portfolio and Performance
Management**(๒๔) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)**

(๑) นายกำพล แจ่มสุทธิวรวัฒน์

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการใหญ่
บริหารความร่วมมือกลุ่มธุรกิจ
ปิโตรเลียมชั้นปลาย

(๒) นายไวธยางค์ กุลละวณิชย์

ผู้จัดการฝ่ายจัดการขนส่ง
ต่างประเทศ และรักษาการแทน
ผู้จัดการฝ่ายการค้าอนุพันธ์

(๓) นางสาววิภา สิริบุญกุล

ผู้จัดการฝ่ายนโยบายและข้อมูลพลังงาน
ผู้จัดการส่วน

(๔) นางสาวสุภิญญา ต้นติวงศ์

พนักงานวิเคราะห์และวางแผนอาวุโส

(๕) นางสาวนันทิชา ชลวณิชย์กุล

พนักงานวิเคราะห์และวางแผน

(๖) นายนนทิวรรธน อินทร์กลับ

(๒๕) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

(๑) นายสาธิต ครองสัตย์

ผู้ช่วยผู้ว่าการยุทธศาสตร์องค์กร

(๒) นายธวัชชัย พัฒนพิพิธไพศาล

ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจพลังงาน
หัวหน้ากองค่าไฟฟ้า

(๓) นางสาวจินตนา จีราระรินทร์ศักดิ์

ฝ่ายเศรษฐกิจพลังงาน

(๔) นางสาวพรทิพย์ จันทร์ทอง

วิศวกรระดับ ๘ ฝ่ายเศรษฐกิจพลังงาน

(๒๖) การไฟฟ้านครหลวง

(๑) นายวีรวัจน์ บัวทอง

รองผู้ว่าการฝ่ายแผนและพัฒนาองค์กร

(๒) นายสมศักดิ์ บำรุงวัด

ผู้ช่วยฝ่ายยุทธศาสตร์องค์กรและความยั่งยืน

(๓) นายอำพล สงวนวงศ์

ผู้อำนวยการฝ่ายเศรษฐกิจพลังงานไฟฟ้า

(๔) นางศิริวรรณ วรรณเดช

ผู้อำนวยการกองอัตราค่าไฟฟ้า

และพยากรณ์พลังงานไฟฟ้า

(๕) นางสาวอารยา ภูมิลี

วิศวกรไฟฟ้า ๘ ฝ่ายเศรษฐกิจพลังงานไฟฟ้า

(๒๗) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

(๑) นางสาวภูสุดา สงคศิริ

ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายเศรษฐกิจพลังงาน

(๒) ว่าที่ร้อยตรี สุเมต สุวรรณพรหม

วิศวกรระดับ ๑๑

(๓) นายพรพิสิษฐ์ ลำเพาพงศ์

สำนักรองผู้ว่าการยุทธศาสตร์

(๔) นายสุธันว์ สัมปตตะวนิช

รองผู้อำนวยการกองอัตราและธุรกิจไฟฟ้า
ฝ่ายนโยบายเศรษฐกิจพลังงาน

(๕) นางสาวสุดามาศ จารุมาศ

รองผู้อำนวยการกองรายได้ ฝ่ายการเงิน

รองผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์

และพัฒนารัฐกิจพลังงาน

(๒๘) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

นางชนัยกานต์ ปุระณะ

ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน

(๒๙) สมาคมนักการไทย

นางสาวศุภนุช ทองใบ

เจ้าหน้าที่ด้านการพัฒนาองค์กร

และบริหารแผนงาน

(๓๐) สมาคมสถาบันการเงินของรัฐ

นางภานิณี มโนสันต์

ผู้ช่วยกรรมการผู้จัดการ

สายงานกิจกรรมนโยบาย

สินเชื่อธุรกิจและภาครัฐ

(๓๑) สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย

(๑) นายณพพงศ์ ธีระวร

ประธานกิตติมศักดิ์สมาพันธ์

เอสเอ็มอีไทย

(๒) นายแสงชัย ธีรกุลวานิช

เลขาธิการสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย

และประธานบอร์ดภูมิภาค

(๓) นายนรเทพ บุญเก็บ

ฝ่ายกฎหมายสมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย

๓. การพิจารณาของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้มีการประชุมพิจารณาศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน
หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๓.๑ การประชุมพิจารณาของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้มีการประชุมพิจารณาศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน
หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมประชุม
เพื่อให้ข้อมูล ข้อเท็จจริง ตลอดจนชี้แจงแสดงความคิดเห็น จำนวน ๑๖ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันพุธที่ ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๒ วันพุธที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๓ วันพุธที่ ๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๔ วันพุธที่ ๒๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๕ วันพุธที่ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ครั้งที่ ๖ วันพุธที่ ๑๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๗ วันพุธที่ ๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๘ วันพุธที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๙ วันพุธที่ ๗ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
 ครั้งที่ ๑๐ วันพุธที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔
 ครั้งที่ ๑๑ วันพุธที่ ๘ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔
 ครั้งที่ ๑๒ วันพุธที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๕
 ครั้งที่ ๑๓ วันพุธที่ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕
 ครั้งที่ ๑๔ วันพุธที่ ๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕
 ครั้งที่ ๑๕ วันพุธที่ ๒๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕
 ครั้งที่ ๑๖ วันพุธที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมาธิการได้พิจารณา “รายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า” ของคณะอนุกรรมาธิการ โดยคณะกรรมาธิการได้มีมติที่ประชุมให้ฝ่ายเลขานุการปรับปรุงและแก้ไขรายงานตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมาธิการ และให้นำเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร ต่อไป

๓.๒ ข้อมูลประกอบการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมาธิการ

คณะกรรมาธิการได้พิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงและรายละเอียดข้อมูลเรื่องนี้จากเอกสารข้อมูล คำชี้แจงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งรายละเอียดจากแหล่งข้อมูลแหล่งต่าง ๆ โดยนำมาประกอบการพิจารณาศึกษาข้อเท็จจริงของคณะกรรมาธิการ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๓.๒.๑ รายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง ในคณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

๓.๒.๒ ข้อมูล ข้อเท็จจริง และข้อคิดเห็น ที่ได้จากการประชุมพิจารณาญาติของคณะอนุกรรมาธิการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง ในคณะกรรมาธิการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ จำนวน ๑๕ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ วันอังคารที่ ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๒ วันอังคารที่ ๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๓ วันอังคารที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๔ วันอังคารที่ ๒๔ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๕ วันพฤหัสบดีที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๖ วันอังคารที่ ๑๕ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๗ วันอังคารที่ ๒๒ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓
 ครั้งที่ ๘ วันอังคารที่ ๑๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔
 ครั้งที่ ๙ วันอังคารที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔
 ครั้งที่ ๑๐ วันอังคารที่ ๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๑๑ วันอังคารที่ ๙ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๑๒ วันอังคารที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๑๓ วันอังคารที่ ๙ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๑๔ วันพุธที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

ครั้งที่ ๑๕ วันอังคารที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕

๓.๒.๓ เอกสารวิชาการ งานวิจัย ข้อมูลและข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

คณะกรรมการได้พิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า โดยศึกษาวิเคราะห์เอกสารวิชาการ งานวิจัย ข้อมูล และข้อเท็จจริงจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ สำนักงานสถิติแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ วารสารนิติรัฐกิจและสังคมศาสตร์ ปีที่ ๔ ฉบับที่ ๒ เรื่อง ปัญหาและอุปสรรคทางกฎหมายเกี่ยวกับการขายทอดตลาดโดยเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมการขายทอดตลาดและการค้าของเก่า พ.ศ. ๒๕๗๔ กฎหมายล้มละลายประเทศสหรัฐอเมริกา บทที่ ๑๓ ว่าด้วยการฟื้นฟูหนี้บุคคล บทความเรื่องข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ไฟฟ้าของครัวเรือนไทย จากฐานข้อมูลการใช้ไฟฟ้าส่วนภูมิภาค: เรียนรู้พฤติกรรม ความเป็นอยู่ และความเหลื่อมล้ำของครัวเรือนไทย ผ่านข้อมูลการใช้ไฟฟ้า โครงสร้างเศรษฐกิจสังคมไทย: ความเปราะบางท่ามกลางความเปลี่ยนแปลง และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

๓.๓ การเดินทางศึกษาดูงานของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้มีมติเดินทางไปศึกษาดูงาน จำนวน ๓ ครั้ง ดังนี้

๓.๓.๑ การเดินทางศึกษาดูงาน “เรื่องการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ” ในวันเสาร์ที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๖๓ ณ สถาบันการเงินชุมชนคลองปลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี

๓.๓.๒ การเดินทางศึกษาดูงาน เรื่อง “การแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ” ในวันศุกร์ที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ จังหวัดนนทบุรี

๓.๓.๓ การเดินทางศึกษาดูงาน เรื่อง “การแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ และหนี้สินเกษตรกร” ระหว่างวันศุกร์ที่ ๒๘ ถึงวันเสาร์ที่ ๒๙ สิงหาคม ๒๕๖๓ ณ สหกรณ์การเกษตรหาดใหญ่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรอำเภอสิงหนิง จำกัด จังหวัดสงขลา

๔. ผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ

คณะกรรมการได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาปฏิบัติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ปรากฏผลการดำเนินการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

๔.๑ ความเป็นมาและสภาพปัญหา

การเป็น “หนี้” ของภาคครัวเรือนไม่ใช่เรื่องน่าตื่นตระหนกหรือเป็นเรื่องเสียหายหรือเป็นปัญหาแต่อย่างใด หากลูกหนี้เรียนรู้ที่จะบริหารจัดการ มีวินัยทางการเงิน และไม่สร้างหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้จนกลายเป็นภาระที่เกินกำลังความสามารถในการชำระคืน แต่ที่ผ่านมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันกลับพบว่า “หนี้” กลายเป็น “ปัญหา” สำคัญลำดับต้น ๆ ของสังคมไทยที่รัฐบาลทุกสมัยต้องให้ความสำคัญและต้องกำหนดเป็นนโยบายในการแก้ไขปัญหาทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ซึ่งจากการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ พบสาเหตุสำคัญของ “ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน” เกิดจากหลายปัจจัย อาทิ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม อัตราค่าครองชีพ ระบบการให้สินเชื่อของสถาบัน

การเงิน พฤติกรรมการบริโภคและค่านิยมของประชาชน กฎหมายและมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การบังคับใช้กฎหมายที่ไม่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการขาดความรู้ ความเข้าใจในกฎหมายที่เกี่ยวข้องของประชาชน ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) การติดกับดักหนี้และมีภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว ทั้งนี้ ในช่วงที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า ภาคครัวเรือนเริ่มมีสถานะการเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้เยอะขึ้น และเป็นหนี้ยาวนานขึ้น จนทำให้สัดส่วนหนี้ครัวเรือน ต่อ GDP ของไทยในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เพิ่มสูงขึ้นคิดเป็นร้อยละ ๖๖.๒ ร้อยละ ๗๖.๖ และร้อยละ ๘๑.๒ ตามลำดับ โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ และปี พ.ศ. ๒๕๖๐ สัดส่วนหนี้ครัวเรือน ต่อ GDP ปรับตัวลดลงอยู่ที่ร้อยละ ๗๙.๔ และร้อยละ ๗๘.๑ เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจหลายประการ รวมถึงการระมัดระวังในการให้สินเชื่อของสถาบันการเงิน ภายหลังจากนั้นในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ระบบเศรษฐกิจ ของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากสงครามการค้า และปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๖๕) สภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยได้ถูกซ้ำเติมจากการแพร่ระบาดของ โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ยืดเยื้อมากกว่า ๒ ปี ดังนั้น การที่จะกลับสู่สภาวะปกติต้องอาศัย ระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๒ ปี จึงส่งผลให้สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP เพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และปี พ.ศ. ๒๕๖๓ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๔ ร้อยละ ๗๙.๘ และร้อยละ ๘๙.๔ ตามลำดับ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ภาคธุรกิจเริ่มเปิดดำเนินการได้ภายใต้การดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) เป็นผลให้หนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ปรับลดลงระดับหนึ่งอยู่ที่ร้อยละ ๘๙.๓ (ข้อมูล ณ สิ้นไตรมาสที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔) แต่อย่างไรก็ตาม แม้สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP จะปรับตัวลดลง แต่ภาระหนี้ครัวเรือน สะสมยังอยู่ในระดับสูง ประกอบกับข้อมูลผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง ๖ เดือนแรก ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และข้อมูลปริมาณหนี้สินเฉลี่ยรายหัวของธนาคาร แห่งประเทศไทย ทำให้เห็นว่า ครัวเรือนทั่วประเทศมีหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๑๓๔,๙๐๐ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นจำนวน ๒๐๘,๗๓๓ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และมีปริมาณหนี้สินเฉลี่ย ต่อหัวเพิ่มสูงขึ้นกว่าในอดีตโดยเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๓๗๗,๑๐๙ บาท เป็นจำนวน ๕๕๒,๔๘๙ บาท ในช่วงระยะเวลา ๑๐ ปี นอกจากนี้ ยังพบว่า ๔ ใน ๕ ของการขยายตัวของหนี้ครัวเรือนมาจากลูกหนี้รายเดิม และกลุ่มคนที่เป็นลูกหนี้รายใหม่ส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตรเครดิตมากกว่า ๑ บัญชีต่อคน โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนบัญชีต่อคนของคนเป็นหนี้บัตรเครดิตเท่ากับ ๑.๓๖ บัญชีต่อคน มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๔ ปี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๑.๔๕ - ๑.๕๑ บัญชีต่อคน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าภาคครัวเรือนมีปัญหา ในการหารายได้ หรือมีสถานะการเงินเปราะบางมากขึ้น ทำให้ขาดภูมิคุ้มกันเสี่ยงจะผิมนัดชำระหนี้ และไม่สามารถรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ รายได้พิเศษลดลง เหตุฉุกเฉิน เป็นต้น ถ้าหากนำสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศ จะพบว่า ประเทศไทยมีระดับหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP สูงเป็นอันดับที่ ๑๒ จาก ๗๐ ประเทศทั่วโลก และสูงเป็นอันดับที่ ๒ ในภูมิภาคเอเชียรองจากประเทศเกาหลีใต้ซึ่งภาระหนี้ภาคครัวเรือนส่วนใหญ่ เป็นสินเชื่อเพื่อการอุปโภคบริโภคในครัวเรือน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นได้สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาหนี้สินในครัวเรือนเป็นปัญหาสำคัญ ที่ส่งผลต่อเสถียรภาพทางการเงิน ระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างมีนัยสำคัญ และมีแนวโน้มว่าคนไทย จะเป็นหนี้ตั้งแต่อายุน้อย มีระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ยาวนาน และมีความเสี่ยงเป็นหนี้เสียเพิ่มมากขึ้น การแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนต้องมีการดำเนินการอย่างจริงจัง และเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้

รัฐบาลได้มีมาตรการสำคัญในการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือน แบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ มาตรการทางกฎหมาย และมาตรการทางนโยบาย โดยมาตรการทางกฎหมายได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย การยกเลิกกฎหมายที่มีผลใช้บังคับอยู่บางฉบับ และการตรากฎหมายใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ และสังคม ตลอดจนการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ การบังคับใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. ๒๕๔๐ การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการค้ำประกันและจำนองโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับที่ ๒๐ พ.ศ. ๒๕๕๗ และฉบับที่ ๒๑ พ.ศ. ๒๕๕๘ การแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ฉบับที่ ๓๐ พ.ศ. ๒๕๖๐ และฉบับที่ ๓๒ พ.ศ. ๒๕๖๓ การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๔๘๓ โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๕๙ การตราพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นผลให้ยกเลิกพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พุทธศักราช ๒๔๗๕ และการตราพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ โดยมีเจตนารมณ์สำคัญในการคุ้มครองเจ้าหนี้ ลูกหนี้ ผู้ค้ำประกัน ผู้จำนอง ให้เกิดความเป็นธรรม มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ตลอดจนเพิ่มโอกาสให้ลูกหนี้สามารถหลุดพ้นจากภาระหนี้สิน และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายข้างต้น จะใช้เป็นกลไกในการควบคุมไม่ให้เกิด การทำสัญญาที่ไม่เป็นธรรม การเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา การติดตาม ทวงถามหนี้โดยวิธีการข่มขู่คุกคาม การโกล่เกลี่ย และการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมเพื่อแก้ไขภาวะหนี้สินล้มละลายหรืออยู่ในภาวะที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ แต่ยังไม่ครอบคลุมถึง ลูกหนี้ครัวเรือนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่มีได้ประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แต่ประกอบอาชีพอื่น หรือมีรายได้ประจำ อาทิ ข้าราชการ พนักงานบริษัท อาชีพอิสระ ฯลฯ ที่มีอยู่จำนวนมาก บางรายไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นหนี้ก็ยืมจากแหล่งเงินทุนหลายแห่ง และมีการหมุนเวียนหนี้เป็นเหตุให้กลุ่มลูกหนี้ดังกล่าวไม่สามารถร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูตนเอง ด้วยความสมัครใจเพื่อชำระสะสางปัญหาหนี้สินให้เสร็จสิ้นได้ เมื่อเปรียบเทียบในระบบกฎหมายล้มละลายสากล จะปรากฏหลักการช่วยเหลือลูกหนี้ให้มีทางเลือกอื่นนอกจากการล้มละลาย เช่น กระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของลูกหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองได้ทั้งลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการปรับปรุงกฎหมายฟื้นฟู กิจการของประเทศไทยโดยเปิดโอกาสให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาโดยเฉพาะลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ ประจำสามารถยื่นคำร้องขอเพื่อฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองด้วยความสมัครใจได้ สำหรับมาตรการ ทางนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนรัฐบาลได้กำหนดปัญหาหนี้สินในครัวเรือนเป็นส่วนหนึ่ง ของแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่ต้องขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่องเพราะภาคครัวเรือนเป็นหน่วยเศรษฐกิจฐานรากที่มีความสำคัญกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศในภาพรวม โดยเฉพาะปัญหาค่าครองชีพที่มีผลกระทบโดยตรงต่อภาคประชาชนและทุก ภาคส่วนอย่างราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส และอัตราค่าไฟฟ้า รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการการให้ความช่วยเหลือ อย่างต่อเนื่องโดยอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน เช่น การแก้ไขปัญหาราคาน้ำมัน และราคาแก๊ส โดยการตรึงราคาน้ำมันและราคาแก๊ส ด้วยการใช้กลไกการชดเชยราคาของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง กระทรวง พลังงาน การแก้ไขปัญหาอัตราค่าไฟฟ้าโดยการปรับลดอัตราค่าไฟฟ้า การตรึงอัตราค่าไฟ (FT) การคืนเงิน ประกันการใช้ไฟฟ้า การขยายระยะเวลาการชำระค่าไฟฟ้า การผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระค่าไฟฟ้า และอื่น ๆ

ผ่านการไฟฟ้านครหลวง การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เป็นต้น ตลอดจนในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) รัฐบาลได้ดำเนินมาตรการแก้ไขปัญหาทั้งการฟื้นฟูสภาพเศรษฐกิจ การป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ภายในประเทศ การดูแลรักษาประชาชนผู้ที่ติดเชื้อ การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากทุกภาคส่วน และการให้ความช่วยเหลือโดยมีมาตรการเพื่อบรรเทาภาระค่าครองชีพภาคประชาชน อาทิ การให้เงินเยียวยาแรงงานลูกจ้าง ลูกจ้างชั่วคราว อาชีพอิสระที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม การเพิ่มสิทธิให้ประชาชนที่อยู่ในระบบประกันสังคมได้เงินชดเชยกรณีว่างงานร้อยละ ๕๐ ของค่าจ้าง โครงการคนละครึ่ง โครงการเพิ่มกำลังซื้อให้แก่ผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ การพยุงราคาสินค้า การปรับลดอัตราดอกเบี้ยรับจำนำ การผ่อนผันหรือยืดระยะเวลาการชำระหนี้แก่ผู้จำนำ การให้สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ การปรับโครงสร้างหนี้ การลดดอกเบี้ยเงินกู้ การขยายวงเงินกู้ การพักชำระหนี้ การขยายระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ การบริหารจัดการหนี้เดิม การให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อสำหรับลูกหนี้ที่ยังไม่เป็นหนี้เสีย (NPL) อย่างสินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อเงินสดหมุนเวียน เงินกู้ส่วนบุคคล และการจำนำทะเบียนรถ รวมทั้งการสนับสนุนให้มีการจ้างงาน โดยมีการฝึกอบรม เพิ่มทักษะอาชีพ หรือจัดกิจกรรมเพื่อสังคมผ่านภาคีเครือข่ายอย่างมูลนิธิโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้หน่วยงานดำเนินโครงการจ้างงานประชาชน นอกจากนี้ ยังได้มีการติดตาม เร่งรัดให้การช่วยเหลือภาคประชาชนทั่วประเทศให้สามารถดำเนินชีวิตต่อไปภายใต้การดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ซึ่งการดำเนินมาตรการต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นต้องยอมรับว่าเป็นงบประมาณจำนวนมากที่รัฐบาลได้ดำเนินการผ่านมาตรการทางการคลัง อาทิ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ วงเงินกู้จำนวน ๑ ล้านล้านบาท และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ วงเงินกู้จำนวน ๕ แสนล้านบาท แม้ว่ารัฐบาลจะดำเนินการกู้เงินหรือก่อหนี้สาธารณะจากแหล่งเงินทุนต่าง ๆ ภายใต้เงื่อนไขและข้อกำหนดที่กำหนดไว้ แต่คณะกรรมการวินัยการเงินการคลังก็ได้มีมติเห็นชอบขยายกรอบเพดานหนี้สาธารณะจากเดิมที่กำหนดเป็นสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ต้องไม่เกินร้อยละ ๗๐ (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔) เพื่อเพิ่มพื้นที่ทางการคลังให้กับรัฐบาล และไม่เป็นอุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลังในระยะปานกลาง ซึ่งปัจจุบันรัฐบาลยังคงมีความสามารถในการชำระอยู่ในเกณฑ์ดี

สภาผู้แทนราษฎรได้เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อ การดำรงชีวิตประจำวันของประชาชน ทั้งปัญหาค่าครองชีพจากราคาก๊าซ น้ำมัน และไฟฟ้าที่มีราคาแพง ตลอดจนปัญหาหนี้สินและผลกระทบที่เกิดขึ้นจากปัญหาหนี้สินล้นพ้นตัว และหนี้สาธารณะที่มีแนวโน้มปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้น ในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปี ครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎร ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน ก๊าซ ไฟฟ้า นายคมเดช ไชยศิริมงคล เป็นผู้เสนอ และที่ประชุมลงมติให้คณะกรรมการ

แก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณา เพื่อพิจารณาศึกษาปัญหา แนวทางแก้ไข และเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือน ปัญหาค่าครองชีพ และการบริหารหนี้สาธารณะ ต่อสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาล ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาดำเนินการต่อไป ในภารกิจที่สำคัญนี้คณะกรรมการ ได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาและจัดทำรายงานเสร็จสิ้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว โดยมีกรอบแนวทางการดำเนินงาน และผลการพิจารณาศึกษาของคณะกรรมการ ดังต่อไปนี้

๔.๒ กรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการ

(๑) ศึกษาปัญหานี้สินในครัวเรือน รวมถึงปัญหาค่าครองชีพจากราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส อัตราค่าไฟฟ้าที่มีผลกระทบต่อประชาชน และแนวทางการแก้ไขปัญหา

(๒) ศึกษาสถานการณ์ค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส อัตราค่าไฟฟ้า ที่มีผลกระทบต่อประชาชน และแนวทางการแก้ไขปัญหา

(๓) ศึกษาแนวทางการบริหารหนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ) และแผนการบริหารหนี้สาธารณะ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕

จากกรอบแนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการข้างต้น คณะกรรมการ ได้พิจารณาศึกษาโดยวิธีการประชุม การรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทุกภาคส่วน การศึกษา ผลการประชุม ผลการเดินทางศึกษาดูงาน และผลการจัดสัมมนาของคณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สิน แห่งชาติ รวมถึงการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล เอกสารทางวิชาการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปรากฏผลการพิจารณาศึกษาตามกรอบแนวทางการดำเนินงาน แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ได้แก่ ผลการศึกษาปัญหา นี้สินในครัวเรือน และผลการศึกษาหนี้สาธารณะ

๔.๓ ผลการศึกษาของคณะกรรมการ

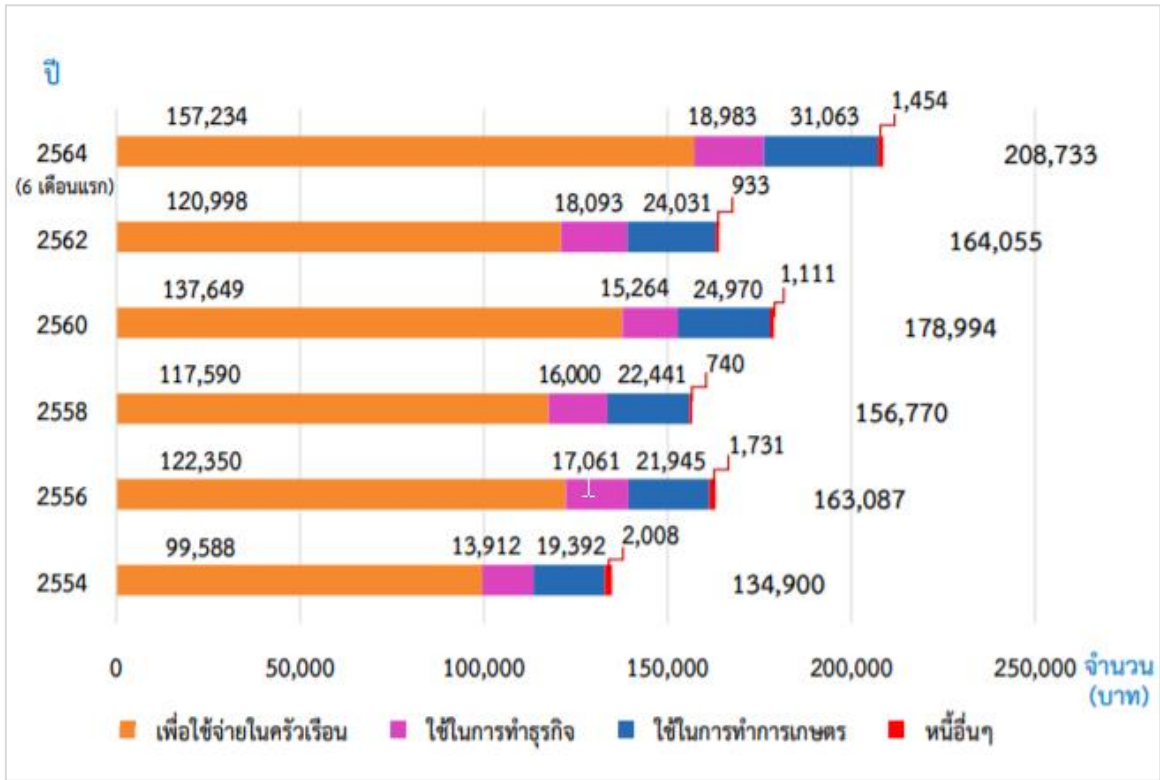
คณะกรรมการได้จัดทำรายงานผลการพิจารณาศึกษาญาติ เรื่อง ปัญหานี้สิน ในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า ซึ่งแบ่งผลการพิจารณา ออกเป็น ๒ ประเด็น สรุปได้ ดังนี้

๔.๓.๑ ปัญหานี้สินในครัวเรือน

(๑) สภาพปัญหานี้สินในครัวเรือน

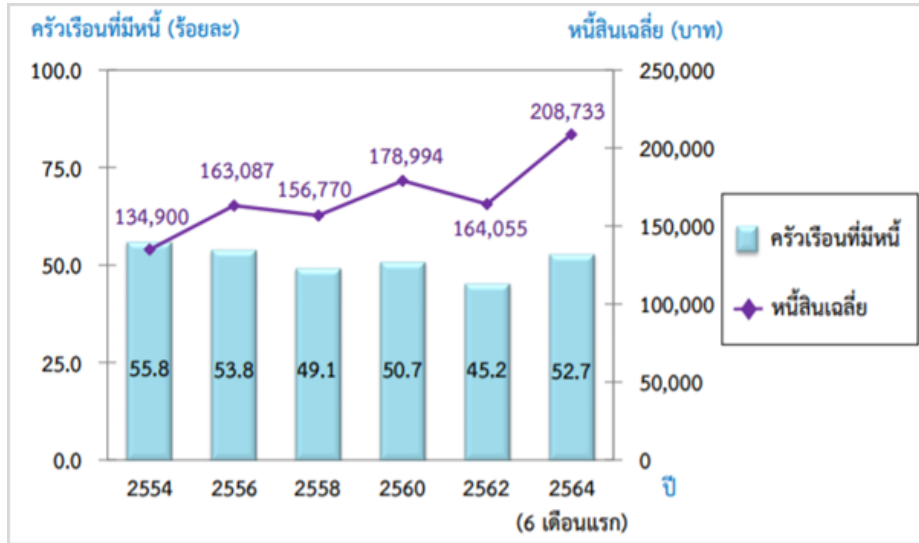
(๑.๑) สถานการณ์หนี้สินในครัวเรือน

จากข้อมูลผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนในช่วง ๖ เดือนแรก ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้นำเสนอข้อมูลแนวโน้มของหนี้สินเฉลี่ยของ ครัวเรือนย้อนหลังระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - พ.ศ. ๒๕๖๔ ทำให้ทราบว่าครัวเรือนทั่วประเทศมีหนี้สินเฉลี่ย ต่อครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๑๓๔,๙๐๐ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นจำนวน ๒๐๘,๗๓๓ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยพบว่าหนี้สินเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนเพิ่มขึ้นจากจำนวน ๙๙,๕๘๘ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นจำนวน ๑๕๗,๒๓๔ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ หนี้สินที่ใช้ในการทำธุรกิจมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นจากจำนวน ๑๓,๙๑๒ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นจำนวน ๑๘,๙๘๓ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ และหนี้สินที่ใช้ในการทำ การเกษตรลดลงจากจำนวน ๑๙,๓๙๒ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นจำนวน ๑๘,๙๘๓ บาท ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ส่วนหนี้อื่น ๆ ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ - พ.ศ. ๒๕๖๔ มีเพียงเล็กน้อย (ปรากฏดังภาพที่ ๑)

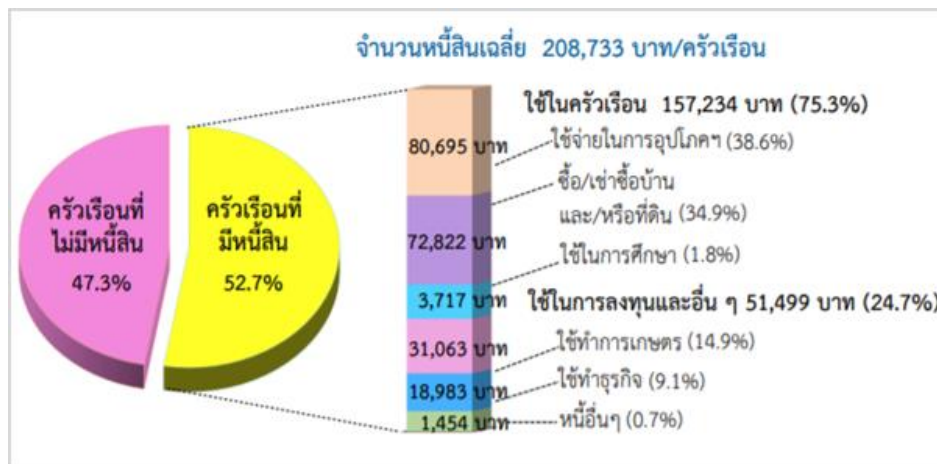

ภาพที่ ๑ แผนภาพแสดงหนี้สินเฉลี่ยของครัวเรือน จำแนกตามประเภทหนี้ (ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – พ.ศ. ๒๕๖๔)

ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาข้อมูลในมิติที่สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ และหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือน จะพบว่า ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – พ.ศ. ๒๕๖๒ สัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ มีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๕๕.๘ ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นร้อยละ ๔๕.๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ แต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ กลับมีสัดส่วนเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ ๕๒.๗ เมื่อพิจารณาจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อครัวเรือนระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า มีทิศทางตรงกันข้ามกับสัดส่วนของครัวเรือนที่เป็นหนี้ โดยมีแนวโน้มจำนวนหนี้สินที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ปรากฏดังภาพที่ ๒) ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือน จำนวน ๑๕๗,๒๓๔ บาท ประกอบด้วย หนี้เพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภค จำนวน ๘๐,๖๙๕ บาท หนี้เพื่อซื้อ/เช่าซื้อบ้านและ/หรือที่ดิน จำนวน ๗๒,๘๒๒ บาท และหนี้เพื่อใช้ในการศึกษามีเพียง ๓,๗๑๗ บาท เท่านั้น ในขณะที่หนี้เพื่อใช้ในการลงทุนและอื่น ๆ จำนวน ๕๑,๔๙๙ บาท ส่วนใหญ่เป็นการใช้ทำการเกษตร จำนวน ๓๑,๐๖๓ บาท รองลงมาเป็นหนี้เพื่อใช้ทำธุรกิจ จำนวน ๑๘,๙๘๓ บาท และหนี้อื่น ๆ จำนวน ๑,๔๕๔ บาท (ปรากฏดังภาพที่ ๓) ประกอบกับข้อมูลสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ในช่วงที่ผ่านมาของไทยจากธนาคารแห่งประเทศไทยได้สะท้อนสถานการณ์หนี้สินในครัวเรือนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่าระดับหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของไทยอยู่ในระดับสูงต่อเนื่อง และสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – ๑๙) ข้ำเติมปัญหาหนี้ครัวเรือนไทยให้มีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น โดยจะเห็นได้ว่าในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ – พ.ศ. ๒๕๕๘ สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ปรับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

ภาพที่ ๒ แผนภาพแสดงร้อยละของข้าวเรือนที่มีหน้ และหน้สินเฉลี่ยต่อข้าวเรือนทั้งสิ้น ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ – พ.ศ. ๒๕๖๔

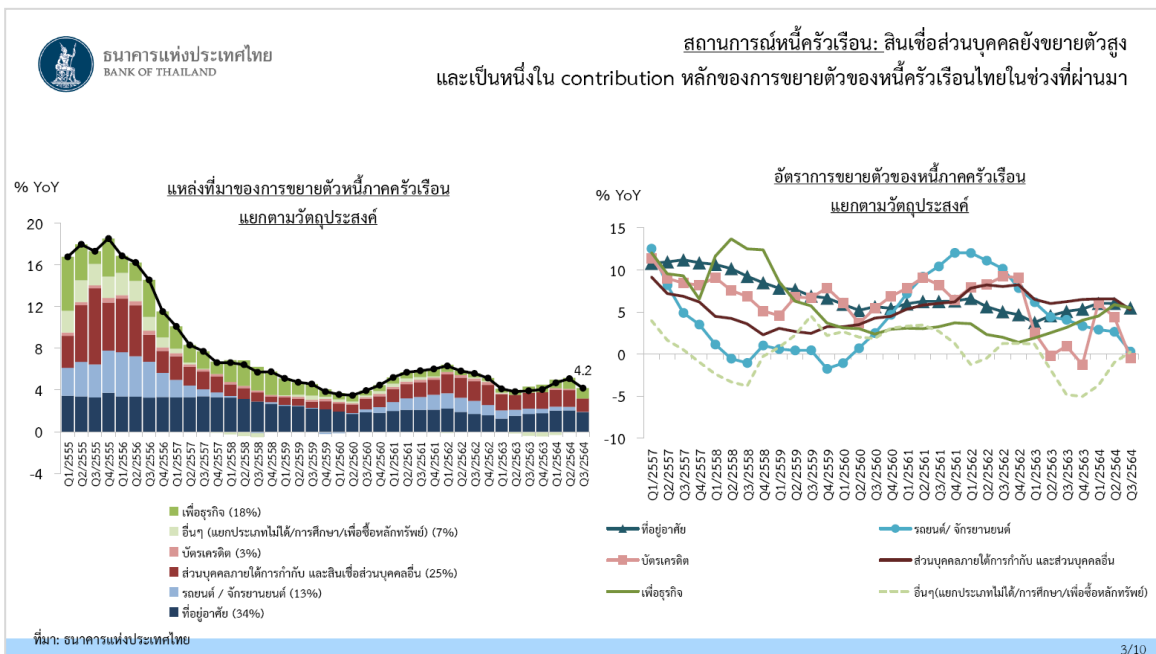
ภาพที่ ๓ แผนภาพแสดงร้อยละของข้าวเรือน จำแนกตามการมีหน้ และจำนวนหน้สินเฉลี่ย ต่อข้าวเรือนทั้งสิ้น จำแนกตามวัตถุประสงค์การก้ยืม ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (๖ เดือนแรก)

จากร้อยละ ๗๑.๘ ณ สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๕ มาอยู่ที่ร้อยละ ๘๑.๒ ณ สิ้นปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ทำให้สัดส่วนหน้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ปรับเพิ่มขึ้นอีกครั้ง และหน้ครัวเรือนขยายตัวใกล้เคียงกับช่วงก่อนการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่ร้อยละ ๔ - ๕ และข้อมูลล่าสุด ณ สิ้นไตรมาสที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ หน้ภาคครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ ๘๙.๓ (ปรากฏดังภาพที่ ๔) นอกจากนี้ หากพิจารณาองค์ประกอบของการขยายตัวของหน้ภาคครัวเรือนจะพบว่า การปรับเพิ่มขึ้นของหน้ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๕ - พ.ศ. ๒๕๕๘ มาจากการขยายตัวของทั้งสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อเช่าซื้อรถยนต์ สินเชื่อธุรกิจ และสินเชื่อส่วนบุคคล ในขณะที่การขยายตัวของหน้ครัวเรือนในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นผลมาจากสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย

และสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นสำคัญ (ปรากฏดังภาพที่ ๕) ซึ่งสินเชื่อส่วนบุคคลที่ยังขยายตัวอยู่ในระดับสูง ในปัจจุบันส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากครัวเรือนมีความต้องการสินเชื่อเพื่อรักษาระดับการบริโภคในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – ๑๙) ให้สามารถดำรงชีพได้อย่างปกติ

ภาพที่ ๔ แผนภาพแสดงระดับหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของไทย

ภาพที่ ๕ แผนภาพแสดงอัตราการขยายตัวหนี้ภาคครัวเรือนแยกตามวัตถุประสงค์ และอัตราการขยายตัวของหนี้ภาคครัวเรือนแยกตามวัตถุประสงค์

(๑.๒) สาเหตุของปัญหาหนี้สินในครัวเรือนและข้อควรพิจารณาของลูกหนี้

ก่อนการกู้ยืม

(๑.๒.๑) สาเหตุของปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

๑) ปัจจัยในการก่อหนี้

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้การกู้ยืมในภาคครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้นทั้งการกู้ยืมในระบบและการกู้ยืมนอกระบบ เกิดขึ้นจากหลายปัจจัยทั้งจากปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม อัตราค่าครองชีพที่เพิ่มสูงขึ้น การมีรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ความจำเป็นในการใช้จ่ายด้านต่าง ๆ เพื่อการดำรงชีพ การลงทุน การประกอบธุรกิจ การศึกษา และการไม่สามารถกู้เงินในระบบได้ เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่อาจไม่มีความน่าเชื่อถือ หรือมีประวัติการชำระหนี้ไม่ปกติ ไม่มีผู้ค้ำประกัน ไม่มีทรัพย์สิน หรือหลักประกันใด ๆ ที่จะสามารถประกันการชำระหนี้ให้แก่สถาบันการเงินต่าง ๆ ตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์การให้สินเชื่อที่สถาบันการเงินกำหนดไว้ ตลอดจนพฤติกรรม การบริโภคนิยมใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การขาดความรู้ความเข้าใจในการวางแผนการเงิน และการไม่รู้หนังสือ หรือไม่รู้กฎหมายของลูกหนี้ ซึ่งเมื่อบุคคลก่อนนิติสัมพันธ์โดยการกู้ยืมเงินทั้งจากบุคคลธรรมดาหรือสถาบันการเงิน ผลทางกฎหมายที่เกิดขึ้นคือบุคคลนั้นจะมีสถานะเป็น “ลูกหนี้” ซึ่งมีความผูกพันในการที่จะต้องชำระหนี้ให้แก่ “เจ้าหนี้” จากทรัพย์สินของตน รวมถึงเงินและทรัพย์สินอื่น ๆ ที่บุคคลภายนอกค้ำชำระแก่ลูกหนี้จนกว่าเจ้าหนี้จะได้รับชำระหนี้ทั้งหมด ทั้งนี้ ในการเป็น “หนี้” นั้น “ลูกหนี้” ย่อมมีความจำเป็นหรือมีวัตถุประสงค์แตกต่างกันไป และต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบ

๒) วัตถุประสงค์ในการกู้ยืม

จากข้อมูลผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า การกู้ยืมภาคครัวเรือนเป็นการกู้ยืมโดยมีวัตถุประสงค์ในการกู้ยืม ดังนี้

๒.๑) การใช้จ่ายในครัวเรือน จำแนกเป็น

๒.๑.๑) ใช้จ่ายในการอุปโภค และบริโภค

๒.๑.๒) ซื้อ/เช่าซื้อบ้าน และ/หรือที่ดิน

๒.๑.๓) ใช้ในการศึกษา

๒.๒) การใช้จ่ายในการลงทุนและอื่น ๆ

๒.๒.๑) ใช้ในการทำการเกษตร

๒.๒.๒) ใช้ในการทำธุรกิจ

๒.๒.๓) หนี้อื่น ๆ

ทั้งนี้ จากสภาพปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้นได้ส่งผลให้ปัจจุบันภาคครัวเรือนมีความจำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่มสูงขึ้น อันเนื่องมาจากที่ผ่านมาระบบเศรษฐกิจไทยมีปริมาณความเปราะบางทางการเงินอยู่ในระดับหนึ่งอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยมีสัดส่วนการออมที่ลดน้อยลง ซึ่งจะเห็นได้จากข้อมูลของสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่พบว่าคนไทยในช่วงเวลา ๒๐ - ๓๐ ปีที่ผ่านมา มีอัตราการออมต่อรายได้หลังหักภาษีมีแนวโน้มลดลงจากร้อยละ ๑๕ - ๑๘ ในช่วงก่อนปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มาอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๑๐ ในปัจจุบัน และภาคครัวเรือน

ในปัจจุบันมีภาวะเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้สูง และเป็นหนี้ยาวนาน ดังผลการศึกษาของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจ บัณฑิตวิทยาลัย พบว่า คนไทยมีแนวโน้มก่อหนี้เร็วขึ้นโดยกลุ่มคนที่มีสัดส่วนเป็นหนี้มากที่สุด คือ กลุ่มคน อายุ ๓๐ – ๓๕ ปี (ร้อยละ ๖๐ ของคนกลุ่มนี้มีหนี้สิน) และร้อยละ ๒๐ ของคนอายุมากกว่า ๖๐ ปี ยังคงเป็นหนี้อยู่ อีกทั้งระดับการเป็นหนี้ต่อรายของคนอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยค่ากลาง ของมูลหนี้ในกลุ่มผู้กู้ อายุ ๓๐ – ๓๕ ปี อยู่ที่ประมาณ ๑.๕ แสนบาทต่อราย ซึ่งกลุ่มลูกหนี้เหล่านี้ส่วนใหญ่ เป็นกลุ่มเปราะบางทางสังคมที่มีสินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคล และเป็นหนี้กับสถาบันการเงิน มากกว่า ๑ ประเภท รวมถึงลูกหนี้จะมีบัญชีใบบัญชีหนึ่งที่มียอดหนี้ค้างชำระมากกว่า ๓๐ วัน โดยจะเห็น ได้จากข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติที่พบว่า ข้อมูลสินเชื่อย่อยส่วนใหญ่ (ข้อมูล ณ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) มีสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล และเป็นลูกหนี้ของสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ของรัฐ (SFIs) และผู้ให้บริการทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non - banks) อื่น ๆ โดยประมาณ ๒ ใน ๕ มีการกู้ยืมจากผู้ให้บริการทางการเงินมากกว่า ๑ แห่ง

(๑.๒.๒) ข้อควรพิจารณาของลูกหนี้ก่อนการกู้ยืม

การกู้ยืมเงินเป็นการยืมเงินของบุคคลอื่นมาใช้จ่าย เพื่อวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ของลูกหนี้ โดยลูกหนี้มีความผูกพันที่จะต้องชำระเงินดังกล่าวคืนในอนาคต และอาจมีข้อตกลงให้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้เป็นการตอบแทน เช่น การตกลงเรื่องดอกเบี้ย เป็นต้น ดังนั้น ลูกหนี้จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ อย่างรอบด้านก่อนการตัดสินใจ กล่าวคือ

๑) ปัจจัยภายในของลูกหนี้

๑.๑) สถานะทางการเงิน

ลูกหนี้พึงประเมินสถานะทางการเงินของตน ก่อนการตัดสินใจกู้ยืมทุกครั้งเพื่อให้ทราบว่าตนมีสถานะทางการเงินที่แท้จริงอย่างไร ซึ่งสิ่งที่สะท้อนฐานะทางการเงินที่แท้จริงของบุคคลไม่ใช่สินทรัพย์ที่มีอยู่ แต่เป็น “ความมั่งคั่งสุทธิ” ซึ่งสามารถประเมินได้ โดยการจัดทำบัญชีสินทรัพย์และหนี้สินแล้วนำมาคำนวณ โดยการนำสินทรัพย์ลบกับหนี้สินจะได้ผลลัพธ์เป็น “ความมั่งคั่งสุทธิ” ทั้งนี้ การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายประจำวัน หรือบัญชีครัวเรือนจะเป็นเครื่องมือ สำคัญที่ทำให้ลูกหนี้รู้ถึงรายรับรายจ่ายของตนในแต่ละวัน สามารถประเมินสถานะทางการเงินและการวางแผน ทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๑.๒) การจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็น

ในการกู้ยืม

เมื่อลูกหนี้ประเมินสถานะทางการเงินของตนแล้ว ในการกู้ยืมลูกหนี้ต้องจัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นในการกู้ยืม โดยการกำหนดเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมให้ชัดเจนว่าจะกู้ยืมเพื่อวัตถุประสงค์ใด มีประโยชน์อย่างไร และควรจัดลำดับ ความสำคัญของ “สิ่งที่จำเป็นต้องมี” มาก่อน “สิ่งที่อยากได้” รวมถึงหากเป็นการกู้ยืมเพื่อนำมาลงทุน ประกอบธุรกิจ หรือประกอบอาชีพหารายได้ ลูกหนี้ควรวางแผนการลงทุน พิจารณาความเสี่ยง ผลตอบแทน ระยะเวลาคุ้มทุน ความเชี่ยวชาญของตนในการประกอบกิจการหรืออาชีพนั้น ๆ และโอกาสทางการตลาด อย่างรอบคอบบนพื้นฐานของความเป็นจริง หากเห็นว่าการกู้ยืมเพื่อการลงทุนมีความเสี่ยงสูงลูกหนี้ ก็ไม่ควรเร่งรัดดำเนินการ แต่อาจเลื่อนระยะเวลาการลงทุนออกไปเพื่อรอจังหวะและโอกาสที่เหมาะสม

๑.๓) ภาระค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของลูกหนี้

เมื่อลูกหนี้จัดลำดับความสำคัญและความจำเป็นในการก่อหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังต้องคำนึงถึงภาระค่าใช้จ่ายที่ลูกหนี้มีอยู่ในขณะนั้น ทั้งค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นรายจ่ายประจำ ภาระหนี้สินสะสม (ถ้ามี) และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตลอดจนการกันเงินออมและเผื่อค่าใช้จ่ายในเหตุฉุกเฉิน เพื่อประเมินว่าในขณะนั้นลูกหนี้สามารถรับภาระหนี้สินเพิ่มได้อีกหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ภายในระยะเวลาเท่าใด และสามารถรับความเสี่ยงจากความไม่แน่นอนของรายได้ในอนาคต หรือสถานะเศรษฐกิจที่อาจเปลี่ยนแปลงได้หรือไม่

๑.๔) ความสามารถในการชำระหนี้คืน

เมื่อจะก่อหนี้ลูกหนี้ยังต้องคำนึงถึงความสามารถของตนในการชำระหนี้คืน โดยต้องพิจารณาวางแผนการใช้จ่ายเงินให้สอดคล้องกับรายรับ เพื่อไม่ให้ตนกลายเป็นลูกหนี้ผิดนัด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสถานะความน่าเชื่อถือของลูกหนี้ หรือทำให้ไม่สามารถชำระหนี้คืนจนกลายเป็นหนี้เสียที่อาจถูกติดตามทวงถามหรือดำเนินคดีตามกฎหมาย และป้องกันการเกิดพฤติกรรม “การหมุนหนี้” กล่าวคือ พฤติกรรมการกู้ยืมเพื่อนำเงินจากแหล่งเงินกู้หนึ่งไปใช้คืนแหล่งกู้ยืมอีกแห่งหนึ่งที่เร่งรัดมากกว่า ทั้งนี้ สัดส่วนการผ่อนชำระหนี้ทั้งหมดในแต่ละเดือนไม่ควรเกิน ๑ ใน ๓ ของรายได้ต่อเดือน เพื่อให้ไม่มีภาระหนี้มากจนเกินไป รวมทั้งมีเงินใช้สำหรับเรื่องอื่นในชีวิต เช่น ออมเพื่อวันข้างหน้า ซื้อสินค้าและบริการที่จำเป็นต้องใช้ในปัจจุบัน

๒) ปัจจัยแวดล้อมภายนอก

๒.๑) ประเภทของสินเชื่อ

สินเชื่อมีหลากหลายประเภท มีลักษณะและวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ลูกหนี้จึงควรพิจารณาประเภทของสินเชื่อที่เหมาะสมกับความจำเป็นในการใช้เงินของลูกหนี้

๒.๒) อัตราดอกเบี้ยและวิธีการคิดดอกเบี้ย

ในการกู้ยืมปัจจัยสำคัญที่ลูกหนี้ต้องคำนึงถึงคืออัตราดอกเบี้ยและวิธีการคิดดอกเบี้ย เนื่องจากเป็นภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากเงินต้นที่กู้ยืม และหากมีระยะเวลาการผ่อนชำระหนี้ยาวนานลูกหนี้ก็จะต้องรับภาระในส่วนของดอกเบี้ยเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น การกู้ยืมของลูกหนี้จึงต้องพิจารณาเรื่องดังกล่าวอย่างรอบคอบ การศึกษาและทำความเข้าใจเรื่องอัตราดอกเบี้ยและวิธีการคิดดอกเบี้ยจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้ลูกหนี้สามารถวางแผนทางการเงินและประเมินความสามารถในการชำระหนี้ของตนได้ ซึ่งแยกพิจารณาได้ ดังนี้

๒.๒.๑) กรณีการให้กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงิน

สถาบันการเงินแต่ละแห่งอาจมีรูปแบบอัตราดอกเบี้ยที่ใช้และวิธีการคำนวณดอกเบี้ยแตกต่างกัน ดังนั้น ลูกหนี้ควรศึกษาหาข้อมูลให้ครบถ้วนว่าสถาบันการเงินที่สนใจจะใช้บริการใช้อัตราดอกเบี้ยเท่าใด เป็นแบบคงที่หรือลอยตัว และใช้วิธีคำนวณแบบเงินต้นคงที่ (flat rate) หรือลดต้นลดดอก (effective rate) เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลเปรียบเทียบประกอบการตัดสินใจ นอกจากนี้ในกรณีทั่วไปแล้วยังมีอัตราดอกเบี้ยในกรณีอื่น ๆ เช่น อัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บเพิ่มขึ้นหากผิดนัดชำระหนี้ หรือการเสนออัตราดอกเบี้ยพิเศษสำหรับลูกค้าบางกลุ่มอาชีพที่ลูกหนี้ต้องพิจารณา

๒.๒.๒) กรณีการให้กู้ยืมโดยบุคคลธรรมดา

การกู้ยืมเงินโดยทั่วไปอาจมีการคิดดอกเบี้ยหรือไม่ก็ได้ กรณีที่มีการตกลงให้คิดดอกเบี้ยได้ การคิดอัตราดอกเบี้ยกรณีนั้นนอกระบบมีกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น ๒ กรณี กล่าวคือ

- กรณีที่มีการตกลงเรื่องดอกเบี้ยไว้

แต่มิได้ระบุอัตราดอกเบี้ยโดยชัดแจ้ง กรณีนี้หมายถึงคู่สัญญาได้มีการตกลงให้ดอกเบี้ยตอบแทนการกู้ยืมเงินกัน แต่ไม่ได้ระบุอัตราดอกเบี้ยที่เจ้าหนี้จะเรียกจากลูกหนี้ไว้อย่างชัดแจ้ง ดังนั้น จึงต้องบังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗ ซึ่งกำหนดให้สามารถเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ ๓ ต่อปี โดยเจ้าหนี้อาจเรียกดอกเบี้ยได้ตั้งแต่วันกู้

- กรณีที่มีการกำหนดข้อตกลงเรื่อง

อัตราดอกเบี้ยไว้อย่างชัดแจ้ง กรณีนี้เป็นกรณีที่ได้มีการทำข้อตกลงให้เจ้าหนี้สามารถเรียกดอกเบี้ยตอบแทนการให้กู้ยืมเงินจากลูกหนี้ได้ ทั้งนี้ กฎหมายได้กำหนดมาตรการป้องกันมิให้เจ้าหนี้เอาเปรียบลูกหนี้โดยการเรียกดอกเบี้ยในอัตราสูงเกินสมควร โดยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๔ กำหนดให้เรียกดอกเบี้ยได้ร้อยละ ๑๕ ต่อปี ดังนั้น ข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยระหว่างเจ้าหนี้และลูกหนี้ต้องกำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ ๑๕ ต่อปี หากเกินกว่านั้นข้อตกลงดังกล่าวเป็นโมฆะ เนื่องจากขัดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งเป็นกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน และได้มีการกำหนดโทษทางอาญาแก่บุคคลที่กระทำความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม หากลูกหนี้ได้ชำระดอกเบี้ยในอัตราที่เกินไปนั้น ลูกหนี้ไม่สามารถเรียกคืนได้ โดยถือว่าเป็นการชำระหนี้โดยอำเอใจทั้งที่ไม่มีมูลเหตุต้องชำระตามกฎหมาย (มาตรา ๔๐๗ และมาตรา ๔๑๑) (คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๘๖๘/๒๕๒๔, คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๓๓/๒๕๓๓, คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๖๗/๒๕๔๕ , คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๖๕๔/๒๕๔๖)

ต่อมาศาลฎีกาได้วางหลักการใหม่ว่าการทำสัญญากู้ถือเป็นกรณีที่ผู้กู้ในภาวะจำยอมทางเศรษฐกิจ จะถือว่าเป็นการชำระหนี้ตามอำเอใจหาได้ไม่ และเมื่อในส่วนของดอกเบี้ยเป็นโมฆกรรม ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๐ แต่สามารถแยกส่วนจากต้นเงินกู้ได้ตาม ป.พ.พ. ๑๗๓ สัญญาในส่วนเงินต้นยังคงสมบูรณ์ จึงต้องนำเงินที่ผู้กู้ชำระเป็นดอกเบี้ยไปนั้นชำระเงินต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๓๑/๒๕๖๐ วินิจฉัยว่า โจทก์คิดดอกเบี้ยจากจำเลยอัตราร้อยละ ๑๕.๖ ต่อปี ซึ่งเป็นการคิดดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดอันเป็นการฝ่าฝืน พ.ร.บ. ห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๗๕ (กฎหมายเดิม) มาตรา ๓ ประกอบ ป.พ.พ. มาตรา ๖๕๔ มีผลให้ดอกเบี้ยดังกล่าวตกเป็นโมฆะ กรณีถือไม่ได้ว่าจำเลยชำระหนี้โดยจงใจฝ่าฝืนข้อห้ามตามกฎหมายหรือเป็นการกระทำอันใดตามอำเอใจเสมือนหนึ่งว่าเพื่อชำระหนี้ โดยรู้ว่าตนไม่มีความผูกพันตามกฎหมายที่ต้องชำระ อันเป็นเหตุให้จำเลยไม่มีสิทธิได้รับทรัพย์สินคืนตาม ป.พ.พ. มาตรา ๔๐๗ เมื่อดอกเบี้ยของโจทก์เป็นโมฆะ เท่ากับสัญญากู้ยืมเงินมิได้มีการตกลง

เรื่องดอกเบี้ยว โจทก์ไม่มีสิทธิได้ดอกเบี้ยก่อนผัดนัด และไม่อาจนำเงินที่จำเลยชำระแก่โจทก์มาแล้วไปหักออกจากดอกเบี้ยที่โจทก์ไม่มีสิทธิคิดได้ จึงต้องนำเงินที่จำเลยชำระหนี้ (ดอกเบี้ย) ไปชำระเงินต้นทั้งหมด

นอกจากนี้ ลูกหนี้ยังต้องพิจารณาถึงอัตราดอกเบี้ยอีกประเภทหนึ่งด้วย กล่าวคือ “ดอกเบี้ยผัดนัด” ซึ่งดอกเบี้ยผัดนัดจะเกิดขึ้นในกรณีที่ลูกหนี้ผัดนัดชำระหนี้ ซึ่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๒๔ กำหนดให้เจ้าหนี้มีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างเวลาที่ลูกหนี้ผัดนัดชำระหนี้ได้ในอัตราที่กำหนดตามมาตรา ๗ บวกด้วยอัตราเพิ่มร้อยละสองต่อปี แม้ไม่มีข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยผัดนัดไว้ในสัญญากู้ยืมเจ้าหนี้ก็สามารถเรียกดอกเบี้ยผัดนัดได้ หรือหากในสัญญากู้ยืมมีการระบุให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยผัดนัดในอัตราที่สูงกว่าร้อยละ ๗.๕ ต่อปี เช่น กำหนดอัตราดอกเบี้ยผัดนัดร้อยละ ๑๒ ต่อปี เจ้าหนี้ก็มีสิทธิเรียกได้ตามอัตราที่กำหนดในสัญญา ทั้งนี้ ต้องไม่เกินอัตราร้อยละ ๑๕ ต่อปี โดยเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยดังกล่าวได้นับแต่ลูกหนี้ผัดนัดไปจนกว่าลูกหนี้จะได้ชำระหนี้จนครบถ้วน เป็นต้น

๒.๓) ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้

ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้มีผลต่อดอกเบี้ยที่ลูกหนี้ต้องจ่ายเพราะยังมีระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ยาวนานลูกหนี้ยังต้องรับภาระจ่ายดอกเบี้ยมาก ดังนั้นหากลูกหนี้มีความสามารถในการวางเงินดาวน์ก้อนใหญ่หรือผ่อนชำระหนี้ต้องงวดสูงเพื่อให้ปลดภาระหนี้ได้ไว ลูกหนี้ก็พึงดำเนินการ ทั้งนี้ ต้องพิจารณาถึงความสมดุลในชีวิตของลูกหนี้ไม่ให้เกิดการผ่อนชำระต้องงวดกระทบกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นและการออมเงินเพื่อเหตุฉุกเฉิน

๒.๔) ค่าใช้จ่ายอื่นที่เกี่ยวข้อง

การขอสินเชื่อมักมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกเช่น ค่าสำรวจและประเมินราคาหลักประกัน ค่าจดจำนองหลักประกัน ค่าใช้จ่ายในการติดตามทวงถามหนี้ ค่าอากรแสตมป์ ลูกหนี้จึงต้องศึกษาข้อมูลเหล่านี้ก่อนการกู้ยืมเงินด้วย

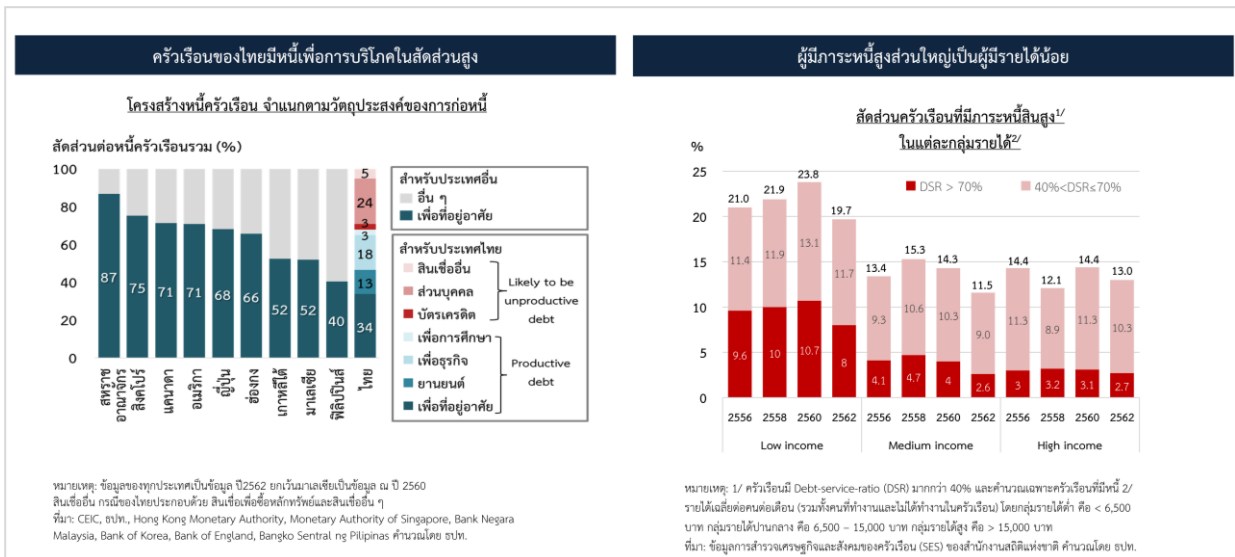
อาจกล่าวได้ว่า การก่อหนี้ของลูกหนี้หากขาดการตระหนักถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบและการวางแผนทางการเงินที่ดีย่อมสุ่มเสี่ยงต่อลูกหนี้ที่จะไม่สามารถชำระหนี้และนำไปสู่การหาวิธีหลบเลี่ยงการชำระหนี้ซึ่งอาจทำให้ลูกหนี้ถูกดำเนินคดีทั้งทางแพ่งและทางอาญาได้

(๒) โครงสร้างหนี้สินในครัวเรือน

ปัจจุบันพบว่าโครงสร้างหนี้สินในครัวเรือนไทยมีสัดส่วนการเป็นหนี้อยู่ในระดับสูงอันเนื่องมาจากการเป็นหนี้ระยะสั้น เช่น หนี้บัตรเครดิต และสินเชื่อส่วนบุคคล เป็นต้น โดยไม่ใช้หนี้เพื่อการลงทุนระยะยาว เช่น หนี้เพื่อที่อยู่อาศัย เป็นต้น ดังนั้น เมื่อพิจารณาโครงสร้างหนี้ภาคครัวเรือนตามวัตถุประสงค์การกู้ยืมจะทำให้พบว่าประเทศไทยเป็นหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยมีสัดส่วนค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับต่างประเทศ โดยสัดส่วนหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยของประเทศไทยอยู่ที่ประมาณ ๑ ใน ๓ ของหนี้ทั้งหมด และสัดส่วนหนี้ที่เหลือโดยส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อการบริโภคซึ่งไม่ใช่หนี้ที่ก่อให้เกิดรายได้ อีกทั้งยังมีระยะเวลาดำเนินการชำระหนี้คืนและมีอัตราดอกเบี้ยสูง ในขณะที่ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีสัดส่วนหนี้เพื่อที่อยู่อาศัยสูงกว่าร้อยละ ๕๐

ฉะนั้น ในการก่อหนี้แต่ละครั้งประชาชนควรคำนึงถึงวินัยทางการเงินของครัวเรือนและให้ความสำคัญกับความสามารถในการชำระหนี้ (Flow) มากกว่าปริมาณหนี้ (Stock)

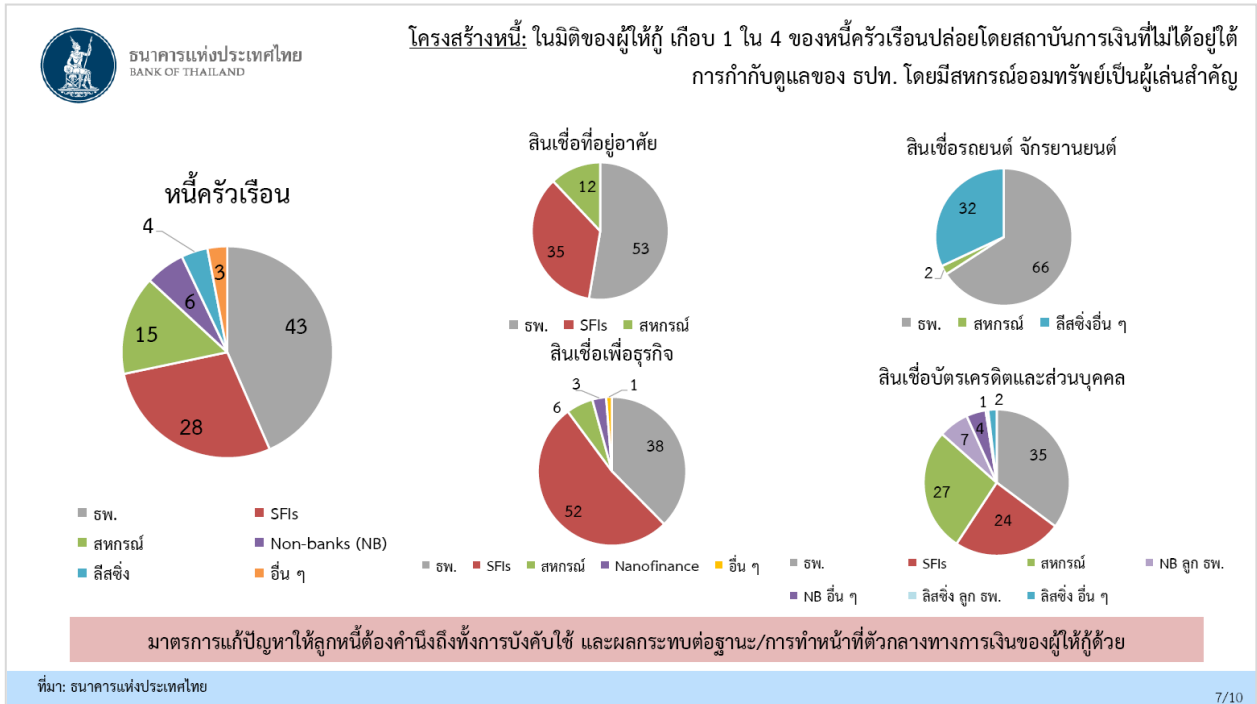
หากเกิดเหตุฉุกเฉิน หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น อุบัติเหตุ การถูกลดเวลาการทำงาน หรือการถูกเลิกจ้าง จนเป็นเหตุให้มีรายได้ลดลง เป็นต้น ย่อมมีเงินออมเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินหรือหากจำเป็นต้องมีการก่อหนี้ใหม่เพิ่มขึ้นเพื่อหมุนเวียนการชำระหนี้สินและรองรับเหตุฉุกเฉินต้องสามารถดำเนินชีวิตต่อไปได้โดยไม่ยากลำบาก ดังจะเห็นได้จากข้อมูลผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน สำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่สะท้อนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบันว่าภาระการชำระหนี้ต่อรายได้ของครัวเรือนกลุ่มรายได้ต่าง ๆ ในช่วงก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ (รายได้ต่อครัวเรือนน้อยกว่า ๖,๕๐๐ บาทต่อเดือน) มีสัดส่วนครัวเรือนที่มีภาระการชำระหนี้ต่อรายได้สูงกว่าร้อยละ ๔๐ และอีกประมาณร้อยละ ๒๐ - ๒๕ ในจำนวนนี้มีจำนวนเกินกว่าครึ่งที่มีภาระชำระหนี้ต่อรายได้มากกว่าร้อยละ ๗๐ โดยครัวเรือนกลุ่มดังกล่าวเป็นครัวเรือนกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ในแง่ของรายได้ที่ลดลงและอาจมีความจำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่มเพื่อรักษาระดับการบริโภคและนำไปสู่ภาระการชำระหนี้ต่อรายได้ที่จะปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นตามไปด้วย (ปรากฏดังภาพที่ ๖)

ภาพที่ ๖ แผนภาพแสดงครัวเรือนไทยมีหนี้เพื่อการบริโภคในสัดส่วนสูง และผู้มีภาระหนี้สูงส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าหนี้สินในครัวเรือนไทยในปัจจุบันจะเป็นหนี้เพื่อการบริโภคที่มีปริมาณสูงซึ่งการเพิ่มขึ้นของจำนวนหนี้สินในครัวเรือนดังกล่าวมิได้จบเพียงแค่นั้นแต่ยังมีจำนวนเจ้าหนี้หลายแห่งที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วยอันเนื่องมาจากลูกหนี้มีการก่อหนี้แบบหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากข้อมูลหน่วยงานที่ปล่อยกู้ว่าเกือบ ๑ ใน ๔ ของหนี้ครัวเรือนปล่อยกู้โดยสถาบันการเงินที่ไม่ได้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งมีสหกรณ์ออมทรัพย์เป็นหน่วยงานสำคัญ ทั้งนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างหนี้ภาคครัวเรือนตามสถาบันการเงินที่ปล่อยกู้จะพบว่า หนี้ภาคครัวเรือนในภาพรวมร้อยละ ๔๓ มาจากธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ ๒๘ มาจากสถาบันการเงินเฉพาะกิจของรัฐ (SFI) ร้อยละ ๑๕ มาจากสหกรณ์ออมทรัพย์ และส่วนที่เหลือคือสินเชื่อครัวเรือนจากสถาบันการเงินอื่น ๆ เช่น Non - banks

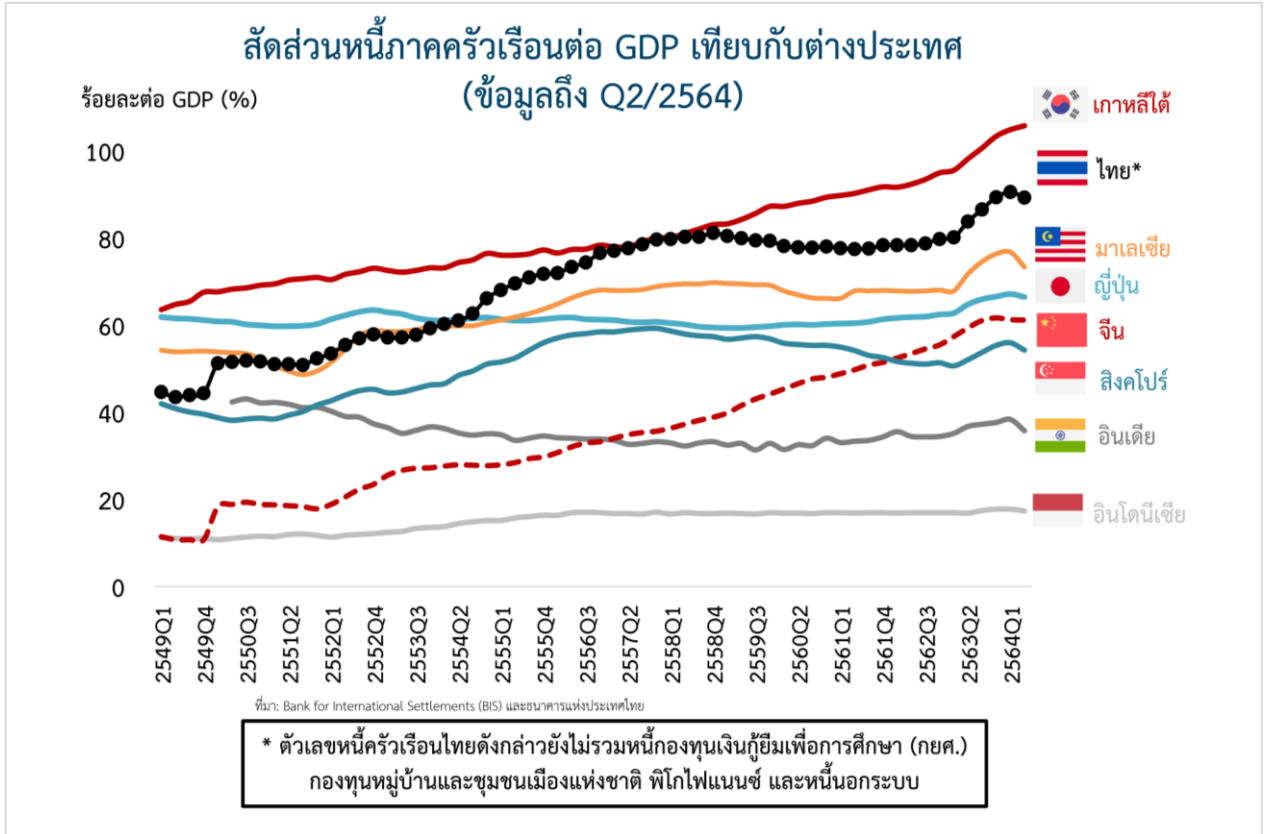
บริษัท ลิสซิ่ง เป็นต้น (ปรากฏดังภาพที่ ๗) จึงแสดงให้เห็นได้ว่าโครงสร้างหนี้ภาคครัวเรือนมาจากหน่วยงานที่ปล่อยกู้ที่มีความหลากหลายโดยเฉพาะในส่วนของสินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลซึ่งมีบางส่วนอยู่นอกเหนือจากการกำกับดูแลของธนาคารแห่งประเทศไทย ดังนั้น ในการกำหนดมาตรการแก้ไขปัญหาให้ลูกหนี้จำต้องคำนึงถึงทั้งหลักการบังคับใช้ และผลกระทบต่อฐานะหรือการทำหน้าที่ตัวกลางทางการเงินของผู้ให้กู้ด้วย

ภาพที่ ๗ แผนภาพแสดงโครงสร้างหนี้ครัวเรือนจากสถาบันการเงินประเภทต่าง ๆ

(๓) สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยกับต่างประเทศ

เมื่อเทียบสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยกับต่างประเทศ จะพบว่า ในช่วงระยะเวลา ๑๐ – ๑๕ ปีที่ผ่านมา หนี้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้นเร็วกว่าประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเอเชีย โดยในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ สัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของไทยอยู่ในระดับต่ำกว่าประเทศมาเลเซีย ประเทศญี่ปุ่นและประเทศเกาหลีใต้ แต่ปัจจุบันสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของไทยอยู่ในระดับสูงเป็นอันดับสองรองจากประเทศเกาหลีใต้เพียงประเทศเดียว ดังจะเห็นได้จากข้อมูลสัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของต่างประเทศจาก Bank for International Settlements ณ ไตรมาสที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ (ปรากฏดังภาพที่ ๘) ประกอบกับข้อมูลหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ในช่วงไตรมาสที่ ๓ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ทำให้เห็นว่าระดับหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของไทยเพิ่มขึ้นสูงถึง ๘๙.๓ สะท้อนข้อมูลหนี้ภาคครัวเรือนในช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ให้เห็นว่าประเทศไทยมีหนี้ครัวเรือนต่อ GDP เป็นอันดับที่ ๑๒ จาก ๗๐ ประเทศทั่วโลก ดังนั้น แนวโน้มหนี้ภาคครัวเรือนในอนาคตอาจจะปรับตัวเพิ่มมากขึ้น ถ้าเศรษฐกิจของประเทศไทยยังได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID ๑๙) ต่อไปอีกในปี พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๘ แผนภาพแสดงสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP เทียบกับต่างประเทศ

ทั้งนี้ เพื่อให้ให้เห็นความชัดเจนสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยมากยิ่งขึ้นจากแผนภาพดังกล่าวข้างต้น จึงได้นำเสนอข้อมูลสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาคเอเชียที่มีวิถีชีวิตใกล้เคียงกับประเทศไทย ได้แก่ ประเทศเกาหลีใต้ ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศญี่ปุ่น ประเทศจีน ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอินเดีย และประเทศอินโดนีเซีย ย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ จนถึงไตรมาสที่ ๒ ของปี พ.ศ. ๒๕๖๔

	เกาหลีใต้	ไทย	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	จีน	สิงคโปร์	อินเดีย	อินโดนีเซีย
2549	67.6	44.4	54.1	61.2	10.8	39.6		11.1
2550	69.2	51.7	52.3	60	18.9	38.7	42.2	11.6
2551	71	52.4	49.5	60.3	17.9	41.7	41.2	11.8
2552	73.1	57.9	58.8	63.5	23.5	45.3	37.4	12.2
2553	73.2	59.3	59.6	61.2	27.3	46.3	36.7	13.6
2554	76.5	66.2	60.6	61.8	27.8	51.1	35.1	15.2
2555	77.3	71.8	63.7	61.4	29.8	56	34.6	16.4
2556	78.4	76.6	68.1	61.3	33.3	58.5	33.9	17.0
2557	80.1	79.7	68.9	60.8	35.7	59.3	33.3	17.1
2558	83.1	81.2	69.8	59.5	38.9	57.4	33.3	16.8
2559	87.3	79.4	69.2	59.8	44.2	56.9	32.9	17.0
2560	89.4	78.1	66.2	60.3	48.1	55.4	34.1	17.0
2561	91.8	78.4	68.0	61.4	51.5	52.6	34.4	17.0
2562	95	79.8	68.1	62.5	55.5	51.4	34.5	17
2563Q1	95.6	80.2	67.9	62.8	57.4	50.7	35.2	17
2563Q2	98.2	83.8	71.8	64.8	59.4	52.1	36.8	16.9
2563Q3	100.7	86.6	74.6	66	61.1	53.8	37.3	17.5
2563Q4	103.4	89.4	76.4	66.6	61.7	55.4	37.7	17.8
2564Q1	104.9	90.6	76.8	67.2	61.3	56	38.4	17.8
2564Q2	105.8	89.3	73.4	66.5	61.2	54.3	35.8	17.4

ตารางที่ ๑ แสดงข้อมูลสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศต่าง ๆ

(๔) ปัจจัยที่มีผลทำให้หนี้สินในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น

ในช่วงที่ผ่านมาประเทศไทยได้รับผลกระทบจากหลายเหตุปัจจัยจนทำให้หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยช่วงที่เพิ่มขึ้นค่อนข้างสูงอยู่ในระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐ – พ.ศ. ๒๕๕๘ อันเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจที่มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ช่วงหลังวิกฤต ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ สินค้าเกษตรปรับราคาเพิ่มสูงขึ้นเป็นผลให้รายได้จากภาคการเกษตรสูงขึ้นประชาชนจึงมีความสนใจและต้องการกู้ยืมหรือนำเงินในอนาคตมาใช้เพื่อช่วยในการเพิ่มผลผลิตและสร้างรายได้โดยการซื้อรถไถ ซื้อปุ๋ย สำหรับใช้ประกอบอาชีพให้มีรายได้ในครัวเรือนเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเกิดเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ ที่ส่งผลให้ประชาชนจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อซ่อมแซมที่อยู่อาศัย การขยายโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบมากขึ้น นโยบายรัฐที่กระตุ้นให้เกิดการก่อหนี้ภาคครัวเรือน และพฤติกรรมการบริโภค

ของครัวเรือนที่ขาดการวางแผนทางการเงิน มีการกู้เงินที่หลายบัญชีของผู้กู้สินเชื่อบัตรเครดิต มีรสนิยมบริโภคสินค้าราคาแพง ฟุ่มเฟือย และกิจกรรมสันทนาการต่าง ๆ

สำหรับระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๖๒ – พ.ศ. ๒๕๖๔ ปัจจัยที่หนี้ครัวเรือนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๔.๑) เศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากสงครามการค้า

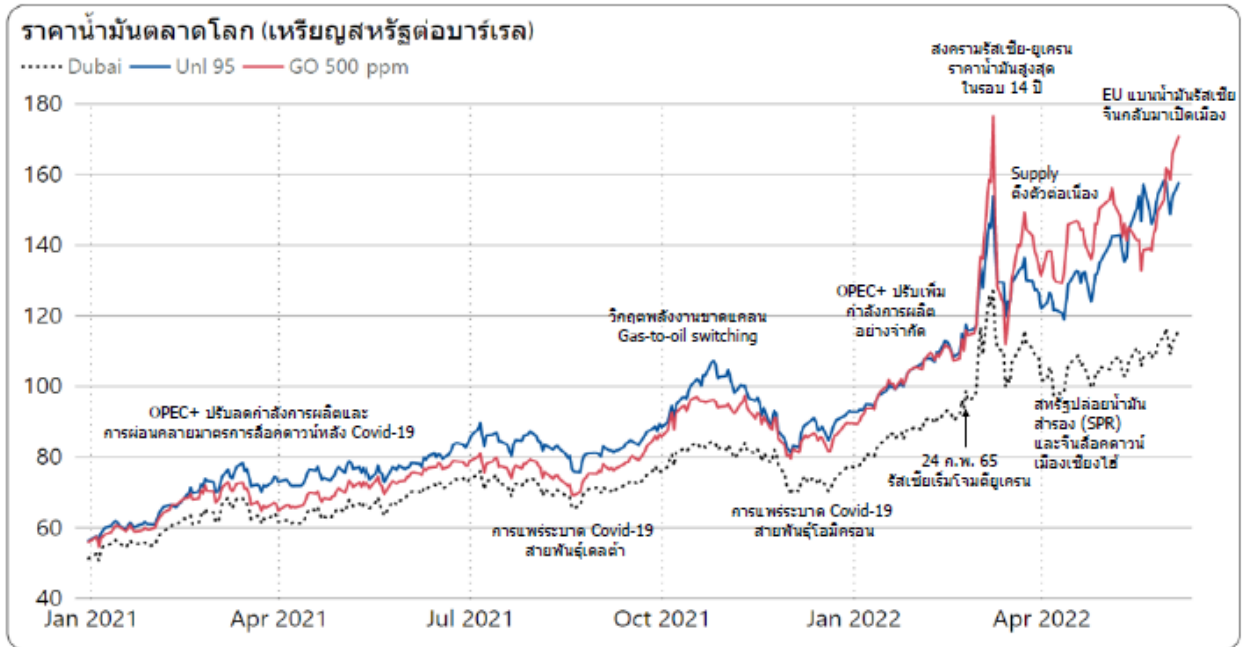
ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากสงครามการค้า นับตั้งแต่ช่วงครึ่งปีหลังของปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้นมา ประกอบกับการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – ๑๙) ตั้งแต่ไตรมาส ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จนถึงปัจจุบัน มีผลให้ภาคธุรกิจหยุดชะงัก ทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในภาวะถดถอยและลดลงร้อยละ ๖.๑ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น รายได้ของครัวเรือนที่อยู่ในภาวะพึ่งพิงกับผลการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบเศรษฐกิจได้รับผลกระทบ และมีรายได้ครัวเรือนลดลงเป็นลำดับ

(๔.๒) ปัญหาค่าครองชีพจากราคาน้ำมัน ราคาแก๊ส และอัตราค่าไฟฟ้า

(๔.๒.๑) ปัญหาราคาน้ำมัน

จากข้อมูลของกระทรวงพลังงานที่ผ่านมาในช่วงเดือนมกราคม - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ พบว่า ประเทศไทยมีความต้องการใช้น้ำมันดิบเพื่อกลั่นเป็นน้ำมันสำเร็จรูปในประเทศประมาณ ๙๕๑,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน แต่มีกำลังการผลิตน้ำมันในประเทศเพียง ๑๐๐,๐๐๐ บาร์เรลต่อวัน ประเทศไทยจึงมีความจำเป็นต้องนำเข้าน้ำมันจากต่างประเทศในปัจจุบันมีประมาณร้อยละ ๙๐ เพื่อให้มีปริมาณเพียงพอต่อการใช้ในประเทศ ซึ่งเป็นช่วงที่สถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีความผันผวนและปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยจะเห็นได้จากข้อมูลสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ที่สะท้อนให้เห็นว่าสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลกขึ้นอยู่กับปัจจัยแวดล้อมหลายด้าน อาทิ กลุ่มประเทศโอเปก (OPEC) ปรับลดกำลังการผลิต การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) สายพันธุ์เดลต้า สายพันธุ์โอมิครอน สถานการณ์วิกฤตพลังงานขาดแคลน Gas to oil switching กลุ่มประเทศโอเปก (OPEC) ปรับเพิ่มกำลังการผลิตอย่างจำกัด การเกิดสงครามระหว่างประเทศรัสเซียกับประเทศยูเครน สหภาพยุโรป (European Union) การแบนน้ำมันของประเทศรัสเซีย และปัจจัยอื่น ๆ โดยในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ น้ำมันดิบดูไบมีราคาประมาณ ๑๑๗ เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล น้ำมันเบนซินตลาดสิงคโปร์ (Unl ๙๕) มีราคาประมาณ ๑๗๕ เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล และน้ำมันดีเซลตลาดสิงคโปร์ (GO ๕๐๐ ppm) มีราคาประมาณ ๑๗๐ เหรียญสหรัฐต่อบาร์เรล (ปรากฏดังภาพที่ ๙) ทั้งนี้ ประเทศไทยได้นำเข้าน้ำมันเชื้อเพลิงโดยส่วนใหญ่จากตะวันออกกลาง จำนวนร้อยละ ๖๐ ตะวันออกไกล จำนวนร้อยละ ๑๒ และอื่น ๆ จำนวน ร้อยละ ๒๘ (ข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม – เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕) จึงไม่สามารถกำหนดราคาได้เองและต้องอาศัยการอ้างอิงราคาน้ำมันจากตลาดสิงคโปร์ เมื่อใดที่ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในตลาดโลกมีราคาแพงปรับตัวเพิ่มสูงขึ้นและมีความผันผวนด้วยปัจจัยต่าง ๆ จะทำให้ประเทศไทยได้รับผลกระทบในส่วนนี้ตามไปด้วย แม้ว่าที่ผ่านมารัฐบาลจะใช้กลไกของกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง กระทรวงพลังงาน เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาราคาน้ำมันแพง และรักษาระดับราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงไว้ที่ระดับหนึ่ง โดยการปรับลดราคาน้ำมัน และการตรึงราคาน้ำมัน เพื่อบรรเทาผลกระทบ

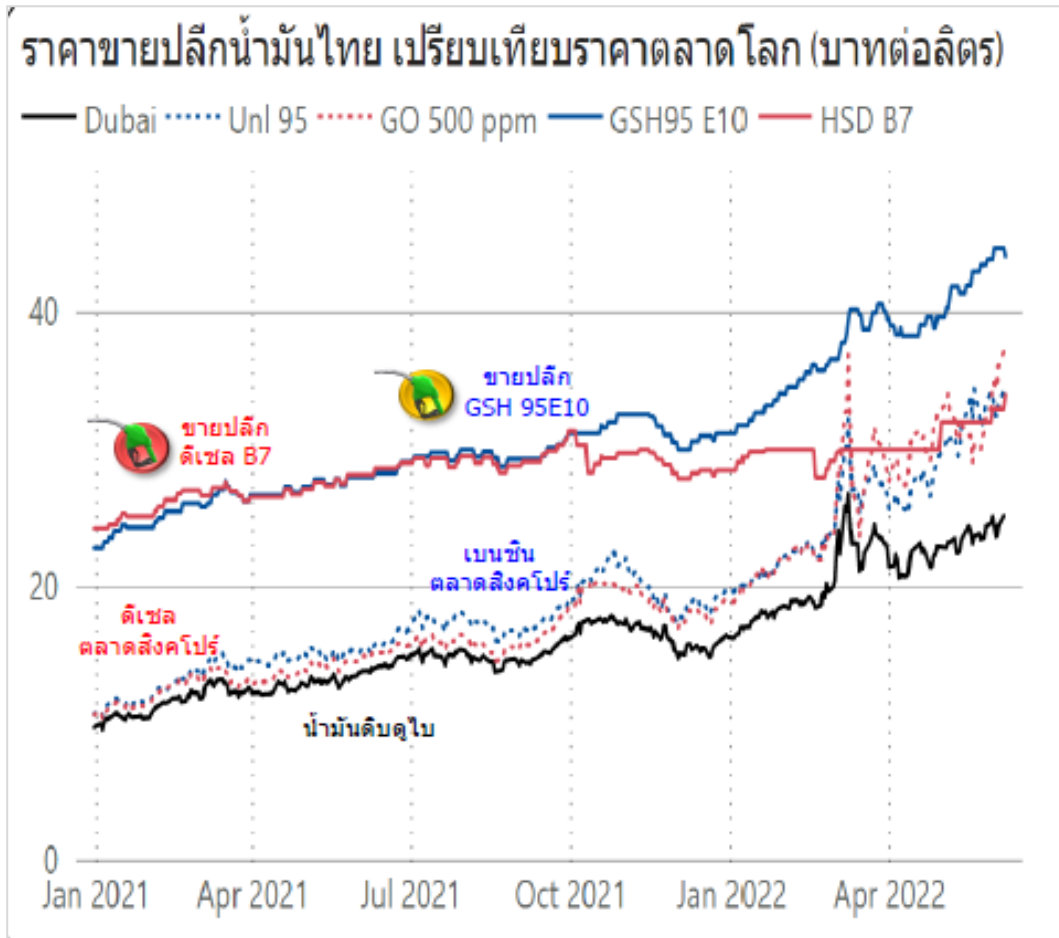
ปัญหาค่าครองชีพให้แก่ภาคประชาชนและลดภาระหนี้สินในภาคครัวเรือนก็สามารถช่วยลดผลกระทบที่เกิดขึ้นให้แก่ประชาชนกลุ่มผู้มีรายได้น้อย กลุ่มผู้มีฐานะยากจน และกลุ่มผู้มีความเปราะบางทางการเงินได้ระดับหนึ่ง

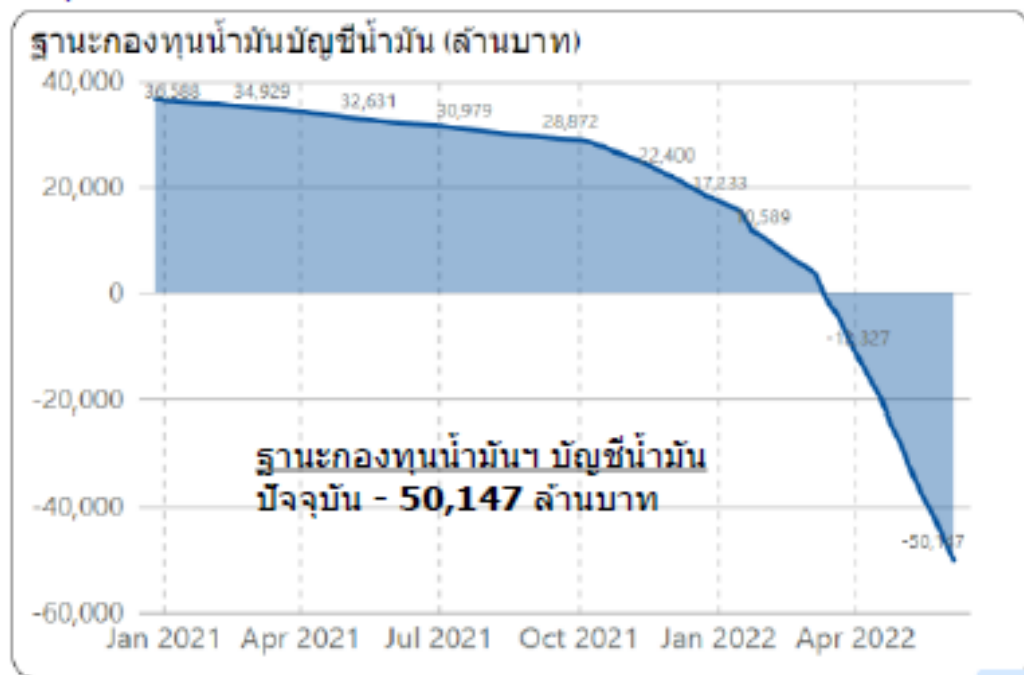
ภาพที่ ๙ แผนภาพแสดงสถานการณ์ราคาน้ำมันในตลาดโลก ตั้งแต่เดือนมกราคม ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบราคาน้ำมันของประเทศไทยกับต่างประเทศ จะทำให้เห็นภาพรวมราคาน้ำมันของประเทศไทยกับต่างประเทศ แนวทางการแก้ไขปัญหาราคาน้ำมันแพง และการให้ความช่วยเหลือปัญหาค่าครองชีพ เพื่อบรรเทาผลกระทบและภาระค่าครองชีพของประชาชน สรุปได้ ดังนี้

๑) การเปรียบเทียบราคาน้ำมันของประเทศไทยกับราคาน้ำมันตลาดโลก จากข้อมูลราคาขายปลีกน้ำมันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับราคาตลาดโลก (บาทต่อลิตร) ของสำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ในช่วงที่ผ่านมาจะพบว่า ราคาขายปลีกน้ำมันของประเทศไทยปรับขึ้นอย่างต่อเนื่องตามราคาของตลาดโลก แต่รัฐบาลได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาราคาน้ำมันแพงโดยมีมาตรการต่าง ๆ ได้แก่ การใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงตรึงราคาน้ำมันดีเซล การปรับลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล ปรับลดสัดส่วนผสมของน้ำมันดีเซล ปรับลดค่าการตลาด และปรับลดอัตราเงินกองทุนอนุรักษ์พลังงาน เพื่อบรรเทาผลกระทบและภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ภาคประชาชนและทุกภาคส่วน สำหรับกรณีการใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงแก้ไขปัญหาราคาน้ำมันแพงรัฐบาลได้ดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ประมาณ ๘๐,๐๐๐ ล้านบาท ปัจจุบันฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง บัญชีน้ำมันดีเซลอยู่ประมาณ -๕๐,๑๔๗ ล้านบาท (ข้อมูล ณ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕) ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นภาพรวมราคาขายปลีกน้ำมันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับราคาตลาดโลกในช่วงที่ผ่านมา และฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง บัญชีน้ำมัน จึงได้สรุปเป็นแผนภาพที่ปรากฏด้านล่าง

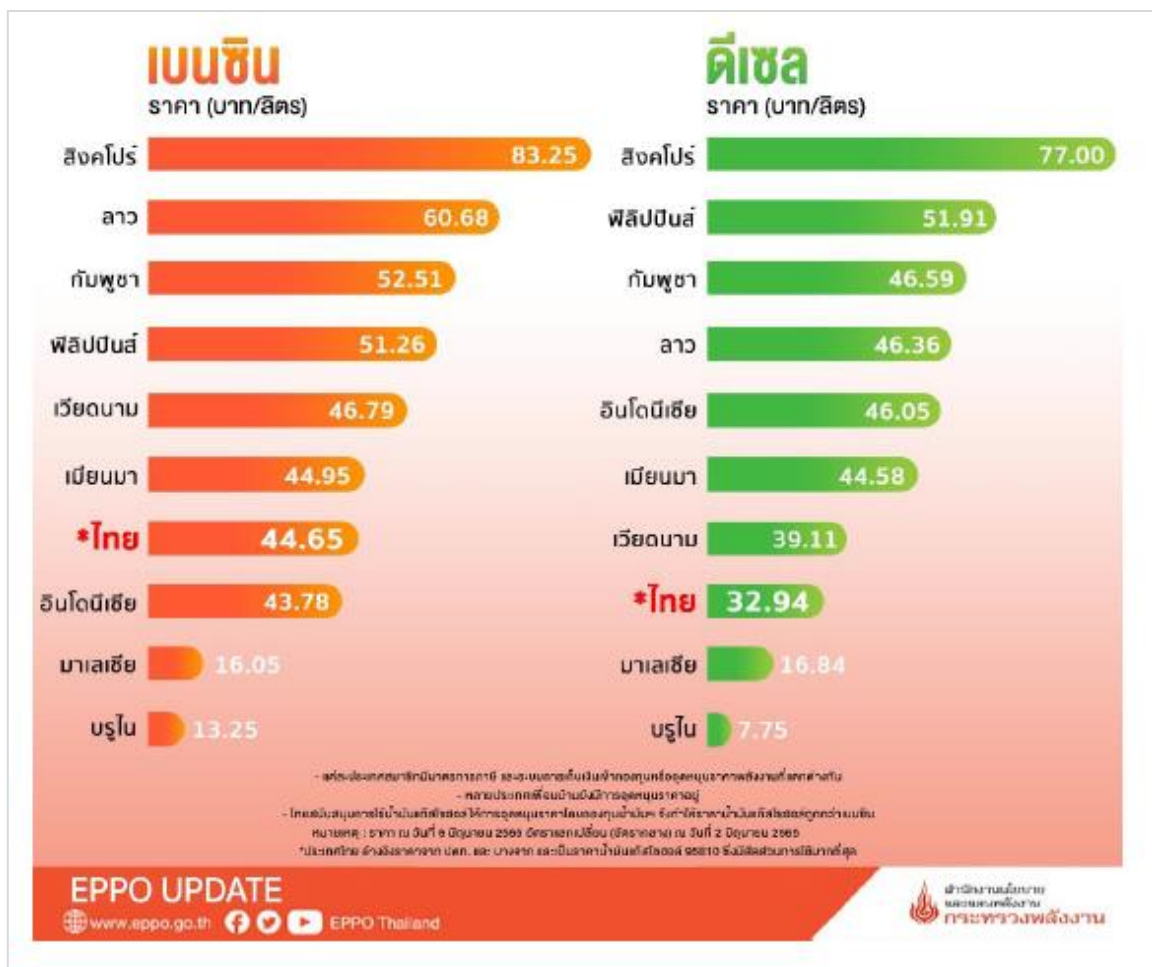
ภาพที่ ๑๐ แผนภาพแสดงราคาขายปลีกน้ำมันของประเทศไทยเปรียบเทียบกับราคาตลาดโลก

ภาพที่ ๑๑ แผนภาพแสดงฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง บัญชีน้ำมัน

๒) การเปรียบเทียบราคาน้ำมันของประเทศไทยกับ

ประเทศในอาเซียน จากข้อมูลสถิติของกระทรวงพลังงานเกี่ยวกับราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและดีเซลของประเทศในอาเซียน (ข้อมูลวันที่ ๖ มิถุนายน ๒๕๖๕) ทำให้เห็นภาพรวมราคาขายปลีกน้ำมันของประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยประเทศไทยมีราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินราคาเฉลี่ย ๔๔.๖๕ บาท ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ ๔ จาก ๑๐ อันดับของประเทศในกลุ่มอาเซียน และมีราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลราคาเฉลี่ย ๓๒.๙๔ บาท ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ ๓ จาก ๑๐ อันดับของประเทศในกลุ่มอาเซียน ปรากฏดังแผนภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ ๑๒ แผนภาพแสดงราคาน้ำมันเฉลี่ยของประเทศในกลุ่มอาเซียน

ทั้งนี้ ถ้าหากนำข้อมูลสถิติราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลของประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียนดังกล่าวข้างต้นมาเปรียบเทียบกันจะพบว่าประเทศไทยมีราคาขายปลีกของน้ำมันเบนซินและน้ำมันดีเซลที่มีความแตกต่างกับประเทศอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้

๒.๑) น้ำมันเบนซิน

ประเทศไทยมีราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินราคาเฉลี่ย ๔๔.๖๕ บาท ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ ๔ จาก ๑๐ อันดับของประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของประเทศไทยมีราคาแพงกว่า ๓ ประเทศ และมีราคาถูกกว่า ๖ ประเทศ ซึ่งมีส่วนต่างของราคา ดังนี้

อันดับ	รายชื่อประเทศในอาเซียนที่มีราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินต่ำกว่าประเทศไทย	ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซิน/ลิตร	ส่วนต่างของราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของประเทศไทยที่ขายแพงกว่าต่างประเทศ (บาท)
๑.	ประเทศบรูไน	๑๓.๒๕	๓๑.๔๐
๒.	ประเทศมาเลเซีย	๑๖.๐๕	๒๘.๖๐
๓.	ประเทศอินโดนีเซีย	๔๓.๗๘	๐.๘๗

ตารางที่ ๒ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของประเทศไทยกับต่างประเทศที่มีราคาขายปลีกต่ำกว่าประเทศไทย

อันดับ	รายชื่อประเทศในอาเซียนที่มีราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินสูงกว่าประเทศไทย	ราคาขายปลีกน้ำมันเบนซิน/ลิตร	ส่วนต่างของราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของประเทศไทยที่ขายถูกกว่าต่างประเทศ (บาท)
๑.	ประเทศเมียนมา	๔๔.๙๕	๐.๓๐
๒.	ประเทศเวียดนาม	๔๖.๗๙	๒.๑๔
๓.	ประเทศฟิลิปปินส์	๕๑.๒๖	๖.๖๑
๔.	ประเทศกัมพูชา	๕๒.๕๑	๗.๘๖
๕.	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	๖๐.๖๘	๑๖.๐๓
๖.	ประเทศสิงคโปร์	๘๓.๒๕	๓๘.๖๐

ตารางที่ ๓ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินของประเทศไทยกับต่างประเทศที่มีราคาขายปลีกสูงกว่าประเทศไทย

๒.๒) น้ำมันดีเซล

ประเทศไทยมีราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลราคาเฉลี่ย ๓๒.๙๔ บาท ซึ่งจัดอยู่ในอันดับที่ ๓ จาก ๑๐ อันดับของประเทศในกลุ่มอาเซียน โดยราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยมีราคาแพงกว่า ๒ ประเทศ และมีราคาถูกกว่า ๗ ประเทศ ซึ่งมีส่วนต่างของราคา ดังนี้

อันดับ	รายชื่อประเทศในอาเซียนที่มีราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลต่ำกว่าประเทศไทย	ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซล/ลิตร	ส่วนต่างของราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยที่ขายแพงกว่าต่างประเทศ (บาท)
๑.	ประเทศบรูไน	๗.๗๔	๒๕.๒๐
๒.	ประเทศมาเลเซีย	๑๖.๘๔	๑๖.๑๐

ตารางที่ ๔ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยกับต่างประเทศที่มีราคาขายปลีกต่ำกว่าประเทศไทย

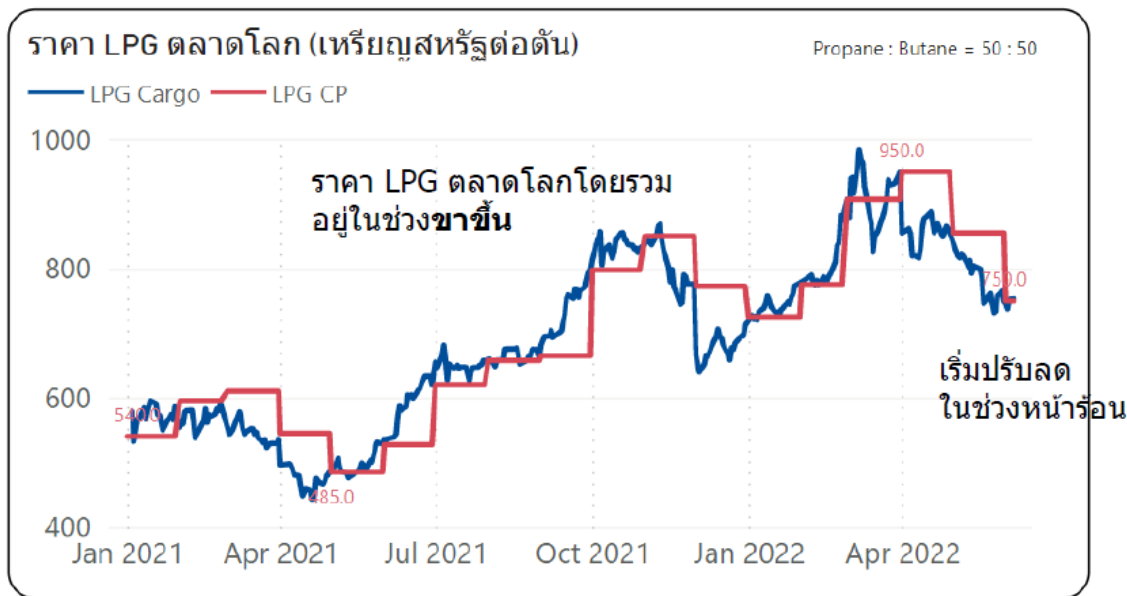
อันดับ	รายชื่อประเทศในอาเซียนที่มีราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลสูงกว่าประเทศไทย	ราคาขายปลีกน้ำมันดีเซล/ลิตร	ส่วนต่างของราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยที่ขายถูกกว่าต่างประเทศ (บาท)
๑.	ประเทศเวียดนาม	๓๙.๑๑	๖.๑๗
๒.	ประเทศเมียนมา	๔๔.๕๘	๑๑.๖๔
๓.	ประเทศอินโดนีเซีย	๔๖.๐๕	๑๓.๑๑
๔.	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	๔๖.๓๖	๑๓.๔๒
๕.	ประเทศกัมพูชา	๔๖.๕๙	๑๓.๖๕
๖.	ประเทศฟิลิปปินส์	๕๑.๙๙	๑๙.๐๕
๗.	ประเทศสิงคโปร์	๗๗.๐๐	๔๔.๐๖

ตารางที่ ๕ แสดงการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยกับต่างประเทศที่มีราคาขายปลีกสูงกว่าประเทศไทย

จากการเปรียบเทียบราคาขายปลีกน้ำมันเบนซินและราคาขายปลีกน้ำมันดีเซลของประเทศไทยกับต่างประเทศในช่วงที่ราคาน้ำมันในตลาดโลกมีความผันผวนได้สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีราคาขายปลีกน้ำมันทั้งสองประเภทอยู่ในระดับใกล้เคียงกับประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคเดียวกันมิได้มีราคาขายแพงที่สุดหรือถูกที่สุด อันเนื่องมาจากในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้มีการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาและมีมาตรการให้ความช่วยเหลือทั้งการใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงตรึงราคาน้ำมันดีเซล การปรับลดภาษีสรรพสามิตน้ำมันดีเซล ปรับลดสัดส่วนผสมของน้ำมันดีเซล ปรับลดค่าการตลาด และปรับลดอัตราเงินกองทุนอนุรักษ์พลังงาน แม้ว่าราคาขายปลีกน้ำมันจะมีการปรับขึ้นหรือปรับลงตามราคาตลาดโลกแต่กระทรวงพลังงานก็ได้มีการติดตามสถานการณ์และมีมาตรการให้ความช่วยเหลือประชาชนในแต่ละช่วงเวลาอย่างเหมาะสม เพื่อบรรเทาผลกระทบและลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ภาคประชาชนและทุกภาคส่วนอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยที่มีความเปราะบางทางการเงิน

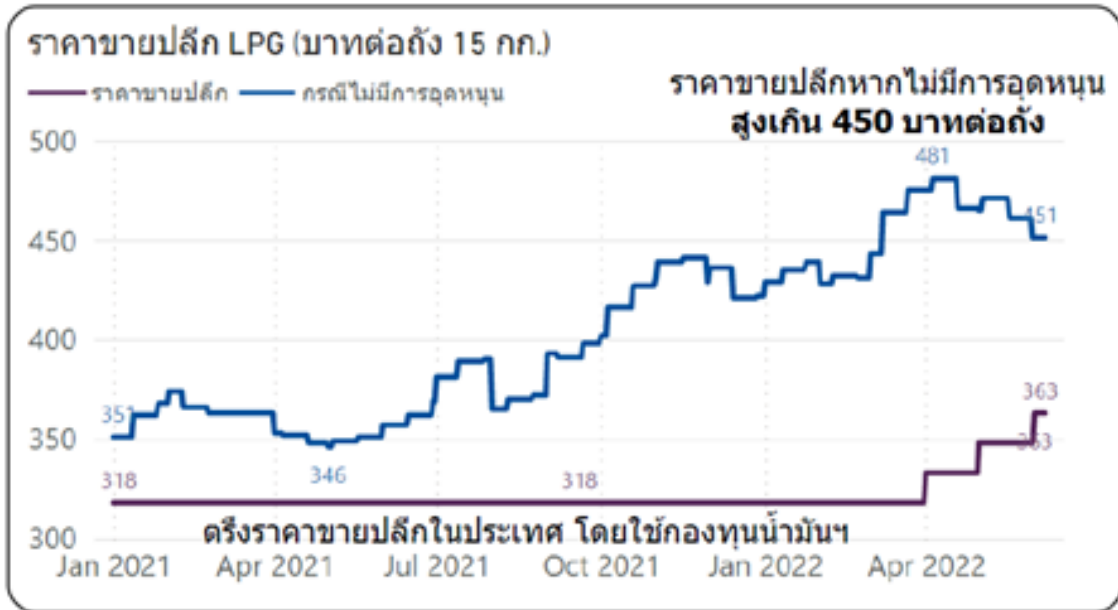
(๔.๒.๒) ปัญหาราคาก๊าซ

จากข้อมูลของกระทรวงพลังงานที่ผ่านมาในช่วงเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ – เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า สถานการณ์ราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ในตลาดโลกโดยรวมตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นช่วงที่เริ่มปรับราคาเพิ่มสูงขึ้นประมาณ ๔๘๕ เหรียญสหรัฐต่อตัน และมีการปรับราคาลดลงบางช่วงขณะ แต่ราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ก็ปรับราคาสูงขึ้นอีกครั้งในช่วงเดือนมกราคม – เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ราคาประมาณ ๙๕๐ เหรียญสหรัฐต่อตัน ซึ่งเป็นราคาสูงที่สุดและมีการปรับลดลงในช่วงหน้าร้อนเหลือราคาประมาณ ๗๕๐ เหรียญสหรัฐต่อตัน โดยปรากฏดังภาพด้านล่างนี้

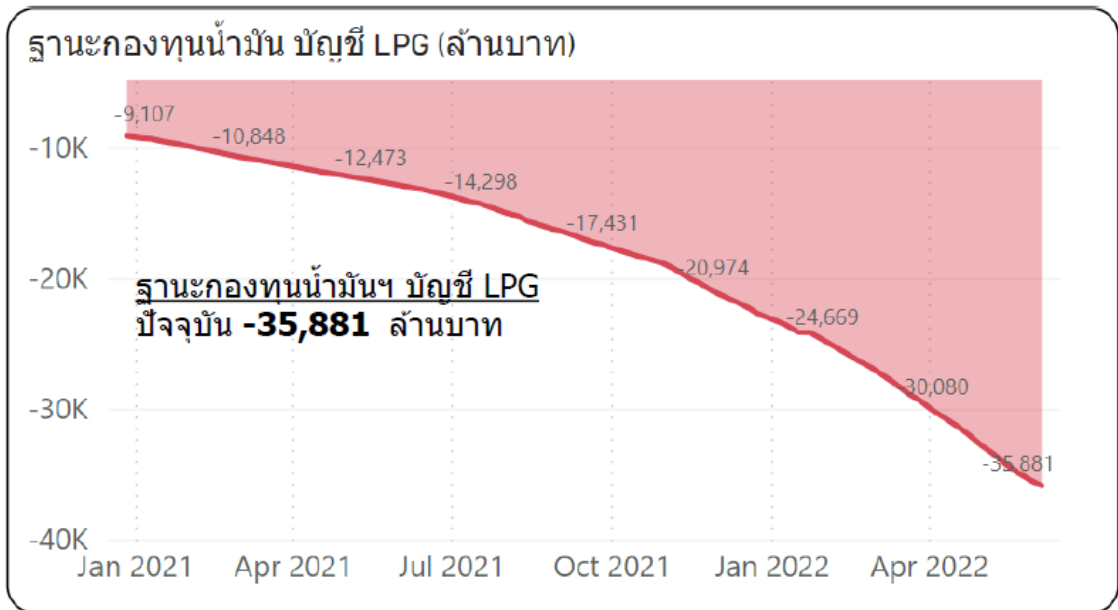

ภาพที่ ๑๓ แผนภาพแสดงราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ตลาดโลก

จากสถานการณ์ราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ในตลาดโลกข้างต้นได้ส่งผลกระทบต่อราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ของประเทศไทยโดยตรง ทำให้รัฐบาลได้แก้ไขปัญหาโดยใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง บัญชีก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ตรึงราคาตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ – เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ให้อยู่ในราคา ๓๑๘ บาท เพื่อบรรเทาผลกระทบและภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ภาคประชาชนและทุกภาคส่วน จนฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงบัญชีก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ติดลบเป็นเงินจำนวน -๓๕,๘๘๑ ล้านบาท แต่ถ้ารัฐบาลไม่ใช้กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงอุดหนุนจะทำให้ราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) มีราคาขายประมาณ ๔๕๐ บาทต่อถัง ซึ่งปรากฏดังภาพต่อไปนี้

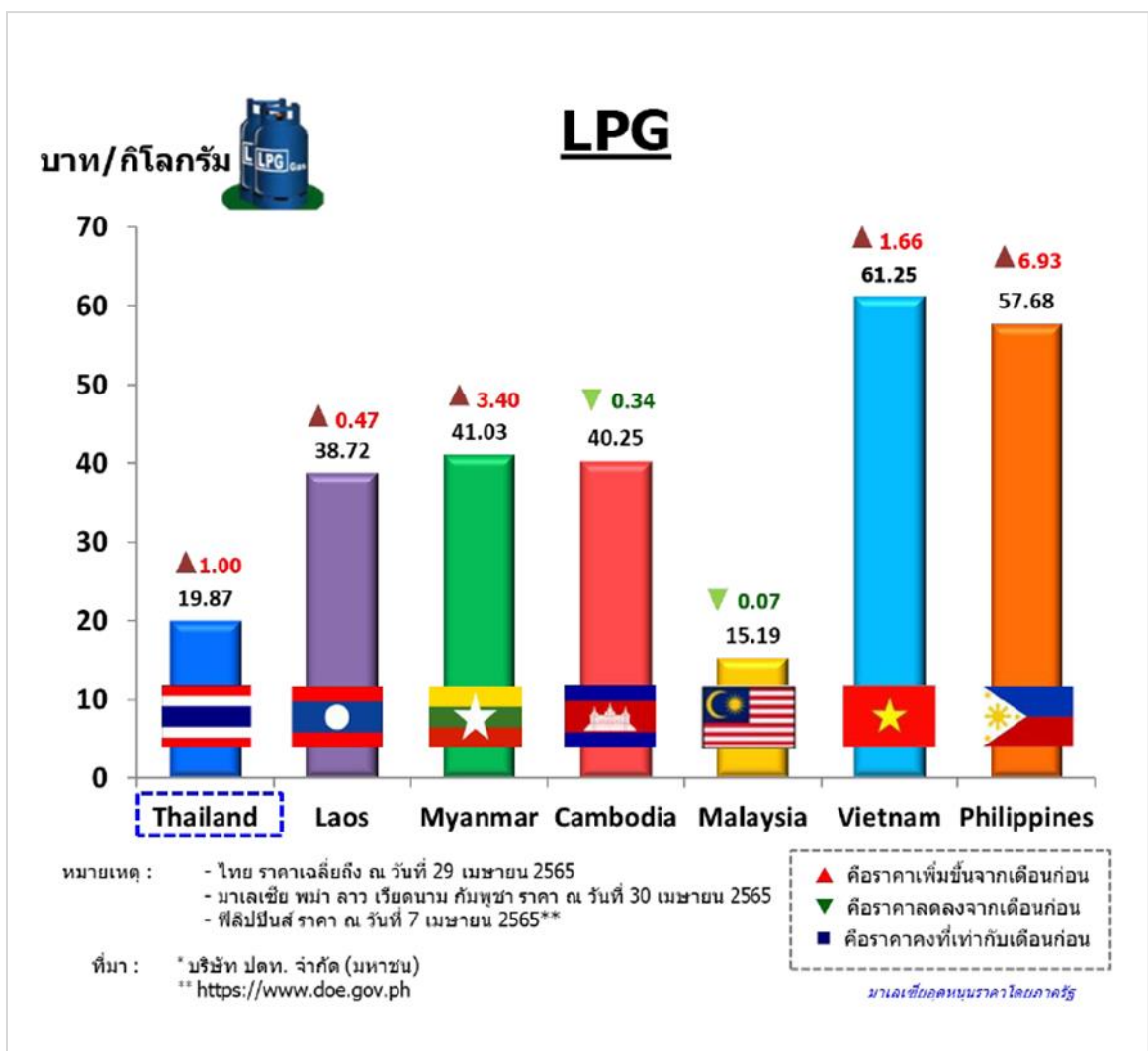

ภาพที่ ๑๔ แผนภาพแสดงราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

ภาพที่ ๑๕ แผนภาพแสดงฐานะกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง บัญชีก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕

อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ประเทศไทยกับประเทศในกลุ่มอาเซียนจะพบว่า ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) จำนวน ๑๙.๘๗ บาท เป็นอันดับที่ ๒ จาก ๗ ประเทศ โดยรองจากประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีราคาขายปลีก จำนวน ๑๕.๑๙ บาท สะท้อนให้เห็นว่าประเทศไทยมีราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) แพงกว่าประเทศมาเลเซียเพียงประเทศเดียว จำนวน ๔.๖๘ บาท นอกจากนี้ อีก ๕ ประเทศ ประเทศไทยมีราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ถูกกว่าตามลำดับ ได้แก่ ประเทศเวียดนาม จำนวน ๔๑.๓๘ บาท ประเทศฟิลิปปินส์ จำนวน ๓๗.๘๑ บาท ประเทศเมียนมา จำนวน ๒๑.๑๖ บาท ประเทศกัมพูชา จำนวน ๒๐.๓๘ บาท และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว จำนวน ๑๘.๘๕ บาท ซึ่งปรากฏดังภาพด้านล่างนี้

ภาพที่ ๑๖ แผนภาพแสดงราคาขายปลีกก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG) ประเทศในอาเซียน

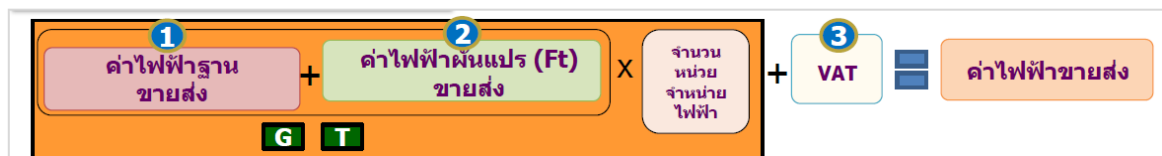
(๔.๒.๓) ปัญหาอัตราค่าไฟฟ้า

กระทรวงพลังงานรายงานข้อมูลสถานการณ์พลังงานไทย ในช่วงไตรมาสแรกของปี พ.ศ. ๒๕๖๕ พบว่า การใช้ไฟฟ้าของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ ๕.๙ โดยเฉพาะ สาขาครัวเรือน ธุรกิจ และอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นผลมาจากสภาพเศรษฐกิจของประเทศเริ่มปรับตัวดีขึ้น และการผ่อนคลายมาตรการต่าง ๆ จากการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ทั้งนี้ ในการคำนวณค่าไฟฟ้าคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานเป็นผู้กำกับดูแลภายใต้ นโยบายและหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติและคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ โดยนโยบาย โครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าได้กำหนดให้อัตราค่าไฟฟ้าเป็นอัตราเดียวกันทั่วประเทศ ซึ่งมีหลักการคำนวณ ดังนี้

๑) ค่าไฟฟ้าฐาน เป็นค่าไฟฟ้าตามโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า ที่ประกาศใช้กำหนดจากต้นทุนการก่อสร้างโรงไฟฟ้า ระบบสายส่ง สายจำหน่าย ค่าเชื้อเพลิงที่ใช้ในการ ผลิตไฟฟ้า และค่าใช้จ่ายตามนโยบายของรัฐที่ได้ประมาณการไว้ ณ ขณะที่มีการกำหนดค่าไฟฟ้าฐาน รวมทั้งค่าใช้จ่ายในการบริการของการไฟฟ้า ซึ่งอัตราค่าไฟฟ้าฐานจะไม่มีเปลี่ยนแปลงจนกว่าจะมีการ ปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า

๒) ค่าการลอยค่าของต้นทุนการผลิตไฟฟ้าที่การไฟฟ้า ไม่สามารถควบคุมได้ (Float time (Ft)) เป็นค่าไฟฟ้าที่เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงจากต้นทุนที่กำหนด ไว้ในค่าไฟฟ้าฐาน

๓) ค่าภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax หรือ VAT) อยู่ที่อัตราร้อยละ ๗ ของค่าไฟฟ้าฐานรวมกับค่าการลอยค่าของต้นทุนการผลิตไฟฟ้าที่การไฟฟ้าไม่สามารถ ควบคุมได้ (Float time (Ft))

ภาพที่ ๑๗ แผนภาพแสดงองค์ประกอบการคำนวณค่าไฟฟ้า

สำหรับการคิดอัตราค่าไฟฟ้าของบ้านเรือนที่อยู่อาศัย แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ การคิดอัตราค่าไฟฟ้าแบบอัตราก้าวหน้า และการคิดอัตราค่าไฟฟ้าแบบอัตรา ตามช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Rate :TOU) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) การคิดอัตราค่าไฟฟ้าแบบอัตราก้าวหน้า

อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับบ้านอยู่อาศัย กำหนดเป็นอัตราก้าวหน้า อัตราปกติ		
การใช้พลังงานไฟฟ้า	ค่าพลังงานไฟฟ้า (บาท/หน่วย)	ค่าบริการ (บาท/เดือน)
๑. ใช้พลังงานไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน	-	๘.๑๙
๑๕ หน่วยแรก (หน่วยที่ ๐-๑๕)	๒.๓๔๘๘	-
๑๐ หน่วยต่อไป (หน่วยที่ ๑๖-๒๕)	๒.๙๘๘๒	-
๑๐ หน่วยต่อไป (หน่วยที่ ๒๖-๓๕)	๓.๒๔๐๕	-
๖๕ หน่วยต่อไป (หน่วยที่ ๓๖-๑๐๐)	๓.๖๒๓๗	-
๕๐ หน่วยต่อไป (หน่วยที่ ๑๐๑-๑๕๐)	๓.๗๑๗๑	-
๒๕๐ หน่วยต่อไป (หน่วยที่ ๑๕๑-๔๐๐)	๔.๒๒๑๘	-
เกิน ๔๐๐ หน่วยขึ้นไป (หน่วยที่ ๔๐๑ ขึ้นไป)	๔.๔๒๑๗	-
๒. ใช้พลังงานไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน	-	๓๘.๒๒
๑๕๐ หน่วยแรก (หน่วยที่ ๐-๑๕๐)	๓.๒๔๘๔	-
๒๕๐ หน่วยต่อไป (หน่วยที่ ๑๕๑-๔๐๐)	๔.๒๒๑๘	-
เกิน ๔๐๐ หน่วยขึ้นไป (หน่วยที่ ๔๐๑ เป็นต้นไป)	๔.๔๒๑๗	-

ตารางที่ ๖ อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับบ้านอยู่อาศัยกำหนดเป็นอัตราก้าวหน้าอัตราปกติ

๒) การคิดอัตราค่าไฟฟ้าแบบอัตราตามช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Rate :TOU) ได้มีข้อกำหนดของช่วงเวลาอัตราการใช้ (Time of Use Rate :TOU) ดังนี้

๒.๑) On Peak : กำหนดช่วงเวลา เวลา ๐๙.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. วันจันทร์ - วันศุกร์ และวันพืชมงคล

๒.๒) Off Peak : กำหนดช่วงเวลา เวลา ๐๙.๐๐ - ๒๒.๐๐ น. วันจันทร์ - วันศุกร์ และวันพืชมงคล และเวลา ๐๐.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. วันเสาร์ - วันอาทิตย์, วันแรงงานแห่งชาติ, วันพืชมงคลที่ตรงกับวันเสาร์ - อาทิตย์ และวันหยุดราชการตามปกติ (ไม่รวมวันหยุดชดเชย)

การใช้พลังงานไฟฟ้า	ค่าพลังงานไฟฟ้า(บาท/หน่วย)		ค่าบริการ (บาท/เดือน)
	Peak	Off Peak	
๑.แรงดัน ๒๒-๓๓ กิโลโวลต์	๕.๑๑๓๕	๒.๖๐๓๗	๓๑๒.๒๔
๒.แรงดันต่ำกว่า ๒๒ กิโลโวลต์	๕.๗๙๘๒	๒.๖๓๖๙	๓๘.๒๒

ตารางที่ ๗ อัตราค่าใช้ไฟฟ้าอัตราตามช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Rate :TOU)

ทั้งนี้ ปัจจุบันคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้มีมติปรับอัตราค่าไฟฟ้าโดยอัตโนมัติ (FT) โดยให้เรียกเก็บเงินค่าไฟฟ้าประจำเดือนกันยายน – เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เท่ากับ ๙๓.๔๓ สตางค์/หน่วย (ไม่รวมภาษีมูลค่าเพิ่ม) เพิ่มขึ้นจากรอบก่อนหน้า ๖๘.๖๖ สตางค์/หน่วย อันเนื่องมาจากสัดส่วนการใช้เชื้อเพลิงสำหรับผลิตไฟฟ้าตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ มีปริมาณการใช้ก๊าซธรรมชาติเป็นหลักโดยร้อยละ ๕๕.๑๑ ของเชื้อเพลิงที่ใช้ในการผลิตไฟฟ้าทั้งหมดมาจากต่างประเทศ รวมถึงราคาของถ่านหินที่ประเทศไทยนำเข้าได้มีการปรับตัวสูงขึ้นมากทำให้ราคาเชื้อเพลิงโดยเฉลี่ยสำหรับใช้คำนวณค่า FT ได้มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากข้อมูลข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการคิดอัตราค่าไฟฟ้าของภาคครัวเรือนเป็นการคิดแบบอัตราค่าหน่วยและการคิดแบบช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Rate :TOU) โดยการคิดแบบอัตราค่าหน่วยขึ้นอยู่กับพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของภาคครัวเรือนหากมีหน่วยการใช้ไฟฟ้าปริมาณมากก็จะเสียค่าไฟฟ้าจำนวนมาก หากมีหน่วยการใช้ไฟฟ้าน้อยก็จะเสียค่าไฟฟ้าจำนวนน้อย ทั้งนี้ ถ้าภาคครัวเรือนมีการปรับปรุงลักษณะการใช้ไฟฟ้าให้มีปริมาณน้อยลงในช่วงกลางวัน (On Peak) และใช้ไฟฟ้าปริมาณมากในช่วงกลางคืน (Off Peak) หรือใช้ไฟฟ้าปริมาณสม่ำเสมอตลอดทั้งวัน หรือใช้ไฟฟ้าปริมาณมากในวันเสาร์และวันอาทิตย์ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งการไฟฟ้าภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย มีอัตราการคิดค่าไฟฟ้าแบบช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Rate :TOU) ให้ประชาชนเลือกใช้ตามช่วงเวลาที่เหมาะสมกับครัวเรือนของตนก็จะมีผลทำให้ค่าไฟฟ้าลดลงได้

แต่อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่าปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้ไฟฟ้าของภาคครัวเรือน คือ อุณหภูมิ และระดับรายได้ โดยจะเห็นได้จากผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทครัวเรือนในเขตการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคโดยเฉลี่ยใช้ไฟฟ้าประมาณ ๙๐ – ๑๔๐ หน่วยต่อเดือน (หรือเท่ากับ ๓ - ๔ หน่วยต่อวัน) และเทียบเท่ากับค่าไฟฟ้าประมาณ ๒๕๓ - ๔๑๔ บาทต่อเดือน ซึ่งการใช้ไฟฟ้าของภาคครัวเรือนจะเพิ่มขึ้นและลดลงตามการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิเฉลี่ยในแต่ละเดือน นอกจากนี้ ระดับรายได้ยังเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งต่อปริมาณการใช้ไฟฟ้า อันเนื่องมาจากครัวเรือนที่มีรายได้สูงสามารถถือครองเครื่องใช้ไฟฟ้าประเภทฟุ่มเฟือยได้มากกว่า และมีการใช้งานมากกว่าครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำ อีกทั้งยังนิยมใช้เครื่องปรับอากาศเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพอากาศและเกิดความสะดวกสบายโดยให้ความสนใจต่อค่าไฟฟ้าน้อย ดังนั้น รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการอนุรักษ์พลังงานและเพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงานในภาคครัวเรือนมุ่งเน้นไปยังผู้ใช้ไฟฟ้ากลุ่มนี้เป็นหลักโดยการสร้างแรงจูงใจทางสังคม และมาตรการทางจิตวิทยา เป็นทางเลือกสำหรับภาคครัวเรือนที่มีรายได้น้อยในช่วงที่ผ่านมา รัฐบาลโดยการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การไฟฟ้านครหลวง และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ได้มีมาตรการให้การช่วยเหลือแบ่งเบาภาระค่าครองชีพ ทั้งการปรับลดอัตราค่าไฟฟ้า การตรึงอัตราค่าไฟ (FT) การคืนเงินประกันการใช้ไฟฟ้า การขยายระยะเวลาการชำระค่าไฟฟ้า การผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระค่าไฟฟ้า และมาตรการอื่น ๆ อย่างต่อเนื่อง

(๔.๓) การขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบมากขึ้น

ปัจจุบันมีการขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบมากขึ้น และสถาบันการเงินมีการแข่งขันกันสูงในการนำเสนอบริการทางการเงินรูปแบบต่าง ๆ อย่างแพร่หลาย ทำให้ประชาชนเข้าถึงแหล่งเงินทุนและสามารถกู้ยืมเงินหรือนำเงินในอนาคตมาใช้เพื่อลงทุนเพิ่มผลผลิต

และสร้างรายได้มากขึ้น ประกอบกับค่านิยมของครัวเรือนมีการใช้จ่ายเงินฟุ่มเฟือยโดยนำเงินในอนาคตมาใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลทำให้สัดส่วนหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งอัตราการปรับตัวหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้นมาโดยเฉพาะกลุ่มคนช่วงอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๔ ปี เพิ่มสูงขึ้นกว่ากลุ่มคนในช่วงอายุอื่น นอกจากนี้ กลุ่มคนที่เป็นผู้กู้รายใหม่ส่วนใหญ่เป็นหนี้บัตรเครดิตมากกว่า ๑ บัญชีต่อคน และในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ พบว่า ค่าเฉลี่ยจำนวนบัญชีต่อคนของคนเป็นหนี้บัตรเครดิตเท่ากับ ๑.๓๖ บัญชีต่อคน โดยเฉพาะลูกหนี้บัตรเครดิตในช่วงอายุระหว่าง ๒๑ - ๒๔ ปี มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๑.๔๕ - ๑.๕๑ บัญชีต่อคน

(๔.๔) พฤติกรรมการบริโภคของครัวเรือน

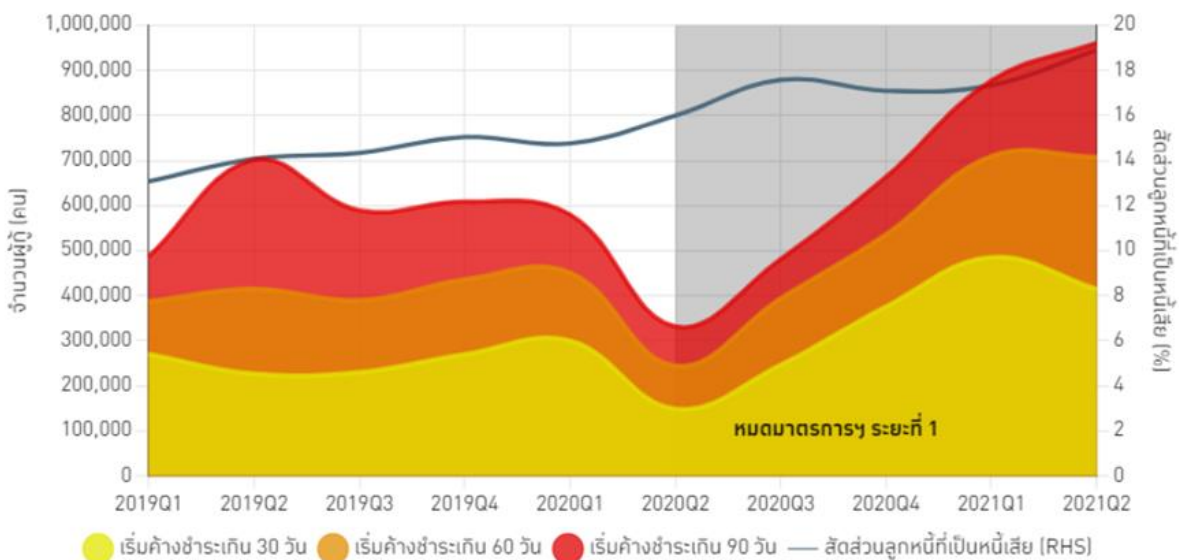
จากการศึกษาพบว่าครัวเรือนของกลุ่มคนรุ่นใหม่มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินโดยขาดการวางแผนทางการเงิน มีการกู้เงินหลายบัญชีของผู้กู้สินเชื่อบัตรเครดิต มีรสนิยมบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยเพิ่มสูงขึ้นเพราะต้องการมีหน้ามีตาทางสังคม ตลอดจนขาดการตระหนักถึงการรักษาสมาดุลของระดับรายได้และรายจ่าย ซึ่งจะเห็นได้จากโครงสร้างหนี้สินครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหนี้ค่าใช้จ่ายของครัวเรือนเฉลี่ย จำนวน ๒๒,๓๕๒ บาท แบ่งเป็น ค่าใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค ร้อยละ ๖๕.๗๔ (จำนวน ๑๔,๖๗๖ บาทต่อเดือน) ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับค่าอุปโภคบริโภค ร้อยละ ๑๓.๓๑ (จำนวน ๒,๙๗๒ บาทต่อเดือน) และค่าใช้จ่ายจากรายได้เนื่องจากโครงการต่าง ๆ ของรัฐ เช่น บัตรสวัสดิการแห่งรัฐคนละครึ่งเราชนะ รวมถึงลดค่าสาธารณูปโภคที่เป็นค่าน้ำประปาและค่าไฟฟ้า เป็นต้น ร้อยละ ๒๐.๙๕ (จำนวน ๔,๖๗๘ บาทต่อเดือน) โดยเฉพาะครัวเรือนที่มีปัญหาทางการเงินมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มครัวเรือนที่ไม่มีปัญหาอย่างมีนัยสำคัญ (จำนวนสูงกว่าร้อยละ ๑๘) ซึ่งสะท้อนให้เห็นครัวเรือนมีระดับความเปราะบางทางการเงินมากขึ้น และมีหนี้สินครัวเรือนเพิ่มทั้งด้านความถี่ในการก่อหนี้เร็วขึ้นและการเพิ่มขึ้นของจำนวนหนี้ นอกจากนี้ พฤติกรรมการใช้จ่ายที่ขาดวินัยทางการเงินยังทำให้ฐานะทางการเงินของครัวเรือนไทยมีความเปราะบางหลายมิติ อันเนื่องมาจากคนไทยทุกกลุ่มรายได้มีสัดส่วนการออมต่อรายได้ลดลง แต่เป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้เยอะ และเป็นหนี้นาน โดยคนไทยเริ่มเป็นหนี้เร็วขึ้นตั้งแต่อายุยังน้อย ประมาณ ร้อยละ ๕๐ ของคนอายุ ๓๐ ปี มีหนี้จากสินเชื่ออุปโภคบริโภคและ/หรือหนี้บัตรเครดิต และจำนวน ๑ ใน ๕ ของคนกลุ่มช่วงอายุ ๒๙ ปี เป็นหนี้เสีย (Non-Performing Loans) ในขณะที่เป็นกลุ่มคนวัยทำงานและอยู่ในช่วงสร้างรากฐานครอบครัว โดยมูลหนี้ต่อผู้กู้ปรับสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เช่น ค่าเฉลี่ยหนี้ต่อผู้กู้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ อยู่ที่ ๓๗๗,๑๐๙ บาท/ราย และเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๕๕๒,๔๙๙ บาท/ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นต้น โดยมูลหนี้ยังมีปริมาณอยู่ในระดับสูงแม้จะอยู่ในช่วงวัยเกษียณ เช่น ช่วงอายุ ๖๐ - ๖๙ ปี มีหนี้เฉลี่ย ๔๕๓,๔๓๘ บาท/ราย ช่วงอายุ ๗๐ - ๗๙ ปี มีหนี้เฉลี่ย ๒๘๗,๙๓๒ บาท/ราย เป็นต้น ซึ่งโดยภาพรวมแล้วทุกวันนี้คนไทยมีหนี้มากกว่ารายได้จึงส่งผลกระทบต่อระยะเวลาในการนำเงินมาชำระหนี้ทั้งหมดมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น

(๔.๕) ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

(COVID - ๑๙)

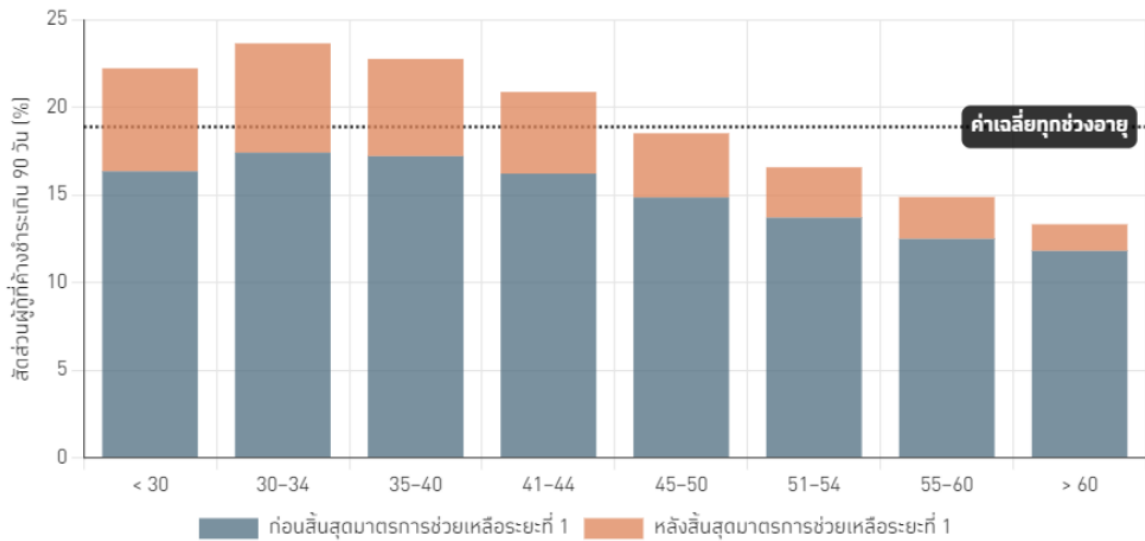
ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตั้งแต่ไตรมาส ๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ - พ.ศ. ๒๕๖๓ ภาครัฐได้ดำเนินมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคหลายมาตรการโดยเฉพาะมาตรการปิดเมืองและลดเวลาการทำงาน ได้ส่งผลให้ภาคธุรกิจต้องหยุดชะงักในการดำเนินงาน โรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากไม่สามารถ

เปิดดำเนินการได้ตามปกติ อีกทั้งต้องลดกำลังการผลิต ลดอัตราการจ้างงาน บางแห่งต้องใช้วิธีควมรวม
 ยุบ ย้ายโรงงานเพื่อลดต้นทุน ซึ่งส่งผลให้รายได้และผลกำไรของผู้ประกอบการลดลงอย่างฉับพลัน ธุรกิจ
 จำนวนมากประสบปัญหาขาดสภาพคล่อง บางส่วนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ตามปกติ เช่น
 ผู้ประกอบการ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่ต้องการเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพยุงธุรกิจแต่มีข้อจำกัดในการเข้าถึง
 แหล่งเงินทุนเมื่อเทียบกับธุรกิจขนาดใหญ่ เป็นต้น และมีผลกระทบต่อภาวะการดำเนินงานของคนงาน
 ที่ทำให้ขาดรายได้หรือรายได้ลดลง เพราะรายได้ของคนงานต้องพึ่งพิงอยู่กับการดำรงอยู่ของภาคธุรกิจ
 ซึ่งจากข้อมูลของ TDRI พบว่า ในช่วงเดือนมีนาคม – เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ การจ้างงานทุกสาขา
 การผลิตมีอัตราลดลงมากกว่า ๑ ล้านคน ประกอบกับข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า การจ้างงาน
 ในภาคการผลิตและภาคบริการปรับลดลงกว่า ๗๐๖,๑๖๙ คน โดยในช่วงไตรมาส ๒ ของปี พ.ศ. ๒๕๖๓
 ชั่วโมงทำงานเฉลี่ยของคนงานต่ำสุดอยู่ที่ ๔๐.๘ ชั่วโมง/สัปดาห์ และเป็นคนงานที่ทำงานต่ำกว่า
 ๓๕ ชั่วโมง/สัปดาห์ ประมาณ ๘,๐๐๐ คน ซึ่งสุดท้ายแล้ววิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส
 โควิด-๒๐๑๙ (COVID – ๑๙) ได้ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ
 เป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากข้อมูลเชิงสถิติรายไตรมาสของบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติที่พบว่า
 คราวเรือนไทยเริ่มมีความเปราะบางทางการเงินทั้งมีการผิมนัดชำระหนี้ และมีหนี้เสียเพิ่มขึ้นเป็นวงกว้าง
 ภายหลังจากที่มาตรการช่วยเหลือด้านสินเชื่อระยะที่ ๑ ได้สิ้นสุดลงในไตรมาสที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓
 โดยเฉพาะตั้งแต่ไตรมาสที่ ๔ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นมา จะเห็นได้ชัดเจนว่าจำนวนผู้กู้ที่เริ่มมีปัญหา
 การชำระหนี้สูงมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับในไตรมาสเดียวกันของปีก่อน ทำให้เห็นสัดส่วนผู้กู้ที่มีหนี้เสีย
 ในไตรมาสที่ ๒ ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ อยู่ที่ร้อยละ ๑๘.๙ นับเป็นสถิติสูงสุดในรอบ ๖ ปี (ปรากฏดังภาพที่ ๑๘)
 โดยลูกหนี้ผิมนัดชำระส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้กู้อายุน้อยที่มีหนี้และเป็นหนี้เสียมาก่อนเกิดวิกฤติ (ปรากฏ
 ดังภาพที่ ๑๙) ซึ่งเป็นกลุ่มที่จะเป็นกำลังสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจประเทศต่อไปในอนาคต

ที่มา: ข้อมูลเชิงสถิติจากเครดิตบูโร; คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ ๑๘ แสดงสัดส่วนลูกหนี้ที่เป็นหนี้เสีย

ที่มา: ข้อมูลเชิงสถิติจากเครดิตบูโร: คำนวณโดยคณะผู้วิจัย

ภาพที่ ๑๙ แสดงสัดส่วนผู้กู้ที่มีหนี้ค้างชำระตามช่วงอายุ

ทั้งนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยคาดการณ์ว่าภาคครัวเรือนมีรายได้ลดลง และภาคธุรกิจที่ไม่สามารถปรับการดำเนินธุรกิจและวิถีชีวิตในรูปแบบใหม่ (New Normal) จะเกิดความเสี่ยงต่อการผิมนัดชำระหนี้โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs และสถาบันการเงินจะพิจารณาเงินลงทุนหรือให้สินเชื่ออย่างระมัดระวังซึ่งอาจจะมีผลต่อการซ้ำเติมหรือชะลอการฟื้นตัวของเศรษฐกิจในอนาคตระยะยาว

(๔.๖) มาตรการจัดการและแก้ไขปัญหานี้สินของลูกหนี้ไม่สอดคล้องสถานการณ์หนี้สินครัวเรือนในปัจจุบัน

มาตรการที่ออกแบบเพื่อใช้กับหนี้สินครัวเรือนมุ่งเน้นเพื่อใช้กับหนี้สินของเจ้าหนี้ที่เป็นสถาบันการเงินเป็นส่วนใหญ่แต่หนี้สินครัวเรือนในสถานการณ์ปัจจุบันลูกหนี้ครัวเรือนที่อยู่ในกลุ่มรายได้ปานกลางและรายได้น้อยมีการกู้หลายบัญชีโดยเป็นหนี้สินทั้งที่อยู่ในสถาบันการเงินและไม่ใช้สถาบันการเงิน เช่น หนี้อีกยืมจากสหกรณ์ หนี้อีกยืมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและหนี้นอกระบบ เป็นต้น มาตรการดังกล่าวจึงไม่ครอบคลุมในการแก้ไขหนี้สินของลูกหนี้ได้ครบถ้วน นอกจากนี้ มาตรการของสถาบันการเงินก็ยังจำแนกเป็นมาตรการในแต่ละประเภทหนี้ เช่น มาตรการแก้ไขหนี้สินบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล มาตรการแก้ไขหนี้สินเช่าบ้านและที่อยู่อาศัย มาตรการแก้ไขสินเชื่อเช่าซื้อยานพาหนะ เป็นต้น การแก้ไขหนี้สินทั้งหมดลูกหนี้จะต้องติดต่อขอรับมาตรการในหลายสถาบันการเงินของเจ้าหนี้ ทำให้การแก้ไขหนี้สินต้องแยกส่วนดำเนินการทำให้ลูกหนี้แก้ไขหนี้สินทั้งหมดได้ยากเพราะแหล่งเงินรายได้ที่จะนำมาชำระหนี้มีเพียงแหล่งเดียวแต่แหล่งเงินของเจ้าหนี้มีหลายแหล่งเกินกว่าลูกหนี้จะชำระหนี้ตามมาตรการช่วยเหลือแต่ละรายของเจ้าหนี้ ดังนั้น ระบบการจัดการและแก้ไขหนี้สินครัวเรือนที่สอดคล้องกับสถานการณ์ของลูกหนี้ต้องเป็นระบบการจัดการแก้ไขปัญหานี้สินแบบองค์รวม (Holistic Debt Management) ซึ่งยังไม่มีในปัจจุบัน

(๔.๗) ไม่มีมาตรการเชิงป้องกันในการลดการก่อกวนหนี้สินครัวเรือน

แนวโน้มของธุรกิจการขายสินค้าออนไลน์ได้เติบโตขึ้นอย่างมากในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – ๑๙) และการใช้จ่ายผ่านระบบออนไลน์ทำได้สะดวกรวดเร็วและสอดคล้องกับสถานการณ์ของวิถีชีวิตแบบใหม่ (New Normal) โดยเฉพาะในคนรุ่นใหม่ที่คุ้นชินกับการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้จ่ายที่มีรสนิยมใช้สินค้าที่มีราคาสูง ค่านิยมในการใช้จ่ายผ่านระบบเครดิต ทำให้การใช้จ่ายขาดการควบคุมทางการเงินที่ดี แต่ยังไม่มีความเห็นชอบใดดำเนินการในเชิงป้องกันในการลดการก่อกวนหนี้ เช่น กระบวนการให้ความรู้ด้านการเงิน ครัวเรือน การรณรงค์ให้ครัวเรือนมีความระมัดระวังในการใช้จ่าย การนำความรู้ในการบริหารทางการเงิน บรรจุในหลักสูตรการศึกษา เป็นต้น ดังนั้น ปัญหาหนี้สินครัวเรือนจึงขาดมาตรการป้องกันและค่อย ๆ เติบโตกว่าจะมีการตระหนักถึงก็กลายเป็นปัญหาในระดับใหญ่มากของประเทศในปัจจุบัน

(๕) กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการหนี้สินและการแก้ไขปัญหาหนี้สินไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

หนี้สินครัวเรือนส่วนใหญ่เป็นหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินทั้งที่มีหลักประกันเป็นทรัพย์สินหรือบุคคลค้ำประกันและหนี้เงินกู้ที่ไม่มีหลักประกัน เช่น หนี้บัตรเครดิตหรือสินเชื่อส่วนบุคคล การบังคับชำระหนี้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องหลายฉบับ ได้แก่

(๕.๑) พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐

พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่มีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองลูกหนี้และเพื่อควบคุมไม่ให้เจ้าหนี้เอาเปรียบลูกหนี้ โดยกำหนดอัตราดอกเบี้ยในสัญญากู้ยืมเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด โดยเฉพาะการกู้ยืมเงินนอกระบบที่ลูกหนี้ส่วนใหญ่ตกอยู่ในฐานะเสียเปรียบและมักจะถูกเจ้าหนี้กำหนดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่สูงมากจนลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ดังกล่าวได้ และนำไปสู่การทวงหนี้ที่ไม่เป็นธรรม ลูกหนี้ถูกข่มขู่คุกคามจากเจ้าหนี้ในที่สุด ซึ่งสาระสำคัญของพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหนี้สินครัวเรือน เช่น

มาตรา ๔ บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพรางการให้กู้ยืมเงิน โดยมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) เรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้

(๒) กำหนดข้อความอันเป็นเท็จในเรื่องจำนวนเงินกู้หรือเรื่องอื่น ๆ ไว้ในหลักฐานการกู้ยืมหรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดหรือ

(๓) กำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งประโยชน์อย่างอื่นนอกจากดอกเบี้ยไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของหรือโดยวิธีการใด ๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืมเงิน

มาตรา ๕ บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิเรียกร้องจากบุคคลอื่นโดยรู้ว่าเป็นสิทธิที่ได้มาจากการกระทำความผิดตามมาตรา ๔ และใช้สิทธินั้นหรือพยายามถือเอาประโยชน์แห่งสิทธินั้น ต้องระวางโทษดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔

มาตรา ๖ เมื่อศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษไว้ไม่ว่าจะมีค่าขอหรือไม่ ศาลอาจนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามมาตรา ๓๙ (๓) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม

โดยสรุปแล้ว แม้ว่ากฎหมายฉบับข้างต้นจะสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการปราบปรามหนี้นอกระบบได้ และมีการจัดตั้งศูนย์ปราบปราม แต่การปราบปรามตามกลไกของกฎหมายฉบับนี้ก็ยังไม่อาจหยุดหนี้นอกระบบได้ เพราะหนี้นอกระบบก็ยังถือเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญของลูกหนี้ที่จำเป็นต้องใช้ในการหมุนเงินเพื่อชำระหนี้ของตนอยู่ จึงมีผู้ไม่ประสงค์แจ้งความดำเนินคดีเป็นจำนวนมาก

(๕.๒) พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นผลที่เกิดขึ้นจากการทวงถามหนี้ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลอย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เชือด การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการทวงถามหนี้และการควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งมีสาระสำคัญ เช่น

มาตรา ๕ บุคคลใดจะประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต่อนายทะเบียน ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง บุคคลซึ่งจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามวรรคหนึ่งแล้ว ต้องประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๑ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะดังต่อไปนี้

(๑) การข่มขู่ การใช้ความรุนแรง หรือการกระทำอื่นใดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินของลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๒) การใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่นลูกหนี้หรือผู้อื่น

(๓) การแจ้งหรือเปิดเผยเกี่ยวกับความเป็นหนี้ของลูกหนี้ให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการทวงถามหนี้ เว้นแต่เป็นกรณีตามมาตรา ๘ วรรคสอง (๒)

(๔) การติดต่อลูกหนี้โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึก โทรสาร หรือสิ่งอื่นใดที่สื่อให้ทราบว่าเป็นการทวงถามหนี้อย่างชัดเจน เว้นแต่กรณีการบอกกล่าวบังคับจำนองด้วยวิธีการประกาศหนังสือพิมพ์ ซึ่งเจ้าหนี้ไม่สามารถติดต่อลูกหนี้โดยวิธีการอื่น หรือกรณีอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(๕) การใช้ข้อความ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้บนซองจดหมายในการติดต่อลูกหนี้ที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อเพื่อการทวงถามหนี้ เว้นแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ทวงถามหนี้ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้

(๖) การทวงถามหนี้ที่ไม่เหมาะสมในลักษณะอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา ๑๓ ห้ามผู้ทวงถามหนี้กระทำการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมดังต่อไปนี้

- (๑) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ เกินกว่าอัตรา
ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- (๒) การเสนอหรือจูงใจให้ลูกหนี้ออกเช็คทั้งที่รู้ว่าลูกหนี้อยู่ในสถานะ
ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้

โดยสรุปแล้วกฎหมายฉบับดังกล่าว มีผลทำให้การทวงถามหนี้สิน
ของเจ้าหนี้ต่อลูกหนี้ดีขึ้น ลดความรุนแรง การคุกคามโดยขู่เช็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้
เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น แต่ไม่ได้ช่วย
ในการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้แก่ครัวเรือนได้โดยตรง

(๕.๓) พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๖๓

พระราชบัญญัติล้มละลายได้กำหนดให้ลูกหนี้อาจร้องขอฟื้นฟูกิจการ
ของตนได้ในกรณีที่เป็นบริษัทจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัดที่เป็นธุรกิจขนาดใหญ่ ต่อมาได้มีการแก้ไข
เพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ๙) พ.ศ. ๒๕๕๙ เพิ่มหมวด ๓/๒ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการ
การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม บัญญัติให้มีการร้องขอฟื้นฟูกิจการ
ของลูกหนี้ซึ่งมีกิจการประเภทวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมต่อศาลเพื่อแก้ไขภาวะหนี้สินล้มละลาย
หรืออยู่ในภาวะไม่สามารถชำระหนี้ได้ ทั้งนี้ ลูกหนี้ต้องมีลักษณะตามมาตรา ๙๐/๙๑ กล่าวคือ

(๑) ลูกหนี้นั้น อาจเป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญ
ไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด บริษัทจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนด
ในกฎกระทรวง

(๒) ต้องประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางหรือ
ขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงาน
ส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐ

(๓) สำหรับหลักเกณฑ์ในการร้องขอฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้
ตามมาตรา ๙๐/๙๒ เมื่อลูกหนี้ไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ และเป็นหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการ
ซึ่งเป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกัน โดยลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาต้องมีจำนวนหนี้แน่นอน
ไม่น้อยกว่าสองล้านบาท ลูกหนี้ที่เป็นคณะบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนสามัญ
นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนจำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่า
สามล้านบาท และลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัดต้องมีจำนวนหนี้แน่นอนไม่น้อยกว่าสามล้านบาทแต่ไม่ถึง
สิบล้านบาท ไม่ว่าหนี้นั้นจะถึงกำหนดชำระโดยพลันหรือในอนาคตก็ตาม ถ้ามีเหตุอันสมควรและมีช่องทาง
ที่จะฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ บุคคลตามมาตรา ๙๐/๙๓ อาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการ
และเห็นชอบด้วยแผนได้

(๔) สำหรับบุคคลที่มีสิทธิร้องขอให้ฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตาม
หมวดนี้ได้ อาจเป็นเจ้าหนี้หรือลูกหนี้ก็ได้ โดยต้องมีคุณสมบัติตามที่มาตรา ๙๐/๙๓ บัญญัติไว้ กล่าวคือ
บุคคลซึ่งมีสิทธิยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบด้วยแผนได้แก่บุคคล ดังต่อไปนี้

(๑) เจ้าหนี้ในหนี้ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจการซึ่งอาจเป็นคนเดียว
หรือหลายคนรวมกัน และมีจำนวนหนี้แน่นอนตามมาตรา ๙๐/๙๒ วรรคหนึ่ง

(๒) ลูกหนี้ซึ่งมีลักษณะตามมาตรา ๙๐/๙๒ วรรคหนึ่ง

(๕) การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ ลูกหนี้จะต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ และจัดประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณายอมรับแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ หลังจากนั้น ลูกหนี้จะยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการพร้อมด้วยแผนฟื้นฟูกิจการฉบับซึ่งที่ประชุมเจ้าหนี้มีมติยอมรับแล้วต่อศาล เพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการ โดยแผนฟื้นฟูกิจการที่ศาลเห็นชอบมีผลผูกมัดเจ้าหนี้ทั้งปวง และมีลูกหนี้เป็นผู้บริหารแผนดังกล่าว

(๖) ในระหว่างการร้องขอฟื้นฟูกิจการจนถึงวันที่มีการยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ ลูกหนี้จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายตามมาตรา ๙๐/๑๐๔ จากการใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ ฟ้องคดีหรือบังคับคดีตามคำพิพากษาของศาลต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ รวมถึงมาตรการอื่น ๆ ที่จำเป็นอีกหลายประการ เช่น การห้ามมิให้ผู้ให้บริการสาธารณูปโภคงดการให้บริการ เป็นต้น

โดยสรุปแล้วกฎหมายฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ฉบับดังกล่าว แม้จะกำหนดให้กลุ่มผู้ประกอบการ SMEs สามารถฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ก็ตาม แต่เงื่อนไขการฟื้นฟูกิจการที่กฎหมายกำหนดไว้ เช่น การที่ผู้ประกอบการจะต้องจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการให้เสร็จและจัดประชุมเจ้าหนี้ทั้งหมดเพื่อพิจารณาลงมติยอมรับแผนก่อนที่จะยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อสั่งให้ฟื้นฟูกิจการนั้นเป็นเงื่อนไขที่ลูกหนี้ปฏิบัติได้ยาก เพราะการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการต้องใช้ความรู้และทักษะของผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาโดยเฉพาะทำให้ต้องมีค่าใช้จ่ายสูง อีกทั้งการจัดประชุมกับเจ้าหนี้ทุกกลุ่มโดยปราศจากคนกลาง คือ ผู้จัดทำแผนอย่างกรณีของการฟื้นฟูกิจการของธุรกิจขนาดใหญ่ ทำให้อำนาจในการเจรจาของลูกหนี้ต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อให้ลงมติยอมรับแผนฟื้นฟูกิจการที่จัดทำขึ้นนั้นประสบความสำเร็จค่อนข้างยาก ทำให้ตั้งแต่กฎหมายใช้บังคับเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นต้นมา ยังไม่มีผู้ประกอบการ SMEs ที่สามารถได้รับการฟื้นฟูกิจการตามกฎหมายดังกล่าว

นอกจากนี้ กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูกิจการตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๔๓ และที่แก้ไขเพิ่มเติมยังไม่ครอบคลุมลูกหนี้ครัวเรือนซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่มีได้ประกอบธุรกิจที่มีลักษณะเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือที่จดทะเบียนกับหน่วยงานอื่นของรัฐ แต่ประกอบอาชีพอื่นและหรือมีรายได้ประจำ เช่น ข้าราชการ พนักงานบริษัท อาชีพอิสระ ฯลฯ ซึ่งมีอยู่จำนวนมากและมีแนวโน้มเป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้เยอะ และเป็นหนี้นาน และบางรายไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้ด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นหนี้กู้ยืมจากแหล่งเงินทุนหลายแห่ง เป็นเหตุให้กลุ่มลูกหนี้ดังกล่าวไม่สามารถร้องขอเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการด้วยความสมัครใจเพื่อชำระสะสางปัญหาหนี้สินให้เสร็จสิ้นในคราวเดียว เพื่อให้ลูกหนี้ได้มีโอกาสเริ่มต้นชีวิตใหม่โดยเร็วภายใต้กระบวนการตามกฎหมายที่เหมาะสมกับความสามารถในการชำระหนี้ของตน และทำให้ลูกหนี้ อาจถูกเจ้าหนี้ฟ้องเป็นคดีแพ่ง อันจะส่งผลให้กองทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เดิมมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้อยู่แล้ว จะยิ่งลดน้อยถอยลงจนก่อให้เกิดความเสียหายทั้งต่อเจ้าหนี้และลูกหนี้นั่นเอง และลูกหนี้บางรายที่มีหนี้สินส่วนตัว และมีจำนวนหนี้ไม่น้อยกว่าหนึ่งล้านบาทอาจถูกเจ้าหนี้ฟ้องให้ล้มละลายได้ และหากลูกหนี้ถูกศาลพิพากษาให้เป็นบุคคลล้มละลาย จะส่งผลกระทบต่อสถานะความน่าเชื่อถือของลูกหนี้เป็นอย่างมาก ลูกหนี้บางรายอาจถูกนายจ้างให้ออกจากงาน หรือ ข้าราชการ หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ต้องพ้นจากตำแหน่งเนื่องจากกลายเป็นบุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้รับราชการหรือดำรงตำแหน่งในรัฐวิสาหกิจ ซึ่งไม่เป็นประโยชน์ต่อทั้งเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และระบบเศรษฐกิจ เนื่องจากลูกหนี้เหล่านั้นมีรายได้ประจำจากเงินเดือนสามารถนำรายได้เหล่านั้นมากำหนดแผน

เพื่อผ่อนชำระหนี้ในแก่เจ้าหนี้ภายในระยะเวลาที่เหมาะสมได้ ทั้งประเทศไทยยังไม่มีสวัสดิการหรือมาตรการในการรองรับสถานการณ์ดังกล่าว และบุคคลล้มละลายต้องอยู่ในสถานะล้มละลายหลายปี โดยไม่มีการค้ำประกันว่าบุคคลล้มละลายจะอยู่ในสภาพใด จะได้ทำงานหรือไม่ จะกลายเป็นอาชญากรหรือไม่ และสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันมีแนวโน้มที่บุคคลล้มละลายส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลล้มละลายสุจริต เป็นผู้ที่มีการศึกษา มีฐานะทางการเงินดี ซึ่งเป็นสิ่งที่รัฐบาลควรต้องคำนึงถึงปัญหาและการสูญเสียต่าง ๆ ควบคู่ไปด้วย ภายใต้กระบวนการแก้ไขปัญหานี้สินให้มีการฟื้นฟูจึงไม่อาจแก้ไขปัญหานี้สินของครัวเรือน ที่มีหนี้สินหลายบัญชีและหลายแหล่งเงินได้โดยเฉพาะในกลุ่มครัวเรือนผู้มีรายได้

(๕.๔) กฎหมายว่าด้วยการบังคับคดี

การบังคับคดีในกรณีศาลพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ ตามฟ้องนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งบัญญัติไว้ในหมวด ๒ ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ทั้งหมดตั้งแต่มาตรา ๒๗๑ ถึงมาตรา ๓๖๗ โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยแบ่งออกตามเนื้อหาสาระเป็น ๘ หมวดใหญ่ ๆ ได้แก่

(๑) หมวด ๑ ว่าด้วยหลักทั่วไป ซึ่งบทบัญญัติใหม่สอดคล้องกับ หลักกฎหมายและหลักปฏิบัติเดิมเป็นส่วนใหญ่ แต่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงหลักกฎหมายที่ใช้อยู่เดิมให้ชัดเจน มากขึ้น เช่น เรื่องผู้ที่มีสิทธิขอบังคับคดีตามคำพิพากษา ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๔ เรื่องศาลที่มีเขตอำนาจในการบังคับคดี ซึ่งในกฎหมายเดิมไม่ได้มีบทบัญญัติชัดเจน

(๒) แบ่งวิธีการบังคับคดีออกเป็นหมวดต่าง ๆ ตามลักษณะแห่งหนี้ เช่น

หมวด ๒ ว่าด้วยกระบวนการวิธีการบังคับคดีในกรณีที่เป็นหนี้เงิน
หมวด ๓ ว่าด้วยการบังคับคดีที่ศาลพิพากษาให้ส่งคืนหรือส่งมอบ ทรัพย์สินเฉพาะสิ่ง ซึ่งเป็นการบัญญัติหลักกฎหมายใหม่ทั้งหมด

หมวด ๔ ว่าด้วยการบังคับคดีขบไล่หรือรื้อถอน บทบัญญัติ ส่วนใหญ่ตรงกับหลักกฎหมายเดิมและมีการแก้ไขเพิ่มเติมในรายละเอียดเล็กน้อยเท่านั้น

หมวด ๕ ว่าด้วยการบังคับคดีที่ให้กระทำการหรืองดเว้น กระทำการ บทบัญญัติในส่วนนี้มีการแก้ไขเพิ่มเติมใหม่ให้สามารถบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือ คำสั่งได้ครบถ้วนมากขึ้น

หมวด ๖ ว่าด้วยการบังคับคดีตามคำพิพากษาที่ให้เจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาหรือบุคคลใดได้มาซึ่งทรัพย์สินที่มีทะเบียน โดยมีการกำหนดหลักการใหม่ในมาตรา ๓๖๐ เพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องคำพิพากษาไม่ผูกพันเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมทะเบียนให้ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษา เพราะเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมทะเบียนถือเป็นคนนอกคดี ทำให้ไม่สามารถบังคับคดีให้มีประสิทธิภาพได้ จึงกำหนดบทบัญญัติให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษามีคำขอให้ศาลสั่งให้เจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมทะเบียนดำเนินการ จดทะเบียนให้เป็นไปตามคำสั่งศาลได้ โดยศาลมีอำนาจออกใบแทนหนังสือสำคัญที่จะต้องใช้เพื่อการจด ทะเบียนให้ด้วยก็ได้

หมวด ๗ ว่าด้วยการขอให้ศาลสั่งจับกุมและกักขังลูกหนี้ ตามคำพิพากษา ซึ่งบทบัญญัติส่วนใหญ่ตรงกับหลักกฎหมายเดิม

หมวด ๘ ว่าด้วยการบังคับคดีเอาแก่ผู้ประกันในศาล

เพื่อการชำระหนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง หรือการปฏิบัติตามคำสั่งศาลในกรณีอื่น ซึ่งมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติให้มีขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมมากขึ้น

(๓) ปรับปรุงกฎระเบียบว่าด้วยการบังคับคดีของเจ้าพนักงานบังคับคดี

กรมบังคับคดีได้ดำเนินการปรับปรุงหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขายทอดตลาด เพื่อให้การขายทอดตลาดของเจ้าพนักงานบังคับคดีมีความโปร่งใส เป็นธรรม มีประสิทธิภาพ และมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการขายทอดตลาดตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ดังนี้

(๓.๑) กำหนดให้มีคณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสมในการขายทอดตลาด โดยประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมทั้งผู้แทนจากสภาหอการค้าและผู้แทนสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ ทั้งนี้ คณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่และอำนาจกำหนดหลักเกณฑ์การเข้าเสนอราคาในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสมในการขายทอดตลาดและการวางหลักประกันการเข้าเสนอราคา

(๓.๒) กำหนดให้มีคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน ทั้งในกรุงเทพมหานครและจังหวัดต่าง ๆ โดยประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานราชการต่าง ๆ รวมทั้งผู้แทนจากสภาหอการค้าและผู้แทนสมาคมผู้ประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทยเป็นกรรมการ โดยคณะกรรมการชุดนี้มีหน้าที่และอำนาจกำหนดราคาทรัพย์สินในกรณีที่ราคาประเมินทรัพย์สินของเจ้าพนักงานบังคับคดีในขณะยึดทรัพย์สินหรือราคาประเมินของเจ้าพนักงานประเมินราคาทรัพย์สินมีราคาตั้งแต่ห้าสิบล้านบาทขึ้นไป หรือมีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ เช่น ไม่มีผู้เสนอราคาในการขายทอดตลาด หรือราคาทรัพย์สินที่จะขายเปลี่ยนแปลงไป หรือมีการโต้แย้งหรือมีคำคัดค้านจากผู้มีส่วนได้เสียในราคาประเมินของเจ้าพนักงานบังคับคดีซึ่งไม่สามารถหาข้อยุติได้

(๓.๓) หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสมในการขายทอดตลาด คณะกรรมการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสมในการขายทอดตลาดได้ออกประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้นและราคาที่เหมาะสมในการขายทอดตลาด ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ ซึ่งมีสาระสำคัญ เช่น

(๓.๓.๑) การกำหนดราคาเริ่มต้นในการขายทอดตลาดนั้น ในกรณีที่มีราคาของคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีพิจารณาจากราคาของคณะกรรมการกำหนดราคาทรัพย์สิน

(๓.๓.๒) การขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์โดยปลอดการจำนอง หรือปลอดภาระผูกพันในทางจำนอง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดราคาเริ่มต้นสำหรับการขายทอดตลาดแต่ละครั้ง ดังนี้

๑) ในการขายทอดตลาดครั้งที่หนึ่ง ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดราคาเริ่มต้นตามราคาประเมินในข้อ ๒ โดยปัดตัวเลขที่เป็นเศษขึ้นเป็นเรือนหมื่น

๒) ในการขายทอดตลาดครั้งที่สอง หากการขายทอดตลาดครั้งที่หนึ่ง เจ้าพนักงานบังคับคดีได้งดการขายทอดตลาดไว้เนื่องจากไม่มีผู้เข้าสู้ราคา ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดราคาเริ่มต้นเป็นจำนวนร้อยละเก้าสิบของราคาประเมินในข้อ ๒ โดยปัดตัวเลขที่เป็นเศษขึ้นเป็นเรือนหมื่น

๓) ในการขายทอดตลาดครั้งที่สาม หากการขายทอดตลาดครั้งที่สอง เจ้าพนักงานบังคับคดีได้งดการขายทอดตลาดไว้เนื่องจากไม่มีผู้เข้าสู่อำนาจ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดราคาเริ่มต้นเป็นจำนวนร้อยละแปดสิบของราคาประเมินในข้อ ๒ โดยปิดตัวเลขที่เป็นเศษขึ้นเป็นเรือนหมื่น

๔) ในการขายทอดตลาดครั้งที่สี่เป็นต้นไป หากการขายทอดตลาดครั้งที่สาม เจ้าพนักงานบังคับคดีได้งดการขายทอดตลาดไว้เนื่องจากไม่มีผู้เข้าสู่อำนาจ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดราคาเริ่มต้นเป็นจำนวนร้อยละเจ็ดสิบของราคาประเมินในข้อ ๒ โดยปิดตัวเลขที่เป็นเศษขึ้นเป็นเรือนหมื่น

(๓.๓.๓) การขายทอดตลาดสังหาริมทรัพย์ ให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดราคาเริ่มต้นสำหรับการขายทอดตลาดแต่ละครั้งตามที่เห็นสมควร ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงสภาพของทรัพย์สินในปัจจุบัน ราคาซื้อขายในท้องตลาด รวมถึงความเหมาะสมประการอื่น ๆ ประกอบด้วย

(๔) สภาพปัญหาการบังคับคดี

จากการศึกษา พบว่า การบังคับคดีนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ตามคำพิพากษาจากการขายทอดตลาดทรัพย์สินของลูกหนี้ที่เจ้าพนักงานบังคับคดี ยึดอายัดมาจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยครบถ้วนให้มากที่สุด และในขณะเดียวกันทำให้ลูกหนี้ได้รับผลเป็นการชำระหนี้ที่มีต่อเจ้าหนี้เป็นจำนวนมากที่สุด แต่ปรากฏว่าการแก้ไขปรับปรุงระบบการบังคับคดีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓๖) พ.ศ. ๒๕๖๐ ยังเป็นการแก้ไขเพื่อให้กระบวนการบังคับคดีเสร็จสิ้นไปโดยรวดเร็วมากกว่าการสร้างระบบการบังคับคดีที่เป็นธรรมแก่เจ้าหนี้และลูกหนี้ให้ได้รับชำระหนี้ได้ครบถ้วนมากที่สุด จึงยังไม่อาจทำให้ภาวะที่ลูกหนี้ถูกบังคับคดีและต้องสูญเสียทรัพย์สินที่มีไปโดยที่หนี้สินยังคงเหลืออยู่อีกและเจ้าหนี้ก็ได้รับชำระหนี้จากการบังคับคดีไม่ครบถ้วนตามคำพิพากษานั้นหมดไป ซึ่งมีสาเหตุที่สำคัญ ๓ ประการ คือ

(๔.๑) การกำหนดราคาประเมินเพื่อการขายทอดตลาด จากสถิติ

การขายทอดตลาด พบว่า สามารถขายทอดตลาดได้สูงกว่าราคาที่ประเมินเพียงร้อยละ ๔๕.๗๕ ขายทอดตลาดได้ตามราคาที่กำหนดร้อยละ ๑.๐๓ และราคาที่ยขายทรัพย์สินได้น้อยกว่าราคาที่ประเมินร้อยละ ๕๓.๒๒

ตามประกาศ เรื่อง หลักเกณฑ์ในการกำหนดราคาเริ่มต้น และราคาที่เหมาะสมในการขายทอดตลาด ลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๖๓ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๓ นั้น ได้มีการปรับปรุงกระบวนการในการกำหนดราคาเริ่มต้นในการขายทอดตลาด โดยให้เจ้าพนักงานบังคับคดีกำหนดราคาเริ่มต้นสำหรับการขายทอดตลาดแต่ละครั้งตามที่เห็นสมควรตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดราคาวางไว้ และกรณีทรัพย์สินเกินกว่า ๕๐ ล้านบาทขึ้นไปจะกระทำโดยคณะกรรมการกำหนดราคาแต่ยังไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพราะเป็นการประเมินที่ลูกหนี้และเจ้าหนี้ ไม่มีโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาประเมินทั้งที่เป็นผู้มีส่วนได้เสียและราคาประเมินมิได้กระทำโดยผู้มีอาชีพหรือมีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินทรัพย์สิน นอกจากนี้ ราคาประเมินมิได้เชื่อมโยงกับราคาหลักประกันตามสัญญาซึ่งเป็นราคาพื้นฐานในการฟ้องคดีและจำนวนหนี้ตามคำพิพากษาของศาล ทำให้ราคาที่ได้จากการขายทอดตลาดไม่สอดคล้องเชื่อมโยงกับราคาตามมูลหนี้ตามสัญญาและคำพิพากษาของศาล

(๔.๒) วิธีการบังคับคดีเพื่อให้ได้เงินมาชำระหนี้ตามคำพิพากษา

จำกัดเพียงวิธีการขายทอดตลาดเพียงวิธีเดียว

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมวดที่ ๒ ว่าด้วยการบังคับคดี กำหนดวิธีการบังคับคดีโดยให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานบังคับคดีทำการ ยึดอายัด ทรัพย์สินของลูกหนี้ และนำมาประกาศขายทอดตลาด เท่านั้น และการประกาศขายทอดตลาดก็ยังใช้วิธีการประกาศด้วยการประกาศ ณ สถานที่ทำการของเจ้าพนักงานบังคับคดีและสถานที่ทรัพย์ตั้งอยู่เป็นหลักทำให้มีผู้เข้าเสนอราคาในวงจำกัดและผู้เสนอราคาต้องวางประกันตามจำนวนที่กำหนดไว้ ทำให้ลูกหนี้ขาดโอกาสในการเข้าเสนอราคาเพราะไม่มีเงินวางประกันและไม่สามารถเสนอราคาสู้กับกรณีที่มีนายทุนที่เข้ามาเสนอราคาเพื่อซื้อทรัพย์สินในราคาต่ำเพื่อนำไปขายต่อเพื่อทำกำไร ซึ่งการแก้ไขแม้จะมีพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ ๓๐) พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรับปรุงกระบวนการบังคับคดีใหม่ทั้งหมดก็ตาม แต่ก็ได้มีการปรับปรุงแก้ไขในประเด็นนี้

(๔.๓) สภาพปัญหาของกฎหมายบังคับคดี

(๔.๓.๑) ปัจจุบันลูกหนี้ไม่อาจร้องขอคัดค้านการขายทอดตลาดเพราะเหตุได้ราคาต่ำเกินสมควรอีกต่อไป ลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือผู้มีส่วนได้เสียในการขายทอดตลาดต้องใช้สิทธิเข้าเสนอราคาอย่างเต็มที่เข้าสู่ราคาเพื่อให้ได้ราคาขายสูงสุด ซึ่งเป็นมาตรการเพื่อป้องกันการร้องขอคัดค้านของลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือผู้มีส่วนได้เสียในการขายทอดตลาดทำให้การขายทอดตลาดล่าช้าออกไป

(๔.๓.๒) การจำกัดสิทธิคัดค้านดังกล่าว ทำให้เกิดการจำกัดสิทธิของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเพราะในทางปฏิบัติลูกหนี้ตามคำพิพากษาโดยเฉพาะลูกหนี้ที่เป็นเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจและกำลังทรัพย์จากปัญหาความเหลื่อมล้ำในหลายด้าน จึงไม่อาจใช้สิทธิในการเข้าเสนอราคาอย่างเต็มที่เพื่อให้ได้ราคาขายที่สูงที่สุดได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

(๔.๓.๓) การอำนวยความสะดวกในการขายทอดตลาดโดยลดสิทธิในการคัดค้านลง ทำให้การขายทอดตลาดขึ้นอยู่กับการดำเนินการของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่ต้องรักษาสมดุลของเจ้าหนี้และลูกหนี้ตามคำพิพากษาอย่างยุติธรรมและเป็นธรรมโดยไม่มีศาลเป็นผู้ตรวจสอบ โดยสรุปแล้ววิธีการบังคับคดีโดยการจัดการทรัพย์สินของลูกหนี้ด้วยวิธีการขายทอดตลาดเพียงอย่างเดียว นั้น มีข้อจำกัดด้านกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทำให้การดำเนินการมีปัญหาอุปสรรคอันไม่อาจทำให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ได้รับประโยชน์สูงสุดจากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้จากกระบวนการดังกล่าวข้างต้น ซึ่งมีความแตกต่างจากวิธีการบังคับคดีในต่างประเทศที่มีวิธีการบังคับคดีหลายวิธีการเพื่อให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ให้ได้มากที่สุด ดังรายละเอียดในลำดับถัดไป

(๕) วิธีการบังคับคดีของต่างประเทศ

จากการศึกษาพบว่าต่างประเทศมีวิธีการบังคับคดีหลายวิธีการที่จะทำให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ได้รับประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เหมาะสมจากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นธรรม เช่น

(๕.๑) ประเทศสหรัฐอเมริกา มีสถาบันในการกำกับคุณภาพของผู้ให้บริการขายทอดตลาด หรือประเทศญี่ปุ่น ผู้ทำการขายทอดตลาดต้องผ่านการอบรมอย่างจริงจังเพื่อให้

เป็นผู้มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการขายทอดตลาด โดยการมีมาตรการทางเลือกในการบังคับคดี นอกจากการขายทอดตลาด เช่น กรณีที่มีผู้เสนอราคาที่เหมาะสมอาจเปลี่ยนเป็นการให้เช่าหรือการขายให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ เป็นต้น และการขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์แบบกลุ่มตามแนวทางของกฎหมายประเทศญี่ปุ่น คือ หากศาลเห็นว่าเป็นการเหมาะสมที่จะให้ผู้ซื้อทรัพย์สินรายใดรายหนึ่งซึ่งอสังหาริมทรัพย์รวมไปกับอสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ ในคราวเดียวกัน โดยพิจารณาถึงความเกี่ยวข้องในการใช้อสังหาริมทรัพย์และความเป็นไปได้ที่จะชำระหนี้ และหากได้รับความยินยอมจากลูกหนี้ทุกฝ่ายก็สามารถมีคำสั่งให้มีการประมูลขายอสังหาริมทรัพย์แบบกลุ่มได้ การขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์แบบกลุ่มนี้ย่อมเป็นการจูงใจผู้ซื้อได้ โดยเฉพาะหากได้ข้อเสนอด้านราคาที่ดีกว่าซื้อทีละรายการ และยังเป็นการขายทรัพย์สินหลายรายการไปในคราวเดียวกันย่อมทำให้ทรัพย์สินที่ค้างอยู่ถูกผลักดันให้ขายได้รวดเร็วขึ้น

(๕.๒) ประเทศสิงคโปร์มีกฎหมายกำหนดว่าหากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษาที่ยึดหรืออายัดไว้มีราคาประเมินเกินกว่า ๒,๐๐๐ ดอลลาร์สิงคโปร์ กฎหมายกำหนดให้ผู้ขายทอดตลาดเอกชนที่ได้รับอนุญาต (Authorized auctioneer) เป็นผู้ดำเนินการขายทอดตลาดได้ เว้นแต่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น

(๕.๓) ประเทศอังกฤษมีการใช้หลัก Power of Sale ในการแก้ไขปัญหาคารกบังคับจำนอง โดยการใช้หลัก Power of Sale เป็นหลักการจากกฎหมาย Conveyancing Act ของประเทศอังกฤษ หากผู้จำนองทรัพย์สินมีปัญหาไม่สามารถชำระหนี้ได้ ผู้รับจำนองสามารถขายทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องผ่านการบังคับคดี แต่สามารถขายทอดตลาดโดยเอกชนได้ ทำให้เจ้าหนี้ได้รับเงินคืนในช่วงเวลาที่เหมาะสม ส่วนผู้จำนองสามารถใช้หนี้เงินกู้ได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าส่วนต่าง จึงเป็นสิ่งที่ดีสำหรับทั้งสองฝ่าย ทั้งนี้ การใช้หลัก Power of Sale ตามกฎหมายอังกฤษต้องเข้าเงื่อนไข ๑ ใน ๓ ประการ ได้แก่ (๑) มีการบอกกล่าวให้ผู้จำนองชำระหนี้และผู้จำนองผิคนัดชำระหนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นเวลา ๓ เดือน ภายหลังจากที่ได้บอกกล่าวนั้น หรือ (๒) ดอกเบี้ยตามสัญญาจำนองค้างชำระเป็นเวลา ๒ เดือนหรือกว่านั้น หรือ (๓) มีการกระทำฝ่าฝืนบทบัญญัติในพระราชบัญญัติหรือในสัญญาจำนองซึ่งควรได้เห็นหรือปฏิบัติ โดยผู้ซึ่งจัดให้มีการจำนอง

(๕.๓.๑) ข้อดีของหลัก Power of Sale คือ ผู้รับจำนองไม่ต้องรอคำพิพากษาเพื่อจะขายทรัพย์สิน ผู้รับจำนองสามารถเลือกวิธีการที่จะขายได้ และผู้รับจำนองสามารถได้รับเงินคืนอย่างรวดเร็ว ผู้จำนองไม่ต้องรับภาระในเรื่องของดอกเบี้ย

(๕.๓.๒) ข้อเสียของหลัก Power of Sale คือ สิทธิที่จะได้เงินคืนขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญา จึงต้องมีการพิจารณาว่าข้อสัญญาให้อำนาจผู้รับจำนองมากเกินไปหรือไม่ ทำให้ต้องร่างสัญญาด้วยความระมัดระวัง และในบางครั้งราคาขายทรัพย์สินได้ไม่ใช่ราคาสูงสุดมีผลให้ต้องมีการตรวจสอบเพื่อให้เป็นราคาที่ยุติธรรมสำหรับทั้งสองฝ่าย

(๕.๔) ประเทศอินโดนีเซียกำหนดให้ภายหลังที่ศาลมีคำพิพากษาออกมาแล้ว คู่ความฝ่ายชนะคดีต้องขอศาลออกหมายบังคับคดี และต้องยื่นขอบังคับกับหลักประกัน (กรณีมีทรัพย์สินเป็นหลักประกัน) แยกต่างหากอีกฉบับหนึ่ง และเริ่มกระบวนการขายทอดตลาดของสำนักงานขายทอดตลาดของรัฐ (State Auction Office : SAO) ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงการคลัง หากเลือกที่จะดำเนินการเองอาจไปที่สำนักงานขายทอดตลาดเอกชน หรือใช้วิธีแก้ไขปัญหามาโดยการประนีประนอม

(๕.๕) ประเทศเวียดนามมีมาตรการบังคับคดีมีหลายประเภท ได้แก่ การหักเงินจากบัญชีและยึดเงินและเอกสารสำคัญใด ๆ ของลูกหนี้ตามคำพิพากษา การหักเงินได้ การยึดและเข้าจัดการทรัพย์สิน การใช้ประโยชน์จากทรัพย์สิน การบังคับโอนทรัพย์สิน ทรัพย์สินสิทธิ และเอกสารต่าง ๆ การขายทอดตลาดจะมีไว้สำหรับสังหาริมทรัพย์ที่มีมูลค่ามากกว่า ๑๐ ล้านดองขึ้นไป ส่วนอสังหาริมทรัพย์จะดำเนินการขายทอดตลาดโดยบริษัทจัดการประมูลเจ้าพนักงานบังคับคดีสามารถดำเนินการขายทอดตลาดได้เองหากในพื้นที่ไม่มีบริษัทจัดการประมูลหรือบริษัทจัดการประมูลไม่เข้าทำสัญญาบริการจัดการประมูล หรือเป็นกรณีสังหาริมทรัพย์มีมูลค่า ๒ ล้านดองแต่ไม่เกิน ๑๐ ล้านดอง ทรัพย์สินที่นอกเหนือจากนั้นจะทำการขายโดยวิธีการอื่น ก่อนที่เจ้าพนักงานบังคับคดีจะนำเงินได้จากการขายทอดตลาดไปชำระหนี้ตามคำพิพากษานั้นจะต้องนำไปหักค่าใช้จ่ายในการบังคับคดีและค่าเช่าบ้านของลูกหนี้ตามคำพิพากษาเป็นเวลาหนึ่งปีในอัตราเฉลี่ยของท้องถิ่นเสียก่อน

(๖) สรุปภาพรวมปัญหาหนี้สินในครัวเรือน แนวโน้มของหนี้ครัวเรือน และความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพต่อระบบการเงิน

(๖.๑) สรุปภาพรวมปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

ฐานะทางการเงินของครัวเรือนไทยในปัจจุบันมีความเปราะบางในหลายมิติอันเนื่องมาจากคนไทยทุกกลุ่มรายได้มีสัดส่วนการออมต่อรายได้ลดลง แต่เป็นหนี้เร็วขึ้นเป็นหนี้เยอะ และเป็นหนี้นาน โดยร้อยละ ๕๐ ของคนอายุ ๓๐ ปี มีหนี้จากสินเชื่ออุปโภคบริโภคและ/หรือหนี้บัตรเครดิต ซึ่ง ๑ ใน ๕ ของคนกลุ่มช่วงอายุ ๒๙ ปี เป็นหนี้เสีย (NPLs) ในขณะที่เป็นกลุ่มคนวัยทำงานและอยู่ในช่วงสร้างรากฐานครอบครัว นอกจากนี้ มูลหนี้ต่อผู้กู้ปรับสูงขึ้นอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เช่น ค่าเฉลี่ยหนี้ต่อผู้กู้ในปี พ.ศ. ๒๕๕๒ อยู่ที่ ๓๗๗,๑๐๙ บาท/ราย และเพิ่มสูงขึ้นเป็น ๕๕๒,๔๙๙ บาท/ราย ในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และมูลหนี้ยังอยู่ในระดับสูงแม้จะอยู่ในวัยเกษียณ เช่น ช่วงอายุ ๖๐ – ๖๙ ปี มีหนี้เฉลี่ย ๔๕๓,๔๓๘ บาท/ราย ช่วงอายุ ๗๐ – ๗๙ ปี มีหนี้เฉลี่ย ๒๘๗,๙๓๒ บาท/ราย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าครัวเรือนไทยขาดภูมิคุ้มกัน เสี่ยงจะผิมนัดชำระหนี้ และไม่สามารถรองรับสถานการณ์ฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ การถูกเลิกจ้าง รายได้พิเศษลดลง เป็นต้น ตลอดจนเมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนหนี้ภาคครัวเรือนต่อ GDP กับต่างประเทศ จะพบว่าหนี้ครัวเรือนไทยเพิ่มขึ้นเร็วโดยหนี้ในครัวเรือนของประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นหนี้เพื่อการบริโภค ได้แก่ หนี้ส่วนบุคคล และหนี้บัตรเครดิต ซึ่งมีระยะเวลาผ่อนชำระสั้นและอัตราดอกเบี้ยสูงในขณะที่หนี้ของต่างประเทศส่วนใหญ่เป็นการก่อหนี้ระยะยาวที่ดีเพื่อที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ จากข้อมูลแหล่งเงินกู้ในระบบ พ.ศ. ๒๕๖๔ ไตรมาส ๒ พบว่า แหล่งเงินกู้ของครัวเรือนมาจากหลายแหล่งซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งเงินกู้ยืมในระบบ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์/ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ สถาบันการเงิน ร้อยละ ๔๓.๗๑ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ ร้อยละ ๒๘.๐๕ สหกรณ์ออมทรัพย์ ร้อยละ ๑๔.๙๔ บริษัทบัตรเครดิต ลิซซิง และสินเชื่อส่วนบุคคล ร้อยละ ๑๐.๔๗ บริษัทประกันภัยและประกันชีวิต ร้อยละ ๑.๒๘ บริษัทหลักทรัพย์ ร้อยละ ๐.๖๙ และสถาบันการเงินอื่น ๆ ร้อยละ ๐.๘๖

(๖.๒) แนวโน้มของหนี้ครัวเรือน

ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID – ๑๙) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – พ.ศ. ๒๕๖๕ คาดว่าจะมีผลต่อแนวโน้มของหนี้ครัวเรือน ดังนี้

(๖.๒.๑) ฐานะการเงินของภาคครัวเรือนเปราะบางมากขึ้นจากรายได้ที่ลดลงและภาระหนี้ต่อรายได้ที่สูงขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มอาชีพอิสระ (self employed) เช่น เกษตรกร และลูกจ้าง เป็นต้น

(๖.๒.๒) สัดส่วนหนี้ครัวเรือนต่อ GDP ของประเทศไทยจะยังอยู่ในระดับสูงต่อเนื่องตามสภาพเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มการฟื้นตัวช้าและจำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ประกอบกับภาคครัวเรือนยังมีความต้องการสินเชื่อเพื่อเสริมสภาพคล่องสำหรับการใช้จ่ายอุปโภคบริโภคให้สามารถดำรงชีพได้อย่างปกติ

(๖.๒.๓) ลูกหนี้ที่ต้องการความช่วยเหลือหรือลูกหนี้ที่เริ่มมีปัญหา (At risk) มีสัดส่วนสูงเพิ่มมากขึ้นโดยส่วนใหญ่เป็นหนี้สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลซึ่งลูกหนี้จำนวนมากมีหนี้หลายประเภทกับหลายสถาบันการเงิน ถ้าลูกหนี้ชำระหนี้ไม่ได้จะ Cross Default ไปยังสินเชื่ออื่น/ผู้กู้อื่น

(๖.๓) ความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพระบบการเงิน

ในระยะต่อไปแนวโน้มเศรษฐกิจไทยยังมีการมองความเสี่ยงทางลง (Downside Risks) จากความไม่แน่นอนของการคลายพันธู์ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่อาจนำไปสู่ความเสี่ยงต่อระบบเศรษฐกิจและเสถียรภาพระบบการเงินอันเนื่องมาจากการฟื้นตัวของ การบริโภคภาคเอกชนจากกลุ่มรายได้ต่ำจนถึงรายได้ปานกลาง และการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงิน ควรเพิ่มความระมัดระวังในการพิจารณาสินเชื่อให้แก่ลูกหนี้บางรายภายใต้ภาวะที่ลูกหนี้มีความเสี่ยงในการชำระหนี้ (Debt At Risk) ที่จะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอันจะนำไปสู่การซ้ำเติมให้ลูกหนี้มีสถานะแย่งลง

(๗) แนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนที่ผ่านมารัฐบาลได้ดำเนินการ มาตรการแก้ไขปัญหานี้สินทั้งทางตรง และทางอ้อมโดยอาศัยกลไกการดำเนินงานผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ สรุปได้ ดังนี้

(๗.๑) สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนให้แก่ประชาชน โดยคำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน สาเหตุการขยายตัวของหนี้สินในครัวเรือน สถานการณ์หนี้สินในครัวเรือน เปรียบเทียบหนี้สินครัวเรือนไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) กับต่างประเทศ แนวโน้มเศรษฐกิจไทย ปี พ.ศ. ๒๕๖๓ – พ.ศ. ๒๕๖๔ และนโยบายรัฐบาลในการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(๗.๑.๑) ยุทธศาสตร์และผลการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ การแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ที่ผ่านมา สรุปได้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ ได้กำหนดให้ส่งเสริมวัยแรงงานมีความรู้และทักษะทางการเงินให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และส่งเสริมให้มีมาตรการการออมที่จูงใจแก่แรงงาน กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการออม

อย่างต่อเนื่อง เพื่อความมั่นคงทางการเงินหลังเกษียณ ซึ่งผลการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์มีผลทำให้สัดส่วนการออมส่วนบุคคลต่อรายได้พึงจ่ายใช้สอยมีอัตราเพิ่มมากขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ได้กำหนดให้เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สนับสนุนการให้ความรู้ในการบริหารจัดการทางการเงินแก่ชุมชนและครัวเรือน ปรับองค์การการเงินของชุมชนให้ทำหน้าที่เป็นสถาบันการเงินในระดับหมู่บ้าน/ตำบลที่จะให้กู้ยืมและออมเงิน และจัดตั้งโครงข่ายการเงินฐานรากโดยมีธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยง ซึ่งผลการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์มีผลทำให้สัดส่วนหนี้สินต่อรายได้ทั้งหมดของครัวเรือนของกลุ่มครัวเรือนที่ยากจนที่สุดลดลง สัดส่วนแรงงานนอกระบบที่อยู่ภายใต้ประกันสังคมและที่เข้าร่วมกองทุนการออมแห่งชาติต่อกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น และสัดส่วนครัวเรือนที่เข้าถึงแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและแข่งขันได้อย่างยั่งยืน ได้กำหนดให้เพิ่มประสิทธิภาพของภาคการเงินเพื่อให้เป็นกลไกสนับสนุนการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม ขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินผ่านการเชื่อมโยงของระบบสถาบันการเงินทั้งระบบ และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจสร้างวินัยทางการเงินให้ประชาชน ซึ่งผลการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์มีผลทำให้อันดับขีดความสามารถในการแข่งขันในภาคการเงินปรับตัวดีขึ้น คะแนนทักษะทางการเงินของคนไทยเท่ากับคะแนนเฉลี่ยของโลก เพิ่มปริมาณการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์เป็น ๒๐๐ ครั้งต่อปีต่อคน และสัดส่วนการกู้เงินนอกระบบลดลง

(๗.๑.๒) แผนแม่บทเฉพาะกิจในการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

ตามแผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๔ - พ.ศ. ๒๕๖๕ มีแนวทางการพัฒนา ดังนี้

๑) การเสริมสร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy) โดยการส่งเสริมการจ้างงาน การช่วยเหลือและพัฒนาศักยภาพวิสาหกิจ การกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจไปยังเมืองหลักและเมืองรอง

๒) การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) โดยการส่งเสริมอุตสาหกรรมและบริการทางการแพทย์ครบวงจร การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเน้นคุณภาพ การยกระดับภาคการเกษตรสู่เกษตรมูลค่าสูง การส่งเสริมอุตสาหกรรมอาหาร และการปรับอุตสาหกรรมยานยนต์ไปสู่อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่

๓) การพัฒนาศักยภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของคน (Human Capital) โดยการพัฒนากำลังแรงงานและการเรียนรู้ การขยายและพัฒนาระบบประกันสังคม และการเสริมสร้างความมั่นคงทางสุขภาพ

๔) การปรับปรุงและพัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors) โดยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจใหม่ การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาครัฐดิจิทัล การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม

การเสริมสร้างความมั่นคงและบริหารจัดการความเสี่ยง และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย และภาคีการพัฒนา

(๗.๑.๓) แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนในระยะยาว ตามแผน ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๘๐

๑) ด้านการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับโครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก สนับสนุนการเข้าถึงบริการทางการเงินอย่างสมดุล โดยการสร้างภูมิคุ้มกันให้เศรษฐกิจไทยท่ามกลางความผันผวนของเศรษฐกิจโลก มีเครื่องมือพร้อมป้องกันความเสี่ยง และมีกลไกเชิงสถาบันในการดูแลเสถียรภาพระบบการเงินในภาพรวม รวมถึงจัดหาแหล่งเงินทุน และสนับสนุนให้มีช่องทางการเงินที่หลากหลายและน่าเชื่อถือการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินและการบริหารความเสี่ยง เพื่อตอบสนองความต้องการที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม มีระบบการประเมินความน่าเชื่อถือทางเครดิต และระบบการรู้จักลูกค้า เพื่อเป็นข้อมูลบ่งชี้สถานะและประวัติด้านเครดิต

๒) ด้านพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ เป็นประเด็นการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย เพื่อสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ มีทักษะความรู้ มีวินัย มีความรอบรู้ทางการเงิน มีความสามารถในการวางแผนชีวิต และการวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัยและนำไปปฏิบัติได้ โดยจะส่งเสริมให้มีการวางรากฐานทางการเงินตั้งแต่ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น และในวัยแรงงานที่จะส่งเสริมให้มีความรู้ทางการเงิน เพื่อให้สามารถบริหารจัดการการเงินของตนเองและครอบครัว และมีการออม

๓) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ โดยปฏิรูปการคุ้มครองผู้บริโภคในการพัฒนาระบบข้อมูลการทำธุรกรรมทางการเงินของประชาชน ส่งเสริมกลไกและระบบการออมและแหล่งเงินทุนเพื่อผู้ใช้แรงงานในสถานประกอบการ รวมถึงส่งเสริมและสร้างแรงจูงใจในการออม และการลงทุนระยะยาว เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจของประชาชนทุกกลุ่ม นอกจากนี้ ยังมีประเด็นของการเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเองและการจัดการตนเอง โดยส่งเสริมให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต วางแผนอนาคตการออม และการลงทุน รวมทั้งการเพิ่มทักษะทางการเงิน

(๗.๒) ธนาคารแห่งประเทศไทย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผลักดันแนวนโยบายการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือน เพื่อให้เกิดการดูแลและแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนจนก่อให้เกิดมาตรการต่าง ๆ สรุไปได้ ดังนี้

(๗.๒.๑) แนวนโยบายการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือน

๑) ก่อนเป็นหนี้ ดำเนินการให้ความรู้ทางการเงินเชิงรุก แบบเน้นกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มอาชีวศึกษา วัยเริ่มทำงาน เป็นต้น

๒) ระหว่างเป็นหนี้ กำหนดเกณฑ์การกำกับสถาบันการเงิน เพื่อดูแลการก่อหนี้ให้เหมาะสม ได้แก่

๒.๑) กำหนดเกณฑ์สินเชื่อบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล เพื่อให้การก่อหนี้อยู่ในระดับที่เหมาะสมตามรายได้ และลดพฤติกรรมการใช้จ่ายเกินตัว

๒.๒) เกณฑ์สินเชื่อจํานำทะเลเบียนรถ เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้บริการและการคุ้มครองผู้ใช้บริการ รวมถึงบรรเทาปัญหาสินเชื่อระบบ

๒.๓) เกณฑ์สินเชื่อที่อยู่อาศัย หรือ LTV เพื่อยกระดับมาตรฐานการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินลดการเก็งกำไร และประชาชนสามารถกู้ซื้อที่อยู่อาศัยได้ในราคาที่เหมาะสม

๒.๔) ดำเนินการออกแนวนโยบายการให้สินเชื่อรายย่อยอย่างเหมาะสม เพื่อให้สถาบันการเงินระมัดระวังการปล่อยกู้จนทำให้ประชาชนเป็นหนี้สินล้นพ้นตัวและขาดความสามารถในการชำระหนี้ และดำเนินการพัฒนาข้อมูลภาระหนี้รวมต่อรายได้ (Debt Service Ratio: DSR) โดยขอความร่วมมือให้สถาบันการเงินรายงานข้อมูลที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เพื่อใช้ในการติดตามความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน

๓) **หลังการเป็นหนี้** ปรับโครงสร้างหนี้ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากวังวนหนี้ โดยมีโครงการช่วยเหลือลูกหนี้บัตรเครดิต/สินเชื่อส่วนบุคคลที่มีเจ้าหนี้หลายรายและมีปัญหาหนี้เสีย ขยายขอบเขตโครงการให้รวมลูกหนี้ non-bank กำหนดมาตรการ refinance หนี้บัตรเครดิตและบัตรเครดิตเงินสด เพื่อลดภาระดอกเบี้ยให้แก่ลูกหนี้ที่มีวินัยในการชำระหนี้

(๗.๒.๒) มาตรการให้ความช่วยเหลือของธนาคารแห่งประเทศไทยเพื่อการแก้ไขหนี้สินของลูกหนี้

๑) ปรับปรุงหลักเกณฑ์การปรับโครงสร้างหนี้และการจัดชั้นกันสำรองของธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs ในการพลิกฟื้นธุรกิจสอดคล้องกับมาตรการของรัฐบาล

๒) เพิ่มความเป็นธรรมในการใช้บริการทางการเงิน โดยจัดตั้งคลินิกแก้หนี้ เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้บัตรเครดิตที่จ่ายดอกเบี้ยสูง

๓) ปรับปรุงค่าธรรมเนียมให้เป็นธรรม ได้แก่

๓.๑) ค่าปรับไถ่ถอนก่อนกำหนดของสินเชื่อ SMEs และสินเชื่อส่วนบุคคล ได้กำหนดให้สถาบันการเงินกำหนดช่วงที่จะไม่คิดค่าปรับไถ่ถอนก่อนกำหนดและคิดค่าไถ่ถอนก่อนกำหนดจากยอดเงินต้นคงเหลือ

๓.๒) ดอกเบี้ยผิदनัดชำระหนี้ของสินเชื่อที่อยู่อาศัยสินเชื่อ SMEs และสินเชื่อส่วนบุคคล ได้กำหนดให้สถาบันการเงินคิดค้างงวดค้างชำระส่วนที่เป็นเงินต้น และกรณีที่เป็นลูกค้เดิมให้พิจารณาปรับลดหรือยกเว้นค่าปรับตามสมควร

๓.๓) ค่าธรรมเนียมบัตรเครดิตและเอทีเอ็ม กรณียกเลิกบัตรกำหนดให้คืนค่าธรรมเนียมตามสัดส่วนทันทีโดยลูกค้ไม่ต้องร้องขอ และกรณีออกบัตรใหม่และรหัสทดแทนต้องไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ยกเว้นมีต้นทุนสูงอาจเรียกเก็บได้ตามความเหมาะสม

(๗.๒.๓) แนวทางแก้ไขปัญหาลูกหนี้สินในครัวเรือนในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยคํานึงถึง

การลดภาระประชาชน การสร้างสภาพคล่องในครัวเรือนและภาคธุรกิจให้สามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้สถานการณ์ที่ทุกภาคส่วนมีรายได้ลดลง สรุปลงได้ ดังนี้

๑) มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ในระยะที่ผ่านมา

๑.๑) มาตรการเร่งด่วนและบูรณาการ ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๑.๑.๑) ดำเนินการช่วยเหลือลูกหนี้ธุรกิจและลูกหนี้รายย่อย และปรับปรุงโครงสร้างหนี้ในเชิงป้องกัน โดยการกำหนดมาตรการลดการผ่อนชำระขั้นต่ำ ขยายระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ ชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ย และการลดค่างวด ให้แก่สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อเงินสดหมุนเวียน สินเชื่อบ้าน สินเชื่อส่วนบุคคลผ่อนชำระเป็นงวด และสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ เช่าซื้อรถจักรยานยนต์ และรถยนต์ ลิขสิทธิ์ สินเชื่อธุรกิจ SMEs ไมโครไฟแนนซ์ และนาโนไฟแนนซ์ ตลอดจน การปรับลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย การปรับปรุงวิธีคิดดอกเบี้ยผิดนัดชำระหนี้ให้เป็นธรรม และแนวทางการให้ความช่วยเหลือประชาชนรายบุคคล

๑.๑.๒) ดำเนินการช่วยเหลือลูกหนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และลูกหนี้รายย่อย โดยการพักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย หรืออย่างใดอย่างหนึ่ง

๑.๑.๓) ชะลอการชำระหนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

๑.๒) มาตรการเฉพาะเจาะจง ปี พ.ศ. ๒๕๖๓

๑.๒.๑) ให้ลูกหนี้รายย่อยสมัครรับความช่วยเหลือ โดยการผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้

๑.๒.๒) ปรับโครงสร้างหนี้ธุรกิจที่มีเจ้าหนี้หลายราย และรวมหนี้บ้านกับหนี้รายย่อยอื่น

๑.๒.๓) ปรับโครงสร้างหนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) หลังสิ้นสุดมาตรการชะลอการชำระหนี้

๒) การให้ความช่วยเหลือผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ระลอกใหม่

๒.๑) การให้ความช่วยเหลือลูกหนี้

๒.๑.๑) กรณีลูกหนี้รายย่อย ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการต่ออายุมาตรการทางการเงินให้แก่ลูกหนี้รายย่อย จากเดิมครบกำหนดวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ไปจนถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ โดยกำหนดให้ลูกหนี้รายย่อยยื่นความประสงค์สมัครขอรับความช่วยเหลือทางการเงิน หรือยินยอมให้นายจ้างหรือเจ้าของกิจการยื่นความประสงค์สมัครขอความช่วยเหลือแทนได้

๒.๑.๒) กรณีลูกหนี้ทุกประเภท (เช่น ลูกหนี้ธุรกิจลูกหนี้ SMEs และลูกหนี้รายย่อย) ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยการปรับโครงสร้างหนี้ ให้เงินทุนหมุนเวียนและสภาพคล่องเพิ่มเติม ชะลอการชำระหนี้ และผ่อนปรนเงื่อนไขอื่น เช่น ลดค่างวด ต่ออายุวงเงิน เปลี่ยนประเภทหนี้จากสินเชื่อระยะสั้นเป็นสินเชื่อระยะยาว ลดอัตราดอกเบี้ย ตัดยอดเงินต้นก่อนดอกเบี้ยตามความเหมาะสม เป็นต้น

๒.๒) มาตรการด้านการเงินช่วยเหลือผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) สู้ภัย COVID – ๑๙

๒.๒.๑) ลดอัตราดอกเบี้ย โดยธนาคารลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ MLR , MOR , MRR ลงต่ำสุดในรอบ ๑๗ ปี เป็นผลมาจากคณะกรรมการนโยบายการเงินลดอัตราดอกเบี้ยนโยบาย จำนวน ๓ ครั้ง รวมเป็นร้อยละ ๐.๗๕ จึงเหลือเพียงร้อยละ ๐.๕ ซึ่งต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ และธนาคารแห่งประเทศไทยปรับลดอัตราเงินนำส่งกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน (Financial Institutions Development Fund : FIDF) หรือ FIDF Fee เหลือเพียงร้อยละ ๐.๒๓ เป็นระยะเวลา ๒ ปี เพื่อให้สถาบันการเงินปรับลดดอกเบี้ยเพิ่มเติม เป็นผลให้ดอกเบี้ยเงินกู้ปรับลดลง เช่น อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นต่ำที่ธนาคารเรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีประเภทเงินกู้แบบกำหนดระยะเวลา (Minimum Loan Rate : MLR) ลดลงร้อยละ ๐.๖๒ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นต่ำที่ธนาคารเรียกเก็บจากลูกค้ารายใหญ่ชั้นดีประเภทเงินเบิกเกินบัญชี (Minimum Overdraft Rate : MOR) ลดลงร้อยละ ๐.๙๕ และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ขั้นต่ำที่ธนาคารเรียกเก็บจากลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate : MRR) ลดลงร้อยละ ๐.๗๒

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ปรับลดเพดานดอกเบี้ยของบัตรเครดิต ลดลงจากร้อยละ ๑๘ เหลือร้อยละ ๑๖ สินเชื่อส่วนบุคคลที่มีวงเงินหมุนเวียน ลดลงจากร้อยละ ๒๘ เหลือร้อยละ ๒๕ สินเชื่อส่วนบุคคลที่ผ่อนชำระเป็นงวด ลดลงจากร้อยละ ๒๘ เหลือร้อยละ ๒๕ สินเชื่อจำนำทะเบียนรถ ลดลงจากร้อยละ ๒๘ เหลือร้อยละ ๒๔ มีผลบังคับใช้วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ทั้งนี้ กรณีบัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคลที่มีวงเงินหมุนเวียน และสินเชื่อส่วนบุคคลที่ผ่อนชำระเป็นงวด ได้ขยายวงเงินให้ผู้ให้บริการทางการเงินพิจารณาขยายวงเงินแก่ลูกหนี้ที่ชำระหนี้ดีต่อเนื่องและมีความจำเป็นต้องใช้วงเงินเพิ่มเติมเป็น ๒ เท่า จากเดิม ๑.๕ เท่าของรายได้สำหรับลูกหนี้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน เป็นการชั่วคราว

๒.๒.๒) เลื่อนและลดภาระการชำระหนี้
โดยเลื่อนกำหนดชำระหนี้ ๖ เดือน เป็นการทั่วไปสำหรับลูกหนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) วงเงินไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท และเลื่อนกำหนดชำระหนี้ ๓ - ๖ เดือนสำหรับสินเชื่ออื่นเพื่อธุรกิจ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้ลูกหนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ได้รับความช่วยเหลือแล้วประมาณ ๑.๑ ล้านราย และมียอดเงินประมาณ ๒.๑ ล้านล้านบาท

๒.๒.๓) ให้สินเชื่อเพิ่มเติม โดยการให้สินเชื่อเพิ่มเติมได้กำหนดวงเงินไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของยอดสินเชื่อคงค้าง อัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ ๒ ต่อปี เป็นระยะเวลา ๒ ปี ซึ่งมีจำนวนผู้ได้รับสินเชื่อแล้วประมาณ ๗๐,๐๐๐ ราย

๒.๒.๔) การปรับโครงสร้างหนี้ โดยการปรับโครงสร้างหนี้ได้ดำเนินการผ่อนคลายนโยบายการกำกับดูแลเพื่อให้สถาบันการเงินเร่งปรับโครงสร้างหนี้โดยไม่ต้องรอให้เป็นหนี้เสียเพื่อให้การผ่อนชำระหนี้สอดคล้องกับรายได้ในอนาคต เช่น ยืดระยะเวลาผ่อนเพิ่มเงินทุนหมุนเวียน ลดอัตราดอกเบี้ย และเปลี่ยนประเภทหนี้เป็นสินเชื่อระยะยาวที่ดอกเบี้ยต่ำกว่า เป็นต้น

๒.๓) การคิดดอกเบี้ยผิมนัดชำระหนี้และการตัดชำระหนี้

ปี พ.ศ. ๒๕๖๔

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ประกาศหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการคิดดอกเบี้ยผิมนัดชำระหนี้และตัดชำระหนี้สำหรับสินเชื่อที่มีการผ่อนชำระเป็นงวด (ยกเว้นผลิตภัณฑ์เช่าซื้อรถยนต์ และรถจักรยานยนต์) และสินเชื่อหมุนเวียน (ยกเว้นผลิตภัณฑ์บัตรเครดิต) เพื่อช่วยลดหนี้เสียของระบบการเงินโดยรวมไม่ให้เร่งตัวสูงเกินจริง มีการเจรจาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ง่ายขึ้น รวมทั้งการคำนวณดอกเบี้ยผิมนัดชำระจากฐานของงวดที่ผิมนัดชำระจริงเป็นธรรมกับทุกฝ่ายมากขึ้น และเป็นแรงจูงใจในระบบการเงินมีความสมดุลขึ้นช่วยลดการฟ้องร้องดำเนินคดี ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าวเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อแนวทางการปฏิบัติในระบบการเงินของประเทศไทย จำนวน ๓ เรื่อง ดังนี้

๒.๓.๑) การคิดดอกเบี้ยผิมนัดชำระหนี้ให้คิดบนฐานของเงินต้นที่ผิมนัดจริงเท่านั้น ไม่ให้รวมส่วนของเงินต้นของค้างงวดในอนาคตที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

๒.๓.๒) การกำหนดอัตราดอกเบี้ยผิมนัดชำระหนี้ที่อัตราดอกเบี้ยตามสัญญาให้บวกได้ไม่เกินร้อยละ ๓ ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป

๒.๓.๓) การกำหนดลำดับการตัดชำระหนี้ได้กำหนดให้ตัดค้างงวดที่ค้างชำระนานที่สุดเป็นลำดับแรก ซึ่งจะมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ เป็นต้นไป เนื่องจากผู้ให้บริการทางการเงินต้องใช้เวลาในการปรับปรุงระบบงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ประกาศฉบับนี้บังคับใช้กับสถาบันการเงินที่รัฐกำกับดูแล แต่ไม่รวมถึงสหกรณ์ออมทรัพย์ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา และผู้ประกอบการธุรกิจทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non - Bank)

๒.๔) โครงการคลินิกแก้หนี้

โครงการคลินิกแก้หนี้เป็นการแก้ไขปัญหานี้บัตรเครดิตเพื่อช่วยเหลือประชาชน โดยมีธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ และผู้ประกอบการธุรกิจทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non - Bank) เข้าร่วมโครงการ อีกทั้งยังมีบริษัทบริหารสินทรัพย์ สุขุมวิท จำกัด (บสส.) หรือ SAM ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางเชื่อมโยงระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ทุกราย และมีข้อเสนอพิเศษ โดยกำหนดให้ผ่อนเฉพาะเงินต้นเป็นระยะเวลา ๑๐ ปี ซึ่งโครงการคลินิกแก้หนี้ได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลา ๓ ปี และมีประชาชนที่ได้รับการแก้ไขปัญหาลแล้วประมาณ ๓๘,๐๐๐ ราย

๒.๕) การปรับปรุงและยกระดับกระบวนการไกล่เกลี่ย

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคดีผู้บริโภคจากสินเชื่อส่วนบุคคล บัตรเครดิต การกู้ยืม การเช่าซื้อรถยนต์ และ กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) โดยขับเคลื่อนให้มีการกำหนดมาตรฐานกลางสำหรับการไกล่เกลี่ยคดีผู้บริโภค การเพิ่มความรู้ความชำนาญทางด้านการเงินให้กับผู้ไกล่เกลี่ย และส่งเสริมให้ประชาชนและสถาบันการเงินใช้ช่องทางไกล่เกลี่ยมากขึ้น ด้วยวิธีการไกล่เกลี่ยรูปแบบใหม่ ได้แก่ การไกล่เกลี่ยก่อนฟ้อง เพื่อช่วยลดปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาล การไกล่เกลี่ยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และไม่มีค่าธรรมเนียม และมีคนกลางเข้าไปช่วยดูข้อเสนอในขั้นตอนการไกล่เกลี่ย เพื่อให้เป็นข้อเสนอที่ลูกหนี้จะดำเนินการได้

๒.๖) การสื่อสารและการแก้ปัญหาหนี้สิน

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ผลักดันกระบวนการสร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่ประชาชน เพื่อให้เข้าถึงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน โดยผ่านกลไกต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเหมาะสม ดังนี้

๒.๖.๑) การปรับโครงสร้างหนี้ นับเป็นเรื่องสำคัญ

ที่เป็นประโยชน์ต่อลูกหนี้ หากลูกหนี้ไม่มีความสามารถในการชำระค่างวดได้ ควรรีบเจรจากับเจ้าหนี้ ก่อนครบกำหนดเวลางวดแรกเพื่อไม่มีประวัติค้างชำระหนี้ ซึ่งลูกหนี้ที่ไม่เคยผิดนัดชำระหนี้จะมีโอกาสปรับโครงสร้างหนี้ได้มากกว่า และมีทางเลือก ๘ วิธีที่ควรรู้ ดังนี้

การผ่อนชำระค่างวดลดลง

- การยืดระยะเวลาชำระหนี้ออกไปเพื่อให้

สภาพคล่องและสำรองเงินไว้ใช้ในเวลาที่จำเป็น

- การพักชำระเงินต้นช่วงระยะเวลาหนึ่ง

- การเพิ่มเงินทุนหมุนเวียนเพื่อเสริม

ที่มีดอกเบี้ยสูงเป็นที่มีดอกเบี้ยต่ำกว่า

- การเปลี่ยนประเภทหนี้จากสินเชื่อ

ในสัญญาเพื่อลดภาระดอกเบี้ย

- การลดอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้

ชำระหนี้เพื่อให้ค่างวดที่ผ่อนชำระสามารถนำไปลดเงินต้นได้มากขึ้น

- การยกหรือผ่อนปรนดอกเบี้ยผิดนัด

ดอกเบี้ย

- การปิดและจ่ายคืนหนี้เร็วขึ้นเพื่อลดภาระ

เพื่อให้สินเชื่อใหม่มีเงื่อนไขที่ดีกว่า

- การรีไฟแนนซ์ ปิดสินเชื่อจากที่เดิม

นอกจากนี้ กรณีหนี้บัตรเครดิตหรือบัตรกดเงินสดยังสามารถแปลงเป็นหนี้ประเภทอื่นที่ดอกเบี้ยถูกลงได้ โดยกำหนดระยะเวลาผ่อนชำระหนี้ที่แน่นอน และยังเปิดโอกาสให้ก้อนหนี้เพิ่มได้

๒.๖.๒) การชำระหนี้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

ควรทำความเข้าใจเงื่อนไขของสถาบันการเงินให้เข้าใจอย่างถ่องแท้เพื่อประโยชน์ของลูกหนี้ เช่น กรณีการผ่อนชำระหนี้ตามปกติโดยไม่เลื่อนกำหนดการชำระเงินต้นและดอกเบี้ย จะทำให้น้ำหนักลดลงและบางสถาบันการเงินปรับลดดอกเบี้ยให้เพิ่มเติม สำหรับกรณีการเลื่อนกำหนดการชำระเงินต้นอย่างเดียว หรือการเลื่อนกำหนดการชำระเงินต้นและดอกเบี้ยจะทำให้มีเงินเหลือเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นไม่ถือเป็นการผิดนัดชำระหนี้ และไม่เสียประวัติข้อมูลเครดิต

๒.๖.๓) การแก้ไขปัญหาหนี้สิน ธนาคารแห่งประเทศไทย

ประเทศไทยมีช่องทางในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชน ดังนี้

- ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน

(ศคง.) เป็นหน่วยงานของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของประชาชน

สามารถร้องเรียนสถาบันการเงินที่ให้บริการไม่เป็นธรรม สามารถปรึกษาหรือร้องเรียนได้ที่สายด่วน ๑๒๑๓ หรือ www.1213.or.th ซึ่งมีผู้ติดต่อมาแล้วในช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๒,๓๔๓ ครั้ง และเพิ่มขึ้นเป็น ๔ เท่าของช่วงเวลาเดียวกันในเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ จำนวน ๑๐,๕๘๖ ครั้ง ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

- ทางด่วนแก้หนี้ เป็นช่องทางให้ประชาชน แจ้งขอความช่วยเหลือในการปรับโครงสร้างหนี้ให้สอดคล้องกับรายได้ที่ลดลง ซึ่งไม่สามารถตกลงกับเจ้าหนี้ได้ โดยมีผู้ใช้บริการแล้วกว่า ๑๐๐,๐๐๐ ราย และร้อยละ ๗๐ เจ้าหนี้กับลูกหนี้สามารถตกลงกันได้

- จัดทำข้อมูลมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้ สถาบันการเงินเพื่อเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของธนาคารแห่งประเทศไทย (www.bot.or.th/covid19)

- ช่องทางติดต่อของธนาคารแห่งประเทศไทย สำหรับลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยสินเชื่อรายย่อย ให้เข้าโครงการคลินิกแก้หนี้ ติดต่อทางโทรศัพท์ ๐ ๒๖๑๐ ๒๒๖๖ หรือ www.คลินิกแก้หนี้.com และสินเชื่อธุรกิจ ให้เข้าโครงการ DR BIZ แก้หนี้ธุรกิจที่มีเจ้าหนี้หลายราย ให้ได้รับการบรรเทาภาระหนี้โดยการรวมหนี้และลดระยะเวลาการติดต่อเจ้าหนี้หลายราย ติดต่อทาง <https://www.bot.or.th/app/drbiz/>

(๗.๒.๔) แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนระยะยาว

การแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือทางนโยบาย และบูรณาการการทำงานจากทุกภาคส่วน ดังนี้

๑) ควรหลีกเลี่ยงนโยบายกระตุ้นเศรษฐกิจที่ทำให้ครัวเรือนเป็นหนี้เพิ่มขึ้น (avoid debt-driven growth) และให้เน้นการสร้างรายได้ให้กับภาคครัวเรือนอย่างยั่งยืน และการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ของครัวเรือนที่มีภาระหนี้สูง

๒) มุ่งเน้นการส่งเสริมความรู้ทางการเงิน (financial literacy) การสร้างวินัยทางการเงินไม่ให้ใช้จ่ายเงินเกินตัว และการออมเพื่อรองรับสังคมสูงวัยให้เป็นวาระแห่งชาติ

๓) มุ่งเน้นนโยบายส่งเสริมให้เกิดการปล่อยสินเชื่อที่คำนึงถึงฐานะการเงินของผู้กู้ (responsible lending) ตลอดจนอายุของผู้กู้ ระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้

(๗.๓) สำนักงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ปัจจุบันกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีแนวทางการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหานี้สิน ดังนี้

(๗.๓.๑) เงินทุนหมุนเวียนของกองทุนหมู่บ้าน

เปิดโอกาสให้ประชาชนในหมู่บ้านได้เข้าถึงแหล่งเงินทุนได้มากขึ้น ช่วยให้สมาชิกมีเงินสดหมุนเวียนคล่องตัวมากขึ้น หรือกรณีที่สมาชิกไปกู้จากแหล่งอื่นเงินกองทุนหมู่บ้านก็จะทดแทนสินเชื่อจากแหล่งอื่น ซึ่งสมาชิกจะได้ประโยชน์จากการลดภาระอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยกองทุนฯ จะกำหนดในอัตราดอกเบี้ยไม่เกิน ร้อยละ ๑๕ ต่อปี ตามที่กฎหมายกำหนด กรอบวงเงินให้กู้ยืมจำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท แต่ไม่เกิน ๗๕,๐๐๐ บาท ภายใต้ระเบียบคณะกรรมการและระเบียบของกองทุนหมู่บ้านที่กำหนด ทั้งนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินนอกระบบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน ในรายละเอียดตามบริบทของแต่ละพื้นที่

(๗.๓.๒) การจัดตั้งสถาบันการเงินชุมชนโดยกองทุนหมู่บ้าน

และชุมชนเมือง

เพื่อให้บริการทางการเงินที่สามารถตอบสนองความต้องการแก่ประชาชนในชุมชนซึ่งขาดโอกาสในการเข้าถึงและให้บริการทางการเงินของสถาบันการเงินทั่วไป โดยสถาบันการเงินชุมชนสามารถกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนอื่นตามที่คณะกรรมการกำหนดเพื่อให้สินเชื่อ และการบริการธุรกรรมทางการเงินให้กับสมาชิก ซึ่งสถาบันการเงินชุมชนมีทั้งที่ตั้งเป็นสถาบันการเงินในชุมชนเมือง เช่น สถาบันการเงินปากเกร็ดร่วมใจ ๒ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี สถาบันการเงินชุมชนคลองพลูตาหลวง อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี และกองทุนหมู่บ้าน เช่น สถาบันการเงินตำบลหนองสาหร่าย จังหวัดกาญจนบุรี กองทุนหมู่บ้านกุดโง้ง อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น ซึ่งเป็นกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่มีผลการดำเนินการที่เป็นเลิศและให้บริการในการแก้ไขหนี้สิน ทั้งที่เป็นหนี้ในระบบและหนี้นอกระบบเป็นแหล่งเงินทางเลือกเพื่อการประกอบอาชีพของสมาชิกในชุมชนที่ไม่อาจใช้บริการของสถาบันการเงินปกติได้โดยมีกฎ ระเบียบ ในการให้สินเชื่อที่ผ่อนปรนกว่าสถาบันการเงิน เช่น หลักประกัน เงื่อนไขในการขอสินเชื่อที่อาจใช้ความดีเป็นหลักประกันได้อย่างเช่นกรณีสถาบันการเงินตำบลหนองสาหร่าย เป็นต้น

(๗.๓.๓) มาตรการในการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ของสำนักงาน

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการพักชำระหนี้และส่งเสริมสวัสดิการของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลเพื่อช่วยเหลือประชาชนแก้ไขปัญหาสภาพคล่องให้กองทุน และบรรเทาความเดือดร้อนของสมาชิกกองทุนที่ได้รับผลกระทบจากความเสียหายทางเศรษฐกิจที่อาจเกิดขึ้นซึ่งการพักหนี้เป็นเรื่องที่กองทุนแต่ละแห่งดำเนินการได้ตามความสมัครใจเป็นอำนาจของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และคณะกรรมการฯ พิจารณาตามความเหมาะสมว่าจะอนุญาตให้สมาชิกรายใดได้รับการพักชำระหนี้ โดยการพิจารณาแต่ละราย แบ่งเป็น กลุ่มที่มีประวัติดี และกลุ่มที่มีปัญหา ซึ่งจะพิจารณาจากเหตุผลความจำเป็น สำหรับแนวทางการดำเนินโครงการพักชำระหนี้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองตามความสมัครใจตาม “ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑” ให้อำนาจคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองดำเนินการออกระเบียบข้อบังคับเพื่อดำเนินการพักชำระหนี้ ผ่อนปรนเงื่อนไขการชำระหนี้ รวมถึงปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหรือกองทุนชุมชนเมืองได้โดยพิจารณาจากผลการประกอบอาชีพของสมาชิก สภาพทางเศรษฐกิจหรือรายได้อื่น ๆ ของสมาชิกและครอบครัว การค้าประกัน รวมถึงความสามารถในการชำระหนี้สินของสมาชิกประกอบการพิจารณาความเหมาะสมของการผ่อนผันการชำระหนี้ของสมาชิกแต่ละราย ระเบียบกำหนดให้พักชำระหนี้ที่เป็นเงินต้นในระยะเวลาไม่เกิน ๑ ปี โดยให้ส่งเฉพาะดอกเบี้ย

ปัจจุบันมีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้จำนวน ๓,๕๗๘ กองทุน และมีสมาชิกของกองทุนเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้จำนวน ๔๖,๙๗๙ ราย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น ๗,๒๐๐ ล้านบาท โดยสาเหตุที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ตามนโยบายของรัฐบาลจำนวนน้อยเนื่องจากกรอบระยะเวลาในการพักชำระหนี้มีช่วงระยะเวลาที่สั้นกว่าสัญญาที่ได้ทำการกู้ยืมไว้กับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นอกจากนี้ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สามารถบริหารจัดการหรือเจรจาขยายเวลาการชำระหนี้ภายในคณะกรรมการกองทุนได้ด้วยตนเอง ทำให้การแก้ไขปัญหาการชำระหนี้ของกองทุนได้ผลดีกว่าขอพักชำระหนี้ โดยคณะกรรมการดำเนินการเยี่ยมและให้คำแนะนำแก่สมาชิกในการสร้างรายได้ที่มีปัญหาด้านการชำระหนี้ เช่น สถาบันการเงินชุมชนคลองพลูตาหลวง และกองทุนหมู่บ้านกุดโจ่ง คณะกรรมการจะไปเยี่ยมและให้คำแนะนำในการเพาะปลูกหรือหารายได้เสริมแก่สมาชิกที่มีปัญหาด้านการชำระหนี้ เป็นต้น

(๗.๔) สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร

สำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พ.ศ. ๒๕๔๒ และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่ไม่เป็นส่วนราชการหรือรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยวิธีการงบประมาณโดยมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในกรอบแห่งวัตถุประสงค์ ตามมาตรา ๕ และมาตรา ๘ เช่น ส่งเสริมและสนับสนุนการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกรของเกษตรกรให้องค์กรเกษตรกรกู้ยืมเงินเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร พัฒนาความรู้ในด้านเกษตรกรรมหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรเกษตรกร และพัฒนาศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างเกษตรกร เป็นต้น การดำเนินงานมีคณะกรรมการกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร เป็นผู้กำหนดนโยบายหลักเกณฑ์ และแผนงานต่าง ๆ ผ่านการดำเนินงานของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร สำหรับหลักเกณฑ์การจัดการช่วยเหลือเกษตรกรที่เป็นหนี้นั้น ผู้ได้รับการช่วยเหลือต้องเป็นหนี้มีหลักทรัพย์ไม่เกิน ๒.๕ ล้านบาท ทั้งนี้ ลูกหนี้ต้องอยู่ในสถานะเป็นหนี้ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPL) ณ วันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐

ทั้งนี้ ผลการดำเนินการของสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร ด้านการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกร มีเกษตรกรสมาชิกขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกองค์กรจำนวน ๖,๗๒๕,๑๒๖ ราย จำนวนองค์กร ๕๔,๖๔๙ องค์กร ที่ขึ้นทะเบียนหนี้จำนวน ๔๗๗,๗๗๓ ราย และได้รับการจัดการหนี้ จำนวน ๒๙,๓๖๐ ราย ซึ่งจากตัวเลขจะเห็นได้ว่าเกษตรกรที่ได้รับการจัดการหนี้มีจำนวนน้อยกว่าผู้ที่ขึ้นทะเบียนหนี้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเกษตรกรดังกล่าวจัดอยู่ในกลุ่มลูกหนี้นอกหลักเกณฑ์กำหนดไว้โดยเป็นหนี้ที่เป็นบุคคลค้าประกันและเป็นเกษตรกรรายย่อย คิดเป็นร้อยละ ๙๐ มีมูลหนี้รายละประมาณ ๙๐,๐๐๐ บาท จากสถาบันการเงินหลัก ได้แก่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สหกรณ์การเกษตร

สำหรับเกษตรกรผู้ได้รับการจัดการหนี้ จำนวน ๒๙,๓๖๐ ราย ต้องได้รับการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพภายใต้เงื่อนไขของกฎหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจำแนกออกเป็น ๒ ประเภท ดังนี้

(ก) การฟื้นฟูภาคสมัครใจ เกษตรกรสามารถยื่นแผนงานและโครงการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพต่อสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรเพื่อขอรับงบประมาณอุดหนุนในการดำเนินการได้

(ข) การฟื้นฟูภาคบังคับ เกษตรกรที่ได้รับการจัดการหนี้ทุกรายต้องเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพภาคบังคับอย่างเข้มข้น

(๗.๕) สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์กรมหาชน)

สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์กรมหาชน) ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สลับเกษตรกร สรุปลงได้ ดังนี้

(๗.๕.๑) มาตรการในการช่วยเหลือการแก้ไขปัญหาหนี้เกษตรกร

จัดทำโครงการแก้ไขปัญหาการสูญเสียสิทธิในที่ดินของเกษตรกร และผู้ยากจนขึ้น โดยมีระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ – พ.ศ. ๒๕๖๓ ประกอบด้วย

๑) สิ้นเชื่อเพื่อการไถ่ถอนที่ดินจากการจำนองและขายฝาก ซึ่งอยู่ในอายุสัญญา กรณีจำนองกับบุคคลธรรมดาไม่ต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดี หากเป็นกรณีจำนองกับนิติบุคคลหรือสถาบันการเงินต้องมีการฟ้องร้องดำเนินคดีแล้ว

๒) เพื่อการชำระหนี้ตามคำพิพากษาอันเกี่ยวกับที่ดิน เป็นกรณีอยู่ในขั้นการบังคับคดีและการขายทอดตลาดตามคำพิพากษาจากการฟ้องร้องดำเนินคดีและศาลได้ออกหมายบังคับคดีให้ยกที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมหรือที่อยู่อาศัยของเกษตรกร ทั้งนี้ มูลหนี้รวมถึงการที่เกษตรกรต้องรับผิดชอบในฐานะผู้ค้ำประกันด้วย

๓) เพื่อการซื้อที่ดินที่ถูกขายทอดตลาดหรือหลุดขายฝากแล้ว โดยเกษตรกรเจ้าของที่ดินดังกล่าวมาขอรับความช่วยเหลือเพื่อนำเงินไปซื้อคืนที่ดินที่หลุดขายฝากหรือถูกขายทอดตลาดไปแล้วไม่เกิน ๕ ปี หรือ ๑๐ ปี โดยมีเงื่อนไขกำหนดว่าต้องเป็นผู้ที่ทำประโยชน์ในที่ดินแปลงดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง และผู้ขอรับความช่วยเหลือจะต้องมีอายุไม่เกิน ๖๕ ปี หากอายุเกิน ๖๕ ปี ต้องมีผู้เช่าซื้อร่วม หรือผู้กู้ร่วม โดยต้องเป็นบิดามารดา บุตร คู่สมรส หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา สำหรับวงเงินช่วยเหลือ แบ่งเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ กรณีเป็นการซื้อที่ดินเพื่อคงสิทธิในที่ดิน ไม่เกินรายละเอียด อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ต่อปี ระยะเวลา ๓๐ ปี กรณีขอรับการสนับสนุนสินเชื่อเพื่อการประกอบอาชีพเกษตรกรรม รายละเอียดไม่เกิน ๒๐๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ต่อปี ระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี ทั้งนี้ ที่ดินที่ได้รับคืนจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินเป็นของสถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดินและทำสัญญาเช่าซื้อที่ดินกับเกษตรกร

ปัจจุบันสถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์กรมหาชน) ได้ดำเนินโครงการนำร่องการจัดตั้งธนาคารที่ดิน จำนวน ๕ แห่ง ได้แก่ บ้านไร่ดง ตำบลน้ำดิบ บ้านแม่ลาว ตำบลนครเจดีย์ อำเภอป่าซาง บ้านแพะใต้ ตำบลหนองล่อง อำเภอเวียงหนองล่อง บ้านท่ากอม่วง ตำบลหนองปลาซวย อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน และบ้านโป่ง ตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ โดยจัดทำโครงการจัดสรรที่ดินแบบครบวงจรเพื่อจัดหาที่ดินทำกินกับเกษตรกรผู้ยากจนที่ไม่มีที่ดินทำกิน และต้องการหาที่ดินประกอบอาชีพเกษตรกรรมในรูปแบบของโฉนดชุมชนหรือโฉนดรวม ซึ่งผู้ที่มีสิทธิเข้าร่วมโครงการจะต้องมีการรวมตัวกันตั้งแต่ ๗ คนขึ้นไปและจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเสียก่อน จึงจะสามารถเลือกที่ดินที่พอใจและเข้าสู่โครงการเพื่อเช่าซื้อที่ดินได้ต่อไป สำหรับการทำสัญญาจะทำสัญญาในรูปแบบกลุ่มซึ่งมีการคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ ๑๐ สตางค์ และจะต้องชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา ๓๐ ปี ทั้งนี้ สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดินได้มีการสร้างเครือข่ายเพื่อส่งต่อข้อมูลข่าวสาร การให้ความช่วยเหลือผ่านศูนย์ดำรงธรรม และสภาเกษตรกร รวมทั้งมีการเผยแพร่ผ่านทางเว็บไซต์ของสถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดิน

(๗.๕.๒) ผลการดำเนินโครงการ

สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดินได้ให้การช่วยเหลือเกษตรกร จำนวน ๓๘๗ ราย คิดเป็นเงินจำนวน ๑๖๘,๒๖๘,๔๕๓ บาท แบ่งเป็น สินเชื่อเพื่อคงสิทธิในที่ดิน จำนวน ๓๒๔ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๗๕ สินเชื่อเพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรวม จำนวน ๓๓ ราย คิดเป็นร้อยละ ๘.๕๓ การจัดซื้อที่ดินเพื่อการเช่าซื้อจำนวน ๒๖ ราย คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๒ สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาการสูญเสียสิทธิในที่ดินได้จำนวน ๒,๗๒๗ ไร่

(๗.๕.๓) ปัญหาอุปสรรคและแนวทางการแก้ไขปัญหา

๑) เจ้าหนี้ไม่ให้ความร่วมมือในการขอรับความช่วยเหลือเกษตรกรจะต้องเจรจากับเจ้าหนี้ในเบื้องต้นก่อนจึงจะทราบยอดเงินในการขอรับความช่วยเหลือหรือจัดซื้อที่ดินเพื่อการเช่าซื้อจากสถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดิน แต่เจ้าหนี้ไม่ยอมลดยอดหนี้ให้ ในขณะที่สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดินสามารถให้ความช่วยเหลือได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ในกรณีที่ยอดหนี้เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท และเกษตรกรไม่สามารถหาเงินส่วนต่างมาชำระหนี้ได้จะทำให้การช่วยเหลือไม่ประสบผลสำเร็จ จึงได้ขอความร่วมมือหน่วยงานในพื้นที่ช่วยเหลือเกษตรกรในการเจรจาประนอมหนี้กับเจ้าหนี้หรือนายทุนก่อนการขอรับคำสินเชื่อ

๒) สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดินสนับสนุนสินเชื่อ ดอกเบี้ยต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยของสถาบันการเงินทั่วไปค่อนข้างมาก แต่ก็ยังประสบกับปัญหาหนี้เสียในระดับที่สูง เนื่องจากเกษตรกรและผู้ยากจนที่ได้รับความช่วยเหลือจากสถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดินแล้ว บางส่วนประสบปัญหาภัยธรรมชาติ หรือราคาสินค้าทางการเกษตรตกต่ำ หรือบางรายนำไปชำระหนี้ที่อัตราดอกเบี้ยสูงก่อน จึงทำให้เกิดเป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ ซึ่งในประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ สถาบันการบริหารจัดการธนาคารที่ดินได้ดำเนินการส่งเสริมและสร้างวินัยการออม ตลอดจนพัฒนาระบบการเกษตรให้แก่เกษตรกร ดังนี้

๒.๑) ให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการการเงิน การจัดทำบัญชีครัวเรือนพื้นฐาน เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดระบบการเงิน รายรับ รายจ่าย ได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรสามารถวางแผนการใช้จ่าย เก็บออม และจัดสรรเงินส่วนหนึ่งเพื่อการชำระหนี้ได้อย่างคล่องตัว

๒.๒) ทำแผนฟื้นฟูและพัฒนาอาชีพเกษตรกร โดยสนับสนุนให้เกษตรกรที่ได้รับการลดภาระหนี้สามารถพัฒนาศักยภาพและฟื้นฟูอาชีพเดิม ประกอบอาชีพเสริม ให้ความรู้ด้านการตลาดที่จำเป็นเพื่อให้เกษตรกรสามารถปรับตัวและเตรียมความพร้อมในการผลิตสินค้าเกษตรกรรมให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกลไกตลาด

๓) งบประมาณในการดำเนินโครงการมีจำนวนจำกัด โดยจำเป็นต้องทำเรื่องเสนอของบประมาณจากรัฐบาลเป็นรายปี นอกจากนั้น ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานค่อนข้างน้อยทำให้เกิดข้อจำกัดในเรื่องต่าง ๆ เช่น ต้องจำกัดวงเงินในการให้ความช่วยเหลือเพื่อที่จะสามารถให้ความช่วยเหลือเกษตรกรได้มากขึ้น เป็นต้น จึงต้องหาแนวทางแก้ไขโดยการจัดหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติม นอกเหนือจากการขอรับการสนับสนุนจากรัฐบาลซึ่งในปัจจุบันอยู่ในระหว่างการยื่นคำขอใช้งบประมาณหมวดรายจ่ายงบกลาง

๔) วงเงินในการให้ความช่วยเหลือไม่เพียงพอต่อความต้องการของเกษตรกรทำให้เกิดปัญหาเรื่องส่วนต่างในการชำระหนี้ เมื่อเกษตรกรไม่สามารถหาเงินดังกล่าวมาสมทบได้ทำให้ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ จึงได้เพิ่มวงเงินในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อลดภาระการหาเงินส่วนต่างในการนำไปชำระหนี้ให้สามารถช่วยเหลือเกษตรกรได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

๕) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบในการดำเนินการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนมีอัตรากำลังไม่เพียงพอกับการดำเนินการในการให้ความช่วยเหลือ สถาบันบริหารจัดการธนาคารที่ดินจึงเห็นควรให้เพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบให้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น

(๗.๖) กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เป็นกองทุนที่ช่วยแก้ไขปัญหาค่าความเดือดร้อนที่ไม่เป็นธรรมเกี่ยวกับหนี้สิน ที่ดินทำกิน และการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพของเกษตรกรและผู้ยากจนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมาเป็นเวลานาน และยังไม่สามารถแก้ไขได้ ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๗.๖.๑) วัตถุประสงค์ของกองทุนฯ ให้เงินกู้ยืมเกษตรกรและผู้ยากจนเพื่อรักษาที่ดินไม่ให้หลุดมือตกเป็นของเจ้าหนี้ หรือถูกขายทอดตลาด ดังนี้

- ๑) เพื่อไถ่ถอนที่ดินคืนจากการขายฝาก หรือจำนอง
- ๒) เพื่อชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงิน ซึ่งผู้กู้ยืมได้นำที่ดินหรือเอกสารสิทธิในที่ดินให้เจ้าหนี้ยึดถือไว้เป็นประกัน
- ๓) เพื่อซื้อที่ดินคืนจากการสูญเสียสิทธิหรือกรรมสิทธิ์ไปเนื่องจากการขายฝาก จำนองหรือสัญญากู้ยืมเงิน
- ๔) เพื่อซื้อที่ดินเช่า ตาม พ.ร.บ. การเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
- ๕) เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพของผู้กู้ยืม สำหรับลูกหนี้เก่า หรือลูกหนี้ใหม่ที่ขอกู้เงินเพื่อการประกอบอาชีพพร้อมกับขอกู้เงินเพื่อไถ่ถอนที่ดินคืน รายละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท

(๗.๖.๒) หลักเกณฑ์การให้ความช่วยเหลือ

๑) ให้กู้ยืมเงินเพื่อปลดปล่อยหนี้สิน การซื้อที่ดินที่กรรมสิทธิ์ที่หลุดไปคืนมาอันเนื่องมาจากสัญญาขายฝาก สัญญาจำนอง หรือสัญญากู้เงิน หรือเป็นการซื้อที่ดินเช่าตามพระราชบัญญัติการเช่าที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของผู้ขอกู้ยืม

๒) ผู้มีสิทธิขอความช่วยเหลือ ได้แก่ เกษตรกรหรือผู้ยากจนหรือบิดา มารดา หรือคู่สมรสหรือบุตรของเกษตรกร หรือผู้ยากจน (ผู้ยากจน หมายถึง มีรายได้สุทธิต่อปีไม่เกิน ๘๗,๐๐๐ บาท)

(๗.๖.๓) ประเภทของเจ้าหนี้

- ๑) หนี้นอกระบบ ได้แก่ หนี้นุ่บุคคลทั่วไป
- ๒) หนี้ในระบบ ได้แก่ ธนาคารพาณิชย์ ตามกฎหมายว่าด้วยธนาคารพาณิชย์ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ ธนาคารออมสิน ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (SME) และสหกรณ์

ต่าง ๆ ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์ โดยมีเงื่อนไขต้องถูกฟ้องดำเนินคดีและศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ชำระหนี้แล้ว จึงจะรับไว้ให้ความช่วยเหลือได้

(๗.๖.๔) จำนวนเงินกู้ ตามที่เป็นหนี้จริง แต่ไม่เกินรายละเอียด ๒.๕ ล้านบาท

(๗.๖.๕) อัตราดอกเบี้ย ร้อยละ ๕ ต่อปี ถ้าผ่อนชำระหนี้ไม่มีหนี้ค้าง

ในปีต่อไปจะลดดอกเบี้ยเหลือร้อยละ ๔ ร้อยละ ๓ และร้อยละ ๒ ตามลำดับ

(๗.๖.๖) ระยะเวลาการชำระหนี้คืน ตามความสามารถในการชำระหนี้

ของแต่ละรายแต่ไม่เกิน ๒๐ ปี

(๗.๖.๗) ที่ดินหลักประกัน โดยที่ดินหลักประกันที่ให้ความช่วยเหลือต้องเป็น น.ส.๔ จ (โฉนด) น.ส.๓ น.ส.๓ ก หรือ น.ส.๓ ข เท่านั้น

(๗.๖.๘) สถานที่ยื่นกู้เงิน สำนักงานบริหารกองทุนเพื่อช่วยเหลือเกษตรกร และรับเรื่องร้องเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ทุกจังหวัด สำนักงานเกษตรอำเภอทุกแห่ง และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาทุกแห่ง หรือ โทร. ๐๒ - ๒๒๘๐ ๗๗๕๐

(๗.๖.๙) ผลการดำเนินการของกองทุนที่ผ่านมา จำแนกเป็น

๑) การอนุมัติเงินกู้ เริ่มดำเนินการตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๓๔ - ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้ดำเนินการอนุมัติเงินกู้ให้แก่เกษตรกรและผู้ยากจน จำนวน ๓๕,๔๔๔ ราย เป็นเงิน ๘,๔๐๔.๓๘ ล้านบาท ที่ดินที่ได้รับการช่วยเหลือ มีปริมาณเนื้อที่จำนวน ๓๑๒,๒๕๖-๐-๑๓.๘ ไร่

๒) ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ - ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔) ได้มีการอนุมัติเงินกู้ให้แก่เกษตรกรและผู้ยากจน จำนวน ๔๗ ราย เป็นเงิน ๒๗.๒๓๗ ล้านบาท ที่ดินที่ได้รับการช่วยเหลือ มีปริมาณเนื้อที่จำนวน ๒๑๒-๒-๔๔.๑ ไร่

๓) แผนการให้บริการเพื่อปลดปล่อยหนี้สินตามระเบียบกองทุนหมุนเวียนฯ ปี พ.ศ. ๒๕๖๕ เป็นวงเงินงบประมาณจำนวน ๖๐๐ ล้านบาท เป้าหมายจำนวน ๑,๒๐๐ ราย

(๗.๗) สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง

สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้ภาคครัวเรือน โดยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๗.๗.๑) มาตรการก่อนเป็นหนี้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้ให้ความรู้ทางการเงินเชิงรุกกับบุคคลทั่วไป เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้จ่าย การเก็บออม และการจัดการหนี้สิน เช่น โครงการให้ความรู้ทางการเงินแก่เยาวชนดำเนินการโดยธนาคารออมสิน การพัฒนาสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ เกี่ยวกับการเก็บออมเงิน การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีวินัยทางการเงิน และแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเริ่มดำเนินการเมื่อ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีนักเรียนนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรม จำนวน ๓๐๐,๐๐๐ ราย นอกจากนี้ยังดำเนินการให้ความรู้กับกลุ่มเป้าหมายอื่น ๆ เช่น ประชาชนทั่วไปได้ดำเนินการส่งเสริมการสร้างรายได้ให้กับประชาชนวัยทำงาน กลุ่มรัฐวิสาหกิจ ชุมชนให้ความรู้ทางการเงินเกี่ยวกับนวัตกรรมที่นำมาเชื่อมโยงหรือประยุกต์ใช้กับการดำเนินธุรกิจ และกลุ่มผู้สูงอายุให้ความรู้เกี่ยวกับการไม่ตกเป็นเหยื่อของอาชญากรรมทางการเงิน เป็นต้น

(๗.๗.๒) มาตรการแก้ไขปัญหานี้ออกระบบ การแก้ไขปัญหานี้ออกระบบของรัฐบาลดำเนินการโดยกระทรวงการคลังร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ๑๑ หน่วยงาน ร่วมกันขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหานี้ออกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน ๕ มิติ ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ สรุปได้ ดังนี้

๑) การดำเนินการอย่างจริงจังกับเจ้าหนี้ออกระบบ

ที่ผิดกฎหมาย สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้จับกุมดำเนินคดี จำนวน ๗,๐๖๙ ราย (ข้อมูลการจับกุมสะสม ระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ – กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓) และดำเนินการเชิงรุกโดยจัดตั้งศูนย์ป้องกันปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับหนี้ออกระบบ

๒) การเพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ โดยมี

ผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) ให้ประชาชนกู้ยืม ได้รับใบอนุญาต จำนวน ๙๔๕ ราย เปิดดำเนินการแล้ว จำนวน ๘๕๘ ราย มีสินเชื่ออนุมัติสะสม จำนวน ๓๒๘,๓๐๐ บัญชี เป็นเงินจำนวน ๘,๒๕๐.๓๘ ล้านบาท และมีสินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินอนุมัติแล้ว จำนวน ๖๒๔,๓๘๔ ราย เป็นเงินจำนวน ๒๗,๓๖๖ ล้านบาท

๓) การไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ คณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ย

ประนอมหนี้ออกระบบ มีเรื่องรับเข้าสู่การไกล่เกลี่ย จำนวน ๘,๒๖๒ เรื่อง ไกล่เกลี่ยสำเร็จ จำนวน ๕,๙๕๗ เรื่อง คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๑๐ ของเรื่องรับเข้าสู่การไกล่เกลี่ย (ข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ – มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓)

๔) การเพิ่มศักยภาพของลูกหนี้ออกระบบ มีลูกหนี้ออก

ระบบเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพการหารายได้ จำนวน ๒๕ ราย (ข้อมูลระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ – มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓)

๕) การสนับสนุนการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ออก

ระบบของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรการเงินชุมชนที่เกี่ยวข้อง ได้มีการดำเนินการพัฒนาระบบฐานข้อมูลนี้ออกระบบอย่างต่อเนื่อง

(๗.๗.๓) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการหนี้ออกระบบ

๑) การดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ออกระบบจำเป็นต้อง

ประสานความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน ซึ่งมีขั้นตอนและระยะเวลาดำเนินการและติดตามผลเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวร่วมกันอย่างบูรณาการและยั่งยืน อีกทั้ง การแก้ไขปัญหานี้ออกระบบที่ผ่านมาจะเป็นการป้องกันไม่ให้เป็นหนี้ออกระบบและการปราบปรามเจ้าหนี้ออกระบบที่เรียกเก็บดอกเบี้ยเกินอัตราเป็นหลัก ทำให้ผู้ที่เป็นหนี้ออกระบบยังไม่ได้รับการแก้ไข

๒) ลูกหนี้ออกระบบส่วนใหญ่ต้องการเงินสินเชื่อเพียง

อย่างเดียว โดยไม่ต้องการเข้าร่วมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้หรือการฟื้นฟูศักยภาพการหารายได้ ทำให้ยากต่อการแก้ไขปัญหา

๓) ลูกหนี้ออกระบบหลายรายมีมูลหนี้จำนวนมาก

ทำให้การหาแหล่งสินเชื่อจากสถาบันการเงินในระบบ เพื่อมาปิดหนี้ออกระบบทั้งหมดเป็นไปได้ยาก

แต่อย่างไรก็ตาม ในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ อย่างยั่งยืนนั้น ไม่ใช่เพียงแต่เพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหรือการรีไฟแนนซ์หนี้ทั้งในและนอกระบบ แต่ต้องรวมถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น ออมเงินเพื่ออนาคต ใช้ชีวิตให้เหมาะสมกับ รายได้ รวมถึงการฝึกฝนทักษะและประกอบอาชีพเสริมด้วยเช่นกัน

(๗.๗.๔) ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

๑) การเพิ่มศักยภาพของลูกหนี้นอกระบบโดยให้เข้าสู่ กระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพการหารายได้ ลูกหนี้ส่วนใหญ่มักให้ความสนใจน้อยเนื่องจากลูกหนี้ ต้องการเพียงเงินเพื่อนำไปชำระหนี้มากกว่าการอบรมให้ความรู้ ดังนั้น หน่วยงานรัฐควรมีเงื่อนไขกำหนดให้ ลูกหนี้ต้องเข้ารับการฝึกอบรมการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพการหารายได้ ตามแนวทางของการฟื้นฟูลูกหนี้ ของผู้มีรายได้น้อยของกฎหมายล้มละลายประเทศสหรัฐอเมริกาในบทที่ ๑๓ ที่กำหนดให้ลูกหนี้ต้องเข้ารับการ ฝึกอบรมการบริหารทางการเงินมาใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย เพื่อให้กระบวนการ ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพการหารายได้ลูกหนี้นอกระบบดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และแก้ไขปัญหา ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

๒) การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือ การดำเนินการโดยผ่านกลไกกองทุนหมู่บ้านหรือสหกรณ์ที่มีอยู่นำมาขับเคลื่อนตามแนวทางการดำเนินการ ของกองทุนหมู่บ้านหรือสหกรณ์ที่ประสบผลสำเร็จในการแก้ไขปัญหาเพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อประชาชนในพื้นที่ต่าง ๆ สำหรับการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ลำดับรองลงมาเป็นการแก้ไขโดยคณะอนุกรรมการใกล้เคียงประนอมหนี้นอกระบบประจำจังหวัด ซึ่งมีองค์ประกอบเป็นหน่วยงานจำนวนมากที่พิจารณาให้ความช่วยเหลือ แต่กลไกดังกล่าวไม่มีอำนาจบังคับ ให้เจ้าหน้าที่มาร่วมใกล้เคียงประนอมหนี้ ดังนั้น ควรนำหลักการของกฎหมายล้มละลายของประเทศ สหรัฐอเมริกาในบทที่ ๑๓ มาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือในการปรับโครงสร้างหนี้ การทำแผน ฟื้นฟูหนี้ และการใกล้เคียงประนอมหนี้ของคณะอนุกรรมการใกล้เคียงประนอมหนี้นอกระบบประจำ จังหวัด ตลอดจนควรให้กระทรวงการคลังพิจารณานำกฎหมายดังกล่าวมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปัญหา หนี้สินทั้งระบบต่อไป

(๗.๘) สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน

สำนักงานอัยการสูงสุด

สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน สำนักงานอัยการสูงสุด ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบภายใต้หลักเกณฑ์ โดยมีผล การดำเนินการ และปัญหาอุปสรรค สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๗.๘.๑) แนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบแบบบูรณาการ

๑) ให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาผ่านองค์กร การเงินชุมชนที่เข้มแข็งและจัดการตนเองได้ ซึ่งสถาบันการเงินเฉพาะกิจสนับสนุนการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในการพัฒนาศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนเพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ

๒) ให้สถาบันการเงินเฉพาะกิจเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ในการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ

๓) จัดให้มีกลไกในการเจรจาประนอมหนี้ที่เหมาะสมและเป็นธรรม รวมทั้งมีกระบวนการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพของลูกหนี้ และป้องกันการกลับไปเป็นหนี้นอกระบบของประชาชนอีกครั้ง

๔) กระทรวงการคลังแต่งตั้งคณะกรรมการกำกับดูแลการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชน เพื่อกำกับและดูแลการดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ รวมทั้งแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานด้านการเจรจาไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ และการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพลูกหนี้

โดยสำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) สำนักงานอัยการสูงสุด เป็นหน่วยงานที่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับเจรจาไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ และรับผิดชอบหลักร่วมกับสถาบันการเงินเฉพาะกิจ ได้แก่ ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ซึ่งมีคณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ นอกระบบ จะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเจรจาไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ระหว่างเจ้าหนี้ นอกระบบและลูกหนี้ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมทั้งสองฝ่าย รวมถึงการพิจารณาให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่ออีกด้วย นอกจากนี้สำนักงานคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชน (สคช.) และสำนักงานอัยการคุ้มครองสิทธิและช่วยเหลือทางกฎหมายและการบังคับคดีจังหวัด (สคชจ.) จะพิจารณารับเรื่องการขอไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ นอกระบบเข้าสู่สารบบ โดยเปิดรับเรื่องจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เรื่องที่ส่งต่อจากจุดให้คำปรึกษาปัญหาหนี้ นอกระบบของสำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ศูนย์ดำรงธรรม สำนักราชเลขาธิการ และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ร้องเข้ามาติดต่อขอไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ นอกระบบด้วยตนเอง และดำเนินการเพื่อไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ นอกระบบให้ได้ข้อยุติอย่างใดอย่างหนึ่ง และส่งเรื่องต่อไปยังคณะอนุกรรมการพัฒนาและฟื้นฟูศักยภาพการหารายได้ของลูกหนี้ นอกระบบ หรือแจ้งผลการพิจารณาไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ส่งเรื่องขอให้ไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ นอกระบบ รวมถึงการรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการกำกับดูแลการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคประชาชนทราบต่อไป

(๗.๘.๒) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหา

หนี้ นอกระบบที่ผ่านมา มีดังนี้

๑) การดำเนินการทางกฎหมายกับเจ้าหนี้ นอกระบบ ที่ผ่านมายังไม่ได้มีการดำเนินการอย่างจริงจัง

๒) กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ระหว่างลูกหนี้ กับเจ้าหนี้ นอกระบบ ส่วนใหญ่เจ้าหนี้ไม่ค่อยให้ความร่วมมือเนื่องจากไม่มีสภาพบังคับทางกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติอาศัยขอความร่วมมือจากหน่วยงานทหารและหน่วยงานตำรวจเพื่อกดดันทางอ้อม

๓) สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพิโกไฟแนนซ์) เป็นแนวทางการแก้ปัญหาเรื่องหนี้ นอกระบบด้วยการนำเจ้าหนี้ นอกระบบให้มาอยู่ในระบบแทน ซึ่งที่ผ่านมาเจ้าหนี้ นอกระบบไม่ค่อยให้ความร่วมมือในการขึ้นทะเบียนเท่าที่ควร เนื่องจากจะต้องเสียภาษีในการจดทะเบียนและต้องใช้เอกสารต่าง ๆ จำนวนมาก นอกจากนี้ เจ้าหนี้ นอกระบบบางรายที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนยังดำเนินการปล่อยเงินกู้ นอกระบบโดยผิดกฎหมายและยังไม่ถูกดำเนินการทางกฎหมายแต่อย่างใด

๔) การดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหานี้่นอกระบบยังขาดงบประมาณสนับสนุนอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในส่วนของสำนักงานอัยการสูงสุด ซึ่งได้จัดทำค่าของงบประมาณสนับสนุนทุกปี แต่กลับไม่ได้รับการสนับสนุนแต่อย่างใด

๕) ประชาชนบางส่วนยังขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหานี้่นอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืนของรัฐบาล

๖) เจ้าหน้าที่ผู้ซึ่งได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้่นอกระบบ และคณะอนุกรรมการพัฒนาและฟื้นฟูศักยภาพการหารายได้ของลูกหนี้่นอกระบบ บางส่วนยังไม่ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองเท่าที่ควร และยังขาดการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๗.๘.๓) ข้อเสนอแนะ

๑) การแก้ไขปัญหานี้่นอกระบบควรมีการจัดทำฐานข้อมูลสำหรับใช้ติดตามลูกหนี้หลังจากเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ เพื่อป้องกันมิให้ลูกหนี้ละเมิดข้อสัญญา อันจะส่งผลให้ต้องเข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ซ้ำอีก

๒) กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ระหว่างลูกหนี้กับเจ้าหนี้่นอกระบบที่มีประสิทธิภาพ ควรเพิ่มอำนาจในการเรียกเจ้าหนี้่นอกระบบเข้าสู่กระบวนการของคณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้่นอกระบบให้มีสภาพบังคับทางกฎหมาย และหากเจ้าหนี้่นอกระบบไม่ยินยอมเข้าสู่กระบวนการควรกำหนดให้คณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้่นอกระบบมีอำนาจในการจัดทำแผนฟื้นฟูหนี้ของลูกหนี้ เสนอต่อศาลเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบและมีสภาพบังคับต่อไป

๓) กรณีที่เจ้าหนี้่นอกระบบไม่เข้าสู่กระบวนการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้กับลูกหนี้ อาจใช้วิธีการฟ้องเจ้าหนี้ต่อศาลเพื่อให้เจ้าหนี้เป็นจำเลย ซึ่งหากเจ้าหนี้ยังไม่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลอีก อาจกำหนดให้หนี้สินของลูกหนี้เป็นหนี้สูญต่อไป

๔) เจ้าหน้าที่ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทควรกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ด้านกฎหมาย

๕) สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพิโกไฟแนนซ์) ถือว่าเป็นการแก้ไขปัญหาค่าใช้จ่ายที่ปลายเหตุ ดังนั้น การแก้ไขปัญหานี้่นอกระบบจึงควรมีการเปิดเผยข้อมูลของเจ้าหนี้่นอกระบบซึ่งเป็นผู้ให้กู้ยืมเงินที่ผิดกฎหมายต่อสาธารณชน เพื่อป้องกันมิให้ประชาชนกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้่นอกระบบดังกล่าว

(๗.๙) ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย

(๗.๙.๑) การดำเนินงานเกี่ยวกับการให้บริการประชาชน

ปัจจุบันศูนย์ดำรงธรรมมีสถานที่ตั้งประกอบด้วย ศูนย์ดำรงธรรมส่วนกลาง ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัด และศูนย์ดำรงธรรมอำเภอ โดยมีการดำเนินงานเกี่ยวกับการให้บริการประชาชน ๗ มิติ ดังนี้

- ๑) การรับเรื่องร้องเรียนร้องทุกข์
- ๒) การบริการเบ็ดเสร็จ (One Stop Service)
- ๓) การบริการและส่งต่อ (Service Link)
- ๔) การบริการข้อมูลข่าวสารและให้คำปรึกษา

๕) การรับเรื่องราวความต้องการและข้อเสนอแนะ
ของประชาชน

๖) การปฏิบัติตามนโยบายสำคัญเร่งด่วนของรัฐบาล

๗) การจัดชุดปฏิบัติการเคลื่อนที่เร็ว (Mobile Service)

(๗.๙.๒) ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ศูนย์ดำรงธรรม กระทรวงมหาดไทย ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการรับเรื่องร้องเรียนและเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ซึ่งข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ของศูนย์ดำรงธรรมจะทำหน้าที่ใกล้เคียงข้อพิพาทระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ที่มีปัญหาเป็นการเฉาะราย นอกจากนี้ ศูนย์ดำรงธรรมอำเภอได้ดำเนินการกรณีเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ของประชาชน ดังนี้

๑) ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริง

๒) จำแนกประเภทของลูกหนี้ ได้แก่ ลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการของสถาบันการเงินได้ ลูกหนี้ที่ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการของสถาบันการเงินได้ โดยทั้งสองกรณีข้างต้นหากลูกหนี้มีหลักทรัพย์จะสามารถดำเนินการเจรจาไกล่เกลี่ยกับเจ้าหนี้ได้โดยง่าย

๓) ลงทะเบียนรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์

๔) เมื่อลงทะเบียนรับเรื่องแล้วจะนำเรื่องเข้าสู่กระบวนการพิจารณาไกล่เกลี่ย ซึ่งในทางปฏิบัติพบปัญหาสำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ เจ้าหนี้ไม่ยินยอมเข้าสู่กระบวนการเจรจาไกล่เกลี่ย และลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ตามที่ได้ตกลงกันไว้ได้ โดยกรณีของเจ้าหนี้ได้แก้ไขปัญหาคำเนินการโดยบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจ อัยการ สรรพากร เป็นต้น ทำให้ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหนี้มากขึ้น

๕) การฟื้นฟูและส่งเสริมอาชีพให้แก่ลูกหนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างยั่งยืน ซึ่งการดำเนินการที่ผ่านมายังไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๖) กรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเรื่องดังกล่าวเกินกว่ากรอบอำนาจหน้าที่จะส่งเรื่องต่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

(๗.๙.๓) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้
หนี้นอกระบบที่ผ่านมา มีดังนี้

๑) ปัญหาการคิดอัตราดอกเบี้ยที่สูงและการทวงถามหนี้ ด้วยวิธีการข่มขู่และใช้ความรุนแรง ส่งผลให้มีการตราพระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ เพื่อแก้ไขปัญหานี้ที่เกิดขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวก็ยังไม่อาจแก้ไขปัญหานี้ที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๒) สินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้การกำกับ (สินเชื่อพิโกไฟแนนซ์) เป็นสินเชื่อสำหรับการกู้ยืมเพื่อแก้ไขปัญหานี้ที่ผ่านมามีผู้ให้ความสนใจจำนวนน้อย เนื่องจากหลักเกณฑ์กำหนดให้ขอสินเชื่อได้รายละไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท แต่ลูกหนี้ที่เป็นหนี้นอกระบบมีจำนวนหนี้สินมากกว่า ๑๐๐,๐๐๐ บาท จึงมีความจำเป็นต้องขอสินเชื่อจำนวนมากว่าที่หลักเกณฑ์กำหนดไว้

(๗.๑๐) ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด เป็นองค์กรที่เกิดจากการรวมตัวของชุมนุมสหกรณ์ระดับจังหวัดทั่วประเทศ โดยมีสมาชิกเป็นสหกรณ์การเกษตรและเกษตรกรตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้สหกรณ์สมาชิกดำเนินกิจการร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันตามวิธีการสหกรณ์ที่ไม่หวังผลกำไร เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่สหกรณ์และสังคมส่วนรวมทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยใช้หลักคุณธรรมพื้นฐานของสังคมและจริยธรรมอันดีงามและประหยัด สำหรับผลการดำเนินการที่ผ่านมาชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด มิได้เป็นผู้ปล่อยสินเชื่อให้กับสมาชิกซึ่งสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด คือ ชุมนุมสหกรณ์จังหวัด

ทั้งนี้ สำหรับการปล่อยสินเชื่อให้แก่เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของชุมนุมสหกรณ์จังหวัด ในด้านการดำเนินการชุมนุมสหกรณ์จังหวัดได้ขอกู้เงินหรือขอสินเชื่อจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ เพื่อนำเงินมาปล่อยสินเชื่อให้กับสมาชิกซึ่งสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตเกษตรกรค่อยมาชำระหนี้เงินกู้หากไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ตามฤดูกาลอันเนื่องมาจากสภาพอากาศหรือราคาสินค้าพืชผลตกต่ำทำให้เกษตรกรไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งที่ผ่านมาชุมนุมสหกรณ์จังหวัดได้พยายามไกล่เกลี่ยเพื่อหาทางออกให้กับทั้งสองฝ่าย และบริหารธุรกิจชุมนุมสหกรณ์ให้คงอยู่ แต่จำนวนสมาชิกชุมนุมสหกรณ์จังหวัดที่เป็นหนี้และเป็นหนี้เสียมีจำนวนมากทำให้ชุมนุมสหกรณ์จังหวัดบางแห่งไม่สามารถบริหารธุรกิจต่อไปได้จำเป็นต้องปิดกิจการและในส่วนของลูกหนี้ที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้จำเป็นต้องดำเนินการฟ้องร้องตามขั้นตอนของกฎหมายต่อไป

สำหรับการตรวจสอบบัญชีและควบคุมคุณภาพการสอบบัญชีสหกรณ์เป็นไปตามมาตรฐานที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ และระเบียบนายทะเบียนสหกรณ์ว่าด้วยการตรวจสอบกิจการของสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนด

(๗.๑๑) สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ประสบปัญหาขาดสภาพคล่องและการฟื้นฟูกิจการ ได้แก่ โครงการเงินทุนพลิกฟื้นวิสาหกิจขนาดย่อม และโครงการฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ซึ่งเป็นโครงการปล่อยเงินกู้สำหรับผู้ประกอบการที่ประสบปัญหาหรือถูกฟ้องร้องดำเนินคดีแล้ว โดยจะมีการปรับโครงสร้างหนี้เพื่อให้ผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ต่อไป ซึ่งโครงการดังกล่าวมีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) ประมาณร้อยละ ๔๐ - ๕๐ จะเห็นได้ว่าหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) มีปริมาณสูงเนื่องจากได้ปล่อยเงินกู้ให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีปัญหา แต่อย่างไรก็ตาม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ที่ประสบปัญหาด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การชะลอการชำระหนี้ทั้งในส่วนเงินต้นและดอกเบี้ย การปรับโครงสร้างหนี้ การพักชำระหนี้ เป็นต้น อีกทั้ง เมื่อครบกำหนดระยะเวลาการชำระหนี้จะแจ้งให้ผู้กู้ยืมทราบและอำนวยความสะดวกด้วยวิธีการต่าง ๆ ในการชำระหนี้ เช่น ชำระหนี้ได้ที่ร้านสะดวกซื้อ ชำระหนี้

ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น โดยจะฟ้องร้องให้ชำระหนี้เฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น เช่น เป็นบุคคลที่ไม่สามารถติดต่อได้ เป็นต้น ทั้งนี้ ในรายที่ฟ้องร้องไปแล้วหากสามารถติดต่อได้ภายหลัง ยังเปิดโอกาสให้มาปรับโครงสร้างหนี้ได้ด้วย และในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ยังได้มีโครงการที่น่าสนใจหลายโครงการเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อีกด้วย

นอกจากนี้ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้ดำเนินการสนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) รายย่อย จำนวนทั้งสิ้น ๑๐,๐๐๐ ล้านบาท โดยแบ่งให้ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย จำนวน ๕,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อปล่อยเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำร้อยละ ๑ ต่อปี วงเงินกู้สูงสุดจำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท และสำหรับประชาชนทั่วไป วงเงินกู้จำนวนไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และใช้บุคคลค้ำประกันเท่านั้น สำหรับในส่วนของจำนวนเงินอีก ๕,๐๐๐ ล้านบาท ได้แบ่งให้บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อมดำเนินการเกี่ยวกับการค้ำประกันสินเชื่อต่อไป ทั้งนี้ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีศูนย์ประจำภูมิภาค ซึ่งครอบคลุมการดำเนินงานทั้ง ๗๗ จังหวัด และมีเครือข่ายที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ทั่วประเทศ

(๗.๑๒) สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทย

สมาพันธ์เอสเอ็มอีไทยเป็นเครือข่ายที่ช่วยเหลือในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศโดยมีบทบาทในการประสานความร่วมมือและความช่วยเหลือระหว่างผู้ประกอบการและหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง รวบรวมและรับฟังปัญหาอุปสรรคในด้านต่าง ๆ ของผู้ประกอบการ เพื่อนำเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผลักดันไปสู่มาตรการที่ช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนการสร้างกลไกทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นเครือข่ายตั้งแต่ในระดับส่วนกลางไปจนถึงระดับอำเภอ โดยทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น เป็นแหล่งทุน ให้องค์ความรู้ สร้างโอกาสทางการตลาดและวิธีการขายของทางออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) เป็นต้น โดยการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่า การแก้ไขปัญหาหนี้สินและการให้ความช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของประเทศไทยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก มีความซ้ำซ้อนกัน ดังนั้น หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องสามารถบูรณาการเพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาที่มีประสิทธิภาพสูงสุด และสามารถลดความเหลื่อมล้ำให้กับผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) เพิ่มโอกาสการเข้าถึงแหล่งทุนและการตลาดสามารถฟื้นฟูกิจการได้อย่างมีคุณค่าและเป็นธรรม บ่มเพาะ สร้างสรรค์ และสร้างนวัตกรรมได้ต่อไป

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ถือเป็นผู้ประกอบการที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจฐานรากของประเทศไทยอย่างมาก สร้างรายได้ประมาณร้อยละ ๓๕ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP) ควรมีวิธีดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินและลดความเหลื่อมล้ำของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ดังนี้

(๗.๑๒.๑) จัดตั้งกองทุนฟื้นฟูหนี้เสีย (NPL) เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ

แก้ไขปัญหานี้เสีย (NPL) และหนี้นอกระบบอย่างเป็นทางการเป็นระบบ ยุติธรรม ยืดหยุ่นและยั่งยืน เปลี่ยนวิธีคิด วิธีดำเนินธุรกิจ ถอดบทเรียน สร้างภูมิคุ้มกันให้ระบบเศรษฐกิจไทย และเพิ่มเครือข่ายนักธุรกิจ โดยกองทุนดังกล่าว ประกอบด้วย

๑) สถาบันพัฒนาสินทรัพย์ NPL เพื่อการฟื้นฟู โดยมี ศูนย์ที่ปรึกษาทางการเงิน บัญชี และประเมินหนี้ ศูนย์วางแผนกลยุทธ์ฟื้นฟูพัฒนาธุรกิจ ศูนย์พัฒนา การตลาด และการขายเพื่อเพิ่มมูลค่า และศูนย์ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานสถานะ

๒) สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์สร้างสรรค์ โดยมี ระบบที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อถอดบทเรียน วางแผน ประเมินผล และติดตาม มีการบ่มเพาะด้วย เครือข่ายภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคการศึกษา และมีการเสริมแหล่งทุนต้นทุนต่ำ

(๗.๑๒.๒) จัดทำร่างพระราชบัญญัติกองทุนพัฒนาวิสาหกิจ พ.ศ. .... ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสภาพคล่อง รักษาการจ้างงาน ดำเนินธุรกิจต่อเนื่อง และสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

(๗.๑๒.๓) จัดตั้งกองทุนประกันสังคมผู้ประกอบการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มสภาพคล่อง รักษาการจ้างงาน และปรับปรุง กิจการ

(๗.๑๒.๔) จัดทำตัวสัญญาใช้เงินสำหรับผู้ประกอบการวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นใบสั่งซื้อที่ลูกค้าขายล่วงหน้าให้แก่ธนาคาร (PO Factoring) มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาค่าสำคัญ ได้แก่ กรณีลูกค้าสั่งซื้อสินค้าและบริการแต่ขาดสภาพคล่อง กรณีผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ไม่มีเงินสดในการซื้อวัตถุดิบและการจ้างงาน และกรณีขาดสภาพคล่องชั่วคราวแบบระยะสั้นที่ไม่สามารถอนุมัติสินเชื่อจำนวนมากได้ ตลอดจนช่วยพยุง กิจการ สร้างรายได้ การจ้างงานที่ต่อเนื่อง รวมถึงบรรเทาปัญหานี้นอกระบบ

(๗.๑๒.๕) มีกระบวนการพัฒนาระดับขีดความสามารถผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) อย่างเป็นระบบ

(๗.๑๒.๖) มีชุมชนสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาธุรกิจชุมชน สร้างนวัตกรรม ชุมชน พัฒนาพลเมืองให้ชาญฉลาด และสร้างรายได้เพิ่มขึ้นให้แก่ชุมชน โดยทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน นวัตกรรม นักการตลาด บัณฑิตจบใหม่ ผู้ว่างงาน นักบัญชี นักการเงิน นักดิจิทัลและ เทคโนโลยี รวมถึงนักบริหาร ต้องบูรณาการความร่วมมือกันเพื่อสร้างระบบสื่อสารที่ตระหนักรู้ ที่ปรึกษา เฉพาะทาง การฝึกอบรมทักษะ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกิจกรรมกลุ่ม พัฒนาความคิดและสร้างนวัตกรรม การมีโครงสร้างองค์กรที่เข้มแข็ง การมีวิสาหกิจชุมชนระดับตำบล ซึ่งจะส่งผลให้มีการเพิ่มรายได้ให้ชุมชน เพิ่มการจ้างงาน เพิ่มขีดความสามารถของประชาชนในชุมชน และสร้างระบบเศรษฐกิจพอเพียง

(๗.๑๒.๗) จับคู่ของนายจ้าง ลูกจ้าง และบัณฑิต เพื่อสร้างงาน (Nation e – Job Platform) โดยทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องบูรณาการความร่วมมือกัน

(๗.๑๒.๘) จัดสรรที่ดินเพื่อเกษตรแปลงใหญ่ นวัตกรรม เกษตร อัจฉริยะสร้างชาติ โดยให้บัณฑิต แรงงานทั่วไป แรงงานฝีมือ และแรงงานที่ว่างงาน เปลี่ยนเป็นเกษตรกร อัจฉริยะ (Smart Farmer) เพื่อสร้างงาน สร้างเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งไม่ต้องประกันราคา ไม่ต้องประกัน รายได้ แรงงานน้อย ต้นทุนต่ำ และการตลาดนำการผลิต

(๗.๑๒.๙) ควรมีกฎเกณฑ์ของรัฐดำเนินการวางแผน เตรียมมาตรการรองรับและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น รวมถึงมีมาตรการป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น โดยสามารถนำแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๐ มาปรับใช้ได้

(๗.๑๒.๑๐) ควรมีกฎเกณฑ์อื่น ๆ นอกจากกลไกของธนาคาร เช่น กองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น เพื่อให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้แก่ผู้ที่ถูกธนาคารปฏิเสธในการให้ความช่วยเหลือมาแล้ว

(๗.๑๒.๑๑) จัดตั้งอาสาสมัครเกี่ยวกับปัญหาหนี้สินประจำหมู่บ้าน (หมอค้าง) รวมถึงการมีหลักสูตรการเรียนการสอนเกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้สินตั้งแต่ในระดับชั้นอนุบาลหรือประถมศึกษา จะส่งผลให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาหนี้สินของประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพได้เช่นเดียวกันในระยะต่อไป

(๗.๑๓) กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

(๗.๑๓.๑) แนวทางการดำเนินงานของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมมีบทบาทและหน้าที่ที่สำคัญในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมและผู้ประกอบการรายย่อย รวมถึงสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน ซึ่งมีหน่วยงานในพื้นที่ ๑๑ ศูนย์ ในแต่ละศูนย์จะดูแลหลายจังหวัดและครอบคลุมทั้งประเทศ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้เล็งเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่มีต่อทุกภาคส่วนของระบบเศรษฐกิจ จึงมุ่งเน้นพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายสามารถปรับตัว ลดต้นทุน อยู่รอดในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ และเปลี่ยนบทบาทหน่วยงานจากให้คำปรึกษากับผู้ประกอบการ เป็นผู้ที่ปั้นปรุ่เปลี่ยนแปลง SMEs (Small and Medium Enterprises) ให้ดีพร้อม เน้นการส่งเสริมในเชิงรุก กระตุ้นให้เกิดการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมอย่างทันท่วงที ยกระดับเศรษฐกิจในไทยให้มีความเข้มแข็ง มีเป้าหมายพัฒนากลุ่มเป้าหมาย ๔ กลุ่ม ได้แก่

๑) ผู้ประกอบการ สถานประกอบการ และบุคลากรภาคอุตสาหกรรม ซึ่งมีเป้าหมายรวม จำนวน ๓,๓๕๖ กิจการ

๒) ประชาชน แรงงาน และบัณฑิตจบใหม่ ซึ่งมีเป้าหมายรวม จำนวน ๑๑,๙๕๕ คน

๓) ชุมชน และวิสาหกิจชุมชน ซึ่งมีเป้าหมายรวมจำนวน ๑,๔๒๐ ราย

๔) เกษตรกร และธุรกิจเกษตร ซึ่งมีเป้าหมายรวม ๗๗ กลุ่ม โดยคาดว่าจะผลสัมฤทธิ์จะก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจ จำนวน ๘,๐๐๐ ล้านบาท

(๗.๑๓.๒) แผนการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา

๑) แผนงานการพัฒนาผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้ดีพร้อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมดำเนินการโดยสนับสนุนการใช้นวัตกรรม

เทคโนโลยีสมัยใหม่ และเทคโนโลยีดิจิทัลในการบริหารจัดการองค์กร พัฒนาระบบการผลิตด้วย IOT & Embedded Technology ยกระดับขีดความสามารถกลุ่มอุตสาหกรรมศักยภาพ

๒) แผนงานการพัฒนาอาชีพอิสระสู่วิถีความปกติใหม่ อย่างดีพร้อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมดำเนินการสร้างโอกาสและยกระดับการประกอบอาชีพให้แก่ ประชาชน แรงงาน และบัณฑิตจบใหม่ ด้วยการพัฒนาองค์ความรู้และให้คำแนะนำ สนับสนุนการประยุกต์ใช้ ดิจิทัล โดยเฉพาะพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E - Commerce) ซึ่งมีกลุ่มเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้จำหน่ายอาหาร ริมทางและร้านจำหน่ายเคลื่อนที่ (Street Food & Food Truck) กลุ่มผู้ผลิตคอนเทนต์ (Influencer) เป็นต้น

๓) แผนงานการพัฒนาธุรกิจชุมชนเชื่อมโยงการท่องเที่ยว แบบดีพร้อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมดำเนินการเชื่อมโยงองค์ความรู้ นวัตกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การท่องเที่ยวเพื่อขยายช่องทางการจำหน่าย ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการผลิตและการจัดการธุรกิจ ชุมชน

๔) แผนงานการยกระดับเกษตรกรชุมชนสู่เกษตรกรอุตสาหกรรม ที่ดีพร้อม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมดำเนินการโดยพัฒนาทักษะการบริหารจัดการอุตสาหกรรมแก่เกษตรกร ยกระดับผลิตภัณท์สินค้าเกษตรแปรรูปและบรรจุภัณฑ์

๕) เงินทุนหมุนเวียนเพื่อส่งเสริมอาชีพอุตสาหกรรม ในครอบครัวและหัตถกรรมไทย กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมดำเนินการจัดตั้งทุนหมุนเวียนเพื่อส่งเสริมอาชีพ อุตสาหกรรมในครอบครัวและหัตถกรรมไทย เพื่อสนับสนุนสินเชื่อเสริมความคล่องตัวในการดำเนินธุรกิจ โดยมีวงเงินกู้สูงสุดไม่เกินรายละ ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๔ ต่อปี ซึ่งผู้ที่กู้ยืมส่วนใหญ่ จะเป็นกลุ่มที่ถูกธนาคารปฏิเสธการกู้ยืมมาแล้ว ส่งผลให้มีหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non - Performing Loan : NPL) ในปัจจุบันประมาณร้อยละ ๓๙ ซึ่งในอดีตเคยมีจำนวนมากถึงประมาณร้อยละ ๕๐ ทั้งนี้ กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมจะติดตามว่าการใช้เงินเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการให้กู้ยืมหรือไม่และพยายาม ให้ความช่วยเหลือผู้ที่กู้ยืมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น มีการขยายระยะเวลาการชำระหนี้ มีการคิดคำนวณ และประเมินความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ มีโครงการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ และมีที่ปรึกษา คอยให้คำแนะนำ เป็นต้น โดยจะดำเนินการฟ้องร้องดำเนินคดีเท่าที่จำเป็นเท่านั้น

(๗.๑๔) ธนาคารออมสิน

ธนาคารออมสินมีมาตรการช่วยเหลือเกี่ยวกับหนี้สินภาคครัวเรือน ด้านการแก้ไขปัญหาหนี้้นอกระบบอย่างบูรณาการและยั่งยืน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๙ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๗.๑๔.๑) การบริหารงานเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้้นอกระบบ อย่างบูรณาการและยั่งยืน มีรายละเอียด ดังนี้

๑) ดำเนินการอย่างจริงจังกับเจ้าหนี้้นอกระบบ ที่ผิดกฎหมาย โดยประชาสัมพันธ์ให้เจ้าหนี้มาร่วมไกล่เกลี่ยประนอมหนี้้นอกระบบ เปิดช่องทาง ให้เจ้าหนี้้นอกระบบจดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจสินเชื่อรายย่อย (Non - Bank) และเร่งรัดให้ ร่างกฎหมายมีผลบังคับใช้ซึ่งปัจจุบันได้ประกาศใช้เป็นที่เรียบร้อยแล้ว คือ พระราชบัญญัติห้ามเรียก

ดอกเบียเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยเพิ่มอัตราโทษกับเจ้าหนี้ในระบบที่เรียกเก็บดอกเบียเกินว่าอัตราที่กฎหมายกำหนด

๒) เพิ่มช่องทางการเข้าถึงสินเชื่อในระบบ โดยกำหนดให้มีผู้ประกอบการธุรกิจสินเชื่อรายย่อยระดับจังหวัดภายใต้กำกับ (สินเชื่อพีโกไฟแนนซ์) ให้ประชาชนกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายอเนกประสงค์ในวงเงิน ๕๐,๐๐๐ บาทต่อราย อัตราดอกเบียไม่เกินร้อยละ ๓๖ ต่อปี

นอกจากนี้ ธนาคารออมสินและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้จัดตั้ง Business Unit ด้านแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ซึ่งมีผลิตภัณฑ์สินเชื่อเงินผ่อนปรน ให้คำปรึกษาแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ และให้ความรู้ทางการเงินพัฒนาศักยภาพของลูกหนี้ในระบบ พัฒนาศักยภาพขององค์กรการเงินชุมชนเพื่อเป็น SFI's Banking Agents และเพิ่มช่องทางการเข้าถึงแหล่งเงินทุนให้ผู้มีรายได้น้อย

๓) ลดภาระหนี้ในระบบโดยการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ โดยมีจุดให้คำปรึกษาปัญหาหนี้ในระบบ ณ สาขา ธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พร้อมกับประสานนำลูกหนี้เข้าสู่กลไกของคณะอนุกรรมการไกล่เกลี่ยประนอมหนี้ในระบบใน ๗๗ จังหวัด ก่อนจะพิจารณาสินเชื่อตามศักยภาพของลูกหนี้แต่ละรายต่อไป

๔) เพิ่มศักยภาพของลูกหนี้ในระบบ โดยกำหนดให้ลูกหนี้ในระบบที่ไม่มีศักยภาพในการชำระหนี้หรือมีความสามารถในการชำระหนี้ต่ำจะได้รับการสนับสนุนฟื้นฟูอาชีพผ่านกลไกของคณะอนุกรรมการฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพการหารายได้ของลูกหนี้ในระบบใน ๗๗ จังหวัด

๕) สนับสนุนการดำเนินงานแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบของหน่วยงานภาครัฐและองค์กรการเงินชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยพัฒนาเครือข่ายองค์กรการเงินชุมชนให้สามารถแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบภายในชุมชนอย่างเหมาะสม เผยแพร่ความรู้และทักษะทางการเงินแก่ประชาชน และจัดทำฐานข้อมูลหนี้ในระบบ

(๗.๑๔.๒) สรุปข้อมูลการให้ความช่วยเหลือและการแก้ไขปัญหาหนี้

นอกระบบ

๑) การให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับหนี้สินภาคครัวเรือน

มาตรการการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับหนี้สินภาคครัวเรือน ถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักในการป้องกันและช่วยเหลือประชาชนของธนาคารออมสิน เพื่อไม่ให้ตกเป็นทาสของปัญหาหนี้ในระบบ จึงได้มีมาตรการที่ให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

๑.๑) มาตรการป้องกันหนี้ในระบบ ธนาคารได้ออกผลิตภัณฑ์สินเชื่อเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาหนี้ในระบบ สินเชื่อภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ ดังนี้

๑.๑.๑) สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อแก้ไขหนี้ในระบบเพื่อนำไปแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบที่เกิดจากการประกอบอาชีพ หรือการอุปโภคบริโภค แต่ไม่สามารถนำไปชำระหนี้ในระบบได้ (Re-Finance) โดยให้กู้ตามมูลหนี้ในระบบจริง และตามความสามารถในการชำระหนี้ ไม่เกินรายละ ๕๐,๐๐๐ บาท ชำระคืนในระยะเวลาไม่เกิน ๕ ปี

๑.๑.๒) สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนเพื่อผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐตามมติคณะรัฐมนตรีได้มีการให้ความช่วยเหลือผู้ยากจนที่ลงทะเบียนเพื่อรับสวัสดิการรัฐ จำนวน ๑๑.๔ ล้านราย ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีการจัดทำแผนการใช้ชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีย่างยั่งยืน โดยมีผู้แจ้งความประสงค์ต้องการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกับธนาคารออมสิน จำนวน ๑.๔ ล้านราย ซึ่งธนาคารออมสินได้ออกมาตรการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐด้วยการเป็นแหล่งทุนให้เงินกู้นำไปเป็นทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพ และประกอบอาชีพเสริม ให้วงเงินกู้ไม่เกินรายละ ๕๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระ ๓ - ๕ ปี เป็นการผ่อนชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นรายเดือน สูงสุด ๖๐ งวด อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๗๕ ต่อเดือน (Flat Rate) และการค้ำประกันใช้บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) เป็นผู้ค้ำประกัน

๑.๒) โครงการสินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีอาชีพอิสระ และผู้มีรายได้ประจำที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) จากการแพร่ระบาดดังกล่าว ตามที่คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบมาตรการดูแลและเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ ธนาคารออมสินได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผ่านโครงการสินเชื่อพิเศษสำหรับอาชีพอิสระ วงเงินสูงสุด ๑๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๑๐ ต่อเดือน ผ่อนชำระสูงสุด ๒ ปี ปลอดชำระเงิน ๖ งวดแรก (ไม่มีหลักประกัน) และสำหรับผู้มีรายได้ประจำ วงเงินสูงสุด ๕๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๓๕ ต่อเดือน ผ่อนชำระสูงสุด ๓ ปี (มีบุคคลค้ำประกัน/หลักทรัพย์)

๒) การแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ

๑) ผลการดำเนินงานสะสมสินเชื่อภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ธนาคารออมสินได้สรุปผลการให้ความช่วยเหลือภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๔ มีดังนี้

ประเภทสินเชื่อ	ผลการอนุมัติและเบิกจ่ายทั้งหมด		สินเชื่อคงเหลือ		หนี้ค้างชำระเกิน 3 เดือน (NPLs) ที่มา:PROVCAT		
	จำนวนบัญชี	จำนวนเงิน (ลบ.)	จำนวนบัญชี	จำนวนเงิน (ลบ.)	จำนวนบัญชี	จำนวนเงิน (ลบ.)	% (วงเงินอนุมัติ)
1. สินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ระยะที่ 1	119,592	4,988.76	59,513	1,185.33	28,735	664.6	13.32
2. สินเชื่อรายย่อยเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ระยะที่ 2	230,055	10,000.00	189,351	4,914.91	62,180	1,793.92	17.94
3. สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน เพื่อแก้หนี้นอกระบบ	40,023	1,865.89	38,160	1,388.12	2,792	107.19	5.74
4. สินเชื่อโครงการธนาคารประชาชน สำหรับผู้มีบัตร PSA	18,700	823.88	18,222	610.85	2,111	71.82	8.72
5. สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีอาชีพอิสระที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสโคโรนา (COVID-19)	1,980,464	19,804.64	1,953,156	12,675.76	571,559	4,988.10	25.19
6. สินเชื่อเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผู้มีรายได้ประจำที่ได้รับผลกระทบจากไวรัสโคโรนา (COVID-19)	45,048	2,160.00	43,831	1,304.25	4,717	176.44	8.17
รวม	2,433,882	39,643	2,302,233	22,079	672,094	7,802	19.68

ที่มา : ระบบงาน OBA

ตารางที่ ๘ แสดงผลการดำเนินงานสะสมสินเชื่อภายใต้โครงการแก้ไขปัญหาหนี้นอกระบบ

นอกจากนี้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ธนาคารออมสินได้เพิ่มช่องทางการให้คำปรึกษา และแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบผ่านศูนย์รับฟังเสียงของลูกค้า โดยให้บริการ ดังนี้

- (๑) ปรึกษาปัญหาหนี้ในระบบ
- (๒) ช่องทางการไกล่เกลี่ยหนี้ในระบบ
- (๓) แนะนำสินเชื่อเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ในระบบ
- (๔) การพัฒนาศักยภาพของลูกค้า

๒) ปัญหาอุปสรรคที่มีผลในทางปฏิบัติ

๒.๑) ลูกค้าในระบบไม่กล้าเปิดเผยตัวตนของเจ้าหนี้ระบบ เนื่องจากเกรงกลัวว่าจะได้รับผลกระทบด้านความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ดังนั้นจึงไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายแก่เจ้าหนี้ระบบ

๒.๒) ลูกค้าในระบบไม่สามารถกู้เงินจากสถาบันการเงินไปชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ระบบได้ เนื่องจากมีภาระหนี้สูง ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ตลอดจนมีประวัติหนี้ค้างชำระกับสถาบันการเงินในระบบ ส่งผลให้กลับไปกู้หนี้ระบบซึ่งอนุมัติได้ง่ายกว่า

๒.๓) ประชาชนที่ขอกู้เงินแต่ไม่ได้รับการอนุมัติจากสถาบันการเงิน เนื่องจากมีหนี้สินมากกว่ารายได้ ไม่มีหลักประกัน รายได้ไม่พอต่อการชำระหนี้ เป็นต้น หากสถาบันการเงินอนุมัติสินเชื่ออาจเกิดความเสี่ยงในการเรียกหนี้คืนในอนาคต

๒.๔) ประชาชนยังไม่ทราบว่ามีการบูรณาการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับปัญหาหนี้ระบบของหน่วยงานภาคีต่าง ๆ ที่ดำเนินการแบบบูรณาการในการแก้ไขปัญหาหนี้ระบบในปัจจุบัน

๒.๕) เจ้าหนี้ระบบแสวงหาช่องทางการปล่อยเงินกู้ระบบแนวใหม่ เช่น การประชาสัมพันธ์ผ่าน social media เปิดให้กู้ผ่านออนไลน์สามารถกู้ได้ตลอด ๒๔ ชั่วโมง

๒.๖) ประชาชนกลุ่มเปราะบางที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ส่วนใหญ่ไม่มีอาชีพที่แน่นอนขาดรายได้ที่จะเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและไม่สามารถชำระหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(๗.๑๔.๓) ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน

๑) การสร้างภูมิคุ้มกันทางการเงินที่ดี โดยธนาคารออมสินได้มีการดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้ความรู้ทางการเงิน และเน้นการสร้างทักษะทางการเงินที่ดีแก่ประชาชน แม้ว่าการสร้างความรู้ การปรับทัศนคติ และพฤติกรรมจะไม่ใช่แนวทางการแก้หนี้ที่ทำแล้วจะเห็นผลทันที แต่เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีให้คนไทยสามารถสร้างความมั่นคงให้ตัวเองและครอบครัว ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดีอย่างยั่งยืน

๒) เสริม Credit ซึ่งรวมถึงการปรับโครงสร้างหนี้และการให้สภาพคล่องเพิ่มเติมผ่านสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ อาทิ โครงการคลินิกแก้หนี้ สินเชื่อฉุกเฉินสำหรับผู้ที่มีและไม่มีรายได้ประจำ รวมทั้งสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อประชาชนฐานราก

๓) การรวมหนี้ประชาชนหากเป็นหนี้สินล้นพ้นตัว ชักหน้าไม่ถึงหลัง จ่ายหนี้บัตรเครดิตขั้นต่ำแล้ว แต่สถานการณ์ทางการเงินก็ไม่ได้ดีขึ้นเลย การรวมหนี้อาจเป็นทางออกอีกทางหนึ่ง การที่เรานำหนี้ที่เรามีอยู่จากหลายที่ทั้งในและนอกระบบ หรือจากบัตรเครดิตหลายใบ เอามารวมไว้ที่เดียวกัน เพื่อขออนุมัติสินเชื่อกับสถาบันการเงินในระบบมาปิดหนี้ดอกแพงทั้งหมดนี้ทันที แล้วมาเลือกผ่อนเป็นรายงวดคืนให้กับธนาคารด้วยอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลง ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากสำหรับผู้ที่มีความตั้งใจในการปิดหนี้ทั้งหมด ให้มีการชำระหนี้เพียงทีเดียว

๔) จัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพสุจริต COVID - ๑๙ เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบให้มีอาชีพ มีรายได้สำหรับการดำรงชีพและสามารถเลี้ยงดูตนเอง และครอบครัวได้ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) รวมทั้งเพื่อเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้หรือการประกอบอาชีพ หลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) และสามารถต่อยอดในการประกอบอาชีพหรือทำเป็นอาชีพเสริมหลังพ้นวิกฤตการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

๕) ครม.มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยกำหนดให้สหกรณ์รวบรวมและเปิดเผยข้อมูลบัญชีลูกหนี้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละสหกรณ์ให้สถาบันการเงินรับทราบ หรือให้มีการรายงานหนี้สินต่อหน่วยงานกลาง เพื่อเป็นการลดการปล่อยสินเชื่อที่ซ้ำซ้อน ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินได้อย่างยั่งยืน

(๗.๑๕) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรได้ดำเนินการเกี่ยวกับแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน หนี้นอกระบบ และข้อมูลที่เกี่ยวข้อง สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๗.๑๕.๑) ผลการดำเนินการที่ผ่านมาเกี่ยวกับแนวทางการให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน มีทั้งสิ้น ๑๐ มาตรการ/โครงการ ดังนี้

๑) มาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ ผู้ประกอบการและสถาบันประกอบด้วยสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ผู้ประกอบการ กลุ่มบุคคล กองทุนหมู่บ้านหรือชุมชน องค์กรระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม - ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ผลการดำเนินงานได้มีการปรับปรุงโครงสร้างหนี้แล้วจำนวน ๒๘,๓๖๖ ราย เป็นเงิน ๑๗,๐๙๕.๘๗ ล้านบาท และสนับสนุนสินเชื่อจำนวน ๕๘๑ ราย

๒) มาตรการให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ โดยการพักชำระต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา ๓ เดือนตามมาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทยกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ เกษตรกร บุคคล ผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ ระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ (สิ้นสุดโครงการแล้ว) ผลการดำเนินงานได้มีการพักชำระหนี้จำนวน ๘๗,๔๗๕ ราย เป็นเงิน ๓๐,๑๔๔.๘๒ ล้านบาท

๓) มาตรการสนับสนุนสินเชื่อ SMEs กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นลูกหนี้ธุรกิจ SMEs เป็นนิติบุคคล/บุคคล มีสถานะ Non NPLs ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ มีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน ๕๐๐ ล้านบาท ระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ เมษายน - ๑๘ ตุลาคม

พ.ศ. ๒๕๖๓ (ขยายระยะเวลาโครงการออกไปอีก ๖ เดือน) ผลการดำเนินงานได้มีการสนับสนุนสินเชื่อจำนวน ๑๒,๑๗๘ ราย จัดทำสัญญาและจ่ายเงินกู้จำนวน ๕,๙๗๔ ราย

๔) สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำช่วยเหลือลูกค้าที่ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว และธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่อง ที่ได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ เกษตรกร บุคคล ผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) กลุ่มเกษตรกร วิสาหกิจชุมชน และสหกรณ์ ที่ประกอบธุรกิจเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและธุรกิจเกี่ยวเนื่อง ระยะเวลาโครงการตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔

๕) มาตรการพักชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ย ๖ เดือน กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ ลูกค้า SMEs ประกอบธุรกิจในไทย มีสถานะ Non NPLs ในวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ วงเงินกู้รวมที่มีหนี้สำหรับธุรกิจ SMEs กับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท ระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑๙ เมษายน - ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ (คงชั้นลูกหนี้เดิมตั้งแต่วันที่ ๒๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ไม่เรียกดอกเบี้ยผิดนัดและค่าบริการอื่น) ผลการดำเนินงานได้มีการพักชำระหนี้จำนวน ๒๔๕,๔๕๖ ราย เป็นเงิน ๑๐๗,๘๘๓.๗๘ ล้านบาท

๖) โครงการสนับสนุนสินเชื่อฉุกเฉินสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กลุ่มลูกค้าเป้าหมายเป็นลูกค้าเกษตรกร/บุคคล รวมถึงบุคคลในครอบครัวของเกษตรกรที่ยังไม่เป็นลูกค้าเงินกู้ของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ระยะเวลาโครงการไม่เกินวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ผลการดำเนินงานได้มีการสนับสนุนสินเชื่อจำนวน ๒,๔๘๔,๕๑๒ ราย โดยจัดทำสัญญาและจ่ายเงินกู้ ๘๓๒,๗๒๖ ราย

๗) โครงการพักชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ เกษตรกร บุคคล ผู้ประกอบการ (นิติบุคคล) กลุ่มบุคคล กลุ่มเกษตรกร สหกรณ์ (สัญญากู้เงินที่กู้เงินก่อนวันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓) ระยะเวลาโครงการ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๓๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ผลการดำเนินงานได้มีการพักชำระหนี้จำนวน ๓,๐๐๙,๑๑๙ ราย เป็นเงิน ๙๓๘,๔๖๖ ล้านบาท

๘) โครงการสินเชื่อพอเพียงเลี้ยงชีพ กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ เกษตรกร/ ทายาทเกษตรกร/บุคคลในครัวเรือน เกษตรกร/บุคคล ไม่เคยขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาก่อนระยะเวลาโครงการ ไม่เกินวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ผลการดำเนินงานได้มีการสนับสนุนสินเชื่อจำนวน ๒,๗๑๘ ราย

๙) โครงการสินเชื่อ New Gen Hug (ฮัก) บ้านเกิด กลุ่มลูกค้าเป้าหมาย คือ เกษตรกร/ทายาทเกษตรกร/บุคคลในครัวเรือน เกษตรกร/บุคคล ไม่เคยขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ามาก่อน เว้นแต่เป็นลูกค้าโครงการ SL ระยะเวลาโครงการ ไม่เกินวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ผลการดำเนินงานได้มีการสนับสนุนสินเชื่อจำนวน ๘๘๕ ราย

๑๐) จ่ายสินเชื่อระยะสั้นฤดูกาลผลิตใหม่ กลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือ ลูกค้าเกษตรกร ระยะเวลาโครงการ ไม่เกินวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ผลการดำเนินงานได้มีการสนับสนุนสินเชื่อจำนวน ๒๓,๓๙๖ ราย

นอกจากนี้ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ หากสิ้นสุดมาตรการพักชำระหนี้ เงินต้นและดอกเบี้ยเงินกู้ แต่ลูกค้ายังได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจที่ยังไม่ฟื้นตัว ธนาคารมีมาตรการให้ความช่วยเหลือ โดยการไปพบลูกค้าทุกราย ประเมินศักยภาพและความสามารถในการชำระหนี้ แก้ไขปัญหาหนี้สินที่ตรงกับศักยภาพและความสามารถชำระหนี้ของลูกค้า เพื่อผ่อนคลายภาระของลูกค้าและครัวเรือน รวมทั้งสนับสนุนสินเชื่อเพื่อฟื้นฟูสร้างรายได้เพิ่ม และสร้างความสามารถในการชำระหนี้

(๗.๑๕.๒) ผลการดำเนินการที่ผ่านมาเกี่ยวกับการช่วยเหลือ

ผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้ในระบบ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยที่มีหนี้ในระบบ จำนวน ๕๒๕,๔๕๕ ราย จำแนกเป็น ถอนความประสงค์รับความช่วยเหลือจำนวน ๒๕๓,๔๗๖ ราย ส่งอนุกรรมการฟื้นฟูศักยภาพจำนวน ๔๕,๘๗๕ ราย และธนาคารรับดำเนินการให้ความช่วยเหลือจำนวน ๒๒๖,๑๐๔ ราย แบ่งเป็น ให้ความช่วยเหลือด้านสินเชื่อปกติจำนวน ๑๙๑,๘๔๒ ราย เป็นเงิน ๑๒,๒๖๑.๐๗ ล้านบาท และสินเชื่อหนี้ในระบบจำนวน ๓๔,๒๖๒ ราย เป็นเงิน ๒,๐๘๒.๑๒ ล้านบาท

(๗.๑๕.๓) มาตรการด้านสินเชื่อที่ธนาคารให้ความช่วยเหลือแก่ลูกค้าที่มีปัญหาหนี้ในระบบรวมทั้งสิ้นจำนวน ๓๗๑,๑๒๘ ราย เป็นเงินรวมทั้งสิ้น ๒๖,๐๕๒ ล้านบาท และด้านการพัฒนาลูกค้า ธนาคารมีผลการดำเนินการ ดังนี้

๑) โครงการพัฒนาเกษตรกรลูกค้าและครอบครัว เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปภาคการเกษตรด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม ๓๐๐,๐๐๐ ราย (ลูกค้าทั่วไปและหนี้ในระบบ)

๒) โครงการเพิ่มศักยภาพการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง ๑,๒๐๐ ราย

๓) ศูนย์ป้องกันและแก้ไขปัญหานี้่นอกระบบแบบครบวงจรในชุมชน (โครงการนำร่อง) ๑ ชุมชน

ทั้งนี้ ที่ผ่านมามาตราการได้มีการบริหารจัดการหนี้ตามศักยภาพและความสามารถของเกษตรกร มีการประเมินสมรรถนะและความสามารถในการประกอบอาชีพแล้ว จำนวน ๒๙๒ ล้านบาท ดำเนินการการจัดกลุ่มแล้ว จำนวน ๒.๙๐ ล้านบาท โดยกลุ่มดังกล่าวได้รับการบริหารจัดการหนี้ตามมาตรการ Loan Management เรียบร้อยแล้ว จำนวน ๐.๕๒๕ ล้านบาท เป็นเงินจำนวน ๑๙๓,๗๒๗ ล้านบาท

(๗.๑๕.๔) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อหนี้สินครัวเรือนเกษตรกร

๑) กรณีเกิดภัยธรรมชาติ/ภัยพิบัติ โดยธนาคารได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือ ดังนี้

๑.๑) โครงการประกันภัยข้าวนาปี

๑.๒) โครงการประกันภัยข้าวโพดเลี้ยงสัตว์

๑.๓) โครงการประกันภัยพืชผลลำไยจากภัยแล้งโดยใช้

ค่าดัชนีฝนแล้ง (ตรวจวัดด้วยดาวเทียม) (ไม่โครอินซัวร์นส์)

๒) กรณีราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำจนเป็นเหตุให้ รายได้เกษตรกรลดลง เกษตรกรจะได้รับความช่วยเหลือตามโครงการประกันรายได้เกษตรกร โดยธนาคาร ได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร ดังนี้

- ๒.๑) โครงการประกันรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว
- ๒.๒) โครงการสินเชื่อเพื่อรวบรวมข้าวและสร้างมูลค่าเพิ่ม
- ๒.๓) โครงการสินเชื่อชะลอการขายข้าวเปลือกนาปี
- ๒.๔) การจัดการผลผลิตทางการเกษตร

(๗.๑๕.๕) สภาพปัญหาและการบังคับใช้มาตรการให้ความช่วยเหลือ

เกี่ยวกับหนี้สินภาคครัวเรือน

๑) ลูกค้าย่อยอยู่ภูมิภาคไม่ สามารถพบตัวจึงไม่ได้ข้อมูล ที่จะวิเคราะห์ศักยภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สิน จนเลยเวลาจนกลายเป็นหนี้เสีย

๒) ลูกค้าให้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ทำให้การแก้ไขปัญหาหนี้สิน ไม่ตรงตามสภาพปัญหาและศักยภาพที่แท้จริง จะเป็นการสร้างปัญหาหนี้สินที่มากขึ้นตามมาภายหลัง

(๗.๑๕.๖) ปัญหาอุปสรรคที่มีผลในทางปฏิบัติและปัญหาทางกฎหมาย

๑) เอกสารการเป็นหนี้ไม่ครบถ้วนถูกต้องและพิสูจน์ ความเป็นหนี้จริงได้ยาก

๒) ไม่สามารถติดตามเจ้าหนี้ตัวจริงมาเพื่อไกลเกลียดได้

๓) เกษตรกรไม่มีศักยภาพในการชำระหนี้

๔) การแก้ไขปัญหาหนี้สินตามกฎหมายกรณีใช้บุคคล ค้ำประกันต้องได้รับความยินยอมทั้งผู้กู้และผู้ค้ำประกัน ทำให้มีความยากลำบากในการแก้ไขเพื่อผ่อนคลาย ภาระให้ลูกค้าและครัวเรือน

๕) หลักประกันของลูกค้าเสื่อม ทำให้การแก้ไขปัญหา หนี้สินล่าช้า หรือไม่สามารถแก้ไขได้

(๗.๑๕.๗) ข้อเสนอแนะและแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน

๑) ควรมีระบบฐานข้อมูลผู้ที่มีปัญหาหนี้สินนอกระบบ เป็นฐานข้อมูลกลาง โดยให้มีการเชื่อมโยงข้อมูลและส่งต่อด้านการช่วยเหลือจากส่วนงานไกลเกลียด ส่วนงานพัฒนา ส่วนงานสนับสนุนสินเชื่อ ในระบบเดียวกัน เพื่อให้ติดตามผลการให้ความช่วยเหลือ เป็นไปอย่างครบวงจร

๒) ลูกค้าที่เป็นหนี้สินนอกระบบธนาคารมีความเสี่ยงในการ ให้สินเชื่อสูง รัฐบาลควรมีการสนับสนุนการชดเชยดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารที่ให้สินเชื่อเพื่อแก้หนี้สินนอกระบบ

๓) การพัฒนาและส่งเสริมอาชีพควรมีการบูรณาการ ร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาคีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการช่วยเหลืออย่างครบวงจร ตั้งแต่ด้านการผลิต บริการ ช่องทางการตลาด และการสนับสนุนสินเชื่อ

๔) ควรมีการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมให้ครัวเรือนเข้าใจ สถานการณ์ความจำเป็นในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน และให้ความร่วมมือในการแก้ปัญหา พร้อมทั้งให้ข้อมูล ความเป็นจริง เพื่อการแก้ไขปัญหาได้ตรงจุด สร้างความยั่งยืน

๕) การส่งเสริมสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และการให้ความรู้ทางการเงินแก่ครัวเรือนลูกค้า ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง เป็นรูปธรรม

๖) รัฐบาลสนับสนุนงบประมาณลดภาระหนี้สินให้ครัวเรือนที่มีความตั้งใจในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน คือ มีหลักเกณฑ์ในการช่วยชำระหนี้แทน หรือช่วยชำระดอกเบี้ยบางส่วนถ้าครัวเรือนลูกค้าตั้งใจและชำระหนี้ได้ตามเงื่อนไข

(๗.๑๖) ธนาคารอาคารสงเคราะห์

ธนาคารอาคารสงเคราะห์มีมาตรการช่วยเหลือลูกค้าผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) และโครงการ ธอส. ช่วยคนไทยร่วมสร้างชาติ ดังนี้

(๗.๑๖.๑) มาตรการช่วยเหลือลูกค้าผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

มาตรการที่ -๑ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินงวดผ่อนชำระไม่เกิน ๖ เดือน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เท่ากับร้อยละ ๐.๐๑ ต่อปี สำหรับกลุ่มไมโครนำเที่ยว พนักงานโรงแรม ผู้ประกอบการแหล่งท่องเที่ยวชาวจีน

มาตรการที่ ๐ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และเงินงวดผ่อนชำระไม่เกิน ๔ เดือน โดยคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ลดลงเหลือเท่ากับร้อยละ ๑.๐๐ ต่อปี สำหรับกลุ่มไมโครนำเที่ยว พนักงานโรงแรม ผู้ประกอบการรายย่อยในแหล่งที่มีนักท่องเที่ยวจากประเทศกลุ่มเสี่ยง

(๗.๑๖.๒) โครงการ ธอส. ช่วยคนไทย ร่วมสร้างชาติ

มาตรการที่ ๑ พักชำระเงินต้นระยะเวลา ๓ เดือน จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยรายเดือน สำหรับลูกค้าที่มีสถานะบัญชีปิดวงเงินกู้ทุกบัญชีรวมกันไม่เกิน ๓ ล้านบาท/หลักประกัน

มาตรการที่ ๒ พักชำระเงินต้นระยะเวลา ๑ ปี จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยรายเดือนและขยายระยะเวลาที่ได้นานสูงสุด ๑๐ ปี สำหรับลูกค้าที่มีสถานะบัญชีปกติ และสถานะหนี้เสีย (NPL) ไม่จำกัดวงเงินกู้ เมื่อครบระยะเวลาพักชำระเงินต้นแล้ว สามารถแจ้งขยายระยะเวลาผ่อนชำระได้นานสูงสุด ๑๐ ปี

มาตรการที่ ๓ พักชำระเงินต้นระยะเวลา ๖ เดือน พร้อมลดดอกเบี้ยเหลือร้อยละ ๓.๙๐ ต่อปี จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยรายเดือน สำหรับลูกค้าที่มีสถานะบัญชีปกติ และสถานะหนี้เสีย (NPL) ไม่จำกัดวงเงินกู้ ต้องส่งหลักฐานผ่าน GHB ALL ที่สะท้อนว่า COVID - ๑๙ ส่งผลกระทบต่อรายได้ลดลง

มาตรการที่ ๔ ลดดอกเบี้ยลงเหลือร้อยละ ๓.๙๐ ต่อปี จ่ายเฉพาะดอกเบี้ยรายเดือนเป็นระยะเวลา ๖ เดือนสำหรับลูกค้าที่อยู่ระหว่างใช้อัตราดอกเบี้ยผันผวนชำระหรืออยู่ในสถานะกฎหมาย ไม่จำกัดวงเงินกู้ต้องเคยชำระเงินงวดอย่างน้อย ๑ งวด ในช่วง ๖ เดือนที่ผ่านมา

มาตรการที่ ๕ พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ยเป็นระยะเวลา ๔ เดือน และธนาคารจะยกดอกเบี้ยที่พักชำระให้ลูกค้าเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่ตามสัญญา สำหรับกลุ่มลูกค้าที่มีวงเงินกู้ไม่เกิน ๓ ล้านบาท รายได้ต่อเดือนไม่เกิน ๓๕,๐๐๐ บาท มีสถานะบัญชีปกติ และสถานะบัญชีดอกเบี้ยผันผวนหรือสถานะกฎหมาย

มาตรการที่ ๖ พักชำระเงินต้นระยะเวลา ๔ เดือน พร้อมลดดอกเบี้ยเหลือร้อยละ ๑.๐๐ ต่อปี สำหรับ “บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข”

มาตรการที่ ๗ พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ๖ เดือน สำหรับลูกค้า SMEs สินเชื่อประเภทแฟลตและสินเชื่อพัฒนาโครงการ (Pre Finance) ที่มีวงเงินกู้ไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท และมีสถานะบัญชีปกติ

มาตรการที่ ๘ พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ๓ เดือน สำหรับลูกค้าทุกวัตถุประสงค์การกู้ที่เคยลงทะเบียนแจ้งความประสงค์เข้ามาตรการที่ ๑, ๒, ๓, ๔ และ ๖

มาตรการที่ ๘.๕ พักชำระเงินต้น และดอกเบี้ย จนถึง ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ สำหรับลูกค้าที่เข้าร่วมมาตรการที่ ๕ และสิ้นสุดระยะเวลาแล้ว โดยลูกค้าสถานะปกติ พักชำระเงินต้นและพักชำระดอกเบี้ย ได้ถึงวันที่ ๓๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และลูกค้าสถานะหนี้เสีย (NPL) เข้าร่วมมาตรการประนอมหนี้พิเศษ หากสามารถปฏิบัติได้ตามเงื่อนไข

ทั้งนี้ ธนาคารอาคารสงเคราะห์ได้มีมาตรการประนอมหนี้ เพื่อช่วยเหลือลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นลูกหนี้รายย่อย ลูกหนี้สวัสดิการ และลูกหนี้ประเภทแฟลต ที่ได้รับผลกระทบจากสภาวะเศรษฐกิจ ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓.๙๐ + ๑๐๐ บาท ระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน ดอกเบี้ยค้างชำระเดิมให้ตั้งพักไว้ก่อน และระยะเวลายื่นคำร้องได้ถึง ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้บริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการปิด/เลิกจ้างงานและเลิกจ้างพนักงาน โดยมีเงื่อนไขว่าต้องเป็นลูกหนี้รายย่อยในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วนที่เลิก/ปิดงาน ในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒.๙๙ + ๑๐๐ บาท ระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน สามารถยื่นคำร้องได้ถึงวันที่ ๓๐ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ กรณี + ๑๐๐ บาท นั้น คือ การที่ลูกหนี้จะผ่อนจำนวนเงินค่างวดในแต่ละครั้งให้จ่ายเพิ่มเพียง ๑๐๐ บาท เท่านั้น ซึ่งจากปกติธนาคารจะคิดในส่วนนี้จากอัตราดอกเบี้ยลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate MRR) เป็นการคิดคำนวณจากจำนวนเงินต้น

(๗.๑๖.๓) ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สิน

ภาคครัวเรือน

๑) ธนาคารอาคารสงเคราะห์ไม่ได้รับการพิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปี ด้านรายจ่ายค่าชดเชยตามโครงการบ้านล้านหลัง ซึ่งเป็นการตัดลดงบประมาณจากสำนักงบประมาณ หรือปีใดที่ได้รับการพิจารณาจัดสรรงบประมาณก็ได้รับล่าช้ากว่ากำหนด ทำให้ธนาคารขาดสภาพคล่องทางการเงิน

๒) กรณีที่มีการปรับอัตราเงินเดือนค่าจ้างของพนักงาน และลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจอาจส่งผลกระทบต่อธนาคารอาคารสงเคราะห์ เนื่องจากธนาคารได้ปล่อยสินเชื่อให้กับพนักงาน และลูกจ้างเหล่านั้นไปเป็นจำนวนมาก หากถูกปรับลดเงินเดือนก็อาจทำให้ไม่มีเงินผ่อนชำระค่างวดแก่ธนาคารได้

(๗.๑๗) ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน)

ธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) ในฐานะผู้แทนสมาคมธนาคารไทย ได้ชี้แจงข้อมูลว่าในช่วงเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งภายในประเทศได้ร่วมกันดำเนินการช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบด้วยการออกมาตรการให้ความช่วยเหลือต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น มาตรการ

ให้ความช่วยเหลือระยะที่ ๑ และระยะที่ ๒ ซึ่งทุกสถาบันการเงินได้ให้ความช่วยเหลือลูกค้าไปแล้ว รวมทั้งสิ้นประมาณ ๒,๐๐๐,๐๐๐ ราย นอกจากนี้ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ยังส่งผลกระทบต่อเนื่องต่อระบบเศรษฐกิจ แม้ในช่วงที่ผ่านมารัฐบาลได้ผ่อนคลายมาตรการปิดเมือง หรือมาตรการล็อกดาวน์ที่ช่วยให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจได้กลับมาขับเคลื่อนอีกครั้งหนึ่ง แต่ผลกระทบที่มีต่อรายได้ของประชาชนยังต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นตัวอีกระยะหนึ่งและถึงแม้ว่าธนาคารแห่งประเทศไทย ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินเฉพาะกิจ และผู้ให้บริการทางการเงินอื่นผ่านสมาคมและชมรมต่าง ๆ ได้ร่วมกันออกมาตรการขั้นต่ำช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผลกระทบโดยเฉพาะลูกหนี้รายย่อยและธุรกิจ SMEs (มาตรการช่วยเหลือระยะที่ ๑) เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ แล้ว แต่มาตรการช่วยเหลือดังกล่าวที่จะเริ่มทยอยครบกำหนดลงตั้งแต่ช่วงสิ้นเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ อาจยังไม่เพียงพอที่จะช่วยให้ลูกหนี้รายย่อยสามารถผ่านวิกฤตช่วงที่มีความไม่แน่นอนสูงได้ ดังนั้น ธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้ร่วมกับสถาบันการเงินและผู้ให้บริการทางการเงินต่าง ๆ ออกมาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยที่ได้รับผลกระทบจาก COVID - ๑๙ ระยะที่ ๒ เมื่อวันที่ ๑๙ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมาตรการนี้จะเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ลูกหนี้รายย่อยเพื่อให้ยังคงมีกระแสเงินสดสำหรับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีพและเพื่อประกอบอาชีพ ทั้งนี้ สำหรับลูกหนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อม (SMEs) ได้รับการช่วยเหลือผ่านมาตรการเลื่อนกำหนดการชำระหนี้ ตามพระราชกำหนดการให้ความช่วยเหลือทางการเงินแก่ผู้ประกอบการวิสาหกิจที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ อีกทางหนึ่งแล้ว รายละเอียดความช่วยเหลือตามมาตรการช่วยเหลือระยะที่ ๒ ประกอบด้วย

(๗.๑๗.๑) การลดเพดานดอกเบี้ยเป็นการทั่วไป ร้อยละ ๒ - ๔ ต่อปี สำหรับบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑) บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่มีลักษณะวงเงินหมุนเวียน (Revolving Loan) ให้ปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

๒) สินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับที่ผ่อนชำระเป็นงวด หรือสินเชื่อที่มีทะเบียนรถเป็นประกัน ให้ปรับลดเพดานอัตราดอกเบี้ยสำหรับสินเชื่อที่ทำสัญญาใหม่ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

(๗.๑๗.๒) เพิ่มวงเงินบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลภายใต้การกำกับประเภทวงเงินหมุนเวียนหรือที่ผ่อนชำระเป็นงวด สำหรับลูกหนี้ที่มีความจำเป็นต้องใช้วงเงินเพิ่มเติม และมีพฤติกรรมชำระหนี้ที่ดีมาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ๓๐,๐๐๐ บาท ขยายวงเงินจากเดิม ๑.๕ เท่า เป็น ๒ เท่าของรายได้เฉลี่ยต่อเดือน เป็นการชั่วคราว (มีผลตั้งแต่ ๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ - ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๗.๑๗.๓) มาตรการขั้นต่ำเพิ่มเติมเพื่อให้ความช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยระยะที่ ๒ ที่ได้รับผลกระทบจาก COVID - ๑๙ และไม่เป็นหนี้เสีย (NPLs) โดยผู้ให้บริการทางการเงินต้องจัดให้มีทางเลือกความช่วยเหลือขั้นต่ำให้ลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบได้เลือกตามประเภทสินเชื่อ และมีช่องทางเพื่ออำนวยความสะดวกให้ลูกหนี้สามารถลงทะเบียนเข้าร่วมมาตรการดังกล่าวได้ เช่น บนอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Application) เว็บไซต์ ศูนย์บริการข้อมูลลูกค้า (Call Center) และการส่ง

ข้อความสั้น (Short Message Service) ที่ผู้ให้บริการทางการเงินจะจัดส่งผ่านหมายเลขโทรศัพท์ของลูกหนี้ ตามที่ลูกหนี้ได้แจ้งไว้ เป็นต้น มาตรการช่วยเหลือลูกหนี้รายย่อยระยะที่ ๒ เป็นเพียงความช่วยเหลือขั้นต่ำ ซึ่งผู้ให้บริการทางการเงินสามารถให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ได้มากกว่าที่ธนาคารแห่งประเทศไทยกำหนดไว้ได้ และเมื่อมาตรการช่วยเหลือระยะที่ ๑ ครบกำหนด ขอให้ผู้ให้บริการทางการเงินพิจารณาให้ความช่วยเหลือลูกหนี้ตามมาตรการขั้นต่ำต่อไปได้ตามความจำเป็นของลูกหนี้แต่ละราย

(๗.๑๗.๔) การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ผู้ให้บริการทางการเงิน ต้องเร่งปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ โดยคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ เพื่อช่วยบรรเทาภาระให้ลูกหนี้ อาทิ การขยายระยะเวลาการชำระหนี้ เปลี่ยนสินเชื่จากระยะสั้นเป็นระยะยาว เลื่อนการชำระค่างวด ลดดอกเบี้ย การคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราตลาด และกรณีลูกหนี้ได้รับผลกระทบจนเป็นหนี้เสีย หรือสินเชื่อที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non-Performing Loan: NPLs) ขอให้พิจารณาชะลอการยึดทรัพย์ และต้องจัดให้มีช่องทางหรือกลไกแก้ไขหนี้ในลักษณะเดียวกับคลินิกแก้หนี้

แม้ในช่วงของมาตรการช่วยเหลือขั้นต่ำระยะที่ ๒ ลูกหนี้ จะได้รับประโยชน์จากการเลื่อนกำหนดชำระหนี้ แต่ดอกเบี้ยก็ยังคงเดินอยู่ ดังนั้น เพื่อเป็นการบรรเทาภาระของลูกหนี้ภายหลังมาตรการนี้สิ้นสุดลง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ผู้ให้บริการทางการเงิน ไม่เรียกเก็บเงินต้นและดอกเบี้ยในช่วงเลื่อนกำหนดชำระหนี้เป็นเงินก้อนในคราวเดียว รวมทั้งไม่ให้เรียกเก็บดอกเบี้ยในอัตราผิดนัด ค่าบริการ เบี้ยปรับ หรือค่าใช้จ่ายอื่นใดเพิ่มเติมจากลูกหนี้ และหากลูกหนี้ต้องการชำระหนี้ตามสัญญาภายใต้มาตรการที่ช่วยเหลือก่อนกำหนด ผู้ให้บริการทางการเงินไม่สามารถเรียกเก็บเบี้ยปรับการชำระหนี้ก่อนกำหนดได้

(๗.๑๗.๕) ปัญหาอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือลูกค้ายายใหม่ที่จะขอสินเชื่อ อาจกล่าวได้ว่าการเข้าถึงสถาบันการเงินของลูกค้ายายใหม่ที่เป็กลุ่มลูกค้ายายใหม่มีสาเหตุมาจากการขาดหลักทรัพย์หรือผู้ค้ำประกันในการขอสินเชื่อกับสถาบันการเงิน โดยทั่วไปแล้ว ในการวิเคราะห์สินเชื่อเพื่อกำหนดวงเงินกู้แต่ละธนาคารจะใช้หลักพิจารณาสินเชื่ออยู่ ๒ หลักใหญ่ ๆ คือ เงินรายได้ เพื่อพิจารณาว่า ลูกค้ายายจะสามารถชำระหนี้ได้สม่ำเสมอตลอดระยะเวลากู้หรือไม่ และธนาคารจะพิจารณาทรัพย์สินที่มีมูลค่าค้ำประกันเป็นหลักประกัน เพื่อไว้ในกรณีที่ลูกค้ายายไม่สามารถชำระหนี้ได้ และธนาคารมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญอยู่ ๓ ประการ ที่ใช้พิจารณาประกอบการให้วงเงินกู้ ดังนี้

๑) ความสามารถในการผ่อนชำระหนี้ ธนาคารจะพิจารณาจากรายได้ของผู้กู้และผู้กู้ร่วมเป็นหลัก โดยพิจารณาให้กู้ประมาณ ๓๐ - ๔๐ เท่าของรายได้

๒) หลักประกันเงินกู้ ธนาคารจะพิจารณา ๒ ประเด็น คือ ความเหมาะสมของหลักประกัน เช่น บ้านหรือที่ดินจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ของผู้กู้ทุกคน หากเป็นอาคารต้องสร้างเสร็จอย่างน้อยร้อยละ ๘๐ กรณีซื้อที่ดินหรืออาคารจัดสรรต้องมีสภาพคล่องในตลาดสูงสามารถซื้อขายเปลี่ยนมือกันได้ง่ายในตลาดและมูลค่าตลาดของหลักประกัน จะต้องสูงกว่าวงเงินกู้มากพอสมควร โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ ๗๐ - ๘๕ ของราคาซื้อขายหรือมูลค่าของหลักประกัน

๓) หลักคุณสมบัติอื่น ๆ คือ อายุของผู้กู้ เมื่อรวมกับจำนวนปีที่ขอกู้แล้วจะต้องไม่เกิน ๗๐ ปี ผู้กู้ร่วมรายอื่นนอกจากผู้ที่เป็นคู่สมรส บิดามารดา บุตร และพี่น้อง จะมีผู้กู้ร่วมคนอื่นได้อีก (ซึ่งไม่เกิน ๑ คน) ผู้กู้ร่วมที่ไม่ใช่คู่สมรสและบุตร จะต้องถือกรรมสิทธิ์ร่วมในทรัพย์สินที่จำนองด้วย และประวัติการชำระหนี้

อย่างไรก็ดี ธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งได้นำแนวทางในการคัดกรองลูกค้ารายใหม่ด้วยการพิจารณาจากฐานข้อมูล (DATA) ต่าง ๆ ของลูกค้า พร้อมทั้งลูกค้าสามารถกรอกข้อมูลรายละเอียดของตนเพิ่มเติมผ่านช่องทางบนอุปกรณ์เคลื่อนที่ (Mobile Application) เว็บไซต์ เพื่อให้ข้อมูลของลูกค้าสมบูรณ์มากขึ้น ทั้งนี้ หากลูกค้ารายใหม่ที่ยังขาดผู้ค้ำประกันในการขอสินเชื่อกับธนาคารพาณิชย์ เสนอให้ บริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) เข้ามาเป็นผู้ค้ำประกันให้กับกลุ่มลูกค้าประเภทสินเชื่อบุคคลด้วย ซึ่งในปัจจุบัน บสย. เป็นหน่วยงานรัฐวิสาหกิจภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงการคลัง ที่มีหน้าที่ค้ำประกันสินเชื่อให้แก่ผู้ประกอบการ SMEs (Small and Medium Enterprises) ที่ไม่มีหลักทรัพย์ หรือมีหลักทรัพย์ค้ำประกันไม่เพียงพอในการขอสินเชื่อจากธนาคาร เพื่อให้ได้วงเงินสินเชื่อที่เพิ่มขึ้นตามความต้องการ โดยต้องเป็นผู้ประกอบการที่มีทรัพย์สินถาวร (ไม่รวมที่ดิน) ไม่เกิน ๒๐๐ ล้านบาท เท่านั้น

(๗.๑๘) ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน)

ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) ได้ดำเนินมาตรการช่วยเหลือลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) อย่างต่อเนื่อง โดยมาตรการระยะที่ ๒ สำหรับลูกค้าสินเชื่อในส่วนของสินเชื่อบ้านและสินเชื่อส่วนบุคคล พักชำระหนี้เงินต้น สูงสุดไม่เกิน ๓ เดือน พักชำระหนี้เงินผ่อนชำระค่างวดสูงสุดไม่เกิน ๓ เดือน ปรับลดจำนวนเงินค่างวดสูงสุดไม่เกินร้อยละ ๓๐ และเปลี่ยนจากวงเงินหมุนเวียนเป็นผ่อนชำระค่างวดสูงสุดไม่เกิน ๔๘ เดือน (สินเชื่อส่วนบุคคล) มาตรการช่วยเหลือลูกค้าผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ตามที่ธนาคารแห่งประเทศไทยได้กำหนดให้ธนาคารต่าง ๆ ช่วยเหลือภาระหนี้เดิมของลูกค้าที่มีอยู่ปัจจุบัน และหาแนวทางให้ความช่วยเหลือสำหรับลูกค้าที่ต้องการขอสินเชื่อใหม่ โดยธนาคารได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือลูกค้าที่ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ และผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) และการขอสินเชื่อใหม่หรือสินเชื่อเพิ่มเติม ดังนี้

(๗.๑๘.๑) มาตรการช่วยเหลือลูกค้าผู้ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ระยะที่ ๒ สำหรับลูกค้าสินเชื่อธนาคารกรุงศรี (สินเชื่อบ้าน สินเชื่อส่วนบุคคล)

- ๑) การพักชำระหนี้เงินต้นสูงสุดไม่เกิน ๓ เดือน
- ๒) พักชำระหนี้เงินผ่อนชำระค่างวดสูงสุดไม่เกิน ๓ เดือน
- ๓) ปรับลดจำนวนเงินผ่อนชำระค่างวดสูงสุดไม่เกิน

ร้อยละ ๓๐

- ๔) เปลี่ยนจากวงเงินหมุนเวียนเป็นผ่อนชำระค่างวดสูงสุด

ไม่เกิน ๔๘ เดือน (สินเชื่อส่วนบุคคล)

(๗.๑๘.๒) กรุงศรีพร้อมช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) เพื่อเยียวยาธุรกิจตามมาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ธนาคารจะพิจารณามาตรการช่วยเหลือตามผลกระทบที่ลูกค้าได้รับ แล้วแต่กรณี ดังนี้

มาตรการที่ ๑ พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย ๖ เดือน สำหรับลูกค้าผู้ประกอบการที่มีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน ๑๐๐ ล้านบาท และเป็นลูกหนี้ดี

มาตรการที่ ๒ กู้เสริมสภาพคล่องสำหรับลูกค้าผู้ประกอบการที่มีวงเงินสินเชื่อไม่เกิน ๕๐๐ ล้านบาท และเป็นลูกหนี้ที่ดีที่ร้อยละ ๒๐ ของยอดหนี้คงค้าง

(๗.๑๘.๓) มาตรการความช่วยเหลือสำหรับลูกค้าบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลในเครือกรุงศรี

มาตรการที่ ๑ ลดอัตราผ่อนชำระขั้นต่ำ โดยไม่ต้องลงทะเบียนหรือโทรแจ้งความจำนงกับบริษัท

มาตรการที่ ๒ พักชำระเงินต้นและดอกเบี้ย โดยไม่ต้องลงทะเบียนหรือโทรแจ้งความจำนงกับบริษัท

มาตรการที่ ๓ ลดอัตราดอกเบี้ยพิเศษ โดยต้องลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการผ่าน Application UChoose เท่านั้น

(๗.๑๘.๔) มาตรการความช่วยเหลือสำหรับลูกค้าสินเชื่อยานยนต์กรุงศรี ออโต้ ระยะที่ ๒

๑) ลดค่างวดผ่อนชำระสูงสุดร้อยละ ๓๐ ของค่างวดเดิม
๒) พักชำระค่างวด (เงินต้นและดอกเบี้ย) สูงสุด ๓ เดือน
ทั้งนี้ สำหรับลูกหนี้ที่ประกอบอาชีพด้านการท่องเที่ยวและที่มีความเกี่ยวเนื่อง ธนาคารได้มีมาตรการพิเศษให้กับลูกค้ากลุ่มนี้ โดยการขยายกรอบระยะเวลาการพักชำระหนี้ให้ยาวนานกว่ามาตรการปกติที่ธนาคารกำหนดให้ตามข้างต้น เนื่องจากภาคการท่องเที่ยวได้รับผลกระทบโดยตรง และคาดการณ์ว่าต้องใช้ระยะเวลาในการฟื้นฟูมากกว่าภาคธุรกิจด้านอื่น

(๗.๑๘.๕) แนวทางให้ความช่วยเหลือสำหรับลูกค้าที่ต้องการขอสินเชื่อใหม่

๑) กลุ่มลูกค้าที่ธนาคารพาณิชย์มีข้อมูลหรือได้รับการดูแลอยู่แล้ว ซึ่งปัญหาการเข้าถึงสินเชื่อของกลุ่มนี้ คือ รายได้ของลูกค้าลดลงอันเนื่องมาจากผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ และการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ในปัจจุบันทำให้ธนาคารไม่สามารถปล่อยสินเชื่อเต็มตามจำนวนที่ลูกค้าขอหรือบางรายที่มีรายได้น้อยอยู่แล้วและในช่วงดังกล่าวรายได้ลดลงก็ทำให้ธนาคารไม่สามารถปล่อยเงินกู้ให้ได้ อย่างไรก็ตามก็ดี ธนาคารอยู่ระหว่างดำเนินการหาแนวทางเพื่อให้ความช่วยเหลือสำหรับลูกค้ากลุ่มนี้

๒) กลุ่มลูกค้าที่ไม่เคยเป็นลูกค้าหรือใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์มาก่อน ซึ่งลูกค้ากลุ่มนี้ส่วนมากจะใช้บริการสินเชื่อกับสถาบันการเงินนอกระบบหรือสถาบันอื่น ๆ ที่ไม่ปรากฏข้อมูล ทำให้อยากต่อการควบคุมและคัดกรองเพื่อปล่อยสินเชื่อโดยกลุ่มลูกค้าดังกล่าวเป็นปัญหาอุปสรรคในการบริหารจัดการของธนาคารพาณิชย์ แต่อย่างไรก็ดี การที่ธนาคารได้มีมาตรการต่าง ๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มลูกค้าที่มีอยู่ปัจจุบันแล้วจำเป็นต้องหาแนวทางให้ความช่วยเหลือกับกลุ่มที่ไม่เคยเป็นลูกค้าหรือใช้บริการกับธนาคารพาณิชย์มาก่อนด้วย เพื่อเป็นการช่วยเหลือให้อยู่ในระบบอย่างถูกต้องต่อไป

(๗.๑๙) ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน)

ธนาคารไทยพาณิชย์ จำกัด (มหาชน) ได้มีมาตรการการปล่อยสินเชื่อให้กับลูกค้ารายย่อยของธนาคารอย่างระมัดระวัง โดยการปล่อยสินเชื่อให้เหมาะสมกับลูกค้าแต่ละราย

เพื่อเป็นการลดความเสี่ยงในการผ่อนชำระหนี้ของลูกค้ำซึ่งเป็นมาตรการที่ดำเนินการเป็นปกติของธนาคาร ส่งผลให้ธนาคารได้รับผลกระทบจากการขาดชำระหนี้จากลูกค้ำจำนวนน้อยมาก และในจำนวนน้อยนี้ ธนาคารได้ดำเนินการเจรจาแนวทางแก้ไขร่วมกันกับลูกค้ำนั้น ๆ เพื่อหาทางออกร่วมกัน นอกจากนี้ ธนาคารได้มีมาตรการช่วยเหลือกลุ่มลูกค้ำที่ได้รับผลกระทบจากการเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ตามมาตรการของธนาคารแห่งประเทศไทย และด้านอื่นตามที่ธนาคารเห็นว่าสามารถช่วยเหลือลูกค้ำได้ตามความเหมาะสมด้วยการติดต่อสอบถามเพื่อทราบข้อมูลด้านผลกระทบที่ลูกค้ำแต่ละรายได้รับเพื่อหาแนวทางช่วยเหลือซึ่งลูกค้ำรายย่อยของธนาคารไทยพาณิชย์ มีอยู่ประมาณ ๖๐๐,๐๐๐ ราย โดยมีลูกค้ำที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ประมาณ ๔๐๐,๐๐๐ ราย ในจำนวนดังกล่าวธนาคารได้กำหนดให้พักชำระทั้งเงินต้นและอัตราดอกเบี้ย และผ่อนเฉพาะอัตราดอกเบี้ย โดยเงินต้นไม่ต้องชำระ เช่น กลุ่มลูกค้ำที่กู้เงินเพื่อซื้อรถยนต์ ธนาคารกำหนดให้พักชำระหนี้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยจำนวน ๓ เดือน และกลุ่มลูกค้ำที่กู้เงินเพื่อซื้อบ้านหรือที่อยู่อาศัย ธนาคารกำหนดให้พักชำระเงินต้นผ่อนเฉพาะอัตราดอกเบี้ย เป็นต้น ทั้งนี้ เมื่อครบกำหนดตามที่ธนาคารกำหนดลูกค้ำที่ได้รับความช่วยเหลือดังกล่าวส่วนมากก็สามารถผ่อนชำระหนี้ได้ปกติ มีส่วนน้อยเท่านั้นที่ขอพักชำระหนี้กับทางธนาคารต่อเนื่อง และแนวทางการดำเนินการต่อไปของธนาคารจะเป็นมาตรการปรับโครงสร้างหนี้ให้กับลูกค้ำที่มีหนี้สินจำนวนมากหรือเป็นหนี้กับสถาบันการเงินหลายแห่ง ด้วยการรวมหนี้ให้อยู่ที่สถาบันการเงินเดียวกัน ซึ่งธนาคารพาณิชย์ทุกแห่งได้ร่วมมือกันดำเนินการในเรื่องนี้เพื่อเป็นการช่วยเหลือและหาทางออกให้กับลูกค้ำกลุ่มดังกล่าว

(๗.๒๐) กระทรวงพาณิชย์

กระทรวงพาณิชย์ได้มีการดำเนินมาตรการช่วยเหลือและบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน ดังนี้

(๗.๒๐.๑) ช่วงสถานการณ์ปกติ กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้ดำเนินการควบคุมราคาสินค้าอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ ๒ มาตรการ ดังนี้

๑) มาตรการทางด้านกฎหมาย กรมการค้าภายใน กระทรวงพาณิชย์ ได้นำพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาบังคับใช้ในการดำเนินงานด้านการควบคุม และดูแลราคาสินค้าอุปโภคที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชน โดยการบังคับใช้ดังกล่าว กรมการค้าภายในจะคำนึงถึงสิทธิประโยชน์ของทั้งสองฝ่าย ดำเนินการอย่างเป็นธรรมและเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในแต่ละช่วงเวลา ด้วยการกำหนดราคาสินค้าที่เหมาะสมสอดคล้องกับกลไกราคาตลาด ไม่ให้ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจของผู้ประกอบการมากจนเกินไป และไม่ปล่อยให้ผู้ประกอบการดำรงชีพเกินควร

๒) มาตรการทางด้านการบริหาร กรมการค้าภายใน ได้ดำเนินการประสานขอความร่วมมือจากบริษัทผู้ผลิต และผู้ประกอบการห้างร้านต่าง ๆ ในการปรับลดราคาสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของประชาชนในแต่ละช่วงเวลาเป็นอย่างดี

นอกจากนี้ ทุกช่วงเปิดภาคเรียนประจำปี ก่อนเปิดภาคเรียนกรมการค้าภายในได้ดำเนินการเชิญผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องลดราคาสินค้าที่จำเป็นในช่วงเปิดภาคเรียน โดยมีรายการสินค้าที่เกี่ยวข้อง เช่น ชุดนักเรียน รองเท้านักเรียน กระเป๋าหนังสือ ตำราเรียน เครื่องเขียน อุปกรณ์เสริมในการเรียน เป็นต้น

(๗.๒๐.๒) ช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กรมการค้าภายในได้มีมาตรการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน โดยการจําหน่ายสินค้าที่จําเป็นในการดำรงชีพในราคาถูกให้แก่ประชาชน ดังนี้

๑) พื้นที่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล
ได้จําหน่ายสินค้าผ่านรถพุ่มพวงที่เป็นตัวแทนของกรมการค้าภายใน จำนวนมากกว่า ๓๐๐ คัน และจําหน่ายสินค้าผ่านเรือเร่ให้บริการและอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนที่อยู่ติดริมคลองและแม่น้ำ โดยรถพุ่มพวงและเรือเร่สามารถเข้าถึงประชาชนผู้ที่ต้องการซื้อสินค้า และเป็นกลไกทางการตลาดในการแข่งขันของผู้ประกอบการที่จะเข้าถึงผู้ซื้อให้ได้มากที่สุด เพื่อผลกำไรของตน

๒) พื้นที่ในต่างจังหวัด ได้กำหนดจุดจําหน่ายสินค้าราคาถูกเพื่อบริการประชาชน โดยประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางเว็บไซต์ของกรมการค้าภายใน เสียงตามสาย และโฆษณาผ่านรถกระจายเสียงไปตามชุมชนหมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่ได้รับทราบ ดังนี้

๒.๑) ร้านธงฟ้าที่มีอยู่ทุกจังหวัดและในบางอำเภอ

๒.๒) จัดโครงการนำสินค้าราคาถูกไปจําหน่ายให้แก่ประชาชนตามพื้นที่ต่างจังหวัด และทุกอำเภอทั่วประเทศ จำนวน ๗๒ รายการ ปรับลดราคาสูงสุดร้อยละ ๕๘ โดยมีสินค้า จำนวน ๖ กลุ่ม ได้แก่ อาหารและเครื่องดื่ม อาหารปรุงสำเร็จแช่เย็น ซอสปรุงรสของใช้ประจำวัน ผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดร่างกาย และผลิตภัณฑ์ซักล้าง โดยมีระยะเวลาการจําหน่ายครั้งละ ๒ - ๓ วัน

๒.๓) กรมการค้าภายในได้ขยายระยะเวลาดำเนินมาตรการลดราคาสินค้าราคาถูก และเพิ่มรายการสินค้าที่จําเป็นต่อการดำรงชีพ จำนวน ๔,๘๕๕ รายการ มีจำนวนห้างร้านเข้าร่วม จำนวน ๑๘๕ ห้างร้าน โดยปรับลดราคาสินค้าจากราคาปกติสูงสุดถึงร้อยละ ๖๘

๒.๔) กรมการค้าภายในและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องร่วมดำเนินการกระจายสินค้าราคาถูกไปจําหน่ายในระดับภูมิภาค จังหวัด และอำเภอ โดยให้ดำเนินการผ่านห้างร้านผู้จําหน่ายสินค้าประจำท้องถิ่น และห้างร้านผู้จําหน่ายสินค้าชั้นนำ อาทิ ห้างแม่โขง โลตัส และบิ๊กซี ที่ตั้งอยู่ตามหัวเมืองต่าง ๆ ของแต่ละจังหวัดและอำเภอ

(๗.๒๑) กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่ส่งผลให้ประชาชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ แบ่งเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

(๗.๒๑.๑) โครงการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบในช่วงการเกิดภาวะวิกฤติโควิด-๑๙ ซึ่งจัดเป็นโครงการระยะสั้น แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑) การจ้างงาน โดยใช้งบประมาณของท้องถิ่นในการจ้างแรงงานในท้องถิ่นเข้าสู่โครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) จำนวน ๔๐๖ โครงการ เช่น โครงการจ้างเหมากำจัดวัชพืช โครงการจ้างเหมาบริการทำความสะอาด โครงการจ้างเหมาดูแลตัดแต่งสวนและต้นไม้ เป็นต้น

๒) การส่งเสริมอาชีพ โดยดำเนินโครงการด้านการส่งเสริมอาชีพ จำนวน ๘๘๓ โครงการ เช่น โครงการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การตัดเย็บเสื้อผ้า การจัดทำหน้ากากผ้า การจักสาน เป็นต้น

๓) การส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยดำเนินโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต จำนวน ๕๙๘ โครงการ เช่น โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกัน การติดเชื้อไวรัสโคโรนา (COVID - ๑๙) โครงการเพิ่มศักยภาพคนพิการ และโครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำสตรีซึ่งดำเนินการร่วมกับกรมการพัฒนาชุมชน

ทั้งนี้ การดำเนินการโครงการดังกล่าวสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบในช่วงการเกิดภาวะวิกฤติโควิด-๑๙ เพื่อให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้น และฟื้นฟู รวมทั้งกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการเสร็จสิ้นสามารถให้ความช่วยเหลือประชาชนได้ จำนวน ๒,๒๓๖,๒๕๖ คน ใช้งบประมาณ ๑๘๓,๕๙๘,๒๑๔ บาท

(๗.๒๑.๒) โครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุ

ที่มีภาวะพึ่งพิง

โครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจัดเป็นโครงการระยะยาวมีระยะเวลาในการดำเนินการ ๑ ปี โดยกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำค่าของงบประมาณจากโครงการเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ และสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ของรัฐบาล เนื่องจากปัจจุบันจะมีประชากรผู้สูงอายุทั่วประเทศประมาณ ๙.๕ ล้านคน เป็นผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงประมาณ ๘๐๐,๐๐๐ คน รวมทั้งผู้ป่วยติดเตียงหรือผู้ที่ต้องได้รับการดูแลอีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งส่วนใหญ่ญาติจะเป็นผู้ให้การดูแลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้จัดตั้งโครงการเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้รับการจ้างงานเพิ่มมากขึ้น มีรายได้ที่มั่นคงเพิ่มขึ้น เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก เพื่อกระตุ้นการบริโภคในท้องถิ่น และคนในท้องถิ่นได้เป็นผู้ให้การดูแลผู้สูงอายุภายในท้องถิ่นของตน รวมทั้งมีวิชาชีพที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้

โดยโครงการอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นเพื่อดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวน ๑,๐๘๐,๕๘๖,๐๐๐ บาท แบ่งเป็น งบประมาณค่าฝึกอบรมให้กับสำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด จำนวน ๗๖ จังหวัด เป็นเงิน ๑๔๗,๗๐๖,๐๐๐ บาท และค่าตอบแทนอาสาสมัคร ๙๓๒,๘๘๐,๐๐๐ บาท เพื่อดำเนินการจ้างอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นโดยเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวนทั้งสิ้น ๗,๗๗๔ แห่ง แห่งละ ๒ คน ในอัตราคนละ ๕,๐๐๐ บาทต่อคนต่อเดือน ทั้งนี้ อาสาสมัครบริหารท้องถิ่นจะต้องผ่านการฝึกอบรมที่ทางจังหวัดจัดร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข จำนวน ๗๐ ชั่วโมง เมื่อผ่านการอบรมและได้รับใบประกาศนียบัตรแล้วอาสาสมัคร ๑ คนจะต้องให้การดูแลผู้สูงอายุจำนวน ๔ คน ทำให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้รับการดูแลทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมอย่างถูกวิธีตามหลักสาธารณสุข

เมื่อสิ้นสุดโครงการ ท้องถิ่นสามารถต่อยอดโครงการ โดยการตั้งงบประมาณเพื่อดำเนินการจ้างอาสาสมัครบริหารท้องถิ่นต่อไป แต่หากไม่มีการจ้างต่ออาสาสมัครสามารถนำไปประกาศนียบัตรที่ได้รับไปประกอบอาชีพการสมัครงานได้

(๗.๒๒) กรมการพัฒนาชุมชน

กรมการพัฒนาชุมชนมีอำนาจหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนา เศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง มีเสถียรภาพ และมีความเข้มแข็ง โดยโครงการที่กรมการพัฒนา ชุมชนได้ดำเนินการ มีดังนี้

(๗.๒๒.๑) โครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียง เป็นการดำเนินโครงการภายใต้แนวคิด ปราชญ์ชุมชนสอนคนในชุมชน ภายใต้หลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงแบบพื้นฐานระดับบุคคลหรือครัวเรือน ประชาชนประกอบอาชีพสุจริต สร้างรายได้ ให้กับครัวเรือน เกิดความร่วมมือภายในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยผลการดำเนินการ ทำให้มีหมู่บ้านเป้าหมายรวม ๕๗,๒๑๗ หมู่บ้าน วิทยากรสัมมาชีพชุมชน (ปราชญ์ชุมชน) ๕๗,๒๑๗ คน ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน ๑,๕๙๕,๔๒๐ ครัวเรือน

(๗.๒๒.๒) กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียน

ดอกเบียต่ำสร้างโอกาสให้สตรีได้เข้าถึงแหล่งทุนในการสร้างงาน สร้างอาชีพ และเสริมสร้างความเข้มแข็ง ทางด้านเศรษฐกิจให้กับสตรีและองค์กรสตรี ส่งเสริมบทบาทและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังและแก้ไขปัญหาของสตรีในหมู่บ้าน ชุมชน และพัฒนาศักยภาพทักษะ และเปิดโอกาส ในการแสดงศักยภาพของสตรีที่มีภาวะผู้นำ โดยในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ได้ดำเนินการโครงการในการให้ความช่วยเหลือประชาชน ดังนี้

๑) โครงการสตรีแบ่งปันรัก ปลูกพืชผักปลอดภัย ซึ่งเป็น การขับเคลื่อนโครงการโดยไม่ใช้เงินงบประมาณ มีขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

๑.๑) การรณรงค์ให้ผู้นำสตรีปลูกพืชผักสวนครัว

ในครัวเรือนและขยายผลสู่สมาชิก

๑.๒) การจัดตั้งตลาดสตรีแบ่งปันรัก ปลูกพืชผักปลอดภัย

เพื่อเป็นจุดนัดพบในการจัดกิจกรรมการแจก แลก หรือจำหน่ายผลผลิตที่ได้จากครัวเรือน

๑.๓) จัดตั้งธนาคารเมล็ดพันธุ์

๒) มาตรการการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้และอัตราดอกเบี้ย ฝัคนัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี มีหลักเกณฑ์และวิธีการ ดังนี้

๒.๑) ลูกหนี้ใหม่ที่ทำสัญญาเงินกู้ตั้งแต่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ลดอัตราดอกเบี้ยจากเดิมร้อยละ ๓ ต่อปี เป็นร้อยละ ๐.๑๐ ต่อปี

๒.๒) ลูกหนี้เดิมที่ชำระหนี้คืบตามสัญญา ลดอัตรา ดอกเบี้ยจากเดิมร้อยละ ๓ ต่อปี เป็นร้อยละ ๐.๑๐ ต่อปี เริ่มตั้งแต่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เป็นต้นไป

๒.๓) ลูกหนี้เดิมที่ฝัคนัดชำระหนี้และมาแสดงตน ในระหว่างวันที่ ๒๑ มกราคม ถึง ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ จะทำการปรับโครงสร้างหนี้และลดอัตราดอกเบี้ย ฝัคนัดจากเดิมร้อยละ ๗.๕ บาทต่อปี เป็น ๑ - ๓ เดือนแรก อัตราดอกเบี้ยฝัคนัดร้อยละ ๑ บาทต่อปี และตั้งแต่เดือนที่ ๔ เป็นต้นไป อัตราดอกเบี้ยฝัคนัดร้อยละ ๐.๑๐ บาทต่อปี

ทั้งนี้ ผลจากมาตรการการลดดอกเบี้ยเงินกู้และดอกเบี้ย ฝัคนัด ทำให้มีลูกหนี้ใหม่ จำนวน ๘,๖๙๘ โครงการ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ ๑๖๓,๑๑๑ ราย ลูกหนี้เดิม

ที่ไม่ผิดนัดชำระหนี้ จำนวน ๑๓,๔๖๑ โครงการ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ ๒๖๔,๕๓๘ ราย และลูกหนี้เดิม
ผิดนัดชำระหนี้ จำนวน ๑๖,๐๙๗ โครงการ สมาชิกได้รับผลประโยชน์ ๓๓๖,๗๓๖ ราย

๓) มาตรการพักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุน
พัฒนาบทบาทสตรี โดยพักชำระหนี้เงินต้นและดอกเบี้ย เป็นระยะเวลา ๑๒ เดือน โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

๓.๑) เป็นสมาชิกลูกหนี้กองทุนประเภทบุคคลธรรมดา
และองค์กรสตรี

๓.๒) เฉพาะสมาชิกลูกหนี้ที่มีงวดกำหนดชำระในช่วง
วันที่ ๑ เมษายน ถึง ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓ เท่านั้น

๓.๓) เป็นสมาชิกลูกหนี้ที่ไม่อยู่ระหว่างการดำเนินคดี
ในชั้นศาลและลูกหนี้ที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว

๓.๔) สมาชิกขอสิทธิเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้
ภายในวันที่ ๒๙ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ทั้งนี้ ผลจากมาตรการพักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้
กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี จำนวน ๑๙,๙๐๗ โครงการ มีสมาชิกได้รับผลประโยชน์ ๙๗,๒๓๒ ราย

(๗.๒๓) กรมการจัดหางาน

กรมการจัดหางานได้ดำเนินการส่งเสริมการมีงานทำ การคุ้มครอง
คนหางาน เพื่อให้ประชากรวัยทำงานทุกกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ผู้หางาน ผู้ว่างงาน
ผู้ประสงค์จะหางานใหม่ ผู้ถูกเลิกจ้างและกลุ่มเป้าหมายพิเศษ ได้แก่ ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ทหารปลดประจำการ
และผู้พ้นโทษ มีงานทำที่เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ และความถนัด ไม่ถูกหลอกลวง ตลอดจนได้รับ
สิทธิประโยชน์ที่เหมาะสมและเป็นธรรม มีรายได้ที่เหมาะสม รับรู้ข่าวสารตลาดแรงงานที่ทันสมัยรวดเร็ว
ช่วยลดปัญหาการว่างงานและการขาดแคลนแรงงาน ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ กิจกรรม ดังนี้

(๗.๒๓.๑) การให้บริการจัดหางานในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

๑) การให้บริการจัดหางาน ณ สำนักงานจัดหางาน จำนวน
ทั้งสิ้น ๘๗ แห่งทั่วประเทศ ประกอบด้วยสำนักงานจัดหางานกรุงเทพมหานคร เขตพื้นที่ ๑ - ๑๐
และสำนักงานจัดหางานจังหวัด

๒) การจัดกิจกรรมนัดพบแรงงาน โดยประสานงาน
ให้นายจ้าง ผู้ประกอบการและประชาสัมพันธ์ให้ผู้ว่างงาน ผู้หางานได้มาสมัครงาน ณ จุดที่จัดกิจกรรม

๓) การให้บริการจัดหางานในเชิงรุก โดยการบูรณาการ
ร่วมกับจังหวัดในการจัดกิจกรรมจัดหางานในพื้นที่ที่มีการว่างงานเป็นจำนวนมาก หรือในระดับหมู่บ้าน
ระดับตำบล

๔) การให้บริการจัดหางานในรูปแบบ e-service ด้วยการ
ลงทะเบียนเข้าสู่ระบบแพลตฟอร์ม “บัตรดิจิทัล (Smart Job Wallet)” ซึ่งเป็นบริการจัดหางานรูปแบบใหม่
ลดการเดินทางเข้าไปสมัครงาน ณ สำนักงานจัดหางาน รองรับการใช้งานของบัตรดิจิทัลเพื่อการจ้างงาน
ในรูปแบบ QR Code จับคู่ผู้หางานกับนายจ้าง ซึ่งทำให้แรงงานบางส่วนได้กลับเข้าสู่ระบบการจ้างงานแล้ว

(๗.๒๓.๒) การส่งเสริมด้านอาชีพ

กรมการจัดหางานส่งเสริมด้านการสร้างงานสร้างอาชีพให้ประชาชน รวมทั้งมีการส่งเสริมให้ประชาชนในแต่ละพื้นที่ที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันรวมกลุ่ม เพื่อเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับอาชีพในระยะสั้น หรือการจัดอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตามความพร้อมของกลุ่มเป้าหมาย โดยมุ่งเน้นด้านการนำทักษะในการประกอบอาชีพ การใช้วัสดุดิบในพื้นที่ การหัตถาตรองรับผลผลิต ซึ่งนอกเหนือจากการฝึกอาชีพในระยะสั้นแล้วยังมีการต่อยอดด้านทักษะอาชีพให้กับแรงงานด้วยการฝึกอบรมหลักสูตรระยะยาวของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน

นอกจากนี้ ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) กรมการจัดหางานได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือประชาชน โดยจัดการให้บริการจัดหางานด้วยระบบ “บัตรดิจิทัล” (Smart Job Wallet) มีข้อมูลตำแหน่งงานว่างที่เป็นปัจจุบัน (Real time) และมีระบบการแจ้งเตือนให้ผู้ว่างงานทราบในกรณีที่มีตำแหน่งงานว่างตรงกับวุฒิคุณสมบัติ และข้อมูลที่ได้ลงทะเบียนไว้ในระบบ เพื่อเป็นการลดจำนวนผู้เดินทางมาเข้าใช้บริการที่สำนักงานจัดหางาน

(๗.๒๔) สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร

สำนักพัฒนาสังคมได้ดำเนินการส่งเสริมอาชีพและพัฒนาอาชีพ โดยจัดหัตถาตรองรับผลผลิตเพื่อสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน ส่งเสริมและพัฒนากิจการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ประสานการจัดหาแหล่งเงินทุนและช่องทางการจำหน่าย การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น และส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาด นอกจากนี้ ยังมีการฝึกอาชีพโดยการสนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้และการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งกรุงเทพมหานคร ได้มีการดำเนินการเกี่ยวกับโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร จำนวน ๑๐ แห่ง จัดฝึกอาชีพ ๖ ประเภท สาขาวิชา ประกอบด้วย ประเภทอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปกรรม อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว และเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวนมากกว่า ๑๒๐ หลักสูตร หลักสูตรที่มีความโดดเด่น คือ เสริมสวย ตัดขนสุนัข อาหารไทย ภาษาจีน ตัดเย็บเสื้อผ้า นวดแผนไทย และวิเคราะห์อัญมณี ศูนย์ฝึกอาชีพ กรุงเทพมหานคร ในความดูแลของสำนักพัฒนาสังคม จำนวน ๕ แห่ง และศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ในความดูแลของสำนักงานเขต จำนวน ๑๑ แห่ง มีหลักสูตรจำนวนมากกว่า ๑๐๘ หลักสูตร หลักสูตรที่มีความโดดเด่น คือ ศิลปะประดิษฐ์ การแปรรูปสมุนไพร ตัดผมบุรุษ เบเกอรี่ และซ่อมโทรศัพท์มือถือ

โดยผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา ๒๕๖๒ มีผู้สมัครฝึกอบรมทั้งสิ้น ๒๑,๓๙๙ คน จบการฝึกอบรม จำนวน ๑๗,๕๔๑ คน มีผู้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพ จำนวน ๑๒,๑๙๑ คน และศูนย์ฝึกอาชีพกรุงเทพมหานคร ในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีผู้สมัครฝึกอบรม จำนวน ๒๐,๒๖๙ คน และมีผู้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปประกอบอาชีพ จำนวน ๙,๔๓๘ คน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการฝึกอาชีพคือผู้ฝึกอบรม ออกจากการฝึกอบรมกลางคันเนื่องจากได้งานทำ และกรณีที่ผู้ฝึกอบรมนำความรู้ที่ได้ไปใช้เป็นงานอดิเรกในชีวิตประจำวัน ไม่ได้นำไปประกอบอาชีพอย่างแท้จริง

(๗.๒๕) สำนักงานธนาคุณเคราะห์

สำนักงานธนาคุณเคราะห์ กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ มีแนวทางการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มีรายได้น้อยและผู้ที่มีประสบปัญหาทางการเงินเฉพาะหน้าในช่วงขาดแคลนเงินหมุนเวียนที่จะนำไปใช้ในการดำรงชีพ โดยการให้บริการในการรับจํานำด้วยอัตราดอกเบี้ยต่ำตามพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. ๒๕๐๕ เช่น เงินต้นไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๒๕ บาท/เดือน เงินต้น ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๗๕ บาท/เดือน เงินต้น ๑๐,๐๐๑ - ๑,๐๐๐ บาท/เดือน และเงินต้น ๑๐,๐๐๑ - ๑๐๐,๐๐๐ บาท คิดดอกเบี้ยร้อยละ ๑.๒๕ บาท/เดือน ซึ่งของรับจํานำเป็นประเภททอง นาก เงิน เพชร ลักษณะรูปพรรณ และของเบ็ดเตล็ด กล้องถ่ายรูป นาฬิกา แวนตา เครื่องเขียน เครื่องใช้ไฟฟ้า เครื่องมือช่าง ฯลฯ รายละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท โดยแบ่งออกเป็น

(๗.๒๕.๑) การให้ความช่วยเหลือประชาชนช่วงสถานการณ์ปกติ

เป็นการให้บริการด้วยการรับจํานำในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการรับจํานำของภาครัฐ

(๗.๒๕.๒) การให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจาก

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ได้แก่ โครงการ สศค. โรงรับจํานำของรัฐ สู้ภัยโควิด - ๑๙ เป็นโครงการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ เพื่อช่วยเหลือประชาชนฐานราก โดยคิดอัตราดอกเบี้ยไม่เกินร้อยละ ๐.๑๒๕ ต่อเดือน ระยะเวลาตัวจํานำจาก ๔ เดือน ๓๐ วัน ขยายเป็น ๔ เดือน ๑๒๐ วัน โดยไม่คิดดอกเบี้ยในส่วนขยายเวลา และโครงการ สศค. แบ่งปันน้ำใจ สู้ภัยโควิด - ๑๙ เป็นการส่งเสริมการกระจายรายได้ให้กับชุมชน ด้วยการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ข้าวสาร ปลากระป๋องจากสหกรณ์การเกษตร เพื่อนำมาจัดทำถุงแบ่งปันแจกให้กับผู้มาใช้บริการ

(๗.๒๖) สำนักงานสถานธนาคุณบาลกรุงเทพมหานคร

สำนักงานสถานธนาคุณบาลกรุงเทพมหานครดำเนินกิจการโรงรับจํานำ ให้บริการแก่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งการดำเนินกิจการได้กำหนดให้รับจํานำทรัพย์สินต่อตัวรับจํานำได้ไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ลูกค้ของสถานธนาคุณบาล สามารถใช้บริการได้ในวงเงินไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท/ราย และผู้ใช้บริการสามารถขอม้เงินต้น หรือเพิ่มเงินต้นได้ตามมูลค่าทรัพย์สินที่นำมาจํานำไว้มีมูลค่าเพียงพอหรือสูงกว่าที่จะประเมินราคาได้ และคิดอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมายแห่งพระราชบัญญัติโรงรับจํานำ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๑๗ เช่น เงินต้นไม่เกิน ๒,๐๐๐ บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒ บาท/เดือน และเงินต้นส่วนที่เกิน ๒,๐๐๐ บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑.๒๕ บาท/เดือน เพื่อช่วยเหลือประชาชนให้สามารถนำทรัพย์สินมีค่ามาจํานำในราคารับจํานำได้โดยคิดอัตราดอกเบี้ยขั้นต่ำ และในราคารับจํานำที่สมควร เป็นต้น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนซื้อทรัพย์สินหลุดจํานำโดยวิธีการที่ยุติธรรม นอกจากนี้ ในปี ๒๕๖๒ ดำเนินโครงการลดดอกเบี้ยรับจํานำตามนโยบายรัฐบาลสำหรับประชาชนทั่วไป เช่น เงินต้นไม่เกิน ๕,๐๐๐ บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๐.๒๕ บาท/เดือน เงินต้น ๕,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท คิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ บาท/เดือน และเงินต้นเกินกว่า ๑๕,๐๐๐ บาท คิดอัตราดอกเบี้ยตามกฎหมาย และโครงการลดดอกเบี้ยรับจํานำ ช่วงเปิดเทอมสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา และผู้ปกครอง

ทั้งนี้ ในช่วงภาวะแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) สำนักงานสถานธนาคุณบาลกรุงเทพมหานคร ได้มีมาตรการช่วยเหลือประชาชนโดยลดดอกเบี้ยรับจํานำ ได้แก่ วงเงินรับจํานำตั้งแต่ ๑ - ๕,๐๐๐ บาท จากร้อยละ ๒๕ สดางค์ต่อเดือน เป็น

ร้อยละ ๑๐ สตางค์ต่อเดือน วงเงินรับจำนำตั้งแต่ ๕,๐๐๐ - ๑๕,๐๐๐ บาท จากร้อยละ ๑ บาทต่อเดือน เป็น ร้อยละ ๕๐ สตางค์ต่อเดือน และขยายระยะเวลาตัวรับจำนำ จาก ๔ เดือน ๓๐ วัน เป็น ๘ เดือน โดยประชาชนที่ทำธุรกรรมทุกประเภทกับสถานธนาอนุบาลทั้ง ๒๑ แห่ง ของกรุงเทพมหานคร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงวันที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ จะได้รับสิทธิลดดอกเบี้ยตามวงเงินข้างต้น และขยายระยะเวลาตัวรับจำนำเพิ่มเติมอีก ๘ เดือน

(๗.๒๗) กรมบังคับคดี

กรมบังคับคดีมีแนวทางแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่ลูกหนี้ ด้วยการฟื้นฟูกิจการ และผลการดำเนินการของกรมบังคับคดี สรุปได้ ดังนี้

(๗.๒๗.๑) การฟื้นฟูกิจการ

๑) ขั้นตอนและกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

๑.๑) ลูกหนี้ผู้มีสิทธิยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาล

๑.๒) ศาลล้มละลายกลางรับคำร้องและเกิดสภาวะ

การพักชำระหนี้ทันที

๑.๓) ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและตั้งผู้ทำแผนฟื้นฟู

กิจการ

๑.๔) เจ้าหนี้นับยื่นคำขอรับชำระหนี้ต่อเจ้าพนักงาน

พิทักษ์ทรัพย์ภายใน ๑ เดือนนับแต่มีการโฆษณาคำสั่งตั้งผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการ

๑.๕) ผู้ทำแผนฟื้นฟูกิจการนำส่งแผนฟื้นฟูกิจการ

ของลูกหนี้ต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ภายใน ๓ เดือน

๑.๖) จัดให้มีการประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผนฟื้นฟู

กิจการ

๑.๗) หากศาลเห็นชอบ ผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการ

สามารถดำเนินการตามแผนได้ทันที เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ หากศาลไม่เห็นชอบ ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

๒) ขั้นตอนและกระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

๒.๑) ลูกหนี้และเจ้าหนี้ร่วมกันทำแผนฟื้นฟูกิจการ

โดยที่เจ้าหนี้จะต้องเห็นชอบเป็นจำนวนสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด

๒.๒) ลูกหนี้ยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการต่อศาล

ล้มละลายกลางพร้อมแผนฟื้นฟูกิจการที่ผ่านการเห็นชอบจากเจ้าหนี้

๒.๓) ศาลล้มละลายกลางรับคำร้องและเกิดสภาวะ

การพักชำระหนี้ทันที

๒.๔) เมื่อศาลพิจารณาแล้วมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

และเห็นชอบด้วยแผนฟื้นฟูกิจการ ศาลจะมีคำสั่งไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และให้ผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการดำเนินการตามแผนเป็นระยะเวลา ๓ ปี พร้อมรายงานผลการปฏิบัติการตามแผนไปยังเจ้าพนักงาน

พิทักษ์ทรัพย์ทุก ๓ เดือน เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ แต่หากศาลไม่เห็นชอบ ศาลจะมีคำสั่งยกคำขอฟื้นฟูกิจการ

อนึ่ง การฟื้นฟูกิจการเป็นทางเลือกหนึ่งที่ทำให้ลูกหนี้สามารถแก้ไขปัญหาการขาดสภาพคล่องทางการเงินชั่วคราวให้สามารถกลับมาบริหารกิจการได้โดยไม่ต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลาย โดยพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๘๓ ได้กำหนดประเภทของลูกหนี้ที่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้ ตลอดจนหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้แต่ละประเภท อย่างไรก็ตาม ภายใต้อำนาจที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูกิจการที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันอาจมีหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟูกิจการได้โดยสะดวก กรมบังคับคดีได้มีการพิจารณาศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้มีความเหมาะสม และสามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

(๗.๒๗.๒) รายงานสถิติการบังคับคดีแพ่ง

กรมบังคับคดีมีผลการดำเนินการบังคับคดีแพ่ง ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - พ.ศ. ๒๕๖๕ (เดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔) ดังนี้

ปีงบประมาณ	ประเภทสำนวน	เกิดใหม่	
		เรื่อง	ทุนทรัพย์
พ.ศ. ๒๕๖๔ (๑ ต.ค. ๒๕๖๓ - ๓๐ ก.ย. ๒๕๖๔)	สำนวนยึด	๑๑๘,๗๑๙	๒๕๙,๒๐๑,๘๓๖,๘๑๔.๙๓
	สำนวนอายัด	๑๑๙,๖๙๗	๓๔,๖๐๑,๓๕๙,๕๑๘.๖๗
	สำนวนขับไล่ - รื้อถอน	๔,๒๑๙	-
	รวม	๒๔๒,๖๓๕	๒๙๓,๘๐๓,๑๙๖,๓๓๓.๖๐
พ.ศ. ๒๕๖๕ (ต.ค. - พ.ย. ๒๕๖๔)	สำนวนยึด	๒๐,๘๑๖	๔๔,๔๓๙,๔๖๒,๔๕๖.๗๗
	สำนวนอายัด	๒๒,๓๖๑	๕,๖๑๘,๙๗๐,๑๖๑.๗๗
	สำนวนขับไล่ - รื้อถอน	๕๒๘	-
	รวม	๔๓,๗๐๕	๕๐,๐๕๘,๔๓๒,๖๑๘.๕๔

ตารางที่ ๙ แสดงรายงานสถิติการบังคับคดีแพ่ง

(๗.๒๗.๓) ผลการผลักดันทรัพย์สินออกจากระบบการบังคับคดีของกรมบังคับคดี แยกออกเป็นขายได้/งดการบังคับคดี/ถอนการยึดทรัพย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - พ.ศ. ๒๕๖๕ (เดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๔)

หน่วยนับ คือ บาท (ราคาประเมิน)

ปีงบประมาณ	ขายได้	งดการบังคับคดี	ถอนการยึดทรัพย์	รวมผลผลักดันทรัพย์
พ.ศ. ๒๕๖๔	๖๐,๙๓๗,๙๙๒,๖๖๘	๕๒,๖๒๘,๙๑๒,๒๐๖	๘๕,๓๐๒,๓๘๘,๙๖๔	๑๙๘,๘๖๘,๒๙๓,๘๓๘
พ.ศ. ๒๕๖๕	๑๕,๓๐๘,๔๓๗,๔๕๑	๗,๓๘๓,๑๗๑,๙๘๐	๑๖,๓๘๔,๔๙๒,๗๓๖	๓๘,๐๗๖,๑๐๒,๑๖๗

ตารางที่ ๑๐ แสดงผลการผลักดันทรัพย์สินออกจากระบบการบังคับคดี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ - พ.ศ. ๒๕๖๕

(๗.๒๗.๔) สถิติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี ปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๔ – พ.ศ. ๒๕๖๕

ปี งบประมาณ	สถานะผู้ขอไกล่เกลี่ย	เข้าสู่การไกล่เกลี่ย		ไกล่เกลี่ยสำเร็จ		ไกล่เกลี่ยไม่สำเร็จ		ร้อยละไกล่เกลี่ยสำเร็จ
		เรื่อง	ทุนทรัพย์	เรื่อง	ทุนทรัพย์	เรื่อง	ทุนทรัพย์	
พ.ศ. ๒๕๖๔	๑. บุคคลธรรมดา	๑๓,๗๐๘	๙,๐๑๐,๓๐๗,๔๙๔.๙๑	๑๒,๖๕๓	๗,๖๖๘,๗๐๑,๐๙๑.๒๔	๑,๐๕๕	๑,๓๔๑,๖๐๖,๔๐๓.๖๗	๙๒.๓๐
	๒. นิติบุคคล	๒,๖๒๕	๒,๖๕๖,๘๙๗,๗๖๘.๑๘	๒,๔๔๐	๑,๗๒๕,๖๑๖,๓๑๙.๑๑	๑๘๕	๙๒๗,๒๘๑,๔๔๙.๐๗	๙๒.๙๕
	รวม	๑๖,๓๓๓	๑๑,๖๖๗,๒๐๕,๒๖๓.๐๙	๑๕,๐๙๓	๙,๓๙๔,๓๑๗,๔๑๐.๓๕	๑,๒๔๐	๒,๒๖๘,๘๘๗,๘๕๒.๗๔	๙๒.๔๑
พ.ศ. ๒๕๖๕	๑. บุคคลธรรมดา	๒,๕๔๐	๑,๐๑๗,๓๒๔,๓๓๗.๙๓	๒,๔๓๓	๙๘๕,๔๔๔,๓๕๐.๕๕	๑๐๗	๓๑,๘๗๙,๙๘๗.๓๘	๙๕.๗๙
	๒. นิติบุคคล	๕๙๘	๒๑๗,๖๘๒,๑๕๓.๗๐	๕๘๖	๑๙๗,๘๗๘,๗๘๖.๖๗	๑๒	๑๙,๘๐๓,๓๖๗.๐๓	๙๗.๗๙
	รวม	๓,๑๓๘	๑,๒๓๕,๐๐๖,๔๙๑.๖๓	๓,๐๑๙	๑,๑๘๓,๓๒๓,๑๓๗.๒๒	๑๑๙	๕๑,๖๘๓,๓๕๔.๔๑	๙๖.๒๑

ตารางที่ ๑๑ แสดงสถิติการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทชั้นบังคับคดี ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ – พ.ศ. ๒๕๖๕

(๗.๒๗.๕) ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะ

(๑) กรมบังคับคดีควรส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ให้ลูกหนี้ที่ถูกยึดทรัพย์ขายทอดตลาดได้รับทราบสิทธิและกระบวนการในการขายทอดตลาด โดยใช้กลไกการดำเนินงานผ่านสำนักงานบังคับคดีจังหวัด โดยให้สำนักงานบังคับคดีจังหวัดประสานไปยังผู้ใหญ่บ้านและกำนันในท้องที่เพื่อช่วยประชาสัมพันธ์เรื่องดังกล่าว

(๒) กรมบังคับคดีควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลาย เพื่อให้ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการล้มละลายและการบังคับคดีได้ควบคู่กันไป

(๓) ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายในส่วนที่เกี่ยวกับการฟื้นฟูกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ให้ลูกหนี้สามารถร้องขอให้ศาลใช้ดุลยพินิจในการสั่งให้ลูกหนี้สามารถฟื้นฟูกิจการได้ หากเจ้าหนี้ไม่ยินยอมหรือไม่เห็นชอบในการจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้

(๗.๒๘) สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน กระทรวงพลังงาน ได้บริหารจัดการด้านราคาและมาตรการบรรเทาผลกระทบ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ภาคประชาชน จำแนกได้ดังนี้

(๗.๒๘.๑) ด้านราคาน้ำมัน แบ่งออกเป็น

๑) การบริหารจัดการด้านราคา มีดังนี้

๑) เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ – เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ตรึงราคาขายปลีกดีเซล ไม่ให้เกิน ๓๐ บาทต่อลิตร โดยกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงได้ชดเชยน้ำมันดีเซล คิดเป็นเงินประมาณ ๕๐,๐๐๐ ล้านบาท

๒) เดือนพฤษภาคม – เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงได้ดำเนินการชดเชยครึ่งหนึ่งของราคาดีเซลที่เกิน ๓๐ บาทต่อลิตร ดังนี้

๒.๑) วันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ปรับเป็น ๓๒ บาทต่อลิตร และพิจารณาปรับขึ้นต่อเป็นรายสัปดาห์จนถึงค่าเป้าหมาย (จำนวน ๓๕ บาทต่อลิตร ณ ราคาแก๊สโซฮอล์ ๑๔๕ ดอลลาร์/bbl)

๒.๒) ค่าใช้จ่ายเดือนเมษายน – เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ประมาณ ๓๓,๑๔๐ ล้านบาท

๓) โครงการปรับลดสัดส่วนผสมไบโอดีเซลเหลือ B๕ (ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕)

๔) คงค่าตลาดน้ำมันดีเซลอยู่ที่ ๑.๔๐ บาทต่อลิตร (ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕)

๕) ปรับลดอัตราภาษีสรรพสามิต ๕ บาทต่อลิตร (ถึงวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕) โดยรัฐสูญเสียรายได้เดือนกุมภาพันธ์ – เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ ประมาณ ๓๗,๐๐๐ ล้านบาท

๒) มาตรการเฉพาะกลุ่ม มีดังนี้

๑) ดำเนินการช่วยค่าน้ำมันเบนซินสำหรับรถจักรยานยนต์สาธารณะ ไม่เกิน ๒๕๐ บาท/คน/เดือน (เดือนพฤษภาคม – เดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๕) ค่าใช้จ่ายประมาณ ๑๒๐ ล้านบาท

๒) ยกเลิกการชดเชยราคาดีเซลหมุนเร็วเกรดพรีเมียม (เริ่มวันที่ ๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕)

(๗.๒๘.๒) ด้านราคาก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG)

๑) ผลการดำเนินการให้ความช่วยเหลือที่ผ่านมา

๑.๑) ช่วงเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๑ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รัฐบาลรักษาเสถียรภาพราคาการจำหน่ายปลีกอยู่ที่ราคา ๓๖๓ บาทต่อขนาดถึง ๑๕ กิโลกรัม

๑.๒) ช่วงเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๓ ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ รัฐบาลรักษาเสถียรภาพราคาการจำหน่ายปลีกอยู่ที่ราคา ๓๑๘ บาทต่อขนาดถึง ๑๕ กิโลกรัม

ทั้งนี้ สำหรับนโยบายด้านการช่วยเหลือภาคครัวเรือนที่มีรายได้น้อยปัจจุบันกระทรวงพลังงานโดยความช่วยเหลือของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้มีโครงการให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนผู้มีรายได้น้อยผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ ด้วยการให้ส่วนลดค่าก๊าซหุงต้มจำนวน ๔๕ บาทต่อคนต่อระยะเวลา ๓ เดือน และได้มีโครงการบรรเทาผลกระทบให้แก่ ร้านค้า ผู้หาบเร่ แผงลอยจำหน่ายอาหารต่าง ๆ ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นส่วนลดค่าก๊าซหุงต้มจำนวน ๑๐๐ บาทต่อคนต่อระยะเวลา ๑ เดือน

๒) การบริหารจัดการและมาตรการบรรเทาผลกระทบ

ในปัจจุบัน

๒.๑) การบริหารจัดการด้านราคาได้มีการปรับราคาขายปลีกเพิ่มขึ้นเดือนละ ๑ บาทต่อกิโลกรัม ภายหลังจากตรึงราคาไว้ที่ ๓๑๘ บาท/ถัง (๑๕ กิโลกรัม) ตั้งแต่เดือนมีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งคิดเป็นค่าใช้จ่ายประมาณ ๖,๓๘๐ ล้านบาท ถ้าหากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิงไม่ให้การช่วยเหลือจะทำให้ราคาขายในปัจจุบันจะมีราคาสูงกว่า ๔๕๐ บาท/ถัง ทั้งนี้ การปรับเพิ่ม

ราคาขายปลีกเดือนละ ๑ บาทต่อกิโลกรัม ได้เริ่มตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ ได้แก่ เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๓๓๓ บาท/ถัง เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๓๔๘ บาท/ถัง และเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕ จำนวน ๓๖๓ บาท/ถัง

๒.๒) มาตรการเฉพาะกลุ่ม มีดังนี้

๒.๒.๑) กลุ่มผู้มีรายได้น้อยได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (เดือนเมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ – เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕) จากเดิมจำนวน ๔๕ บาท/๓ เดือน เป็น ๑๐๐ บาท/๓ เดือน ซึ่งมีค่าใช้จ่ายประมาณ ๒๐๐ ล้านบาท

๒.๒.๒) ผู้มีรายได้น้อยกลุ่มร้านค้า และหาบเร่แผงลอยอาหาร ที่มีบัตรสวัสดิการแห่งรัฐได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยให้ส่วนลด จำนวน ๑๐๐ บาท/คน/เดือน ปัจจุบันได้ต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือไปอีก ๓ เดือน ซึ่งจะสิ้นสุด ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(๗.๒๘.๓) ด้านราคาก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์ หรือ Natural

Gas for Vehicles (NGV)

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ ประกอบกับกรมการขนส่งทางบกได้มีหนังสือขอความอนุเคราะห์ให้กระทรวงพลังงานพิจารณาทบทวนนโยบายการช่วยเหลืออุดหนุนราคาเชื้อเพลิงสำหรับรถสาธารณะ เนื่องจากจำนวนผู้โดยสารลดลงอาจส่งผลให้ผู้ประกอบการมีรายได้น้อยกว่าค่าใช้จ่าย และอาจเกิดภาวะขาดทุนสะสมจากค่าเชื้อเพลิงที่เป็นต้นทุนหลักในการดำเนินธุรกิจ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนและลดภาระค่าใช้จ่ายจากสถานการณ์ดังกล่าวคณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานได้พิจารณาช่วยเหลือโดยให้ลดราคาขายปลีกก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์โดยสาธารณะ ทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด ดังนี้

๑) เมื่อวันที่ ๒๕ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานได้มีมติให้ลดราคาขายปลีกก๊าซธรรมชาติจำนวน ๓ บาทต่อกิโลกรัม จากเดิม ๑๓.๖๒ บาทต่อกิโลกรัม เป็น ๑๐.๖๒ บาทต่อกิโลกรัม เป็นระยะเวลา ๓ เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ถึงวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานได้มีมติขยายเวลาช่วยเหลือต่อไปอีก ๑ เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ถึงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) เห็นว่าเศรษฐกิจของประเทศยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่ จึงขยายระยะเวลาช่วยเหลือที่ราคา ๑๓.๖๒ บาทต่อกิโลกรัมต่อไปอีก ๑ เดือน คือ ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ขยายเวลาอีกครั้งไปจนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๓) เมื่อวันที่ ๑๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓ คณะกรรมการบริหารนโยบายพลังงานได้มีมติเห็นชอบให้คงราคาขายปลีกก๊าซที่ราคา ๑๓.๖๒ บาทต่อกิโลกรัม ยกเว้นกรณีที่ราคาขายปลีกต่ำกว่า ๑๓.๖๒ บาทต่อกิโลกรัม ให้ปรับราคาตามราคาขายปลีกก๊าซสำหรับรถทั่วไป มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๔) ตั้งแต่วันที่ ๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ จนถึงปัจจุบัน โครงการช่วยเหลือโดยเฉพาะในกลุ่มรถโดยสารสาธารณะทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด

โดยให้รถกลุ่มดังกล่าวสามารถซื้อก๊าซได้ในราคาที่ต่ำกว่ารถทั่วไปผ่านบัตรส่วนลดก๊าซธรรมชาติ (NGV) ภายในวงเงินช่วยเหลือ ดังนี้

๔.๑) กลุ่มรถโดยสารสาธารณะขนาดเล็กไม่เกิน

๑๐,๐๐๐ บาท/เดือน

๔.๒) กลุ่มรถสาธารณะขนาดใหญ่ไม่เกิน ๔๐,๐๐๐

บาท/เดือน

(๗.๒๙) บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

การให้ความช่วยเหลือของกลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) คิดเป็นเงินประมาณ ๓,๙๕๗ ล้านบาท (ข้อมูล ณ วันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๕) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

(๗.๒๙.๑) จัดตั้งโรงพยาบาลสนาม (End to End) และสนับสนุนเครื่องช่วยหายใจพร้อมออกซิเจนเหลว

(๗.๒๙.๒) จัดตั้งหน่วยคัดกรองให้บริการฉีดวัคซีน

(๗.๒๙.๓) สนับสนุนแอลกอฮอล์

(๗.๒๙.๔) พัฒนา ผลิตภัณฑ์ จัดหาอุปกรณ์ป้องกันการแพร่ระบาด

(๗.๒๙.๕) พัฒนาชุดตรวจคัดกรอง COVID - ๑๙

(๗.๒๙.๖) วิจัยและพัฒนาวัคซีนป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

(๗.๒๙.๗) การจัดทำถุงยังชีพมอบให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบ

(๗.๒๙.๘) สนับสนุนน้ำมันเชื้อเพลิงและลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงานของประชาชน (ก๊าซธรรมชาติ (NGV) และก๊าซปิโตรเลียมเหลว (LPG))

(๗.๒๙.๙) สนับสนุนทุนการศึกษาสำหรับนักเรียนยากจนที่เสี่ยงหลุดออกจากระบบการศึกษา เช่น โครงการลมหายใจเพื่อน้อง เป็นต้น

นอกจากนี้ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ได้ร่วมมือกับกระทรวงพลังงานในการช่วยเหลือภาคครัวเรือนที่มีรายได้น้อยโดยผ่านกลไกของบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ เช่น การให้ส่วนลดค่าก๊าซหุงต้ม จำนวน ๔๕ บาท/คน/ภายในระยะเวลา ๓ เดือน และได้มีโครงการบรรเทาผลกระทบให้แก่ ร้านค้า ผู้หาบเร่ แผงลอยจำหน่ายอาหารต่าง ๆ ผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐเป็นส่วนลดค่าก๊าซหุงต้ม จำนวน ๑๐๐ บาท/คน/ภายในระยะเวลา ๑ เดือน เป็นต้น ตลอดจนได้ขยายระยะเวลาการให้ความช่วยเหลือโดยลดราคาขายปลีกก๊าซธรรมชาติสำหรับยานยนต์รถโดยสารสาธารณะทั้งในเขตกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล และต่างจังหวัด อันเนื่องมาจากเศรษฐกิจของประเทศที่ยังฟื้นตัวได้ไม่เต็มที่ ตั้งแต่วันที่ ๑ - ๓๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ราคา ๑๓.๖๒ บาทต่อกิโลกรัม และเมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ ได้ขยายเวลาอีกครั้งไปจนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ อีกทั้งยังมีการสนับสนุนอุปกรณ์ทางการแพทย์ บริจาค และลดค่าใช้จ่ายประชาชนด้านพลังงาน รวมเป็นเงินจำนวนทั้งสิ้น ๘๕๑ ล้านบาท พร้อมทั้งให้ความช่วยเหลือประชาชนในช่วงการแพร่ระบาดดังกล่าวด้วยการจ้างงาน First Jobber ของ บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) จำนวน ๑,๕๐๘ คน ไม่รวมบริษัทในกลุ่มบริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)

ข้อมูล ณ วันที่ ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นการสร้างงานให้กับนักศึกษาจบใหม่ และกลุ่มผู้ตกงาน เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม

(๗.๓๐) การไฟฟ้านครหลวง

การไฟฟ้านครหลวงได้ดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ตามมติคณะรัฐมนตรี คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงาน และตามอำนาจหน้าที่ของการไฟฟ้านครหลวง สรุปได้ ดังนี้

(๗.๓๐.๑) มาตรการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ - พ.ศ. ๒๕๖๔ มีมาตรการช่วยเหลือ ดังนี้

๑) มาตรการที่ ๑ คือ ผู้ใช้ไฟฟ้าทุกประเภทมีส่วนลดค่าไฟฟ้า ร้อยละ ๓ ในเดือนเมษายน - เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) มาตรการที่ ๒ คือ บ้านอยู่อาศัยประเภท ๑.๑ (บ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ และมีการใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน) ได้รับยกเว้นค่าไฟฟ้าฟรี ในเดือนมีนาคม - เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓ และค่าไฟฟ้าฟรี ๙๐ หน่วยแรก รวมกับค่าบริการในเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ (ยกเว้นในเดือนเมษายน)

๓) มาตรการที่ ๓ คือ บ้านอยู่อาศัยประเภท ๑.๒ (บ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์เกิน ๕ แอมป์ และบ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ แต่มีการใช้ไฟฟ้าเกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน ติดต่อกัน ๓ เดือนขึ้นไป) และบ้านอยู่อาศัยประเภท ๑.๓ (บ้านอยู่อาศัยที่ใช้อัตราตามช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Tariff : TOU Tariff) กำหนดให้ใช้ไฟฟ้าฟรีและมีส่วนลดตามปริมาณการใช้งาน

๔) มาตรการที่ ๔ คือ ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภท ๒ กิจการขนาดเล็ก (ไม่รวมส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ) ได้รับยกเว้นค่าไฟฟ้าฟรี ๕๐ หน่วยแรก รวมกับค่าบริการในเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ (ยกเว้นในเดือนเมษายน) และค่าไฟฟ้าฟรี ๑๐๐ หน่วยแรก รวมกับค่าบริการในเดือนกรกฎาคม - เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

๕) มาตรการที่ ๕ คือ ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภท ๓ (กิจการขนาดกลาง) ประเภท ๔ (กิจการขนาดใหญ่) ประเภท ๕ (กิจการเฉพาะอย่าง) ประเภท ๖ (องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร) และประเภท ๗ (กิจการสูบน้ำเพื่อการเกษตร) ยกเว้นการเรียกเก็บค่าไฟฟ้าต่ำสุด (Minimum Charge) ในเดือนเมษายนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ และในเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ (ยกเว้นในเดือนเมษายน)

๖) มาตรการที่ ๖ คือ การขยายระยะเวลาผ่อนชำระค่าไฟฟ้า

(๗.๓๐.๒) มาตรการเร่งด่วนเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชน จากปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคยุโรป ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) มติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๕ และวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ เห็นชอบตามที่สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ ในหลักการข้อเสนอมาตรการเร่งด่วนเพื่อบรรเทาผลกระทบต่อประชาชนจากสถานการณ์ราคาพลังงาน อันเนื่องมาจากปัญหาความขัดแย้งในภูมิภาคยุโรป โดยมีมาตรการลดภาระค่าครองชีพของประชาชนในส่วนของ มาตรการด้านราคาค่าไฟฟ้าซึ่งให้ส่วนลดอัตราค่าเอฟทีแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัยและประเภท กิจการขนาดเล็ก (ไม่รวมส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ) ที่ใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๓๐๐ หน่วยต่อเดือน เป็นระยะเวลา ๔ เดือน ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕

๒) การดำเนินการของการไฟฟ้านครหลวงได้กำหนดให้ มีมาตรการส่วนลดอัตราค่าเอฟที และมาตรการขยายระยะเวลาผ่อนชำระค่าไฟฟ้า

(๗.๓๐.๓) มาตรการรองรับในการส่งเสริมการใช้นยนต์ไฟฟ้า

(EV)

๑) สำหรับบ้านอยู่อาศัยและคอนโดจะรับผิดชอบติดตั้งเครื่องอัดประจุไฟฟ้าสำหรับการชาร์จรถยนต์ไฟฟ้าภายในบ้านและคอนโด โดยการไฟฟ้านครหลวงมีการทำ MOU กับบริษัท Mitsubishi ซึ่งลูกค้าที่ซื้อรถ EV กับบริษัท Mitsubishi ทางกรไฟฟ้านครหลวงจะเป็นผู้ติดตั้ง หัวชาร์จให้

๒) สำหรับพื้นที่สาธารณะจะรับผิดชอบติดตั้งเครื่องอัดประจุไฟฟ้า สำหรับการชาร์จรถยนต์ไฟฟ้าในพื้นที่สาธารณะของหน่วยงานภาครัฐ โดยปี พ.ศ. ๒๕๖๕ ติดตั้งหัวชาร์จ ให้หน่วยงานภาครัฐจำนวน ๑๕ หัวชาร์จ และสะสมครบจำนวน ๑๐๐ หัวชาร์จภายในปี พ.ศ. ๒๕๗๐ อีกทั้ง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ มีการดำเนินโครงการมหานครสดใสชาร์จไฟกับการไฟฟ้านครหลวง โดยมีแผนติดตั้ง หัวชาร์จของการไฟฟ้านครหลวง จำนวน ๑๐๐ หัวชาร์จ ตลอดจนมีการพัฒนา Application EV ใหม่ “MEA EV” พร้อมรองรับการคิดค่าให้บริการ EV

(๗.๓๐.๔) อัตราค่าไฟฟ้าอัดประจุยานยนต์ไฟฟ้า (EV)

๑) กรณี “Home” EV Charger มีอัตราเดียวกับประเภท บ้านอยู่อาศัย

๒) กรณี “Public” EV Charger มีอัตราค่าไฟฟ้าสถานีอัดประจุไฟฟ้าสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า คือ อัตราตามสถานีอัดประจุไฟฟ้าแบบทั่วไป และอัตราตามสถานีอัดประจุไฟฟ้าแบบ Low Priority

(๗.๓๑) การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค

การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคได้ดำเนินมาตรการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้า ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยมีมาตรการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้า ดังนี้

(๗.๓๑.๑) มาตรการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ตามนโยบายรัฐบาลในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ ดังนี้

๑) มาตรการลดค่าไฟฟ้าร้อยละ ๓ สำหรับกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าทุกประเภท ในเดือนเมษายน - เดือนมิถุนายน ๒๕๖๓

๒) มาตรการยกเว้นการเรียกเก็บค่าไฟฟ้าอัตราขั้นต่ำ สำหรับกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าประเภท ๓ (กิจการขนาดกลาง) ประเภท ๔ (กิจการขนาดใหญ่) ประเภท ๕ (กิจการเฉพาะอย่าง) ประเภท ๖ (องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร) และประเภท ๗ (กิจการสูบน้ำเพื่อการเกษตร) ในเดือนเมษายน - เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๓) มาตรการไฟฟ้าฟรี ๙๐ หน่วย สำหรับกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย ๑.๑.๑ (บ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ และมีการใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน) ในเดือนเมษายน - เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๓

๔) มาตรการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย สำหรับกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย ๑.๑.๑ (บ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ และมีการใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน) กำหนดให้ใช้ไฟฟ้าฟรี และกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย ๑.๑.๒ (บ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์เกิน ๕ แอมป์ และบ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ แต่มีการใช้ไฟฟ้าเกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน ติดต่อกัน ๓ เดือนขึ้นไป) มีส่วนลดค่าไฟฟ้า ในเดือนมีนาคม - เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

๕) มาตรการขยายเวลาการผ่อนชำระค่าไฟฟ้า

(๗.๓๑.๒) มาตรการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ตามนโยบายรัฐบาลในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ มีดังนี้

๑) มาตรการช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย และกิจการขนาดเล็ก มีดังนี้

๑.๑) มาตรการไฟฟ้าฟรี ๙๐ หน่วย สำหรับกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย ๑.๑.๑ (บ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ และมีการใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน) ในเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ (ยกเว้นเดือนเมษายน)

๑.๒) มาตรการส่วนลดค่าไฟฟ้า สำหรับกลุ่มผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทบ้านอยู่อาศัย ๑.๑.๒ (บ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์เกิน ๕ แอมป์ และบ้านอยู่อาศัยที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ แต่มีการใช้ไฟฟ้าเกิน ๑๕๐ หน่วยต่อเดือน ติดต่อกัน ๓ เดือนขึ้นไป) ในเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ (ยกเว้นเดือนเมษายน)

๑.๓) มาตรการไฟฟ้าฟรี ๕๐ หน่วยแรก สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าประเภทกิจการขนาดเล็ก (ไม่รวมส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ) ในเดือนกุมภาพันธ์ - เดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ (ยกเว้นในเดือนเมษายน) และมาตรการไฟฟ้าฟรี ๑๐๐ หน่วยแรก ในเดือนกรกฎาคม - เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

๒) มาตรการยกเว้นการเรียกเก็บค่าไฟฟ้าต่ำสุด สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าประเภท ๓ (กิจการขนาดกลาง) ประเภท ๔ (กิจการขนาดใหญ่) ประเภท ๕ (กิจการเฉพาะอย่าง)

ประเภท ๖ (องค์กรที่ไม่แสวงหากำไร) และประเภท ๗ (กิจการสูบน้ำเพื่อการเกษตร) ในเดือนมกราคม - เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ (ยกเว้นในเดือนเมษายน)

๓) มาตรการขยายระยะเวลาผ่อนชำระค่าไฟฟ้า

(๗.๓๑.๓) การปรับค่าเอฟที (Ft) รอบเดือนพฤษภาคม - สิงหาคม

พ.ศ. ๒๕๖๕

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานมีมติเห็นชอบค่าเอฟที (Ft) รอบเดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ เท่ากับ ๒๔.๗๗ สตางค์ต่อหน่วย เพิ่มขึ้นจากรอบก่อน ๒๓.๓๘ สตางค์ต่อหน่วย โดยมีสาเหตุหลักมาจากต้นทุนเชื้อเพลิงที่ใช้ผลิตไฟฟ้ามีความผันผวนและมีราคาสูงขึ้น อันเนื่องมาจากวิกฤตราคาพลังงานโลกที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นประวัติการณ์ จึงส่งผลให้ค่าเอฟที (Ft) เพิ่มสูงขึ้นมาก

แต่อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ และวันที่ ๑๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ เห็นชอบให้ลดค่าเอฟที (Ft) บ้างอยู่อาศัย และกิจการขนาดเล็ก (ไม่รวมส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ) ที่มีการใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๓๐๐ หน่วยต่อเดือน เป็นระยะเวลา ๔ เดือน (เดือนพฤษภาคม - เดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕)

(๗.๓๑.๔) แนวทางการกำกับดูแลค่าไฟฟ้า

คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ทางการเงินเพื่อกำกับให้การไฟฟ้ามีฐานะการเงินเป็นไปตามเกณฑ์ ซึ่งที่ผ่านมามีคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้พิจารณาให้การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคนำเงินที่เกินเกณฑ์ที่กำหนด (พิจารณาจากอัตราผลตอบแทนการลงทุน หรือ Return on Invested Capital) คืนเพื่อลดค่าไฟฟ้าให้ผู้ใช้ไฟฟ้า โดยในปี พ.ศ. ๒๕๖๓ และปี พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานได้มีการทบทวนหลักเกณฑ์ทางการเงินให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจปัจจุบันโดยปรับลดอัตราผลตอบแทนการลงทุนของการไฟฟ้าจากเดิมให้สะท้อนกับการลงทุนที่เกิดขึ้นจริง เพื่อจะได้มีวงเงินนำมลดค่าไฟฟ้าให้กับผู้ใช้ไฟฟ้า ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานอยู่ระหว่างการศึกษาโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าใหม่

(๗.๓๑.๕) มาตรการรองรับการส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า (EV)

มาตรการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมกระตุ้นให้เปลี่ยนการใช้งานยานยนต์สันดาปภายในเป็นยานยนต์ไฟฟ้าเพื่อรักษาสิ่งแวดล้อม โดยมีมาตรการที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) กำหนดให้มาตรการรองรับการส่งเสริมการใช้ยานยนต์ไฟฟ้า (EV) เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์องค์กร

๒) การปรับปรุง แก้ไข และจัดทำระเบียบ หลักเกณฑ์ มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง

๓) การสนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านระบบไฟฟ้า และสถานีอัดประจุไฟฟ้า

๔) การสนับสนุนงานวิจัยและพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อศึกษาพฤติกรรมการณ์การอัดประจุไฟฟ้า

๕) การประชาสัมพันธ์สื่อสารความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยานยนต์ไฟฟ้า และสถานีอัดประจุไฟฟ้าให้กับประชาชน

(๗.๓๑.๖) อัตราค่าไฟฟ้าสำหรับ EV CHARGING

๑) กรณีบ้านอยู่อาศัยคิดตามอัตราประเภทบ้านอยู่อาศัย

๒) กรณีสถานีอัดประจุไฟฟ้าเชิงพาณิชย์ สำหรับอัตรา

ค่าไฟฟ้าชั่วคราวสำหรับยานยนต์ไฟฟ้า คิดตามอัตราตามช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use : TOU) และสำหรับอัตราค่าไฟฟ้ายานยนต์ไฟฟ้าภายใต้เงื่อนไขการบริหารจัดการแบบ Low Priority คิดตามอัตราคงที่ทุกแรงดันตลอดทั้งวัน

(๗.๓๒) การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยดำเนินมาตรการด้านไฟฟ้าเพื่อช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ดังนี้

(๗.๓๒.๑) เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม - เดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๓

ดังนี้

๑) ลดอัตราค่าบริการไฟฟ้าสุทธิ (รวม VAT) ร้อยละ ๓

ให้กับผู้ใช้ไฟฟ้าทุกประเภท ระยะเวลา ๓ เดือน เป็นวงเงิน ๔,๙๕๓ ล้านบาท

๒) ไฟฟ้าฟรีสำหรับบ้านอยู่อาศัย ผู้ใช้ไฟฟ้าที่มีมิเตอร์

ไม่เกิน ๕ แอมป์ ระยะเวลา ๓ เดือน เป็นวงเงิน ๙,๗๙๕ ล้านบาท

๓) ลดค่า Minimum Charge ยกเว้นเรียกเก็บค่าไฟฟ้า

ต่ำสุดกับผู้ใช้ไฟฟ้าประเภท ๓ กิจการขนาดกลาง ประเภท ๔ กิจการขนาดใหญ่ ประเภท ๕ กิจการโรงแรม กิจการให้เช่าที่พักอาศัย ประเภท ๖ ออกร์ครที่ไม่แสวงหากำไร และประเภท ๗ สูบน้ำเพื่อการเกษตร ระยะเวลา ๑๒ เดือน เป็นวงเงิน ๒๙๑ ล้านบาท

๔) ลดค่าไฟฟ้าบ้านอยู่อาศัย ระยะเวลา ๓ เดือน

เป็นวงเงิน ๑๑,๖๖๓ ล้านบาท

(๗.๓๒.๒) มาตรการช่วยเหลือค่าไฟฟ้าให้แก่ประชาชนในปี

พ.ศ. ๒๕๖๔ ดังนี้

๑) ประเภทบ้านอยู่อาศัยขนาดเล็กให้สิทธิในการใช้

ไฟฟ้าฟรี จำนวน ๙๐ หน่วยแรก สำหรับผู้ใช้ไฟฟ้าที่ติดตั้งมิเตอร์ไม่เกิน ๕ แอมป์ ที่ใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วย

๒) ประเภทบ้านอยู่อาศัยขนาดใหญ่ให้ส่วนลดค่าไฟฟ้า

สำหรับขนาดมิเตอร์เกิน ๕ แอมป์ ที่ใช้ไฟฟ้าเกิน ๑๕๐ หน่วย รวมถึงมิเตอร์ตามช่วงเวลาของการใช้ (Time of Use Tariff : TOU Tariff)

๓) ประเภทกิจการขนาดเล็กให้สิทธิไฟฟ้าฟรี ๕๐ หน่วยแรก

ยกเว้นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ

นอกจากนี้ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยได้มีกรอบ

แนวทางลดค่าไฟฟ้าช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อยประเภทบ้านอยู่อาศัยไม่เกิน ๑๕๐ หน่วย/เดือน ดังนี้

(๑) ลดอัตราค่าไฟฟ้าเป็นลักษณะในการคิดดอกเบี้ยเงินกู้แบบเงินต้นคงที่ (Flat Rate) สำหรับประเภทบ้านอยู่อาศัยที่ใช้ไฟฟ้าไม่เกิน ๑๕๐ หน่วย/เดือน สำหรับ ๑๕๐ หน่วยแรก

(๒) กำหนดมาตรการช่วยเหลือชั่วคราว ๑ ปี หรือจนกว่าการปรับโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้า ปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – พ.ศ. ๒๕๖๘ มีผลบังคับใช้

(๓) เสนอให้คณะกรรมการกำกับกิจการพลังงานพิจารณากำหนดอัตราค่าไฟฟ้าสำหรับช่วยเหลือผู้ใช้ไฟฟ้าที่มีรายได้น้อยด้วยการปรับปรุงโครงสร้างอัตราค่าไฟฟ้าปี พ.ศ. ๒๕๖๔ – พ.ศ. ๒๕๖๘ ให้มีความเหมาะสมต่อไป

(๘) กรณีศึกษา : การศึกษาดูงานการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนในพื้นที่ต่าง ๆ

(๘.๑) สถาบันการเงินชุมชนคลองปลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี

จากข้อมูลการศึกษาดูงานในพื้นที่ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร ณ สถาบันการเงินชุมชนคลองปลูตาหลวง จังหวัดชลบุรี พบว่าเป็นสถาบันการเงินที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานอย่างมากทั้งการดำเนินงานเพื่อเป็นสถาบันการเงินทางเลือกให้แก่คนในชุมชนทดแทนเจ้าหนี้ในระบบ การดำเนินงานเพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพในการหารายได้ของคนในชุมชน ตลอดจนการทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ร่วมกับสมาชิกและคนในชุมชนเพื่อตอบแทนชุมชนคลองปลูตาหลวง และเมืองครั่งทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชนที่สนใจเดินทางมาศึกษาดูงานอย่างต่อเนื่อง โดยความสำเร็จดังกล่าวเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานที่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนได้อย่างแท้จริง สรุปได้ดังนี้

(๘.๑.๑) คณะกรรมการต้องมีคุณสมบัติ มีประสบการณ์ และได้รับความเชื่อถือจากสมาชิกในชุมชน โดยต้องมีการเรียนรู้ พัฒนา และต่อยอดองค์ความรู้ในการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหาร การบริการ การบัญชี และเทคโนโลยี อย่างสม่ำเสมอ รวมถึงต้องส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และพัฒนาขีดความสามารถของสถาบันการเงินชุมชน

(๘.๑.๒) การบริหารจัดการต้องยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีความยุติธรรม บนพื้นฐานของกฎหมาย และระเบียบที่เกี่ยวข้อง โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังของสมาชิกและชุมชน

(๘.๑.๓) การจัดทำบัญชีทุกประเภทต้องมีมาตรฐาน โปร่งใส มีการควบคุม ตรวจสอบความถูกต้อง และต้องแบ่งประเภทให้เกิดความชัดเจน ตลอดจนรับคำแนะนำเพื่อปรับปรุงและพัฒนาจากผู้มีประสบการณ์ เช่น ธนาคารออมสิน เป็นต้น

(๘.๑.๔) การให้ความช่วยเหลือด้านเงินกู้เพื่อเป็นทุนในการประกอบอาชีพ หรือเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ให้แก่สมาชิกต้องปฏิบัติตามระเบียบของสถาบันการเงินชุมชนอย่างเคร่งครัด การพิจารณาต้องมีความเป็นธรรม มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน และมีความเอื้ออาทรต่อกัน เพื่อให้สมาชิกสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนจากสถาบันการเงินชุมชน ลดการพึ่งพา และทดแทนการกู้ยืมเงินจากเจ้าหนี้ในระบบ

(๘.๑.๕) พยายามติดตามสถานะความเป็นอยู่ ความเดือดร้อน ลำบากของสมาชิก หรือลูกหนี้ของสถาบันการเงินชุมชน เพื่อประโยชน์ในการให้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจนพิจารณาความเสี่ยงในการได้รับชำระหนี้ หากปรากฏพฤติการณ์ที่อาจทำให้ลูกหนี้ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดจะได้ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ หรือกำหนดมาตรการผ่อนปรน เพื่อไม่ให้หนี้สูญ ทั้งนี้ จะไม่ดำเนินการในลักษณะที่อาจทำให้ลูกหนี้เสียหาย อับอาย หรือหมดกำลังใจ

(๘.๑.๖) มุ่งเน้นการให้ความรู้ทางการเงินแก่สมาชิก และคนในชุมชน เพื่อปลูกฝังวินัยทางการเงิน และให้ลูกหนี้ตระหนักว่าการเป็นหนี้ไม่ใช่เรื่องเสียหายแต่เมื่อเป็นหนี้แล้วต้องชำระหนี้เพื่อรักษาเครดิตและความน่าเชื่อถือของตนเอง

(๘.๑.๗) มุ่งเน้นให้สมาชิก และลูกหนี้สามารถประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้และพึ่งพาตนเองได้ ทั้งการประกอบอาชีพหลัก หรือการประกอบอาชีพเสริม และให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง ตระหนักถึงความพอประมาณ ไม่อยากมีอยากได้จนเกินตัว หรือฟุ้งเฟ้อในสิ่งที่ไม่จำเป็น ใช้ชีวิตด้วยความไม่ประมาท มิฉะนั้น จะไม่สามารถหลุดพ้นปัญหาหนี้สินได้เลย

(๘.๑.๘) พัฒนาศูนย์การเรียนรู้โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยเป็นมิตร กับสิ่งแวดล้อม โดยจัดทำโรงเรือนเพื่อปลูกเมล่อนในโรงเรือนระบบปิด และเลี้ยงไส้เดือนเอามูลทำปุ๋ย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพ และเป็นศูนย์การเรียนรู้อาชีพให้คนในชุมชน ตลอดจนหน่วยงาน องค์กร และประชาชนทั่วไปที่เดินทางมาศึกษาดูงาน

(๘.๑.๙) มีการพัฒนา เชื่อมโยงระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลงานของสถาบันการเงินชุมชน เพื่อให้คนในชุมชน และสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานของสถาบันการเงินชุมชน

(๘.๑.๑๐) มุ่งเน้น และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน ในการบริหารจัดการสถาบันการเงินชุมชน และการจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์เพื่อส่วนรวม เพื่อให้ เกิดความรู้สึกร่วมกันว่า สถาบันการเงินชุมชนคลองพลูตาหลวงเป็นสถาบันการเงินของทุกคนและของชุมชน อย่างแท้จริง

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการบริหาร

(๑) ปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถาบันการเงินชุมชนคลองพลูตาหลวง ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานเกิดจากความรู้ ความสามารถ ความจริงใจ และความโปร่งใสในการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารสถาบันการเงินชุมชนคลองพลูตาหลวง ที่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการและติดตามหนี้ ควบคู่ไปกับการร่วมมือของสมาชิกในชุมชนที่มีความรับผิดชอบ มีวินัย และช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นอย่างดี ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องสร้างให้เกิดขึ้นในสถาบันการเงินชุมชน อื่น ๆ เพื่อให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินทุกแห่งทั่วประเทศประสบความสำเร็จและสามารถเป็นที่พึ่ง ให้แก่คนในชุมชนได้

(๒) การแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างยั่งยืนสิ่งสำคัญคือการสนับสนุน ให้ประชาชนสามารถประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้เพียงพอต่อการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ ควบคู่กับการสร้างวินัยทางการเงินในภาคประชาชน ซึ่งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องต้องมีบทบาทในการ ผลักดันให้เรื่องดังกล่าวเกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรม

(๘.๒) สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ จังหวัดนนทบุรี

จากข้อมูลการศึกษาดูงานในพื้นที่ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร ณ สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ จังหวัดนนทบุรี พบว่าสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ เป็นอีกหนึ่งสถาบันการเงินชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนโดยเฉพาะปัญหาหนี้ของระบบของคนในชุมชนที่สามารถร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเป็นต้นแบบแก่สถาบันการเงินชุมชนอื่น ๆ ได้ โดยสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ มีการดำเนินงานทั้งการให้บริการรับฝากเงิน – ถอนเงิน และการปล่อยสินเชื่อ เพื่อให้คนในชุมชนมีเงินหมุนเวียนคล่องตัว ซึ่งมีหลักการดำเนินงานที่สำคัญ สรุปได้ ดังนี้

(๘.๒.๑) การให้บริการ โดยยึดประชาชนในชุมชนเป็นศูนย์กลาง

(๘.๒.๒) เป็นแหล่งเงินทุนการหมุนเวียน ดอกเบี้ยต่ำ (ร้อยละ ๑

ต่อเดือน)

(๘.๒.๓) ลดภาระการกู้เงินนอกระบบของสมาชิก บรรเทาความ

เดือดร้อน

(๘.๒.๔) ธุรกิจพึ่งพาตนเอง ไม่หวังผลกำไรเพียงอย่างเดียว

(๘.๒.๕) สร้างวินัยในการออมทางสมาชิกและการลงทุนของประชาชน

ในชุมชน

นอกจากนี้ สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ ได้สร้างสถาบันการเรียนรู้กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเฉลิมพระเกียรติ ๘๔ พรรษา เพื่อเป็นการตอบสนองต่อความต้องการของบุคคล ๒ กลุ่ม ได้แก่ (๑) สมาชิกและประชาชนในชุมชนที่มีความประสงค์ที่จะฝึกอาชีพเพื่อนำไปสร้างงาน สร้างรายได้ (๒) บุคคลภายนอก จัดให้มีการศึกษาดูงานในลักษณะการปฏิบัติงานจริง รวมทั้งมีการจัดสวัสดิการแก่สมาชิก เช่น สมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ จัดทุนการศึกษา งานสาธารณกุศล และสังคมต่าง ๆ เป็นต้น โดยมีผลการดำเนินงานก้าวหน้าเป็นลำดับจนได้รับการประกาศและเสนอจากเครือข่ายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองปากเกร็ดให้เป็นกองทุนนำร่องเพื่อยกฐานะเป็นสถาบันการเงินเมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๙ โดยได้ยกฐานะเป็น “สถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒” ซึ่งมีธนาคารออมสิน เป็นพี่เลี้ยงในการบริหารจัดการ

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

ควรส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ลูกหนี้ ได้รับทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเป็นหนี้ โดยเฉพาะแนวทางการบริหารจัดการหนี้ การวางแผนการใช้จ่ายเงินให้เหมาะสมกับรายได้ของครัวเรือน การสร้างวินัยทางการเงินเพื่อให้หลุดพ้นจากการเป็นหนี้สิน และเพื่อให้ประชาชนในชุมชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ตลอดจนสนับสนุนสถาบันการเงินชุมชนปากเกร็ดรวมใจ ๒ ควรมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาด้านการส่งเสริมเงินทุนและการสนับสนุนด้านการออม เพื่อให้เกิดโครงการที่ดีและเป็นตัวอย่าง (Best Practice) แก่ชุมชนอื่นต่อไป

(๘.๓) สหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตร
สหิงพระ จำกัด จังหวัดสงขลา

จากข้อมูลการศึกษาดูงานในพื้นที่ของคณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ สภาผู้แทนราษฎร ณ สหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ จำกัด และสหกรณ์การเกษตรสหิงพระ จำกัด จังหวัดสงขลา พบว่า สหกรณ์การเกษตรทั้งสองแห่งเป็นสหกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสามารถสนับสนุนให้ประชาชนระดับฐานรากเกิดความร่วมมือระหว่างสมาชิก ให้สมาชิกสามารถพึ่งพาตนเอง เต็มเต็มช่องว่างทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ และแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนให้แก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

(๓.๑) สหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรที่ให้บริการด้านการเงินแก่สมาชิกทั้งการให้บริการรับฝากเงิน - ถอนเงิน และการปล่อยสินเชื่อ โดยบัญชีเงินฝากจะออมทรัพย์และเงินฝากออมทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒.๕๐ ต่อปี และเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ต่อปี ส่วนการปล่อยสินเชื่อจะแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น กู้ได้ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระไม่เกิน ๑๒ งวด ระยะปานกลาง กู้ได้ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระไม่เกิน ๑๓๐ งวด (๑๐ ปี) ระยะยาว กู้ได้ไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระไม่เกิน ๑๘๐ งวด (๑๕ ปี) โดยเงินกู้ทุกประเภทคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๖ ต่อปี ทั้งนี้ กรณีที่สมาชิกสหกรณ์เกิดปัญหาหนี้ค้างชำระโดยส่วนใหญ่เกิดจากราคาผลผลิตตกต่ำ รายได้ลดลง มีหนี้สินหลายทาง นำเงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ขาดวินัยการเงิน มีรายได้ทางเดียว รวมทั้งไม่สามารถประกอบอาชีพได้เนื่องจากเจ็บป่วยและการเปลี่ยนแปลงของฤดูกาล สหกรณ์มีแนวทางการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินให้แก่สมาชิก โดยสหกรณ์จะดำเนินการสำรวจและตรวจสอบยอดหนี้ของลูกหนี้โดยพิจารณาจากประเภทสัญญา ระยะเวลาการค้างชำระ เงินต้นค้างชำระ ดอกเบี้ยค้างชำระ และค่าปรับค้างชำระ พร้อมทั้งรวบรวมข้อมูลหนี้สินและเจ้าหนี้ทั้งหมดของสมาชิกเพื่อจัดลำดับการแก้ไขปัญหามาให้แก่มหาวิทยาลัย ได้แก่ หนี้ที่ถึงกำหนดชำระ หนี้ดอกเบี้ยสูง และหนี้ที่ส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวันของสมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีแนวทางการบริหารจัดการหนี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

(๓.๒) สหกรณ์การเกษตรสหิงพระ จำกัด เป็นสหกรณ์การเกษตรที่ให้บริการด้านการรับฝากเงิน - ถอนเงิน การปล่อยสินเชื่อ และการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย โดยสหกรณ์มีแนวทางการสนับสนุนเงินทุนให้แก่สมาชิกคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ - ๒ หรือปลอดดอกเบี้ยตามที่เห็นสมควรแต่ละโครงการ โดยพิจารณาตามความจำเป็นให้แก่สมาชิกแต่ละราย เพื่อช่วยเหลือให้สมาชิกได้พัฒนาคุณภาพชีวิต และส่งเสริมการสร้างอาชีพสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน ส่วนบัญชีเงินฝากจะออมทรัพย์และเงินฝากออมทรัพย์ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒.๕๐ ต่อปี และเงินฝากออมทรัพย์พิเศษ อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๓ ต่อปี ส่วนการปล่อยสินเชื่อจะแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ ได้แก่ ระยะสั้น กู้ได้ไม่เกิน ๓๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระไม่เกิน ๑๒ งวด ระยะปานกลาง กู้ได้ไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระไม่เกิน ๑๓๐ งวด (๑๐ ปี) ระยะยาว กู้ได้ไม่เกิน ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ผ่อนชำระไม่เกิน ๑๘๐ งวด (๑๕ ปี) โดยเงินกู้ทุกประเภทคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๖ ต่อปี ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมาสหกรณ์มีปัญหาด้านการจัดการหนี้สินที่สมาชิกค้างชำระเป็นจำนวนมาก จึงได้จัดทำแผนการบริหารจัดการหนี้สินของสหกรณ์โดยกำหนดให้มีการควบคุมภายในด้านลูกหนี้ แยกสภาพหนี้ของสมาชิก จัดทำรายได้ของสมาชิกที่กู้เงิน สร้างความเข้มแข็งด้านอาชีพของสมาชิก และสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่สมาชิกโดยการแก้ไขปัญหานี้สินนอกระบบที่สมาชิกถูกเอาเปรียบ

จากนายทุน เปิดคลินิกนี้เพื่อรับปรึกษาเกี่ยวกับสินเชื่อ ปัญหาหนี้สิน หาทางออกและช่วยเหลือสมาชิก นำสมาชิกเข้าสู่กระบวนการสร้างอาชีพสร้างรายได้ มีการใช้มาตรการสมาชิกควบคุมสมาชิก และจัดทำโครงการอบรมสัมมนาเพื่อถอดบทเรียนเรื่องการจัดการบริหารหนี้ให้กับสมาชิกที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้ เพื่อกำหนดแนวทางในการปฏิบัติให้สามารถชำระหนี้ให้ได้ปกติ นอกจากนี้ ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยกำหนดให้มีการลดดอกเบี้ยให้แก่สมาชิกที่สามารถชำระดอกเบี้ยได้ ขยายระยะเวลาการชำระหนี้เงินต้น ปรับปรุงโครงสร้างหนี้ และให้สินเชื่อเงินกู้เพื่อส่งเสริมอาชีพและค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพโดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ ต่อปี รายละไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท ชำระหนี้ภายในระยะเวลา ๑ - ๒ ปี

ข้อสังเกตและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

(๑) สหกรณ์การเกษตรขนาดใหญ่ จำกัด ควรสร้างองค์ความรู้ให้แก่สมาชิกทั้งการจัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการสร้างวินัยทางการเงินและการปรับทัศนคติในการดำเนินชีวิตภายใต้บริบทของการเป็นหนี้เพื่อให้สมาชิกรู้จักน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิต และควบคุมค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น รวมถึงการหารายได้เพิ่มจากการประกอบอาชีพเสริม

(๒) สหกรณ์การเกษตรสหิงพระ จำกัด ควรพิจารณาหาแนวทางการแก้ไขปัญหานี้สินในระยะยาวให้แก่สมาชิกสหกรณ์ที่ประสบปัญหาหนี้สินเนื่องจากได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID ๑๙) โดยเฉพาะแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ค้างชำระภายหลังจากที่ครบกำหนดเวลาที่สหกรณ์ได้ผ่อนปรนการชำระหนี้ให้แก่สมาชิก เพื่อให้สมาชิกมีแนวทางในการบริหารจัดการหนี้อย่างเป็นระบบ และมีทิศทางที่ชัดเจน สามารถเลือกแผนการชำระหนี้ที่เหมาะสมแก่ตนเอง ตลอดจนสหกรณ์จะได้รับการชำระหนี้เงินกู้คืนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ให้แก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดผลสัมฤทธิ์ต่อสมาชิกมากยิ่งขึ้น

(๙) สรุปผลการวิเคราะห์ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน

(๙.๑) บริบทและเงื่อนไข

การแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนในปัจจุบันจะพบว่า มีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปัญหภายใต้อำนาจหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานที่กำหนดไว้ โดยขาดการบูรณาการการแก้ไขปัญหาร่วมกันในลักษณะแบบเป็นองค์รวม และยังไม่มีหน่วยงานทำหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยตรง ประกอบกับยังขาดฐานข้อมูลกลางของลูกหนี้ที่จะช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบข้อมูลลูกหนี้ หรือนำข้อมูลลูกหนี้ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบ และสะดวกรวดเร็วซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยทำให้การแก้ไขปัญหานี้สินของลูกหนี้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม การดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนของหน่วยงานต่าง ๆ เป็นการดำเนินการภายใต้กฎหมาย นโยบาย และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาถึงบริบทและเงื่อนไขการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินในครัวเรือนภายใต้อำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ประกอบบริบทและเงื่อนไขจากสภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง เทคโนโลยี และวัฒนธรรมในปัจจุบัน จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการดำเนินการแก้ไขปัญหานี้สินเป็นลักษณะการแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากการเป็นหนี้แล้ว โดยขาดมาตรการป้องกันก่อนการเป็นหนี้ และระหว่างการเป็นหนี้ จึงทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

(๙.๑.๑) พระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ กำหนดให้บุคคลใดให้บุคคลอื่นกู้ยืมเงินหรือกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการอำพราง การให้กู้ยืมเงิน โดยเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้ หรือโดยกำหนดข้อความอันเป็นเท็จ ในเรื่องจำนวนเงินกู้หรือเรื่องอื่น ๆ ไว้ในหลักฐานการกู้ยืมหรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้เพื่อปิดบังการเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตราที่กฎหมายกำหนด หรือโดยกำหนดจะเอาหรือรับเอาซึ่งประโยชน์อย่างอื่นนอกจาก ดอกเบี้ยไม่ว่าจะเป็นเงินหรือสิ่งของหรือโดยวิธีการใด ๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วน อันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืมเงินต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ มาตรา ๕ กำหนดให้บุคคลใดได้มาซึ่งสิทธิเรียกร้องจากบุคคลอื่น โดยรู้ว่าเป็นสิทธิ ที่ได้มาจากการกระทำความผิดและใช้สิทธินั้นหรือพยายามถือเอาประโยชน์แห่งสิทธินั้นต้องระวางโทษ เช่นเดียวกับผู้กระทำความผิด และมาตรา ๖ กำหนดให้เมื่อศาลพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดแต่รอ การกำหนดโทษหรือรอลงโทษไว้ไม่ว่าจะมีคำขอหรือไม่ ศาลอาจจะนำวิธีการเพื่อความปลอดภัย ตามมาตรา ๓๙ (๓) และ (๕) แห่งประมวลกฎหมายอาญามาบังคับโดยอนุโลม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้จะเห็นได้ว่าเป็นกฎหมายที่ช่วยเหลือประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมในการทำ สัญญากู้ยืมโดยเฉพาะการกู้เงินนอกระบบที่ผู้กู้ยืมเงินโดยส่วนใหญ่จะเสียเปรียบผู้ให้กู้ยืมโดยเฉพาะ อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้มักจะกำหนดไว้ในอัตราที่สูงมากจนทำยที่สุดเกิดกรณีที่ผู้กู้ไม่สามารถที่จะชำระเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยได้ จึงนำไปสู่ปัญหาการทวงหนี้ที่ไม่เป็นธรรม การถูกข่มขู่คุกคาม และเจ้าหน้าที่ใช้ความรุนแรง ในการทวงหนี้ ซึ่งนับเป็นการช่วยคุ้มครองสิทธิของประชาชนมิให้ถูกละเมิดจากสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ได้อย่างยั่งยืน และนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน แต่ด้วยสภาพสังคมในปัจจุบันเป็นช่วงที่ ประเทศไทยอยู่ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ทำให้ ประชาชนจำนวนมากได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาเศรษฐกิจและขาดรายได้ ขณะที่ค่าใช้จ่ายเท่าเดิม เช่น ค่าผ่อนบ้าน ผ่อนรถ และค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น เมื่อไม่สามารถ หาเงินมาผ่อนชำระหนี้ในระบบได้ก็จำเป็นต้องกู้ยืมเงินนอกระบบเพื่อมาเป็นค่าใช้จ่าย โดยปัจจุบันรูปแบบ การให้กู้ยืมเงินนอกระบบได้มีการพัฒนาปรับเปลี่ยนด้วยเทคโนโลยีซึ่งจากเดิมจะเป็นการทำสัญญากู้ยืม การจำนองโดยมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน การขายฝาก หรือขายทรัพย์ การให้กู้ยืมและเก็บหนี้รายวันที่ดอกเบี้ยสูง ประมาณร้อยละ ๒๐ ต่อวัน หรือที่เรียกว่าแก๊งค์หมวกกันน็อก ก็พัฒนาเป็นการให้กู้ออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน หรือแอปพลิเคชันไลน์ ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ง่าย ขั้นตอนไม่ยุ่งยาก และไม่ต้องตรวจสอบเครดิตบูโรของผู้กู้ จึงสะท้อนให้เห็นว่ากฎหมายฉบับนี้แม้จะช่วยเป็นเครื่องมือในการปราบปรามหนี้นอกระบบและมีการจัดตั้ง ศูนย์ปราบปราม แต่การปราบปรามตามกลไกของกฎหมายยังไม่อาจหยุดหนี้นอกระบบได้เพราะหนี้นอกระบบ ก็ยังถือเป็นแหล่งเงินทุนสำคัญของลูกหนี้ที่มีความจำเป็นต้องใช้เงินในการหมุนเวียนเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย และนำไปชำระหนี้ทำให้ลูกหนี้จำนวนมากไม่ประสงค์แจ้งความดำเนินคดีกับเจ้าหนี้นอกระบบในปัจจุบัน

(๙.๑.๒) พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๕ กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจทวงถามหนี้ มาตรา ๑๑ กำหนด ข้อห้ามในการทวงถามหนี้ และมาตรา ๑๓ กำหนดข้อห้ามในการทวงถามหนี้ในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงความมุ่งหมายของกฎหมายฉบับนี้จะเห็นได้ว่าเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการทวงถามหนี้ ในปัจจุบันมีการกระทำที่ไม่เหมาะสมต่อลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นการใช้ถ้อยคำที่เป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล อย่างรุนแรง การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จ

และการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่น ประกอบกับการที่ยังไม่มีกฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการทวงถามหนี้และควบคุมการทวงถามหนี้ไว้เป็นการเฉพาะ จึงทำให้การทวงถามหนี้ของเจ้าหนี้ต่อลูกหนี้ดีขึ้น ลดการใช้ความรุนแรง การคุกคามโดยขู่เข็ญ การใช้กำลังประทุษร้าย การทำให้อับอาย หรือการทำให้เสียชื่อเสียง รวมถึงการให้ข้อมูลเท็จและการสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้แก่บุคคลอื่นอันส่งผลกระทบต่อสังคมและเศรษฐกิจโดยรวม แต่ไม่ได้ช่วยในการแก้ไขปัญหาหนี้สินให้แก่ลูกหนี้ได้โดยตรง

(๙.๑.๓) พระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๘๓ หมวดที่ ๓ ได้กำหนดการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ไว้ ๒ ส่วน ได้แก่ การฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามหมวด ๓/๑ เป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นบริษัทจำกัด หรือมหาชนจำกัด ที่มีหนี้สินตั้งแต่ ๑๐ ล้านบาทขึ้นไป ที่มีภาวะหนี้สินล้มพันตัว โดยมีขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการพอสังเขป คือ ลูกหนี้ต้องเป็นบริษัทจำกัด หรือบริษัท มหาชน จำกัด เท่านั้น การฟื้นฟูกิจการต้องยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและตั้งผู้ทำแผนเพื่อทำหน้าที่บริหารกิจการของลูกหนี้ในระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเพื่อเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้และศาล ในการให้ความยินยอมและเห็นชอบแผนการบริหารแผน ที่ศาลเห็นชอบกระทำโดยผู้บริหารแผนที่ศาลแต่งตั้งเมื่อผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการสามารถดำเนินการตามแผนได้แล้วเสร็จ ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ สำหรับการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามหมวด ๓/๒ เป็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ที่เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีหนี้สินตั้งแต่ ๒ ล้านบาทขึ้นไป แต่ไม่เกิน ๑๐ ล้านบาท ที่มีภาวะไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือขาดสภาพคล่อง โดยมีขั้นตอนการฟื้นฟูกิจการพอสังเขป คือ ลูกหนี้และเจ้าหนี้ต้องประชุมร่วมกันจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการเสนอต่อที่ประชุมเจ้าหนี้เพื่อให้ความเห็นชอบ โดยมติของที่ประชุมด้วยเสียงสองในสามของจำนวนหนี้ทั้งหมด จากนั้นลูกหนี้จึงจะยื่นคำร้องขอฟื้นฟูกิจการพร้อมแนบแผนฟื้นฟูกิจการที่เจ้าหนี้เห็นชอบ ศาลจะสั่งให้ฟื้นฟูกิจการและเห็นชอบแผนฟื้นฟูกิจการไปพร้อมกัน โดยมอบให้ลูกหนี้เป็นผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการที่ศาลเห็นชอบ ผู้บริหารแผนฟื้นฟูกิจการต้องดำเนินการตามแผนเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๗ ปี พร้อมรายงานผลการปฏิบัติการตามแผนไปยังเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทุกเดือน เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ ศาลจะมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูกิจการ แต่หากศาลไม่เห็นชอบศาลจะมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการ

เมื่อพิจารณาประเด็นการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากฎหมายยังไม่ครอบคลุมถึงการฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้ซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาโดยเฉพาะบุคคลทั่วไปที่จัดอยู่ในกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อยและกลุ่มครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ประสบปัญหามีหนี้สินหลายบัญชีและหลายแหล่งสถาบันการเงินจนไม่สามารถมีคุณภาพชีวิตที่ดีและเป็นปกติสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเมื่อเปรียบเทียบกับในระบบกฎหมายล้มละลายสากล จะปรากฏหลักการช่วยเหลือลูกหนี้ให้มีทางเลือกอื่นนอกจากการล้มละลาย เช่น กระบวนการฟื้นฟูสถานะทางการเงินของลูกหนี้ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ลูกหนี้สามารถยื่นคำขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองได้ ทั้งลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล ดังนั้น ประเทศไทยจึงควรมีการปรับปรุงกฎหมายฟื้นฟูกิจการของประเทศไทย โดยเปิดโอกาสให้ลูกหนี้บุคคลธรรมดาโดยเฉพาะลูกหนี้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้น้อยสามารถยื่นคำร้องขอเพื่อฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองด้วยความสมัครใจได้

ทั้งนี้ จากการศึกษาเชิงลึกของคณะอนุกรรมการ พบว่า ในประเทศสหรัฐอเมริกา มีกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับการฟื้นฟูหนี้สินตามกฎหมายระดับสหรัฐอเมริกา หรือ Federal Law ซึ่งกำหนดอยู่ในหมวดที่ ๑๓ ที่เรียกว่า Bankruptcy Law ได้กำหนดกลไกในการฟื้นฟูหนี้สิน (Debt Management) ของบุคคลทั่วไปและกิจการขนาดเล็กที่ไม่ใช่บริษัทจำกัดหรือมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีจุดเด่นสำคัญ คือ ลูกหนี้จะได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินและถูกบังคับสิทธิเรียกร้องตลอดจนการบังคับตามกฎหมาย และในระหว่างการขอฟื้นฟูหนี้สินจะห้ามไม่ให้เจ้าหนี้ใช้สิทธิฟ้องคดีที่เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ห้ามบังคับคดีตามคำพิพากษาถ้าหากมีการดำเนินการต้องหยุดชั่วคราวจนกว่าการฟื้นฟูหนี้สินจะเสร็จสิ้น รวมถึงห้ามผู้ให้บริการสาธารณสุข ภัตตาคารหรือระงับการให้บริการแก่ลูกหนี้อีกด้วย นอกจากนี้ ในการจัดทำแผนฟื้นฟูหนี้สินยังคำนึงถึงความสมดุลของปริมาณหนี้สินและรายได้ของลูกหนี้ที่จะสามารถนำเงินมาชำระหนี้ได้ ดังนั้น ถ้าหากประเทศไทยจะนำบทบัญญัติดังกล่าวมาศึกษาความเป็นไปได้เพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักการและกระบวนการให้สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยน่าจะเป็นกฎหมายฟื้นฟูหนี้สินของบุคคลทั่วไปสำหรับประเทศไทยที่จะช่วยแก้ไขปัญหานี้สินในคราวเร็วได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชนได้อย่างแท้จริง

(๙.๑.๔) ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง หมวดที่ ๒ ว่าด้วยการบังคับคดีได้กำหนดวิธีการบังคับคดีโดยการขายทอดตลาดเพียงวิธีการเดียวนั้น ทำให้มีข้อจำกัดด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องจนเป็นผลให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ไม่ได้รับประโยชน์สูงสุดจากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้จากกระบวนการดังกล่าว เช่น ลูกหนี้ขาดโอกาสในการเข้าเสนอราคาเพราะไม่มีเงินวางประกันและไม่สามารถเสนอราคาสู้กับนายทุนที่เข้ามาเสนอราคาเพื่อซื้อทรัพย์สินในราคาต่ำเพื่อนำไปขายต่อสำหรับทำกำไรได้ ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบวิธีการบังคับคดีของต่างประเทศจะมีวิธีการบังคับคดีหลายวิธีที่จะทำให้เจ้าหนี้และลูกหนี้ได้รับประโยชน์จากทรัพย์สินที่ถูกยึดหรืออายัดไว้ให้ได้มากที่สุด เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีสถาบันทำหน้าที่กำกับคุณภาพของผู้ให้บริการขายทอดตลาด หรือประเทศญี่ปุ่นผู้ที่จะทำการขายทอดตลาดได้ต้องเป็นผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมอย่างเข้มงวดเพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญในการขายทอดตลาดซึ่งมีมาตรการทางเลือกในการบังคับคดีนอกจากวิธีการทอดตลาดเป็นการให้เช่าหรือการขายให้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ นอกจากนี้ ยังมีวิธีการขายทอดตลาดอสังหาริมทรัพย์แบบกลุ่มตามแนวทางของกฎหมายประเทศญี่ปุ่นด้วยวิธีการประมูลเพื่อจูงใจให้ผู้ซื้อจำนวนมากเข้ามาประมูลจนทำให้ทรัพย์สินขายได้ที่ละหลายรายการไปในคราวเดียวกันด้วยระยะเวลาอันรวดเร็ว หรือประเทศอังกฤษจะมีการใช้หลัก Power of Sale ในการแก้ไขปัญหาการบังคับจำนอง หากผู้จำนองมีปัญหาไม่สามารถชำระหนี้ได้ ผู้รับจำนองสามารถขายทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องผ่านการบังคับคดีแต่สามารถขายทอดตลาดได้โดยเอกชนซึ่งจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับเงินคืนในช่วงเวลาที่เหมาะสมและผู้จำนองสามารถใช้หนี้เงินกู้ได้โดยไม่ต้องจ่ายค่าส่วนต่างซึ่งเป็นผลดีทั้งสองฝ่าย

(๙.๑.๕) ประเทศไทยประสบปัญหาด้านความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความยากจนมาเป็นระยะเวลานานอันเนื่องมาจากระบบเศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตแบบไม่ทั่วถึงจนทำให้เกิดภาวะรวยกระจุก จนกระจาย แม้ว่าในช่วงที่ผ่านมาทุกรัฐบาลจะมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจให้ดีขึ้นได้ในระดับหนึ่ง แต่ภาคครัวเรือนก็ยังคงมีความเปราะบางต่อภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง ประกอบกับภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันได้เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยทุกภาคส่วนทั้งด้านเกษตร

อุตสาหกรรม ท่องเที่ยว และบริการ รวมทั้งสภาพสังคมและความเป็นอยู่ของประชาชนทั่วประเทศ แม้รัฐบาลจะมีมาตรการให้ความช่วยเหลือและเยียวยาผลกระทบเพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้แก่ประชาชน รวมถึงบรรเทาผลกระทบและเสริมสภาพคล่องให้แก่ผู้ประกอบการสามารถผ่านพ้นวิกฤตความยากลำบากไปได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม แต่การฟื้นฟู การเยียวยา และการกลับคืนสู่สถานะเดิมของทุกภาคส่วนจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาไม่ต่ำกว่า ๒ ปี ซึ่งภายในระยะเวลาดังกล่าวหากรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่มีมาตรการให้ความช่วยเหลือภาคครัวเรือนจากกรณีที่น่าจะได้ปรับลดลงอย่างรุนแรง และแนวทางที่ชัดเจนในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจให้มีความเข้มแข็ง การแก้ไขปัญหาความยากจน การเพิ่มโอกาสให้ประชาชนทุกคนเข้าถึงทรัพยากร การประกอบอาชีพ รวมทั้งเพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เพื่อให้ชุมชนพึ่งพาตนเองและได้รับส่วนแบ่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจมากขึ้น จะทำให้สถานการณ์หนี้สินในครัวเรือนและจำนวนของครัวเรือนที่มีความเปราะบางมีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งครัวเรือนที่มีความเปราะบางอยู่แล้วยิ่งทำให้สถานการณ์แย่งไปเรื่อย ๆ จนถึงขั้นเป็นหนี้สินทั้งในและนอกระบบในลักษณะหมุนเวียนหนี้ มีภาวะหนี้สินล้นพ้นตัว และไม่สามารถเผชิญกับสถานการณ์ในปัจจุบันได้อันจะนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม และทำให้กลายเป็นปัญหาสังคมจนประชาชนไม่สามารถดำรงชีพได้อย่างปกติสุข

(๙.๒) พฤติกรรมการก่อหนี้กับความจำเป็น

จากการศึกษาของคณะกรรมการพบว่าเป็นช่วงก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ในประเทศไทย สถานะของครัวเรือนไทยมีสัดส่วนการออมต่อรายได้ลดลงแต่เป็นหนี้เร็ว เป็นหนี้เยอะ และเป็นหนี้ยาวนาน โดยอัตราการขยายตัวของหนี้สินในครัวเรือนที่ก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินส่วนใหญ่เกิดจากความจำเป็นต้องใช้เงินเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะมีอายุเฉลี่ยประมาณ ๓๐ ปี และมีภาระหนี้บัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคลโดยไม่คำนึงถึงความจำเป็นที่เหมาะสมของการนำเงินในอนาคตมาใช้จ่ายในปัจจุบัน ทั้งที่เป็นหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้และมีแนวโน้มที่จะเป็นหนี้เสีย โดยปริมาณหนี้ที่เพิ่มขึ้นไม่อาจปฏิเสธได้ว่าสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีในปัจจุบันที่สร้างความสะดวกสบายในการเข้าถึงข้อมูลให้แก่ผู้บริโภคแล้วยังทำให้ผู้ประกอบการนำเสนอโฆษณาสินค้าที่เข้าถึงความต้องการและความสนใจของผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น เช่น การซื้อสินค้าผ่านระบบออนไลน์ การนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวและร้านอาหาร เป็นต้น ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่กระตุ้นให้ประชาชนมีการใช้จ่ายเงินเกินตัวได้โดยง่าย ประกอบกับสื่อสังคมออนไลน์ หรือ Social Media ยังส่งเสริมให้มนุษย์เป็นสัตว์สังคมก่อให้เกิดความอยากอวด อยากได้ อยากเที่ยว และอยากมีตามกลุ่มเพื่อนที่นับวันจะยิ่งทำให้ประชาชนไม่มีวินัยทางการเงินและมีแนวโน้มการก่อหนี้ที่ทวีความรุนแรงเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งปริมาณหนี้ที่เพิ่มขึ้นจะสะท้อนถึงความเปราะบางทางการเงินของครัวเรือนจนทำให้ครัวเรือนขาดภูมิคุ้มกันและอยู่ในสถานะที่อ่อนไหวต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจจนไม่สามารถรองรับเหตุฉุกเฉินที่อาจจะเกิดขึ้นได้ เช่น การเจ็บป่วย อุบัติเหตุ หรือสถานการณ์อื่นใดที่จะทำให้มีรายได้ลดลง เป็นต้น ดังเช่นกรณีในประเทศไทยมีสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ทั่วประเทศจนทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องดำเนินมาตรการควบคุม ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) เช่น การปิดเมือง การห้ามเคลื่อนย้ายคน เป็นต้น จนทำให้ภาคธุรกิจต้องหยุดชะงัก โรงงานอุตสาหกรรมเป็นจำนวนมากไม่สามารถเปิดดำเนินการได้ปกติ หลายโรงงานต้องลดกำลังการผลิต และปรับลดเวลา

การทำงานหรือหยุดกิจการบางประเภท เช่น ด้านการท่องเที่ยว ธุรกิจโรงแรม ธุรกิจสายการบิน เป็นต้น ที่จะมีผลทำให้การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) มีความรุนแรงเพิ่มขึ้น อันส่งผลกระทบต่อการทำงานของแรงงานและรายได้ของประชาชนลดลงในขณะที่ค่าใช้จ่ายยังคงเดิม แม้ภาครัฐจะมีมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ เพื่อแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายให้ประชาชน รวมถึงบรรเทาผลกระทบและเสริมสภาพคล่องให้ผู้ประกอบการสามารถผ่านพ้นวิกฤตความยากลำบากนี้ไปได้ทั้งการพักเงินต้น ลดดอกเบี้ย ขยายระยะเวลาชำระหนี้ มาตรการสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ (Soft Loan) รวมทั้งผ่อนปรนเกณฑ์การจัดขึ้นสินเชื่อปกติ เพิ่มความยืดหยุ่นในการอนุมัติเงินกู้ และมาตรการอื่น ๆ เพื่อให้ลูกหนี้มีสภาพคล่องเพียงพอในการดำเนินธุรกิจหรือดำเนินชีวิตประจำวันต่อไปได้

แต่อย่างไรก็ตาม จากพฤติกรรมการก่อหนี้และความจำเป็นที่เกิดขึ้น ในปัจจุบันได้สะท้อนให้เห็นว่าประชาชนขาดองค์ความรู้ในการวางแผนการใช้จ่ายเงิน ไม่มีวินัยทางการเงิน และการตระหนักถึงความจำเป็นของการก่อหนี้ ดังนั้น เพื่อให้การแก้ไขปัญหาเป็นไปอย่างยั่งยืนรัฐบาลควรให้ความสำคัญและกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยการสร้างองค์ความรู้ทั้งการวางแผนทางการเงิน การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย การปลูกฝังจิตสำนึก และข้อมูลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ในวัยเรียน โดยบรรจุไว้ในระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานตั้งแต่ระดับประถม มัธยม และปริญญาตรี เพื่อให้ประชาชนทุกคนมีความรู้และความเข้าใจทางการเงิน มีวินัยทางการเงิน และตระหนักถึงความจำเป็นของการก่อหนี้ เพื่อสร้างรายได้จะได้ส่งผลให้ครัวเรือนมีรายได้ในการดำรงชีพเพิ่มขึ้น และเพิ่มขีดความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือนในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

(๙.๓) การเข้าถึงบริการทางการเงิน

ปัจจุบันการแข่งขันในการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินเพื่อรองรับมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของภาครัฐและการขยายฐานลูกค้าให้มากขึ้นถือเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้หนี้ภาคครัวเรือนปรับตัวเพิ่มสูงขึ้น โดยสถาบันการเงินมีการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุกหลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดมหกรรมผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินแบบครบวงจร (Money Expo) กลยุทธ์การแข่งขันด้านอัตราดอกเบี้ย การออกผลิตภัณฑ์ด้านสินเชื่อใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น การพัฒนาและนำเสนอเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการขยายช่องทางการตลาดทั้งการเชื่อมต่อกับระบบอินเทอร์เน็ต และโทรศัพท์มือถือ ภูมิใจให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม หน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องควรทำหน้าที่กำกับดูแลและควบคุมการดำเนินการปล่อยสินเชื่อควบคู่กันไปเพื่อให้ปริมาณการปล่อยสินเชื่อเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับที่เหมาะสม

(๙.๔) การแก้ไขปัญหาหนี้สินโดยใช้แหล่งเงินทุน

จากการศึกษาเชิงลึกของคณะกรรมการทั้งด้านการประชุมพิจารณา และการเดินทางไปศึกษาดูงานในพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อรับฟังข้อมูล ข้อเท็จจริง และปัญหาอุปสรรคในพื้นที่ รวมทั้งรับฟังแนวทางการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหาหนี้สินของประชาชน พบว่า สถาบันการเงินชุมชน กองทุนหมู่บ้าน และสหกรณ์ ที่มีศักยภาพและมีมาตรฐานการดำเนินงานในพื้นที่ต่าง ๆ สามารถเติมเต็มช่องว่างการให้บริการทางการเงินของธนาคารพาณิชย์ที่ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงภายใต้เงื่อนไขต่าง ๆ และเป็นกลไกสำคัญในการแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบและเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญให้แก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาหนี้สินในครัวเรือนในแต่ละพื้นที่ และช่วยให้ประชาชนฐานรากที่มีรายได้น้อยมีโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน

เพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจ ลดความเหลื่อมล้ำทางด้านเศรษฐกิจและสังคม และแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบ ได้อีกช่องทางหนึ่ง ภาครัฐควรมีมาตรการส่งเสริม สนับสนุน และผลักดันการสร้างองค์ความรู้ร่วมกับการถอดบทเรียนจากกองทุนหมู่บ้าน สถาบันการเงิน สหกรณ์ ที่ประสบความสำเร็จ โดยนำแบบอย่างมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับกองทุนหมู่บ้านหรือสถาบันการเงินชุมชนทุกแห่งให้มีการบริหารจัดการที่ดี โปร่งใส ตรวจสอบได้ และมีมาตรฐานการดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ และประชาชนต่อไป

(๑๐) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

(๑๐.๑) มาตรการการจัดการและแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือน ต้องดำเนินการในรูปแบบองค์รวม หรือ Holistic Debt Management System

รัฐบาลต้องมีนโยบายให้สถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร เช่น ระบบสหกรณ์ กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรที่อยู่ในการกำกับของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมมือกับธนาคารแห่งประเทศไทยในการสร้างมาตรการจัดการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนแบบองค์รวม หรือ Holistic Debt Management System) ให้ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน หรือ ศคช. ซึ่งมีช่องทางให้บริการอยู่แล้วผ่าน ๑๒๑๓ เป็นผู้ประสานงานและรับผิดชอบปรับโครงสร้างหนี้สินทั้งหมด ด้วยแผนฟื้นฟูหนี้สิน ทั้งนี้ อาจร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น ศูนย์ดำรงธรรม คณะกรรมการไกล่เกลี่ย แก้ไขปัญหาหนี้สิน ในการเพิ่มช่องทางการรับเรื่องร้องทุกข์จากลูกหนี้เพื่อส่งให้ ศคช. ดำเนินการ ณ จุดเดียว

(๑๐.๒) มาตรการช่วยเหลือตามข้อ (๑๐.๑) ต้องดำเนินการในลักษณะของการฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้

การฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้เป็นการทำให้เงื่อนไขการชำระหนี้สมดุลระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ โดยลูกหนี้สามารถชำระหนี้ได้จากรายได้ของตนและเจ้าหนี้ได้ชำระหนี้มากที่สุด ภายใต้ข้อจำกัดของลูกหนี้ มิใช่การพิจารณาโดยหลักการบริหารสินเชื่อในระบบธนาคารที่มีกฎระเบียบ และข้อจำกัดเพื่อประโยชน์ของเจ้าหนี้ฝ่ายเดียว และต้องตระหนักว่าการที่สถาบันการเงินปล่อยสินเชื่อไปแล้วเกิดปัญหาในฝั่งลูกหนี้ถือเป็นภาวะที่ทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ต้องเป็นเจ้าของปัญหาร่วมกัน มิใช่ปล่อยให้ปัญหาของลูกหนี้เท่านั้นเช่นที่ผ่านมา จนทำให้ปัญหาหนี้สินของลูกหนี้แต่ละรายมีปริมาณเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกลายเป็นหนี้ครัวเรือนจำนวนมากและมีผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม

ดังนั้น การฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา จึงควรกำหนดให้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ประจำสามารถยื่นคำร้องขอฟื้นฟูสถานะทางการเงินของตนเองได้ โดยไม่ต้องถูกฟ้องล้มละลายมาก่อน และไม่จำเป็นต้องกำหนดสถานะลูกหนี้ว่า ต้องมีหนี้สินล้นพ้นตัว เพียงแต่ลูกหนี้สามารถพิสูจน์ได้ว่า มีทรัพย์สินไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ หรือขาดสภาพคล่องก็เพียงพอต่อการเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู ทั้งนี้ ควรกำหนดมูลหนี้ขั้นสูงที่ลูกหนี้สามารถเข้าสู่กระบวนการฟื้นฟู โดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ยภาระหนี้สินของบุคคลธรรมดาทั่วประเทศ และต้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าตนเองมีรายได้ประจำเป็นจำนวนเท่าใด เช่น เงินเดือน ค่าแรง ค่าจ้าง บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเลี้ยงชีพ หรือเงินรายได้จากแหล่งรายได้ที่แน่นอน และเพียงพอต่อการชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ตามจำนวนที่กำหนดในแผนฟื้นฟู โดยการชำระหนี้ตามแผนฟื้นฟูต้องค้ำถึงรายได้ที่ลูกหนี้ได้รับ ค่าใช้จ่ายจำเป็นในการดำรงชีวิต ความเหมาะสมและเป็นธรรมในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละราย ตลอดจนระยะเวลา

ในการดำเนินการตามแผนไม่เกิน ๕ ปี และเมื่อลูกหนี้ชำระหนี้ครบถ้วนตามแผนฟื้นฟูแล้ว ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากภาระหนี้สินทั้งหมดและมีโอกาสเริ่มต้นใหม่ โดยถือว่าลูกหนี้ได้ชำระหนี้ครบถ้วนตามกำลังความสามารถของตนแล้ว

(๑๐.๓) ผลักดันกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูหนี้สินลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา

และกิจการ SMEs

การฟื้นฟูหนี้สินลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา และกิจการ SMEs ควรกำหนดให้กฎหมายมีกลไกที่ลูกหนี้สามารถร้องขอฟื้นฟูผ่านการดำเนินการของเจ้าพนักงาน เพื่อให้ลูกหนี้สามารถเข้าถึงกฎหมายฟื้นฟูกิจการของ SMEs และการฟื้นฟูหนี้สินบุคคลธรรมดาได้ เป็นวาระเร่งด่วน เพื่อให้กฎหมายสามารถบังคับใช้ได้ทันเวลาการฟื้นฟูเศรษฐกิจ เมื่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) เริ่มดีขึ้นพร้อมกับมาตรการเปิดเมือง

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการได้ยกร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... โดยมีสาระสำคัญในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๕๓ โดยเพิ่มความในหมวด ๓/๔ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้ ซึ่งมีอยู่ ๗ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ บทนิยาม

ส่วนที่ ๒ การฟื้นฟูหนี้สินและการจัดทำแผน

ส่วนที่ ๓ การขอให้ฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้และเห็นชอบแผน

ส่วนที่ ๔ การพิจารณาคำร้องขอให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบแผน

ส่วนที่ ๕ การดำเนินการภายหลังศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและ

เห็นชอบด้วยแผน

ส่วนที่ ๖ การยกเลิกการฟื้นฟูหนี้สิน

ส่วนที่ ๗ การปลดจากการปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูหนี้สิน

โดยสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติดังกล่าวกำหนดให้ลูกหนี้ที่สามารถฟื้นฟูหนี้สินของตนตามหมวดนี้ได้แก่ ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล มูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ที่เป็นหนี้เจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันไม่เกินสิบล้านบาทและไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ อาจยื่นคำขอด้วยความสมัครใจต่อเจ้าพนักงานซึ่งหมายถึงเจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้ทำการฟื้นฟูหนี้สินของตนได้ โดยให้เจ้าพนักงานและลูกหนี้ร่วมกันจัดทำแผนฟื้นฟูหนี้สินกำหนดขั้นตอนและวิธีการฟื้นฟูหนี้สิน โดยคำนึงถึงรายได้ที่ลูกหนี้ได้รับความสามารถในการชำระหนี้ ความเหมาะสมและเป็นธรรมในการได้รับชำระหนี้ของเจ้าหนี้แต่ละรายหรือแต่ละกลุ่ม และกำหนดระยะเวลาการดำเนินการตามแผนไม่เกิน ๕ ปี ทั้งนี้ เมื่อเจ้าหนี้และศาลเห็นชอบด้วยกับแผนฟื้นฟูดังกล่าว แผนฟื้นฟูจะผูกมัดเจ้าหนี้และลูกหนี้ให้ปฏิบัติตามการชำระหนี้ตามแผนเมื่อลูกหนี้สามารถปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูสำเร็จ ลูกหนี้จะหลุดพ้นจากภาระหนี้สินทั้งปวง

(๑๐.๔) จัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพผู้วิกฤติโรคติดเชื้อ

ไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

การจัดทำโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพผู้วิกฤติโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ได้รับผลกระทบให้มีอาชีพและรายได้สำหรับการดำรงชีพและสามารถเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวได้ในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส

โคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) รวมทั้งเพื่อเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้หรือการประกอบอาชีพ หลังการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) และสามารถต่อยอดในการประกอบอาชีพหรือทำเป็นอาชีพเสริมหลังผ่านพ้นวิกฤติการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส

(๑๐.๕) ควรมีการแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒

ผลักดันให้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๔๒ เพื่อให้สหกรณ์รวบรวมและเปิดเผยข้อมูลบัญชีลูกหนี้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละสหกรณ์ ให้สถาบันการเงินรับทราบ หรือให้มีการรายงานหนี้สินต่อหน่วยงานกลาง เพื่อเป็นการลดการปล่อยสินเชื่อที่ซ้ำซ้อนอันเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างยั่งยืน

(๑๐.๖) การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครัวเรือนในการให้ความรู้ในการบริหารจัดการหนี้สิน

การสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ครัวเรือนโดยการให้ความรู้ในการบริหารจัดการหนี้สิน เช่น รมณรงค์การจัดทำองค์กรทางการเงินที่ดี (Happy Money Organization) ให้หน่วยงานต่าง ๆ จัดทำโครงการสวัสดิการให้ความรู้การบริหารทางการเงิน องค์กรปลอดหนี้ หรือชมรมที่มีกิจกรรมช่วยเหลือกันและกันในกลุ่มสมาชิกที่เป็นหนี้ การให้ความรู้แก่คนรุ่นใหม่ในระดับนักศึกษา และในระดับประถมเพื่อสร้างพลเมืองรุ่นใหม่ห่างไกลหนี้ เป็นต้น นอกจากนี้ กลไกการฟื้นฟูหนี้สิน ตามกฎหมายก็เป็นส่วนหนึ่งในการสร้างวินัยแก่ลูกหนี้ที่ต้องใช้จ่ายเงินภายใต้แผนฟื้นฟูหนี้สินเป็นการฝึกอบรมวินัยทางการเงินไปด้วยพร้อมกับการชำระหนี้

๔.๓.๒ หนี้สาธารณะ (หนี้สินภาครัฐ)

(๑) สถานการณ์หนี้สาธารณะ

(๑.๑) ฐานะการคลังของรัฐบาลตามระบบกระแสเงินสด ในช่วง ๖ เดือนแรกของปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ (เดือนตุลาคม - เดือนพฤศจิกายน ๒๕๖๓) มีรายได้ที่นำส่งคลังจำนวน ๓๔๘,๕๕๔ ล้านบาท และมีรายจ่ายจำนวน ๗๓๔,๓๓๒ ล้านบาท ซึ่งรัฐบาลได้ดำเนินการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลดังกล่าวเป็นจำนวน ๑๕๗,๖๐๐ ล้านบาท ปัจจุบันฐานะการคลังของรัฐบาลมีเงินคงคลัง จำนวน ๓๗๖,๑๕๕ ล้านบาท โดยจำนวนเงินคงคลังดังกล่าวเพียงพอต่อการดำเนินการตามนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล

(๑.๒) สถานะหนี้สาธารณะคงค้าง ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ มีจำนวนหนี้คงค้าง ๙,๓๓๗,๕๔๓.๐๒ ล้านบาท แบ่งออกเป็น หนี้ในประเทศ ร้อยละ ๙๘.๒๐ และหนี้ต่างประเทศ ร้อยละ ๑.๘๐ ของหนี้สาธารณะคงค้างทั้งหมด และเมื่อแบ่งตามอายุคงเหลือสามารถแบ่งออกเป็น หนี้ระยะยาว ร้อยละ ๘๖.๔๒ และหนี้ระยะสั้น ร้อยละ ๑๓.๕๘ ของหนี้สาธารณะคงค้างทั้งหมด โดยรายละเอียดของหนี้สาธารณะแบ่งเป็น หนี้รัฐบาล จำนวน ๘,๒๐๓,๖๙๘.๖๗ ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจ จำนวน ๘๔๕,๖๓๙.๙๑ ล้านบาท หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจทางการเงิน (รัฐบาลค้ำประกัน) จำนวน ๒๘๑,๐๔๑.๖๒ ล้านบาท และหนี้หน่วยงานของรัฐ จำนวน ๗,๑๖๒.๘๒ ล้านบาท

(๒) หนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (Gross Domestic Product : GDP)

หนี้สาธารณะของไทย ณ เดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๙๘ ของ GDP โดยสัดส่วนของหนี้สาธารณะต่อ DGP ตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๖๓ เพิ่มสูงขึ้นเมื่อเทียบกับ

ข้อมูลย้อนหลัง ๑๐ ปี และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากผลกระทบของการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) โดยสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของประเทศไทย เมื่อเทียบกับต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่และกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๖๒.๘๙ และคาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๖๖.๙๒ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งยังอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยเมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียนและประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน สำหรับประเทศไทย World Population Review ได้จัดไว้เป็นอันดับที่ ๑๒๐ ด้วยอัตราหนี้สินของประเทศอยู่ที่ร้อยละ ๔๑.๔๗ ของ GDP

ภาพที่ ๒๐ แผนภาพแสดงสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ในประเทศอาเซียน

(๓) การบริหารหนี้สาธารณะ

(๓.๑) โครงสร้างของหนี้สาธารณะ ประกอบด้วยหนี้ ๕ ประเภท ดังนี้

(๓.๑.๑) หนี้ที่รัฐบาลก่อขึ้นโดยตรง ตามแผนงาน นโยบาย และแผนงบประมาณประจำปี ประกอบด้วย

๑) หนี้ที่รัฐกู้โดยตรง เช่น หนี้ต่างประเทศ เงินกู้หนี้ต่างประเทศ เงินกู้เพื่อใช้ในแผนงาน/โครงการของรัฐบาล เงินกู้ให้กู้ต่อ หนี้ในประเทศ เงินกู้ชดเชยการขาดดุลงบประมาณ และการบริหารหนี้เงินกู้เพื่อฟื้นฟูและเสริมสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ เงินกู้ภายใต้ พ.ร.ก. COVID - ๑๙ เงินกู้เพื่อนำเข้ากองทุนส่งเสริมการประกันภัย เงินกู้เพื่อวางระบบบริหารจัดการน้ำ เป็นต้น

๒) หนี้ที่รัฐบาลกู้เพื่อชดใช้ความเสียหายให้แก่กองทุนฟื้นฟู (๓.๑.๒) หนี้ของรัฐวิสาหกิจที่รัฐบาลเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ ทั้งที่เป็นหนี้ในประเทศ และหนี้ต่างประเทศ

(๓.๑.๓) หนี้รัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจในภาคการเงิน โดยรัฐบาลค้ำประกันทั้งที่เป็นหนี้ในประเทศ และหนี้ต่างประเทศ

(๓.๑.๔) หนี้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูฯ ที่รัฐบาลค้ำประกันและไม่ค้ำประกัน

(๓.๑.๕) หนี้หน่วยงานของรัฐ ที่รัฐบาลค้ำประกันและไม่ค้ำประกัน

(๓.๒) การบริหารหนี้สาธารณะ

การรักษาวินัยทางการคลังและกรอบความยั่งยืนทางการคลัง ต้องดำเนินการตามเกณฑ์ที่คณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐประกาศกำหนดตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๐ และพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๘ แบ่งออกเป็น ๒ ระดับ ดังนี้

(๓.๒.๑) กรอบนโยบายในการก่อหนี้สาธารณะ

ตามพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕๐ กำหนดให้คณะกรรมการกำหนดนโยบายการการเงินการคลังของรัฐ มีอำนาจหน้าที่กำหนดสัดส่วนเพื่อใช้เป็นกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ ดังต่อไปนี้

(๑) สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ไม่เกินร้อยละ ๖๐ โดยสัดส่วนที่เกิดขึ้นจริง คือ ร้อยละ ๔๙.๓๔ (ทั้งนี้ ปัจจุบันได้ปรับเพิ่มเป็นไม่เกินร้อยละ ๗๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔)

(๒) สัดส่วนภาระหนี้ของรัฐบาลต่อประมาณการรายได้ประจำปีประมาณ ไม่เกินร้อยละ ๓๕ และสัดส่วนที่เกิดขึ้นจริง คือ ร้อยละ ๒๕.๓๘

(๓) สัดส่วนหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อหนี้สาธารณะทั้งหมด ไม่เกินร้อยละ ๑๐ และสัดส่วนที่เกิดขึ้นจริง คือ ร้อยละ ๑.๗๘

(๔) สัดส่วนภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศต่อรายได้จากการส่งออกสินค้าและบริการ ไม่เกินร้อยละ ๕ และสัดส่วนที่เกิดขึ้นจริง คือ ร้อยละ ๐.๐๑ ทั้งนี้ ให้มีการทบทวนสัดส่วนที่กำหนดไว้ตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยทุกสามปี และรายงานให้คณะรัฐมนตรีทราบด้วย

(๓.๒.๒) การบริหารหนี้สาธารณะ

พระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๓๖ กำหนดให้ “สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ” รับผิดชอบดำเนินการในกิจการทั่วไปของคณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ และมีอำนาจหน้าที่บริหารหนี้สาธารณะ จัดหาแหล่งเงินทุนและวางแผนการระดมทุนให้กับภาครัฐ บริหารความเสี่ยงผ่านการปรับโครงสร้างหนี้และการบริหารความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนและอัตราดอกเบี้ย กำกับ ติดตาม และประเมินผลโครงการเงินกู้และชำระหนี้เพื่อให้การบริหารหนี้สาธารณะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเสริมสร้างความยั่งยืนทางการคลัง

(๓.๒.๓) กองทุนเพื่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะ

การปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะนั้น พระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๘ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองทุนบริหารเงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะและพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศ” ขึ้น โดยเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงการคลัง มีวัตถุประสงค์ในการบริหารเงินที่ได้รับจากกระทรวงการคลัง ๒ แห่ง (มาตรา ๓๖/๑) คือ

๑) เงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะล่วงหน้า (Prefunding) ตามมาตรา ๒๔/๑

๒) เงินกู้เพื่อพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศ ตามมาตรา ๒๕/๑

การดำเนินงานของกองทุนฯ จะต้องบริหารเงินภายใต้กรอบการลงทุนที่กฎหมายกำหนด โดยคำนึงถึงความมั่นคง ผลตอบแทน และความเสี่ยงที่เหมาะสม โดยกองทุนฯ สามารถนำเงินไปลงทุนได้ (มาตรา ๓๖/๘) ดังนี้

กรณีลงทุนในประเทศ	กรณีลงทุนต่างประเทศ
<ul style="list-style-type: none"> - ตราสารหนี้ที่กระทรวงการคลังออก/ค้ำประกัน - ตราสารหนี้ที่ธนาคารแห่งประเทศไทยออก - ตราสารหนี้ที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือสูงสุด - ทำธุรกรรมซื้อโดยมีสัญญาจะขายคืนตราสารหนี้ที่กระทรวงการคลังหรือธนาคารแห่งประเทศไทยออก - เงินฝาก/บัตรเงินฝากของสถาบันการเงินภาครัฐหรือธนาคารพาณิชย์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ตราสารหนี้ที่ออกเป็นเงินตราสกุลหลักที่มีการจัดอันดับความน่าเชื่อถือสูงสุดซึ่งออกหรือค้ำประกันโดยรัฐบาลต่างประเทศ/สถาบันการเงินของรัฐบาลต่างประเทศ/สถาบันการเงินระหว่างประเทศ

ตารางที่ ๑๒ นำเงินไปลงทุน ตามมาตรา ๓๖/๘

อย่างไรก็ตาม ในการบริหารเงินข้างต้นกองทุนฯ จะบริหารด้วยตนเองหรือดำเนินการว่าจ้างผู้บริหารสินทรัพย์ภายนอก (Asset Management) เพื่อทำหน้าที่บริหารแทนก็ได้ (มาตรา ๓๖/๑๖) โดยภายใต้ระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนฯ ในปัจจุบันมีโครงสร้างการบริหารงานของกองทุนฯ ดังนี้

ภาพที่ ๒๑ แผนภาพแสดงโครงสร้างการบริหารงานของกองทุนเพื่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะ

(๓.๓) แผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยคำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารหนี้สาธารณะระยะปานกลางสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการกู้เงินที่เพิ่มสูงขึ้นของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐและสถานะตลาดการเงินที่มีความผันผวนสูง เพื่อกำกับการบริหารหนี้สาธารณะให้อยู่ในกรอบต้นทุนและความเสี่ยงที่เหมาะสม ดังนี้

(๓.๓.๑) แผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกอบด้วย แผนการก่อหนี้ใหม่ วงเงินรวม ๑,๓๔๔,๗๘๓.๘๔ ล้านบาท แผนการบริหารหนี้เดิม วงเงินรวม ๑,๕๐๕,๓๖๙.๖๔ ล้านบาท และแผนการชำระหนี้ วงเงินรวม ๓๓๙,๒๙๑.๘๗ ล้านบาท โดยภายใต้แผนการบริหารหนี้สาธารณะดังกล่าว กระทรวงการคลังคาดว่าสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ณ สิ้นเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ จะอยู่ที่ร้อยละ ๖๒.๖๙ ซึ่งกระทรวงการคลังประเมินว่าการลงทุนในแผนงานโครงการต่าง ๆ ตามแผนการบริหารหนี้สาธารณะจะช่วยเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพื่อรองรับการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจภายหลังจากที่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) มีแนวโน้มคลี่คลาย

(๓.๓.๒) เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการกำหนดนโยบายการเงินการคลังของรัฐได้มีมติเห็นชอบให้มีการทบทวนกรอบสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจากเดิมไม่เกินร้อยละ ๖๐ เป็นไม่เกินร้อยละ ๗๐ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ทางการคลังให้กับรัฐบาลและไม่เป็นอุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลังระยะปานกลาง โดยยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในเกณฑ์

(๔) การดำเนินงานของสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะ

สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะได้ดำเนินการบริหารหนี้สาธารณะ สรุปได้ดังนี้

(๔.๑) การจัดทำแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ

พ.ศ. ๒๕๖๕

เมื่อวันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ โดยคำนึงถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ตลอดจนการกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารหนี้สาธารณะระยะปานกลางสำหรับปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ - พ.ศ. ๒๕๖๙ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการกู้เงินที่เพิ่มสูงขึ้นของรัฐบาลและหน่วยงานของรัฐและสถานะตลาดการเงินที่มีความผันผวนสูง เพื่อกำกับการบริหารหนี้สาธารณะให้อยู่ในกรอบต้นทุนและความเสี่ยงที่เหมาะสม โดยจัดทำแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ประกอบด้วย แผนการก่อหนี้ใหม่ แผนการบริหารหนี้เดิม และแผนการชำระหนี้ และทบทวนกรอบสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจากเดิมไม่เกินร้อยละ ๖๐ เป็นไม่เกินร้อยละ ๗๐ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่

ทางการคลังให้กับรัฐบาลและไม่เป็นอุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลังระยะปานกลาง โดยยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในเกณฑ์

(๔.๒) การกู้เงินเพื่อแก้ไขผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙)

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ก่อให้เกิดภาระต่องบประมาณแผ่นดินในการป้องกันการแพร่ระบาด การรักษาผู้ป่วย ตลอดจนการจัดการวัคซีนป้องกัน อุปกรณ์สถานที่ และพาหนะต่าง ๆ จำนวนมาก นอกจากนี้ มาตรการล็อกดาวน์ต่าง ๆ ทำให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนและผู้ประกอบการจำนวนมาก รัฐบาลจึงต้องจัดสรรเงินช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบดังกล่าว เช่น มาตรการช่วยเหลือค่าครองชีพ โครงการคนละครึ่ง โครงการช่วยเหลือลูกจ้างแรงงาน โครงการเงินกู้ระยะสั้น (Soft Loan) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจ เป็นต้น ทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องตราพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไข เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ได้แก่

(๔.๒.๑) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไข เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) การกู้เงินของกระทรวงการคลังและการใช้จ่ายเงินกู้

๑.๑) กระทรวงการคลังโดยคณะรัฐมนตรีอนุมัติทำการกู้เงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศ วงเงินไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID ๑๙) โดยให้กระทรวงการคลังลงนามในสัญญากู้เงินหรือออกตราสารหนี้ ภายในกำหนดเวลาไม่เกินวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๔ (มาตรา ๓)

๑.๒) เงินกู้นำไปใช้จ่ายภายใต้แผนงานหรือโครงการที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติตามบัญชีท้าย พ.ร.ก. เพื่อดำเนินการต่อไป (มาตรา ๕)

๑.๒.๑) เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๑.๒.๒) เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้แก่ภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๑.๒.๓) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

๑.๓) การกู้เงินเพื่อการตามข้อ ๑.๒ (๑) และ (๒) ให้มีมูลค่ารวมกันไม่เกิน ๖๐๐,๐๐๐ ล้านบาท และการกู้เงินเพื่อการตามข้อ ๑.๒ (๓) ให้มีมูลค่ารวมกันไม่เกิน ๔๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (มาตรา ๖ วรรคหนึ่ง)

๑.๔) ในกรณีจำเป็นคณะรัฐมนตรีจะมิมีมติให้นำวงเงินกู้เพื่อการตามข้อ ๑.๒ (๒) มาใช้เพื่อการตามข้อ ๑.๒ (๑) ได้ (มาตรา ๖ วรรคสอง)

๑.๕) ในกรณีที่จำเป็นอันมิอาจหลีกเลี่ยงได้คณะรัฐมนตรี มีมติให้นำวงเงินกู้เพื่อการตามข้อ ๑.๒ (๓) มาใช้เพื่อการตามข้อ ๑.๒ (๑) และ (๒) เพิ่มเติมได้ แต่รวมวงเงิน กู้แล้วต้องไม่เกิน ๑,๐๐๐,๐๐๐ ล้านบาท (มาตรา ๖ วรรคสาม)

๒) การบริหารและจัดการการกู้เงิน และการอื่นใดที่เกี่ยวข้อง ให้สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะมีหน้าที่ดำเนินการ เกี่ยวกับการบริหารและจัดการการกู้เงิน การเบิกจ่ายเงินกู้ การชำระหนี้ และการอื่นใดที่เกี่ยวกับการกู้เงิน และให้นำกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะมาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม (มาตรา ๙)

๓) การกลั่นกรองแผนงานหรือโครงการใช้จ่ายเงินกู้ ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรองการใช้จ่ายเงินกู้ (คณะกรรมการ กลั่นกรองฯ) เพื่อพิจารณากลั่นกรองและอนุมัติการใช้จ่ายเงินกู้ หน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ กลั่นกรองฯ (มาตรา ๘) ดังนี้

๓.๑) พิจารณากลั่นกรองแผนงานหรือโครงการให้เป็นไป ตามแผนงานหรือโครงการตามบัญชีท้าย พ.ร.ก. ก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีอนุมัติ

๓.๒) กำกับดูแลการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการ ที่ใช้เงินกู้และรายงานความก้าวหน้าต่อคณะรัฐมนตรีอย่างน้อยทุก ๓ เดือน

๓.๓) กำหนดวงเงินสำหรับรายการเงินสำรองจ่ายตาม แผนงานหรือโครงการที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายพระราชกำหนด

๓.๔) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณามีมติตาม ข้อ ๑.๔ และข้อ ๑.๕

๓.๕) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน เพื่อปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

๓.๖) เสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อวางระเบียบเกี่ยวกับ การดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการที่ใช้เงินกู้ตาม พ.ร.ก.

๓.๗) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรี มอบหมาย

โดยให้คณะกรรมการกลั่นกรองฯ พิจารณาแผนงาน หรือโครงการให้แล้วเสร็จไม่ช้ากว่า ๒๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

๔) การดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการ และรายงานผล การใช้จ่ายเงินกู้

๔.๑) การดำเนินการตามแผนงานหรือโครงการให้เป็นไป ตามระเบียบที่นายกรัฐมนตรีกำหนดโดยข้อเสนอของคณะกรรมการกลั่นกรองฯ (มาตรา ๗ วรรคสาม)

๔.๒) ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ ให้กระทรวงการคลังรายงานการกู้เงินตาม พ.ร.ก. นี้ ที่กระทำในปีงบประมาณที่ล่วงมาแล้วให้รัฐสภาทราบ โดยรายงานดังกล่าวอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียดของการกู้เงิน วัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินกู้ รวมถึงผลสัมฤทธิ์และประโยชน์ที่ได้รับหรือคาดว่าจะได้รับ (มาตรา ๑๐)

๕) บัญชีแนบท้ายพระราชกำหนดฯ

ประกอบด้วยแผนงานหรือโครงการ หน่วยงานที่รับผิดชอบ
ในการดำเนินงานและวงเงินที่ใช้ในการดำเนินงาน สรุปได้ดังนี้

แผนงานหรือโครงการ	หน่วยงานที่รับผิดชอบ	วงเงิน
(1) แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์ทางการแพทย์และสาธารณสุข เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของ COVID-19	- กระทรวงสาธารณสุข - หน่วยงานของรัฐที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายตามข้อเสนอของกระทรวงสาธารณสุข	45,000 ล้านบาท
(2) แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชยให้กับภาคประชาชน เกษตรกร และผู้ประกอบการ ซึ่งได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของ COVID-19	- กระทรวงการคลัง - หน่วยงานของรัฐที่คณะรัฐมนตรีมอบหมายตามข้อเสนอของกระทรวงการคลัง	555,000 ล้านบาท
(3) แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-19	- กระทรวงการคลัง - หน่วยงานของรัฐที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย	400,000 ล้านบาท

ตารางที่ ๑๓ แผนงานโครงการตามพระราชกำหนดกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไข เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓

(๔.๒.๒) พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔

เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ซึ่งยังไม่ยุติลง โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) ให้กระทรวงการคลังโดยคณะรัฐมนตรีมีอำนาจอนุมัติกู้เงินบาทหรือเงินตราต่างประเทศ หรือออกตราสารหนี้ ในนามรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย มีมูลค่ารวมกันไม่เกินห้าแสนล้านบาท โดยต้องลงนามในสัญญากู้เงิน หรือออกตราสารหนี้ ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๕ (มาตรา ๓)

ทั้งนี้ วงเงินกู้ดังกล่าวไม่กระทบต่ออำนาจการกู้เงินหรือออกตราสารหนี้ของกระทรวงการคลังตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓

๒) ให้การกู้เงินตามพระราชกำหนดนี้ เป็นการกู้เงินตามมาตรา ๕๓ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ.๒๕๖๑ (มาตรา ๔)

๓) เงินกู้ตามพระราชกำหนดนี้ จะนำไปใช้เพื่อการอื่นนอกจาก การดังต่อไปนี้มิได้

๓.๑) เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด ๒๐๑๙

๓.๒) เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชย ให้แก่ประชาชน ทุกสาขาอาชีพ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด ๒๐๑๙

๓.๓) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจาก การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด ๒๐๑๙ แผนงานหรือโครงการใช้จ่ายเงินกู้เพื่อการตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีอนุมัติ ตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดนี้ (มาตรา ๕)

๔) การกู้เงินตามพระราชกำหนดนี้ ให้คณะรัฐมนตรี พิจารณาอนุมัติเท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึงขีดความสามารถของรัฐในการชำระหนี้คืนประกอบด้วย ในกรณี จำเป็นคณะรัฐมนตรีจะมีมติให้ปรับวงเงินกู้ที่กำหนดไว้ตามบัญชีท้ายพระราชกำหนดนี้เพื่อการตามมาตรา ๕ (๑) (๒) และ (๓) ก็ได้ แต่เมื่อรวมวงเงินกู้ทั้งหมดต้องไม่เกินห้าแสนล้านบาท (มาตรา ๖)

๕) เพื่อประโยชน์ในการพิจารณากลับกรรองและอนุมัติ การใช้จ่ายเงินกู้ให้เป็นไป ให้คณะกรรมการกักรองการใช้จ่ายเงินกู้ตามพระราชกำหนดให้อำนาจ กระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจาก การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ มีหน้าที่และอำนาจในการพิจารณากลับกรรอง เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา และให้นำความในมาตรา ๘ แห่งพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลัง กู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อ ไวรัส โควิด ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม (มาตรา ๗)

๖) การดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารและจัดการการกู้เงิน การเบิกจ่ายเงินกู้การชำระหนี้ การรายงานการกู้เงิน และการอื่นใดที่เกี่ยวกับการกู้เงินตามพระราชกำหนดนี้ ให้นำความในมาตรา ๙ และมาตรา ๑๐ แห่งพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคม ที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

๗) บัญชีแนบท้ายพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลัง กู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม จากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควิด ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกอบด้วยแผนงานหรือโครงการ ดังนี้

แผนงานหรือโครงการ	หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ	วงเงิน (ภายใต้บังคับ มาตรา ๖)
๑. แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการจัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ ยารักษาโรค วัคซีน และการวิจัย พัฒนาและผลิตวัคซีนภายในประเทศ รวมทั้งการปรับปรุงสถานพยาบาลสำหรับการบำบัดรักษาผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข	- กระทรวงสาธารณสุข - หน่วยงานของรัฐ ที่คณะรัฐมนตรี มอบหมาย	๓๐,๐๐๐ ล้านบาท
๒. แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือ เยียวยา และชดเชย ให้แก่ประชาชนทุกสาขาอาชีพ ซึ่งได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของประชาชน และช่วยเหลือผู้ประกอบการหรือผู้ประกอบการทุกสาขาอาชีพให้สามารถประกอบอาชีพหรือดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง	- กระทรวงการคลัง - หน่วยงานของรัฐ ที่คณะรัฐมนตรี มอบหมาย	๓๐๐,๐๐๐ ล้านบาท
๓. แผนงานหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับแผนงานหรือโครงการเพื่อรักษาระดับการจ้างงานของผู้ประกอบการ และกระตุ้นการลงทุน และการบริโภค ในระบบเศรษฐกิจของประเทศ	- กระทรวงการคลัง - หน่วยงานของรัฐ ที่คณะรัฐมนตรี มอบหมาย	๑๗๐,๐๐๐ ล้านบาท

ตารางที่ ๑๔ แผนงานโครงการตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงิน เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙
เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๔ คณะกรรมการกำหนดนโยบายการเงินการคลังของรัฐได้มีมติเห็นชอบให้มีการทบทวนกรอบสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศจากเดิมไม่เกินร้อยละ ๖๐ เป็นไม่เกินร้อยละ ๗๐ เพื่อเป็นการเพิ่มพื้นที่ทางการคลังให้กับรัฐบาลและไม่เป็นอุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลังระยะปานกลาง โดยยังคงมีความสามารถในการชำระหนี้ที่อยู่ในเกณฑ์ นอกจากนี้ เมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) มีมติให้ขึ้นอัตราดอกเบี้ยนโยบายร้อยละ ๐.๒๕ ต่อปี จากเดิมร้อยละ ๐.๕๐ ต่อปี เป็นร้อยละ ๐.๗๕ ต่อปี นับเป็นการขึ้นดอกเบี้ยนโยบายครั้งแรกหลังจากคงดอกเบี้ยไว้ในระดับต่ำสุดเป็นประวัติการณ์ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยการปรับขึ้นดอกเบี้ยนโยบายครั้งนี้เป็นผลมาจากเศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มการฟื้นตัวอย่างต่อเนื่องที่ชัดเจนมากขึ้นและเป็นช่วงเวลาที่ประเทศไทยอยู่ในภาวะเงินเฟ้อและมีความเสี่ยงที่จะปรับสูงขึ้น จึงมีความจำเป็นต้องดำเนินนโยบายการเงินโดยการปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบายเพื่อดูแลเงินเฟ้อให้อยู่ในระยะต่ำและไม่ผันผวนโดยจะเอื้อต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนในระยะยาว และความกินดีอยู่ดีของประชาชน ซึ่งเป็นเวลาที่เหมาะสมแต่อย่างไรก็ตาม ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยย่อมทำให้ต้นทุนการกู้ยืมของรัฐบาลสูงขึ้น แต่สำนักงานบริหารหนี้สาธารณะได้มีแผนการบริหารความเสี่ยงโดยดำเนินการเปลี่ยนการกู้เงินระยะสั้น

ที่เป็นดอกเบี้ยลอยตัว (Float Rate) มาเป็นอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่ (Fix Rate) มากขึ้น คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ ๘๒ ส่วนผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนนั้นไม่มี เพราะรัฐบาลมีหนี้ต่างประเทศเพียงร้อยละ ๑.๘ และได้ดำเนินการปิดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นเรียบร้อยแล้ว

(๕) สรุปผลการวิเคราะห์หนี้สาธารณะ

(๕.๑) บริบทและเงื่อนไข

(๕.๑.๑) พระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นับเป็นกฎหมายที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยในแต่ละช่วงเวลาเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจากในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ก่อนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๘ ประเทศไทยประสบปัญหาวิกฤตทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงส่งผลให้หนี้สาธารณะเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาอันสั้นจึงมีความจำเป็นต้องมีการบริหารหนี้สาธารณะอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ แต่ด้วยบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการก่อหนี้ การค้าประกัน และการปรับโครงสร้างหนี้ ได้กระจุกกระจายอยู่ในกฎหมายหลายฉบับ และมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารหนี้สาธารณะอยู่หลายหน่วยงานจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๘ ขึ้น เพื่อปรับปรุงระบบการบริหารหนี้สาธารณะของประเทศให้เป็นระบบและมีหน่วยงานกลางเพียงหน่วยงานเดียว เพื่อรับผิดชอบการบริหารหนี้สาธารณะ ควบคุมดูแลการก่อหนี้โดยรวมของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับฐานะการเงินการคลังของประเทศ แต่อย่างไรก็ดี ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะอีกหลายครั้ง เพื่อกำหนดขอบเขตของหนี้สาธารณะให้มีความชัดเจนเพิ่มเติมอำนาจกระทรวงการคลังในการกู้เงินและบริหารจัดการหนี้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จัดตั้งกองทุนบริหารเงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะและพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศ และปรับปรุงกลไกการกำกับดูแลหนี้ของหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ ให้มีความรอบคอบรัดกุม

(๕.๑.๒) ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันโดยเฉพาะสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ส่งผลให้ภาครัฐจำเป็นต้องใช้งบประมาณในการควบคุมและป้องกันการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ และบรรเทาผลกระทบจากโรคโควิด ๑๙ ให้แก่ภาคประชาชน ผู้ประกอบการ และทุกภาคส่วน ผ่านมาตรการทางการคลัง ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ วงเงินกู้จำนวน ๑ ล้านล้านบาท พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ วงเงินกู้จำนวน ๕ แสนล้านบาท รวมทั้งการกู้เงินขาดดุลงบประมาณที่มีแนวโน้มอยู่ในระดับสูง โดยเงินกู้ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นผลมาจากสัดส่วน GDP ของประเทศไทยหดตัวเป็นอย่างมาก และคาดว่าจะส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP สูงถึงร้อยละ ๖๐ ในปี พ.ศ. ๒๕๖๔ ซึ่งเมื่อพิจารณาประเด็นปัญหาดังกล่าวจะทำให้เห็นว่าการบริหารงานของรัฐอาจจะขัดต่อกฎการคลัง (Fiscal rule) ตามที่พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดไว้ว่าหนี้สาธารณะต่อ GDP ไม่เกินร้อยละ ๖๐ ภาระหนี้ของรัฐบาลต่อประมาณการรายได้ไม่เกินร้อยละ ๓๕ หนี้สาธารณะที่ออกด้วยสกุลเงินต่างประเทศต่อหนี้สาธารณะทั้งหมดไม่เกินร้อยละ ๑๐ และภาระหนี้สาธารณะที่เป็นเงินตราต่างประเทศ

ต่อรายได้การส่งออกสินค้าและบริการไม่เกินร้อยละ ๕ ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการวินัยการเงินการคลังจึงได้มีมติเห็นชอบขยายกรอบเพดานหนี้สาธารณะจากเดิมที่กำหนดเป็นสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ต้องไม่เกินร้อยละ ๗๐ (ประกาศคณะกรรมการนโยบายการเงินการคลังของรัฐ เรื่อง กำหนดกรอบในการบริหารหนี้สาธารณะ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔) เพื่อเพิ่มพื้นที่ทางการคลังให้กับรัฐบาลและไม่เป็นอุปสรรคหากรัฐบาลมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อดำเนินนโยบายการคลังในระยะปานกลาง โดยยังคงมีความสามารถในการชำระอยู่ในเกณฑ์ดี ทั้งนี้ การทบทวนกรอบสัดส่วนการบริหารหนี้สาธารณะในครั้งนี้เป็นไปตามความในมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ ที่กำหนดให้มีการทบทวนสัดส่วนต่าง ๆ อย่างน้อยทุก ๓ ปี

(๕.๒) ระบบและกลไกการกู้เงิน

พระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา ๔ ได้กำหนดขอบเขตนิยามคำว่า หนี้สาธารณะ ประกอบด้วย หนี้ที่กระทรวงการคลัง หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจกู้ หรือหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน แต่ไม่รวมถึงหนี้ของรัฐวิสาหกิจที่ทำธุรกิจให้กู้ยืมเงิน ธุรกิจบริหารสินทรัพย์ หรือธุรกิจประกันสินเชื่อที่เกิดขึ้นโดยกระทรวงการคลัง ไม่ได้ค้ำประกัน และหนี้ของธนาคารแห่งประเทศไทย นอกจากนี้ ยังได้กำหนดนิยาม การบริหารหนี้สาธารณะครอบคลุมถึงการก่อหนี้ โดยวิธีการกู้เงินหรือการค้ำประกัน การชำระหนี้ การปรับโครงสร้างหนี้ และการดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารหนี้สาธารณะ และการกำหนดนิยามหน่วยงานภาครัฐ ประเภทต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และสถาบันการเงินภาครัฐ ไว้ด้วย มาตรา ๗ กำหนดให้กระทรวงการคลังเป็นผู้มีอำนาจในการกู้เงินหรือค้ำประกันในนามรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทย โดยการดำเนินการดังกล่าวจะต้องผ่านการอนุมัติ คณะรัฐมนตรี ซึ่งกระทรวงการคลังจะกู้เงินได้เฉพาะวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด ได้แก่ มาตรา ๒๑ เพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณหรือเมื่อมีรายจ่ายสูงกว่ารายได้ โดยต้องกู้เป็นเงินบาทและนำส่งคลังเพื่อใช้จ่ายในกระบวนการงบประมาณ มาตรา ๒๑/๑ เพื่อบริหารสภาพคล่องของเงินคลัง ให้กู้เป็นเงินบาท โดยวิธีการออกตั๋วเงินคลังที่มีอายุไม่เกิน ๑๒๐ วัน และจะต้องแยกกับตั๋วเงินคลังที่กู้เพื่อวัตถุประสงค์อื่น มาตรา ๒๒ เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ต้องกู้เป็นเงินตราต่างประเทศเพื่อใช้ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องใช้จ่ายเงินนอกเหนือจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี และต้องใช้เป็นเงินตราต่างประเทศ หรือจำเป็นต้องกู้เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินของประเทศ โดยต้องกำหนดวัตถุประสงค์การใช้เงินอย่างชัดเจน แต่ในกรณีที่ตลาดการเงินในประเทศเอื้ออำนวย อาจดำเนินการกู้เป็นเงินบาทโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีได้ (มาตรา ๒๓) มาตรา ๒๔ เพื่อปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะ เฉพาะเป็นการประหยัด ลดความเสี่ยงในอัตราแลกเปลี่ยน หรือการกระจายภาระการชำระหนี้ ซึ่งสามารถกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้ได้ทั้งนี้ของกระทรวงการคลังเอง และหนี้ที่กระทรวงการคลังค้ำประกัน มาตรา ๒๕ เพื่อให้หน่วยงานอื่นกู้ต่อ โดยกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อนำมาให้หน่วยงานของรัฐ หน่วยงานในกำกับดูแลของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ หรือสถาบันการเงินภาครัฐ กู้ต่อสำหรับใช้ในโครงการหรือแผนงานที่รัฐบาลเห็นว่ามี ความจำเป็นเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม และมาตรา ๒๕/๑ เพื่อพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศ เมื่อมีความจำเป็นในการสร้างอัตราดอกเบี้ยอ้างอิงสำหรับการพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศ โดยการกู้เงินดังกล่าวจะต้องนำส่งเข้ากองทุนบริหารเงินกู้เพื่อการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะและพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศเพื่อนำไปลงทุนภายใต้กรอบที่กฎหมายกำหนด ซึ่งเมื่อพิจารณาขอบเขตของ

หนี้สาธารณะ การบริหารหนี้สาธารณะ วัตถุประสงค์การกู้เงิน และผู้มีอำนาจในการกู้เงิน จะทำให้เห็นวาระระบบและกลไกการกู้เงินของกระทรวงการคลังดังกล่าวข้างต้นจะต้องดำเนินการภายใต้กรอบเขตแดนการกู้เงินตามพระราชบัญญัติการบริหารหนี้สาธารณะฯ กำหนด โดยจำแนกเป็น การกู้เพื่อบริหารสภาพคล่องของเงินคงคลัง (บาท) ตามมาตรา ๒๑/๑ ต้องไม่เกินร้อยละ ๓ ของงบประมาณและงบประมาณเพิ่มเติม การกู้เพื่อชดเชยขาดดุลงบ (บาท) ตามมาตรา ๒๑ การกู้เพื่อปรับโครงสร้างหนี้ค้ำประกัน (บาท) ตามมาตรา ๒๔ และการกู้เพื่อพัฒนาตลาดตราสารหนี้ในประเทศ (บาท) ตามมาตรา ๒๕/๑ ต้องไม่เกินร้อยละ ๘๐ ของงบชำระคืนต้นเงินกู้ และไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของงบประมาณและงบประมาณเพิ่มเติม การกู้เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม (ต่างประเทศ/บาท) ตามมาตรา ๒๒ การกู้เงินเพื่อปรับโครงสร้างหนี้ที่ค้ำประกัน (ต่างประเทศ) ตามมาตรา ๒๔ และการกู้เงินเพื่อให้กู้ต่อ (ต่างประเทศ) ตามมาตรา ๒๕/๑ ต้องไม่เกินร้อยละ ๑๐ ของงบประมาณ การกู้เงินเพื่อให้กู้ต่อ (บาท) ตามมาตรา ๒๕/๒ และการค้ำประกันตามมาตรา ๒๘ ต้องไม่เกินร้อยละ ๒๐ ของงบประมาณและงบประมาณเพิ่มเติม แต่อย่างไรก็ตาม ภายหลังจากการดำเนินการก่อหนี้สาธารณะเรียบร้อยแล้ว กระทรวงการคลังจำเป็นต้องบริหารจัดการหนี้สาธารณะให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยมาตรา ๒๔ ให้กระทรวงการคลังมีอำนาจในการบริหารจัดการหนี้คงค้าง โดยการปรับโครงสร้างหนี้สาธารณะภายใต้เครื่องมือและวิธีการ อันได้แก่ การกู้เงินรายใหม่เพื่อชำระหนี้เดิม (Refinance) การแปลงหนี้ (Swap) การชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดชำระ (Prepayment) การขยายหรือย่อระยะเวลาการชำระหนี้ (Extending Shortening) การต่ออายุ (Roll-over) การซื้อคืน (Buyback) การไถ่ถอนตราสารหนี้ (Redemption) และมาตรา ๑๓ กำหนดให้การชำระคืนเงินต้น ดอกเบี้ย และค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการกู้เงิน ให้ตั้งจากงบประมาณรายจ่ายประจำปี สำหรับกรณีการกู้ด้วยวิธีการออกตั๋วเงินคลังซึ่งเป็นตราสารหนี้ระยะสั้นที่ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารสภาพคล่องของรัฐบาลสามารถนำเงินคงคลังมาชำระคืนได้ ซึ่งนับเป็นขั้นตอนและวิธีการก่อหนี้สาธารณะและการบริหารหนี้สาธารณะที่รอบคอบและรัดกุม โดยมีสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะเป็นผู้รับผิดชอบ (มาตรา ๓๖) ในการบริหารหนี้สาธารณะ ควบคุมดูแลการก่อหนี้โดยรวมของประเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และอยู่ในระดับที่สอดคล้องกับฐานะการเงินการคลังของประเทศ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติและประชาชนต่อไป

(๕.๓) การก่อหนี้สาธารณะกับความจำเป็น

ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาจำเป็นต้องดำเนินนโยบายการคลังแบบขยายตัวเพื่อยกระดับการพัฒนาของประเทศและคุณภาพชีวิตของประชาชน ดังนั้น ในช่วงที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการก่อหนี้สาธารณะเพื่อสนับสนุนการลงทุนของส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจผ่านการกู้เงินเพื่อชดเชยการขาดดุลงบประมาณเป็นสำคัญ เช่น ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - พ.ศ. ๒๕๖๔ รัฐบาลมีโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญ จำนวน ๑๗๘ โครงการ วงเงินกว่า ๒.๖ ล้านล้านบาท ครอบคลุมทุกสาขาทั้งด้านคมนาคม สาธารณูปการ พลังงาน สังคม และการพัฒนาพื้นที่ทุกภูมิภาค และในปี พ.ศ. ๒๕๖๕ - พ.ศ. ๒๕๖๙ รัฐบาลมีแผนที่จะลงทุนเพื่อรองรับโครงสร้างพื้นฐานในอนาคตอย่างต่อเนื่อง วงเงินประมาณ ๘๔๐,๐๐๐ ล้านบาท เป็นต้น นอกจากนี้ รัฐบาลยังมีเหตุผลความจำเป็นที่จะต้องก่อหนี้สาธารณะเพื่อแก้ไขปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ในช่วงปลายปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ที่ส่งผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพอนามัยของประชาชนทุกสาขาอาชีพเป็นวงกว้าง ซึ่งในการดำเนินมาตรการควบคุมและยับยั้งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙

(COVID - ๑๙) ได้ส่งผลให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของทุกภาคส่วนเกิดภาวะหยุดชะงักอย่างฉับพลัน และยังส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงขยายเป็นวงกว้าง รัฐบาลจึงได้ดำเนินนโยบายการคลังและนโยบายการเงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจ อันได้แก่ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ รวมทั้งให้อำนาจกระทรวงการคลังตราพระราชกำหนดให้กระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด ๑๙ เช่น พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เยียวยา และฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ พ.ศ. ๒๕๖๓ วงเงินกู้จำนวน ๑ ล้านล้านบาท และพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและสังคมจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ วงเงินกู้จำนวน ๕ แสนล้านบาท เป็นต้น ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงเหตุผลความจำเป็นในการก่อหนี้สาธารณะที่ผ่านมา จะทำให้เห็นว่าประเทศไทยยังมีความจำเป็นต้องกู้เงินเพื่อพัฒนาประเทศและแก้ไขปัญหาในสภาวะที่เกิดภัยพิบัติหรือเกิดโรคระบาด ดังนั้น ระดับหนี้สาธารณะ และสัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP จะเพิ่มสูงขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ในการกู้เงินแต่ละครั้งจะมีสำนักงานบริหารหนี้สาธารณะจะจัดทำแผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีซึ่งในแผนจะประกอบด้วย แผนการก่อหนี้ใหม่เพื่อการลงทุน และบริหารสภาพคล่อง แผนการบริหารหนี้คงค้างเพื่อบริหารความเสี่ยง และแผนการชำระหนี้จากงบประมาณและแหล่งเงินอื่น โดยเป็นการดำเนินการภายใต้กลยุทธ์การบริหารหนี้สาธารณะระดับปานกลาง (Medium Term Debt Strategy) ที่พิจารณาความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยน และการปรับโครงสร้างหนี้ อีกทั้งยังต้องจัดทำแผนภายใต้กฎหมายว่าด้วยวินัยการเงินการคลัง และกฎหมายว่าด้วยการบริหารหนี้สาธารณะอย่างเคร่งครัด ซึ่งแผนการบริหารหนี้สาธารณะ ประจำปีจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายและกำกับการบริหารหนี้สาธารณะ ก่อนนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอนุมัติ นอกจากนี้ ในการกู้แต่ละครั้งได้พิจารณาถึงต้นทุนการระดมทุน วงเงินกู้ รวมถึงประเภทของตราสารหนี้ซึ่งนับเป็นการใช้เครื่องมือการกู้ที่หลากหลาย และพิจารณาช่วงเวลาการกู้ให้สอดคล้องกับการเบิกจ่ายเงินเพื่อหลีกเลี่ยงการแย่งชิงเม็ดเงินจากภาคเอกชน (Crowding Out Effect) ในประเทศ ป้องกันไม่ให้เกิดตลาดการเงินเกิดความผันผวน ภายใต้ต้นทุนและความเสี่ยงในระดับที่เหมาะสมและไม่กระทบต่อความเสี่ยงในการปรับโครงสร้างหนี้ในอนาคต

ทั้งนี้ แม้ว่าประเทศไทยจะอยู่ภายใต้สถานการณ์ที่ไม่ปกตินับตั้งแต่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) ซึ่งรัฐบาลจำเป็นต้องให้การช่วยเหลือภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบและฟื้นฟูเศรษฐกิจและสังคมโดยเร็วผ่านการดำเนินนโยบายการคลัง จึงจำเป็นต้องเพิ่มพื้นที่ทางการคลัง (Fiscal space) โดยการเพิ่มเพดานหนี้สาธารณะเพื่อให้สามารถรองรับกรณีการกู้เงินเพิ่มเติมสำหรับการดำเนินนโยบายการคลังและแผนพัฒนาฟื้นฟูเศรษฐกิจในอนาคต และถ้าหากในอนาคตสถานการณ์กลับมาเป็นปกติรัฐบาลสามารถทบทวนความเหมาะสมของเพดานหนี้สาธารณะได้ทุก ๓ ปี ตามที่พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. ๒๕๖๑ กำหนดไว้ แต่ระดับหนี้สาธารณะในปัจจุบันของประเทศไทยยังไม่ก่อให้เกิดปัญหาการคลังแต่อย่างใดเนื่องจากรัฐบาลยังมีความสามารถในการชำระหนี้ (Debt affordability) และจากการประมาณการสัดส่วนภาระดอกเบี้ยของรัฐบาลต่อรายได้ ณ สิ้นปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ คาดว่าจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๘ และในอีก ๕ ปี

ข้างหน้ายังคงต่ำกว่าระดับเกณฑ์มาตรฐานสากลที่กำหนดไว้ไม่เกินร้อยละ ๑๐ นอกจากนี้ บริษัท Moody's Investors Service (Moody's) บริษัทจัดอันดับความน่าเชื่อถือจากประเทศสหรัฐอเมริกาได้คงอันดับความน่าเชื่อถือของประเทศไทยอยู่ที่ระดับ BBB+ และมีมุมมองมีเสถียรภาพ (Stable Outlook) เมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๕ โดยเชื่อมั่นว่า แม้หนี้รัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น แต่ตัวชี้วัดภาคการคลังและหนี้สาธารณะยังคงแข็งแกร่ง เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มประเทศที่มีอันดับความน่าเชื่อถือในระดับเดียวกันและมีแนวโน้มที่จะรักษาระดับความแข็งแกร่งดังกล่าวต่อไปได้ อีกทั้งยังคาดการณ์ว่าในช่วง ๒ - ๓ ปีข้างหน้า รัฐบาลจะยังคงดำเนินนโยบายการคลังแบบอ่อนคลายเพื่อส่งเสริมการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจที่มีความเปราะบาง และเมื่อเศรษฐกิจฟื้นตัวจะส่งผลให้การขาดดุลงบประมาณและภาระหนี้ลดลง รวมถึงจะทำให้ต้นทุนการกู้เงินต่ำลงและจะช่วยให้ประเทศไทยมีความสามารถในการชำระหนี้อยู่ในระดับสูง (High Debt Affordability)

(๖) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการ

แผนการบริหารหนี้สาธารณะประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรี ได้ระบุถึงแผนการก่อหนี้ใหม่ของรัฐบาลที่รัฐบาลกู้มาเพื่อดำเนินการแผนงานหรือโครงการภายใต้พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ เพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๖๔ วงเงิน ๕๐๐,๐๐๐ ล้านบาท ซึ่งส่วนใหญ่นำมาใช้เพื่อช่วยเหลือเยียวยา และชดเชยประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ดังกล่าว โดยการใช้เงินงบประมาณในส่วนนี้ได้ส่งผลให้สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้น ในอนาคตหากรัฐบาลจะมีแผนการก่อหนี้สาธารณะใหม่ รัฐบาลควรพิจารณาตรวจสอบความคุ้มค่า ความเหมาะสม และประสิทธิภาพของการใช้งบประมาณอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้เป็นภาระสร้างภาระให้แก่คนรุ่นหลังในอนาคตมากเกินไป

๔.๓.๓. ข้อสังเกตของคณะกรรมการ

(๑) ด้านหนี้สินในครัวเรือน

(๑.๑) รัฐบาลควรออกมาตรการแก้ไขปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือนเป็นวาระแห่งชาติด้วยการกำหนดให้มีกลไกในการแก้ไขปัญหาหนี้สินแบบองค์รวม (Holistic Debt Management System) ทั้งปัญหาหนี้สินของสถาบันการเงิน และหนี้สินที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เช่น กองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกร กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนหมุนเวียนเพื่อการกู้ยืมแก่เกษตรกรและผู้ยากจน สหกรณ์ต่าง ๆ สถาบันการเงินชุมชน เป็นต้น โดยให้กระทรวงการคลัง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงยุติธรรม ธนาคารแห่งประเทศไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันจัดตั้งศูนย์การจัดการหนี้สินภาคครัวเรือนแห่งชาติ และจัดทำร่างกฎหมายการแก้ไขปัญหาหนี้สินครัวเรือนทั้งระบบ อาทิ กฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูหนี้บุคคลธรรมดา ตามร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ที่ปรากฏอยู่ในภาคผนวก ข

(๑.๒) กระทรวงยุติธรรมควรพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาวิธีการบังคับคดี เพื่อให้ลูกหนี้ได้เงินมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาที่ปัจจุบันจำกัดเพียงวิธีการขายทอดตลาดวิธีการเดียว โดยแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งในส่วนที่ว่าด้วยการบังคับคดี ตลอดจนแก้ไขระเบียบว่าด้วยการบังคับคดีให้มีความหลากหลายเพิ่มมากขึ้น เช่น หากทรัพย์สินของลูกหนี้ตามคำพิพากษา

ที่ยืดและอายุขัยไว้มีราคาประเมินเกินกว่าที่กำหนดไว้ อาจให้ผู้ขายทอดตลาดเอกชนที่ได้รับอนุญาต (Authorized auctioneer) ดำเนินการขายทอดตลาดแทนได้ หรือการใช้หลัก Power of Sale ตามหลักของประเทศอังกฤษ กรณีผู้จำหน่ายทรัพย์สินมีปัญหาไม่สามารถชำระหนี้ได้ผู้รับจำหน่ายทรัพย์สินสามารถขายทรัพย์สินได้โดยไม่ต้องผ่านการบังคับคดี เป็นต้น อันจะทำให้การบังคับคดีสามารถทำให้เจ้าหนี้ได้รับการชำระหนี้ตามคำพิพากษาได้มากที่สุด และลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้ในจำนวนเงินที่เป็นธรรมจากการบังคับคดี

(๑.๓) ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ และตลาดหลักทรัพย์ ควรร่วมกันสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่ภาคประชาชน คริวเรือนไทย โดยการจัดให้มีวิชาเรียนในหลักสูตรการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับประถม มัธยม และปริญญาตรี เพื่อให้ความรู้การวางแผนทางการเงิน การสร้างวินัยทางการเงิน และการบริหารจัดการหนี้สินแก่คนรุ่นใหม่ทุกระดับการศึกษา รวมถึงการรณรงค์ผ่านหน่วยงานต่าง ๆ ในการสร้างความรู้และความเข้าใจอย่างทั่วถึงเรื่องการบริหารจัดการหนี้ อันเป็นการสร้างพลเมืองคนรุ่นใหม่ให้ห่างไกลหนี้สินอย่างยั่งยืน

(๑.๔) รัฐบาลควรมีการกำกับ ติดตาม และดูแลการปล่อยสินเชื่อของสถาบันการเงินของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ ในช่วงที่คณะกรรมการนโยบายการเงิน (กนง.) มีมติปรับอัตราดอกเบี้ยนโยบาย เพื่อไม่ให้สถาบันการเงินของรัฐ และธนาคารพาณิชย์ ฉวยโอกาสปรับขึ้นอัตราดอกเบี้ย โดยเฉพาะกลุ่มลูกหนี้ที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID - ๑๙) และยังมีไม่มีศักยภาพในการชำระหนี้

(๒) ด้านหนี้สาธารณะ

รัฐบาลควรมีมาตรการด้านอื่น ๆ นอกจากการใช้กลไกการก่อหนี้สาธารณะ เพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาจากผลกระทบการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา ๒๐๑๙ (COVID ๑๙) เพื่อให้รองรับการแก้ไขปัญหาการฟื้นฟูด้านเศรษฐกิจและสังคมที่จะเกิดในอนาคตได้มากขึ้น อาทิ เร่งรัดการหามาตรการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ให้แก่ประชาชนในการดำรงชีพตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และลดการพึ่งพาจากภาครัฐ เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน

(นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์)

เลขานุการคณะกรรมการธิการ

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
บัญชี

ที่ สผ ๐๐๑๔/๕๖๓

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ถนนประดิพัทธ์ พญาไท กทม. ๑๐๔๐๐

๑๗

มกราคม ๒๕๖๓

เรื่อง ญัตติศึกษาปัญหาน้ำมันในครัวเรือน น้ำมันภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า
เรียน ประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำมันแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ญัตติตั้งกล่าวข้างต้น

ด้วยในคราวประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาน้ำมันในครัวเรือน น้ำมันภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า (นายคมเดช ไชยสีวมงคล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และมีมติให้ส่งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำมันแห่งชาติพิจารณา ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๙๐

จึงเรียนมาเพื่อโปรดดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

๒

(นายสรศักดิ์ เพียรเวช)

เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สำนักการประชุม

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๒๙

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๓๘

(สำเนา)

เลขรับ ๒๖/๒๕๖๒ วันที่ ๒๗ มิ.ย. ๒๕๖๒

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนประดิพัทธ์ กทม. ๑๐๔๐๐

๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๒

เรื่อง ขอเสนอญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ศึกษาปัญหา
หนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องจากปัจจุบันนับจาก ๕ ปีที่ผ่านมา ปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องและถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญของประชาชนคือ ปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน โดยจะเห็นได้จาก ที่ผ่านมารัฐบาลใช้เงินงบประมาณไปประมาณ ๑๗ ล้านล้านบาท แต่กลับส่งผลให้หนี้สินในภาคครัวเรือนพุ่งสูงขึ้นเป็น ๓.๑ แสนล้านบาท นอกจากนั้นในส่วนของหนี้สาธารณะยังเพิ่มขึ้นสูงถึง ๖.๖๙ ล้านล้านบาท จากตัวเลขดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความถดถอยของทั้งระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ของประเทศไทย อีกทั้งยังมีความเหลื่อมล้ำสูงเป็นอันดับต้นๆ ของโลก ซึ่งในระยะเวลา ๘ ปีที่ไม่มีการเลือกตั้ง มีจำนวนคนจนเพิ่มขึ้นมากกว่า ๑๔,๗๐๐,๐๐๐ คน ทำให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ปัญหาที่ดิน ปัญหาหนี้สิน และการถูกฟ้องล้มละลายเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ประกอบกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจมีการเติบโต ในขณะที่ค่าครองชีพก็เพิ่มสูงขึ้นด้วย ประชาชนจึงต้องหันมาพึ่งพาการใช้จ่ายแบบผ่อนชำระ ซึ่งหากปล่อยปัญหานี้ไว้โดยไม่มีการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จะทำให้ประชาชนที่อยู่ในระดับรากหญ้าและระดับชนชั้นกลาง มีคุณภาพชีวิตที่แย่งลงและส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำเพิ่มสูงขึ้น

หากปล่อยให้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น อันถือได้ว่าเป็นปัญหาสำคัญทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศซึ่งเป็นปัญหาเรื้อรัง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมามากมาย รวมทั้งยังทำให้การพัฒนาของประเทศเป็นไปอย่างไม่เท่าเทียมกันอีกด้วย

ดังนั้น จึงขอเสนอญัตติด่วน มาให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณา ศึกษาปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ ตามข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๔๑ และข้อ ๔๒ ส่วนเหตุผลและรายละเอียดจะชี้แจงให้ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ได้ทราบต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) คมเดช ไชยศิวิมมงคล ผู้เสนอ

(นายคมเดช ไชยศิวิมมงคล)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

(โปรดพลิก)

(ลงชื่อ) นิยม เวชกามา ผู้เสนอ
(นายนิยม เวชกามา)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

(ลงชื่อ) อุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม ผู้เสนอ
(นายอุบลศักดิ์ บัวหลวงงาม)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

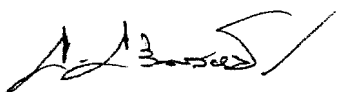
(ลงชื่อ) นิรมิต สุจारी ผู้เสนอ
(นายนิรมิต สุจारी)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

(ลงชื่อ) ชูวิทย์ พิทักษ์พรพลม ผู้เสนอ
(นายชูวิทย์ พิทักษ์พรพลม)
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พรรคเพื่อไทย

ผู้รับรอง (ญัตติด่วน เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณา ศึกษาปัญหาหนี้สิน
ในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า)

๑. นายนพคุณ รัฐผไท	๒. นายอภิชาติ ตีรสวัสดิ์ชัย
๓. นายสุรวิทย์ คนสมบูรณ์	๔. นายไตรรงค์ ตีธรรม
๕. นายมานะ โลหะวณิชย์	๖. นายจุลพันธ์ อมรวิวัฒน์
๗. นายวีระวัฒน์ โอทยานุเคราะห์	๘. นายชวลิต วิชยสุทธิ์
๙. นายนิยม ช่างพินิจ	๑๐. นาวาอากาศเอก อนุดิษฐ์ นาคทรพรพ
๑๑. นายกิตติศักดิ์ คณาสวัสดิ์	๑๒. นายไชยวัฒนา ตินรัตน์
๑๓. นายพีระเพชร ศิริกุล	๑๔. นายวรสิทธิ์ กัลป์ตินันท์
๑๕. นายเลิศศักดิ์ พัฒนชัยกุล	๑๖. นายอนันต์ ศรีพันธุ์
๑๗. นายจิรวัดน์ ศิริพานิชย์	๑๘. นายक्रमานิตย์ สังข์พุ่ม
๑๙. นางอนุรัักษ์ บุญศล	๒๐. นายสมคิด เชื้อคง

สำเนาถูกต้อง

(นายศุภฤกษ์ ศรีพรหม)

นิติกรชำนาญการพิเศษ

กลุ่มงานระเบียบวาระ สำนักงานการประชุม

จิราภา พิมพ์

รักษาพิทาน

ตรวจ

ภาคผนวก ข

ร่าง พระราชบัญญัติล้มละลายว่าด้วยการฟื้นฟูหนี้บุคคล

ร่าง พระราชบัญญัติล้มละลาย
ว่าด้วยการฟื้นฟูกู้หนี้บุคคล

ร่าง
พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..)
พ.ศ. ....

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....”
มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป
มาตรา ๓ ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นหมวด ๓/๔ กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกู้หนี้สินของลูกหนี้
มาตรา ๙๐/๑๔๒ ถึงมาตรา ๙๐/..... แห่งพระราชบัญญัติล้มละลาย พุทธศักราช ๒๕๖๓

หมวด ๓/๔
กระบวนพิจารณาเกี่ยวกับการฟื้นฟูกู้หนี้สินของลูกหนี้

ส่วนที่ ๑
บทนิยาม

มาตรา ๙๐/๑๔๒ ในหมวดนี้ เว้นแต่ข้อความจะแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น
“เจ้าหนี้” หมายถึง เจ้าหนี้มีประกันและเจ้าหนี้ไม่มีประกัน
“ลูกหนี้” หมายถึง ลูกหนี้ที่เป็นบุคคลธรรมดา คณะบุคคล มูลนิธิ สมาคม สหกรณ์ หรือนิติบุคคลอื่น
ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
“ฟื้นฟูกู้หนี้” หมายถึง การแก้ไขให้ลูกหนี้ที่มีหนี้สินสามารถชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามหมวดนี้
“คำร้องขอ” หมายความว่า คำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกู้หนี้และเห็นชอบแผน
“ผู้ร้องขอ” หมายความว่า ผู้ยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกู้หนี้และเห็นชอบแผน
“แผน” หมายความว่า แผนฟื้นฟูกู้หนี้ของลูกหนี้
“คำขอ” หมายถึง คำขอที่ลูกหนี้ประสงค์ให้เจ้าพนักงานทำการฟื้นฟูกู้หนี้กับเจ้าหนี้ให้แก่ลูกหนี้
“เจ้าพนักงาน” หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้ทำหน้าที่ฟื้นฟูกู้หนี้ของลูกหนี้ ได้แก่
(๑) พนักงานอัยการ” หมายความว่า พนักงานอัยการ สำนักงานอัยการสูงสุด ที่ได้รับ
มอบหมายจากอัยการสูงสุดให้ดำเนินการเกี่ยวกับการฟื้นฟูกู้หนี้สินของลูกหนี้
(๒) เจ้าพนักงานคุ้มครองสิทธิ กระทรวงยุติธรรม ที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการ
ฟื้นฟูกู้หนี้สินของลูกหนี้

(๓) เจ้าหน้าที่หรือพนักงานของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการฟื้นฟูหนี้สินของลูกค้าหนี้ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิหรือสมาคมที่ได้จดทะเบียนต่อนายทะเบียน และมีวัตถุประสงค์เพื่อการแก้ไขหนี้สินของลูกค้าหนี้

ส่วนที่ ๒

การฟื้นฟูหนี้สินและการจัดทำแผน

มาตรา ๙๐/๑๔๓ ลูกหนี้ที่มีหนี้สินต่อเจ้าหนี้คนเดียวหรือหลายคนรวมกันไม่เกินสิบล้านบาท และไม่อยู่ในสถานะที่จะชำระหนี้ได้ตามมาตรา ๙๐/๙๒ วรรคสอง อาจยื่นคำขอต่อเจ้าพนักงานที่ ณ สถานที่ที่ลูกหนี้มีภูมิลำเนาอยู่ หรือ ณ สถานที่ตั้งหรือที่ทำการของเจ้าหนี้ที่แล้วแต่กรณีเพื่อให้ทำการฟื้นฟูหนี้สินของตนได้

เมื่อเจ้าพนักงานได้รับคำขอฟื้นฟูหนี้สินของลูกค้าหนี้ ให้พิจารณาคำขอของลูกค้าหนี้โดยเร็ว ถ้าได้ความตามมาตรา ๙๐/๑๔๓ และมีเหตุสมควรและช่องทางที่จะทำการฟื้นฟูหนี้สินแก่ลูกหนี้ได้ ให้มีคำสั่งรับคำขอและให้แจ้งให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทราบภายในสามวันนับแต่มีคำสั่ง

มาตรา ๙๐/๑๔๔ กรณีที่มีเหตุสมควร เจ้าพนักงานอาจยื่นคำขอฝ่ายเดียวโดยทำเป็นคำร้องตามมาตรา ๙๐/๙๘ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งจำกัดสิทธิตาม มาตรา ๙๐/๑๐๒ เพื่อคุ้มครองทรัพย์สินของลูกค้าหนี้ในระหว่างการดำเนินการฟื้นฟูหนี้สิน

มาตรา ๙๐/๑๔๕ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจออกหมายเรียก ลูกหนี้ เจ้าหนี้ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องมาสอบสวนมูลเหตุแห่งหนี้ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สิน หนี้สิน และพยานหลักฐานต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับหนี้สินของลูกค้าหนี้ รายได้ รายจ่าย สมุดบัญชี ของลูกหนี้ เพื่อใช้ในการฟื้นฟูหนี้สินและกำหนดเงื่อนไขในการชำระหนี้สิน

ให้เจ้าพนักงานและลูกหนี้ร่วมกันจัดทำแผนให้แล้วเสร็จโดยเร็ว ไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันที่เจ้าพนักงานได้มีคำสั่งรับคำขอจากลูกหนี้

มาตรา ๙๐/๑๔๖ ในแผน ให้มีรายการต่อไปนี้ เป็นอย่างน้อย

(๑) เหตุผลที่ทำให้มีการฟื้นฟูหนี้สิน

(๒) รายละเอียดแห่งสินทรัพย์ หนี้สิน และภาระผูกพันต่างๆของลูกค้าหนี้ในขณะที่ ยื่นคำร้องขอ

(๓) หลักการและวิธีการฟื้นฟูหนี้สิน

(ก) ขั้นตอนของการฟื้นฟูหนี้สิน

(ข) การชำระหนี้ การยึดกำหนดเวลาชำระหนี้ การลดจำนวนหนี้ลง และการจัดกลุ่มเจ้าหนี้โดยสิทธิของเจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน เว้นแต่เจ้าหนี้ผู้ได้รับการปฏิบัติที่เสียเปรียบในกลุ่มนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ

(ค) วิธีการฟื้นฟูหนี้สินของลูกค้าหนี้ เช่น การลดทุนและเพิ่มทุน การก่อหนี้ และระดมเงินทุน การจัดการและการหาประโยชน์จากทรัพย์สินของลูกค้าหนี้

(๔) ระยะเวลาดำเนินการตามแผนซึ่งไม่เกินห้าปี

(๕) การไม่ยอมรับทรัพย์สินของลูกหนี้หรือสิทธิตามสัญญา ในกรณีที่ทรัพย์สิน ของลูกหนี้หรือสิทธิ ตามสัญญามีภาระเกินควรกว่าประโยชน์ที่จะพึงได้

เพื่อประโยชน์ในการจัดทำแผน เจ้าพนักงานอาจนัดลูกหนี้และเจ้าหนี้บางรายมาหารือในการ จัดทำเงื่อนไขการฟื้นฟูหนี้สินตามแผนของเจ้าหนี้รายนั้นได้

มาตรา ๙๐/๑๔๗ เมื่อจัดทำแผนเสร็จแล้ว ให้เจ้าพนักงานกำหนดวันนัดประชุมเจ้าหนี้ เพื่อพิจารณาแผนโดยเร็ว และให้ส่งสำเนาแผนให้ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทราบก่อนวันนัดประชุมใกล้เคียง หนี้ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

มาตรา ๙๐/๑๔๘ เจ้าหนี้ อาจยื่นขอแก้ไขแผนโดยยื่นคำขอแก้ไขต่อเจ้าพนักงานก่อนวันประชุม เจ้าหนี้ไม่น้อยกว่าสิบวัน

กรณีมีการยื่นคำขอแก้ไขแผนตามวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานนัดประชุม ลูกหนี้และเจ้าหนี้ รายที่ยื่นคำขอแก้ไขเพื่อพิจารณาว่าสมควรจะแก้ไขแผนหรือไม่ หากลูกหนี้ยินยอมให้แก้ไขให้เจ้าพนักงาน ทำการแก้ไขแผน หากลูกหนี้หรือเจ้าหนี้ไม่ยินยอมแก้ไขแผนตามที่เจ้าหนี้ยื่นคำขอแก้ไข ให้ใช้แผนตามเดิม

มาตรา ๙๐/๑๔๘ มติยอมรับแผนของที่ประชุมเจ้าหนี้ตามมาตรา ๙๐/๑๔๗ ต้องเป็นไปดังนี้

(๑) เจ้าหนี้ทุกกลุ่มมีมติยอมรับแผน หรือ

(๒) ที่ประชุมเจ้าหนี้อย่างน้อยหนึ่งกลุ่ม และเมื่อนับรวมจำนวนหนี้ของเจ้าหนี้ที่ยอมรับแผน ในที่ประชุมเจ้าหนี้ทุกกลุ่มแล้ว มีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบแห่งจำนวนหนี้ซึ่งได้เข้าประชุม ด้วยตนเองหรือมอบฉันทะให้ผู้อื่นเข้าประชุมแทนในที่ประชุมเจ้าหนี้และได้ออกเสียงลงคะแนนในมตินั้น

มาตรา ๙๐/๑๔๙ ถ้าที่ประชุมเจ้าหนี้ลงมติตามมาตรา ๙๐/๑๔๘ ยอมรับแผนให้เจ้าพนักงาน ยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อมีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบแผน ตามมาตรา ๙๐/๑๕๒ หรือพิจารณา ทำสัญญาประนีประนอมยอมความระหว่างลูกหนี้และเจ้าหนี้ตามแผนหรือดำเนินการอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร เพื่อการฟื้นฟูหนี้สินสำเร็จ

ถ้าที่ประชุมเจ้าหนี้ไม่มีมติตามมาตรา ๑๔๘ ยอมรับแผนหรือไม่มีเจ้าหนี้มาประชุมให้ลูกหนี้ และเจ้าพนักงานประชุมปรึกษากับเจ้าหนี้ที่มีมติไม่ยอมรับแผน เพื่อแก้ไขแผนตามที่เห็นสมควร และให้ นัดประชุมเจ้าหนี้อีกครั้ง ให้นำความในมาตรา ๙๐/๑๔๖ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับ และให้ถือว่า ลูกหนี้และเจ้าหนี้ ทั้งหลายได้ทราบนัดแล้ว

เจ้าหนี้ตามวรรคสามรายใดไม่มาประชุมเจ้าหนี้โดยไม่มีเหตุอันสมควรและจำเป็น ให้ถือว่า เจ้าหนี้ผู้นั้นมีมติยอมรับแผน เว้นแต่ จะแสดงให้เห็นว่า ลูกหนี้ไม่ได้แจ้งความเป็นเจ้าหนี้ให้เจ้าพนักงานทราบ และไม่มีรายชื่อเจ้าหนี้ผู้นั้นในแผน

การนัดประชุมเจ้าหนี้ตามวรรคสอง หากที่ประชุมเจ้าหนี้ครั้งที่สองยังมีมติไม่ยอมรับแผน ใกล้เคียง ให้เจ้าพนักงานยุติการดำเนินการเพื่อฟื้นฟูหนี้สิน หากที่ประชุมมีมติยอมรับแผนให้ดำเนินการ ตามวรรคหนึ่ง

คำสั่งให้ยุติการฟื้นฟูหนี้สินตามวรรคหนึ่ง ไม่ตัดสิทธิของลูกหนี้ในการยื่นคำร้องขอ ตามหมวด ๓/๒ และหมวด ๓/๓ รวมถึง การขอให้เจ้าพนักงานดำเนินการฟื้นฟูหนี้สินของตนใหม่ เมื่อพ้นระยะเวลา นับจากครั้งก่อนไม่น้อยกว่าหกเดือน

มาตรา ๙๐/๑๕๐ เพื่อประโยชน์ในการสอบสวนและการจัดทำแผนตามมาตรา ๙๐/๑๔๕ และ มาตรา ๙๐/๑๔๖ ให้เจ้าพนักงานมีอำนาจออกหมายเรียก เจ้าหนี้ ลูกหนี้ หรือบุคคลหนึ่งบุคคลใด ซึ่งเห็นว่า

สามารถแจ้งข้อความเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้มาพบตนเพื่อสอบถามหรือขอให้ศาลสั่งให้บุคคลนั้น ๆ ส่งเอกสารหรือวัตถุพยานซึ่งอยู่ในความยึดถือหรืออำนาจของผู้นั้นอันเกี่ยวกับกิจการหรือทรัพย์สินของลูกหนี้มาให้ตนก็ได้

หมายเรียกตามวรรคหนึ่ง ให้ถือเป็นคำสั่งของเจ้าพนักงานตามกฎหมายอาญา

ส่วนที่ ๓

การขอให้ฟื้นฟูหนี้สินของลูกหนี้และเห็นชอบแผน

มาตรา ๙๐/๑๕๑ กรณีที่เจ้าพนักงานเห็นสมควรและจำเป็นต้องยื่นคำร้องขอ เจ้าพนักงานอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลให้มีการฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบแผนตามมาตรา ๙๐/๑๕๙ ได้ โดยแนบแผนพร้อมหลักฐานแสดงว่าเจ้าหนี้ได้มีมติยอมรับแผนแล้วตามมาตรา ๙๐/๑๔๘

มาตรา ๙๐/๑๕๒ ในการร้องขอฟื้นฟูหนี้สิน ผู้ร้องขอต้องชำระค่าขึ้นศาลห้าร้อยบาทและต้องวางเงินประกันค่าใช้จ่ายที่ผู้ร้องขอต้องรับผิดชอบในการขอฟื้นฟูหนี้สินไว้ต่อศาลเป็นจำนวนหนึ่งพันบาท ในขณะที่ยื่นคำร้องขอ

หากค่าใช้จ่ายนั้นไม่เพียงพอ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอวางเงินประกันค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นตามจำนวนที่เห็นสมควรก็ได้ ในกรณีที่ผู้ร้องขอไม่ยอมวางเงินประกันเพิ่มตามวรรคหนึ่ง ถ้าศาลยังไม่มีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สิน ให้ถือว่าผู้ร้องขอทิ้งคำร้องขอ ให้ศาลจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ

กรณีที่ผู้ร้องขอเป็นผู้ยากไร้หรือมีรายได้น้อย ผู้ร้องขออาจยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อพิจารณายกเว้นหรือกำหนดค่าขึ้นศาลและเงินประกันค่าใช้จ่ายตามวรรคหนึ่งตามจำนวนที่ศาลเห็นสมควรก็ได้

ให้ลูกหนี้เป็นผู้รับผิดชอบเงินค่าขึ้นศาลและเงินประกันตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๙๐/๑๕๓ ผู้ร้องขอจะถอนคำร้องขอไม่ได้ เว้นแต่ศาลจะอนุญาต แต่ถ้าศาลได้มีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบด้วยแผนแล้ว ศาลจะอนุญาตให้ถอนคำร้องขอไม่ได้

ส่วนที่ ๔

การพิจารณาคำร้องขอให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบแผน

มาตรา ๙๐/๑๕๔ เมื่อศาลสั่งรับคำร้องขอแล้ว ให้กำหนดวันนัดไต่สวนเป็นการด่วน ให้หมายเรียกและส่งสำเนาคำร้องขอไปยังลูกหนี้และเจ้าหนี้ทั้งหลายให้ทราบก่อนวันไต่สวน ทั้งนี้ ให้ส่งก่อนวันไต่สวนไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน

เจ้าหนี้อาจยื่นคำคัดค้านก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อยกว่าสามวัน เว้นแต่เจ้าหนี้ที่ได้มีมติยอมรับแผนหรือไม่มาประชุมเจ้าหนี้ตามมาตรา ๙๐/๑๔๙

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๐/๑๑ มาใช้บังคับกับการไต่สวนคำร้องขอของศาลโดยอนุโลม

มาตรา ๙๐/๑๕๕ ในการไต่สวนคำร้องขอ ศาลต้องไต่สวนเอาความจริง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๐/๑๔๓ และแผนเข้าหลักเกณฑ์ที่ศาลจะพิจารณาให้ความเห็นชอบได้ตามมาตรา ๙๐/๑๕๙

ถ้าได้ความจริงและแผนเข้าหลักเกณฑ์ดังกล่าว ทั้งผู้ร้องขอยื่นคำร้องขอโดยสุจริต ให้ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบแผน โดยให้ลูกหนี้เป็นผู้บริหารแผน มิฉะนั้นให้มีคำสั่งให้ยกคำร้องขอ

ในกรณีที่ไม่มีผู้คัดค้านคำร้องขอ ถ้าศาลเห็นสมควรจะงดการไต่สวนและมีคำสั่งตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสอง แล้วแต่กรณีก็ได้

มาตรา ๙๐/๑๕๖ ก่อนศาลมีสั่งเห็นชอบด้วยแผน หากมีเจ้าหนี้ยื่นคำร้องต่อศาล เกี่ยวกับมูลหนี้ที่ได้เกิดขึ้นก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูกิจการว่า ลูกหนี้ไม่แสดงรายละเอียดแห่งหนี้สินของตน หรือแสดงจำนวนหนี้ที่ค้างชำระของเจ้าหนี้ทั้งหลายไม่ถูกต้อง ให้ศาลส่งสำเนาคำร้องแก่เจ้าหนี้ทั้งหลาย เจ้าพนักงานหรือลูกหนี้ และศาลอาจมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบเกี่ยวกับมูลหนี้ของเจ้าหนี้ทั้งหมดหรือแต่บางส่วน หรือจะมีคำสั่งตามที่เห็นสมควรก็ได้

หากศาลไต่สวนแล้วได้ความจริงตามที่เจ้าหนี้ร้องขอตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลสอบถาม เจ้าพนักงานหรือลูกหนี้ถึงเหตุดังกล่าว ถ้าศาลเห็นว่าหนี้ที่มีได้แสดงหรือที่ได้แสดงไว้ในรายละเอียดแห่งหนี้สินนั้นเป็นข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดเล็กน้อย ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าพนักงานหรือลูกหนี้ แก้ไขแผนสำหรับหนี้ที่ขาดหายไป หรือแก้ไขข้อผิดพลาดเช่นว่านั้นให้ถูกต้อง และให้ถือว่าแผนยังมีผลผูกพันเจ้าหนี้ทั้งหลายต่อไป ถ้าศาลเห็นว่าหนี้ที่มีได้แสดงหรือที่ได้แสดงไว้ในรายละเอียด แห่งหนี้สินนั้นเป็นข้อผิดพลาดหรือข้อผิดพลาดในสาระสำคัญก็ให้ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอ

คำสั่งศาลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ตรวจสอบเกี่ยวกับมูลหนี้ของเจ้าหนี้ ตามวรรคหนึ่งไม่เป็นเหตุให้ศาลรอกการไต่สวนคำร้องขอตามมาตรา ๙๐/๑๕๕

มาตรา ๙๐/๑๕๗ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๐/๑๐๒ และมาตรา ๙๐/๑๐๓ มาใช้บังคับในการร้องขอฟื้นฟูหนี้สิน

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๐/๑๓ มาตรา ๙๐/๑๔ และมาตรา ๙๐/๑๕ มาใช้บังคับกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงหรือยกเลิกข้อจำกัดสิทธิของเจ้าหนี้ การดำเนินการที่ถือเป็นการให้ความคุ้มครองแก่เจ้าหนี้ มีประกัน อายุความและระยะเวลาเกี่ยวกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาและการบังคับคดี และระยะเวลาเกี่ยวกับการเสนอข้อพิพาทต่ออนุญาโตตุลาการโดยอนุโลม

มาตรา ๙๐/๑๕๘ การที่ศาลจะพิจารณาให้ความเห็นชอบแผน มีหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) แผนมีรายการครบถ้วนตามมาตรา ๙๐/๑๔๖

(๒) เมื่อการดำเนินการตามแผนสำเร็จจะทำให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ไม่น้อยกว่ากรณีที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลาย และ

(๓) เจ้าหนี้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันต้องได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน เว้นแต่เจ้าหนี้ผู้ได้รับการปฏิบัติที่เสียเปรียบในกลุ่มนั้นจะให้ความยินยอมเป็นหนังสือ

(๔) แผนได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมเจ้าหนี้

มาตรา ๙๐/๑๕๙ เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบแผน ให้ศาลแจ้งคำสั่งดังกล่าวให้เจ้าพนักงาน ลูกหนี้และเจ้าหนี้ทราบเป็นหนังสือหรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น ๆ ตามที่ศาลเห็นสมควร และให้ศาลแจ้งคำสั่งต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์เพื่อประกาศคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบด้วยแผนของศาลในเว็บไซต์ของกรมบังคับคดีหรือโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์อื่น

ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำร้องขอฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบแผน เพราะแผนไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่จะพิจารณาให้ความเห็นชอบได้ ลูกหนี้อาจยื่นคำร้องขอให้มีการฟื้นฟูกิจการของลูกหนี้ตามหมวดนี้หรือตามหมวด ๓/๒ แล้วแต่กรณีก็ได้ โดยนำหลักเกณฑ์เรื่องระยะเวลาตามมาตรา ๙๐/๔๓(๓) มาบังคับใช้

ส่วนที่ ๕

การดำเนินการภายหลังศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบด้วยแผน

มาตรา ๙๐/๑๖๐ แผนซึ่งศาลมีคำสั่งเห็นชอบแล้ว ผู้กมดเจ้าหนี้ทั้งหลายในหนี้ของตน แต่ไม่ผู้กมดเจ้าหนี้ทั้งหลายที่ลูกหนี้ไม่ได้แจ้งให้เจ้าพนักงานทราบและเรียกให้เข้าประชุมเพื่อพิจารณาแผนหรือมิได้มีรายการเจ้าหนี้ในแผน

คำสั่งของศาลที่เห็นชอบด้วยแผน ให้มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของบุคคลซึ่งเป็นผู้ค้ำประกันหรืออยู่ในลักษณะอย่างผู้ค้ำประกันของลูกหนี้ที่มีอยู่ก่อนวันที่ศาลมีคำสั่งดังกล่าวเท่าที่ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบต่อเจ้าหนี้ตามแผน ทั้งนี้ ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความรับผิดของบุคคลผู้รับผิดชอบร่วมกับลูกหนี้

มาตรา ๙๐/๑๖๑ เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบด้วยแผนแล้ว ให้เจ้าพนักงานชี้แจงรายละเอียดของแผน หน้าที่และการปฏิบัติตามแผน ตลอดจนเหตุและปัจจัยที่ทำให้ต้องมีการฟื้นฟูหนี้สินให้แก่ลูกหนี้ และให้มีอำนาจติดตามการปฏิบัติตามแผนของลูกหนี้และดำเนินการตามมาตรา ๙๐/๑๖๒

มาตรา ๙๐/๑๖๓ เมื่อศาลมีคำสั่งให้ฟื้นฟูหนี้สินและเห็นชอบด้วยแผนแล้ว ถ้ามีความจำเป็นต้องแก้ไขแผนเพื่อให้การฟื้นฟูหนี้สินสำเร็จไปได้ ลูกหนี้หรือเจ้าพนักงาน อาจยื่นขอแก้ไขแผนได้ ในกรณีเช่นว่านี้ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๐/๑๔๗ มาตรา ๙๐/๑๔๘ มาตรา ๙๐/๑๔๙ มาตรา ๙๐/๑๕๐ มาตรา ๙๐/๑๕๕ มาตรา ๙๐/๑๕๖ มาตรา ๙๐/๑๕๘ และมาตรา ๙๐/๑๖๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๐/๑๖๔ ให้ลูกหนี้จัดทำรายงานการปฏิบัติงานตามแผนเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ และเจ้าพนักงานทูรอบสามเดือนตามรูปแบบที่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์กำหนด

ส่วนที่ ๖

การยกเลิกการฟื้นฟูหนี้สิน

มาตรา ๙๐/๑๖๕ ถ้าลูกหนี้หรือเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ แล้วแต่กรณี เห็นว่าการฟื้นฟูหนี้สินได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผนแล้ว ให้รายงานขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูหนี้สินโดยไม่ชักช้า และให้ศาลนัดพิจารณา หากได้ความว่าการฟื้นฟูหนี้สินได้ดำเนินการเป็นผลสำเร็จตามแผน ก็ให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูหนี้สินโดยไม่ชักช้า แต่ถ้าได้ความว่าการฟื้นฟูหนี้สินยังไม่เป็นผลสำเร็จตามแผน ในกรณีที่ยังเหลือระยะเวลาดำเนินการตามแผน ก็ให้ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการฟื้นฟูหนี้สินต่อไปภายในกำหนดระยะเวลาตามแผน ถ้าในระหว่างนั้นระยะเวลาดำเนินการ ตามแผนสิ้นสุดลงแล้ว แต่เป็นที่เห็นได้แน่ชัดว่าแผนได้ดำเนินการมาใกล้จะสำเร็จแล้ว ศาลจะขยายระยะเวลาดำเนินการตามแผนต่อไปอีกตามควรแก่กรณีก็ได้

มาตรา ๙๐/๑๖๕ ถ้าลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามที่ได้ตกลงไว้ในแผนที่ดี หรือปรากฏแก่ศาล โดยมีพยานหลักฐานว่า การชำระหนี้ตามแผนนั้นไม่อาจดำเนินไปได้ โดยปราศจากยุดิธรรมหรือจะเป็น การเนิ่นช้าเกินสมควรก็ดี หรือการที่ศาลได้มีคำสั่งเห็นชอบด้วยนั้น เป็นเพราะลูกหนี้ออกวางทุจริตก็ดี เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์รายงาน หรือ เจ้าพนักงาน หรือ เจ้าหนี้คนใดมีคำขอ โดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจยกเลิกการฟื้นฟูหนี้สิน แต่ทั้งนี้ไม่กระทบถึงการใดที่ได้ กระทำไปแล้วตามแผนนั้น และให้นำ มาตรา ๙๐/๑๒๓ และมาตรา ๙๐/๑๒๔ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม”

มาตรา ๙๐/๑๖๖ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูหนี้สิน ให้ศาลแจ้งคำสั่งดังกล่าว แก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์และลูกหนี้โดยไม่ชักช้า

ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๐/๑๕๕ วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับแก่การแจ้งคำสั่ง และประกาศคำสั่ง โดยอนุโลม

มาตรา ๙๐/๑๖๗ คำสั่งยกเลิกการฟื้นฟูหนี้สิน ไม่มีผลเปลี่ยนแปลงความผูกพันในหนี้ของลูกหนี้ กับเจ้าหนี้ตามแผน

เจ้าหนี้ที่ลูกหนี้มีได้แสดงไว้ในรายละเอียดแห่งหนี้สิน และเจ้าหนี้ที่ผู้ทำแผน มีได้เรียกให้ ประชุมเจ้าหนี้เพื่อพิจารณาแผน ย่อมมีสิทธิตามมูลหนี้เดิมของตน

มาตรา ๙๐/๑๖๘ ในระหว่างการปฏิบัติตามแผนถ้าลูกหนี้ถึงแก่ความตาย หรือ พิกار ทุกผลภาพหรือ เจ็บป่วยไม่สามารถประกอบอาชีพได้ตามปกติ ให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ เจ้าพนักงาน หรือเจ้าหนี้ ยื่นคำร้อง ต่อศาลเพื่อขอให้แต่งตั้งทายาทหรือผู้จัดการมรดกหรือผู้ปกครองทรัพย์ของลูกหนี้แล้วแต่กรณี เป็นผู้ปฏิบัติ ตามแผนแทนลูกหนี้

กรณี ตามวรรคหนึ่ง หากเจ้าหนี้ประสงค์จะคัดค้าน ให้ยื่นคำคัดค้านก่อนวันนัดไต่สวนไม่น้อย กว่าสามวัน

มาตรา ๙๐/๑๖๙ กรณีที่ศาลมีคำสั่งแต่งตั้งผู้ปฏิบัติตามแผนแทนลูกหนี้ตามมาตรา ๙๐/๑๖๘ เมื่อมี เหตุจำเป็น บุคคลดังกล่าวอาจยื่นคำร้องต่อศาลขอแก้ไขแผนได้ และให้นำบทบัญญัติตามมาตรา ๙๐/๑๖๓ มา ใช้บังคับโดยอนุโลม

ส่วนที่ ๗

การปลดจากการปฏิบัติตามแผนฟื้นฟูหนี้สิน

มาตรา ๙๐/๑๗๐ กรณีที่ผู้ปฏิบัติตามแผนตามมาตรา ๙๐/๑๖๘ มีเหตุที่จำเป็นทำให้ไม่สามารถ ปฏิบัติตามแผนให้สำเร็จได้แม้จะมีการแก้ไขแผนแล้วก็ดี หรือ ไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้โดยวิธีการแก้ไข แผนก็ดี ผู้ปฏิบัติตามแผนอาจยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อขอปลดลูกหนี้จากการปฏิบัติตามแผนได้

มาตรา ๙๐/๑๗๑ เมื่อศาลได้รับคำร้องของผู้บริหารแผนตามมาตรา ๙๐/๑๗๐ ให้ศาลนัดไต่สวน โดยเร็ว ให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๙๐/๑๕๔ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๙๐/๑๗๒ เมื่อศาลไต่สวนคำร้องตามมาตรา ๙๐/๑๗๐ และฟังได้ว่าทายาทหรือผู้จัดการมรดก หรือผู้ปกครองทรัพย์ของลูกหนี้ หรือ ลูกหนี้ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารแผนให้สำเร็จได้ ให้ศาล มีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการปฏิบัติตามแผน

มาตรา ๙๐/๑๗๓ เหตุจำเป็นที่ศาลมีคำสั่งปลดลูกหนี้จากการปฏิบัติตามแผน มี ดังต่อไปนี้

(๑) ทายาทเป็นผู้ยังไม่บรรลุนิติภาวะ หรือ คู่สมรสซึ่งไม่มีรายได้ประจำพอที่จะปฏิบัติตามแผนให้สำเร็จได้ด้วยการแก้ไขแผน

(๒) ลูกหนี้ผู้ตายไม่มีทรัพย์สินมรดกใดที่จะนำชำระหนี้ตามแผนได้

(๓) เหตุอื่น ๆ ที่ทำให้การปฏิบัติตามแผนต่อไปไม่อาจสำเร็จไปได้ ตามที่ศาลเห็นสมควร

มาตรา ๙๐/๑๗๔ คำสั่งปลดลูกหนี้จากการปฏิบัติตามแผน ให้ลูกหนี้หลุดพ้นจากหนี้สินทั้งปวงตามแผน รวมถึงหนี้ของเจ้าหนี้ตามมาตรา ๙๐/๑๗๖ วรรคสอง

มาตรา ๙๐/๑๗๔ ให้นำบทบัญญัติมาตรา ๙๐/๑๒๖ ถึงมาตรา ๙๐/๑๓๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมายเหตุ ร่างฉบับนี้ เป็นการร่างให้สอดคล้องกับ ร่างพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ใน
การพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา และได้มีการรับฟังความคิดเห็นเสร็จแล้ว
โดยเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติในหมวด ๓/๒ และเพิ่ม หมวด ๓/๓ ร่างกฎหมายฉบับนี้
จึงเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมโดยเพิ่มเป็น หมวด ๓/๔

ภาคผนวก ค
ประมวลภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการธิการ

ประมวลภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแห่งชาติ

การประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาน้ำท่วมแห่งชาติ

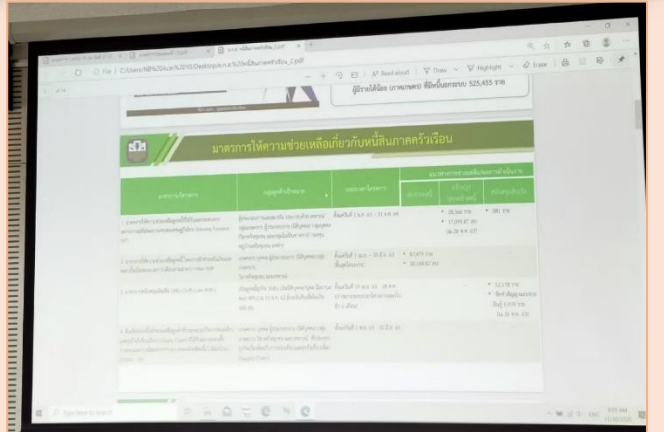
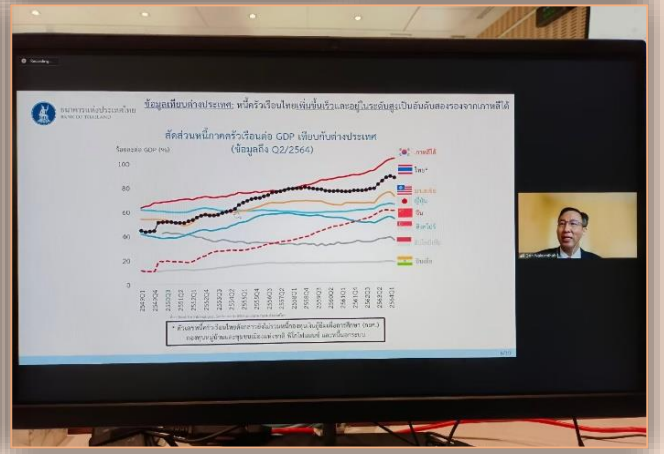
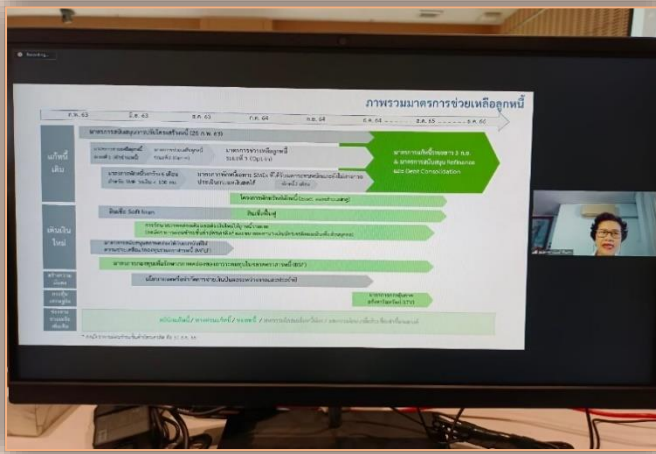
การประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

การประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

การประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

การประชุมคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

๘๙

๙

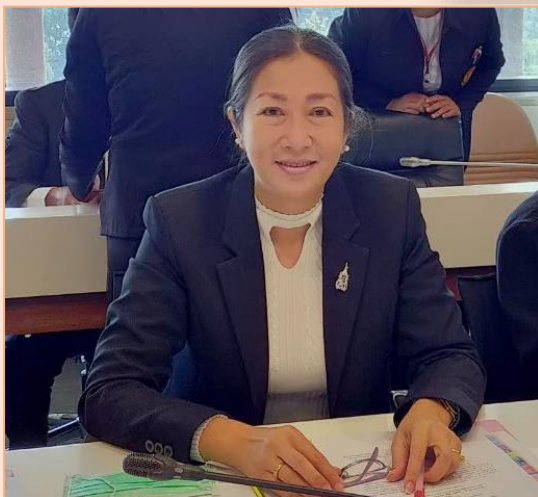
การประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน
หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง

การประชุมคณะกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน
หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง

การประชุมคณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินภาคครัวเรือน
หนี้สินภาครัฐ รวมถึงค่าครองชีพสูง

ภาคผนวก ง
รายนามฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการ

รายนามฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ
สภาผู้แทนราษฎร

๑. พันจ่าอากาศเอก ศักดิ์สิทธิ์ ภูสีโรรัมย์	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน คณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ
๒. นางสาวพิสมัย แนนสนิท	วิทยากรชำนาญการพิเศษ
๓. นายเมธี มณีรัตน์	วิทยากรชำนาญการ
๔. นายพงศกร คเชนทรพรรค	นิติกรชำนาญการ
๕. นางสาวพินพงษ์ สมัครเขตการณ์	เจ้าพนักงานธุรการอาวุโส
๖. นางสาวพิทยาภรณ์ เกาศรี	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน
-

กลุ่มงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติ
สำนักกรรมการ ๑
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

ด่วนที่สุด

ที่ สผ ๐๐๑๗.๐๒/ว ๕๖๕

สภาผู้แทนราษฎร

ถนนสามเสน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
เลขที่รับ ๑/สพตส/๕๖๕
วันที่ ๒๑ ก.พ. ๖๕
เวลา ๑๔.๑๔ น.

๒๑ กันยายน ๒๕๖๕

เรื่อง รายงานผลการพิจารณาศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า

กราบเรียน ประธานสภาผู้แทนราษฎร

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานของคณะกรรมการการศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ชุดที่ ๒๕ ปีที่ ๑ ครั้งที่ ๑๙ (สมัยสามัญประจำปีครั้งที่สอง) วันพฤหัสบดีที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๖๓ ที่ประชุมได้พิจารณาญัตติ เรื่อง ขอให้สภาผู้แทนราษฎรตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาศึกษาปัญหาหนี้สินในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า (นายคมเดช ไชยศิวามงคล กับคณะ เป็นผู้เสนอ) และที่ประชุมลงมติให้คณะกรรมการแก้ไขปัญหานี้สินแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา นั้น ซึ่งคณะกรรมการคณะนี้ ประกอบด้วย

๑. นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย	ประธานคณะกรรมการ
๒. นางสมหญิง บัวบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวัชร ฦ วัจนาย	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. นายองค์การ ชัยบุตร	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. นายเกียรติ เหลืองขจรวิทย์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สี่
๖. นายคมเดช ไชยศิวามงคล	กรรมการที่ปรึกษา
๗. นางทัศนพร เกษเมธีการุณ	โฆษกคณะกรรมการ
๘. นายสำลี รักษุทธิ์	โฆษกคณะกรรมการ
๙. นายสมเจตน์ ลิ้มปะพันธ์	กรรมการ
๑๐. นายชัชวาลล์ คงอุดม	กรรมการ
๑๑. นางอนุรัักษ์ บุญศล	กรรมการ
๑๒. นายพยม พรหมเพชร	กรรมการ
๑๓. นายชัยชนะ เดชเดโช	กรรมการ
๑๔. นายสัมฤทธิ์ แทนทรัพย์	เลขานุการคณะกรรมการ
๑๕. นางสาวชนก จันทาทอง	ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการ

อนึ่ง นางทัศนพร เกษเมธีการุณ ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๓๕ วรรคสาม และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๑๗ วรรคหนึ่ง นับตั้งแต่วันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๔ และนายสำลี รักษุทธิ์ สิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๑๐๑ (๖) ประกอบมาตรา ๙๘ (๑๐) นับแต่วันเลือกตั้ง

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาญัตติ เรื่อง ปัญหาหนี้สิน
ในครัวเรือน หนี้สินภาครัฐ รวมทั้งค่าครองชีพสูงจากราคาน้ำมัน แก๊ส ไฟฟ้า เสร็จเรียบร้อยแล้ว
จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร เพื่อพิจารณารายงานและข้อสังเกต
ของคณะกรรมการต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(นางสาวแนน บุญยธิดา สมชัย)
ประธานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ

กลุ่มงานบริหารทั่วไป สำนักการประชุม
รับที่ ๑๑๓๓ / ๒๖๖๖
วันที่ ๒๑ / ก.ช. / ๖๕ เวลา ๑๕.๕๐ น.
ส่งกลุ่มงาน.....พรม.๒.....ดำเนินการ

กลุ่มงานพระราชบัญญัติและญัตติ ๒
รับที่ ๒๗๗ / ๒๕๖๕
วันที่ ๒๑ / ก.ช. / ๖๕ เวลา ๑๕.๑๐ น.

สำนักกรรมการ ๑
กลุ่มงานคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินแห่งชาติ
โทร. ๐ ๒๒๔๒ ๕๙๐๐ ต่อ ๖๑๒๑
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ debt25.2562@gmail.com

กลุ่มงานระเบียบวาระ
รับที่ ๔๕๘ / ๒๕๖๕
วันที่ ๒๑ / ก.ช. / ๖๕ เวลา ๑๕.๑๕ น.